

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELAVSKA ENOTNOST

DELAVSKA ENOTNOST

25. novembra 1967 Št. 46, leto XXVI

TITO ODLIKOVAL DELAVSKO ENOTNOST

BEOGRAD, 20. nov. (Tanjug) — Predsednik republike Josip Broz-Tito je odlikoval z redom zasluge za narod z zlato zvezdo list Delavska enotnost, ki izhaja v Ljubljani. To odlikovanje je ob 25-letnici izhajanja dobil list za posebne zasluge in prispevek v širjenju naprednih idej, za mobilizatorsko vlogo med narodnoosvobodilnim bojem kot tudi v povojni obnovi in izgradnji domovine, za utrjevanje in razvijanje delavskega samoupravljanja in socialističnih družbenih odnosov.

Čestitka Centralnega sveta

Dragi tovariši,
v imenu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in v svojem lastnem imenu vam čestitam ob velikem delovnem jubileju — ob 25-letnici izhajanja vašega lista.

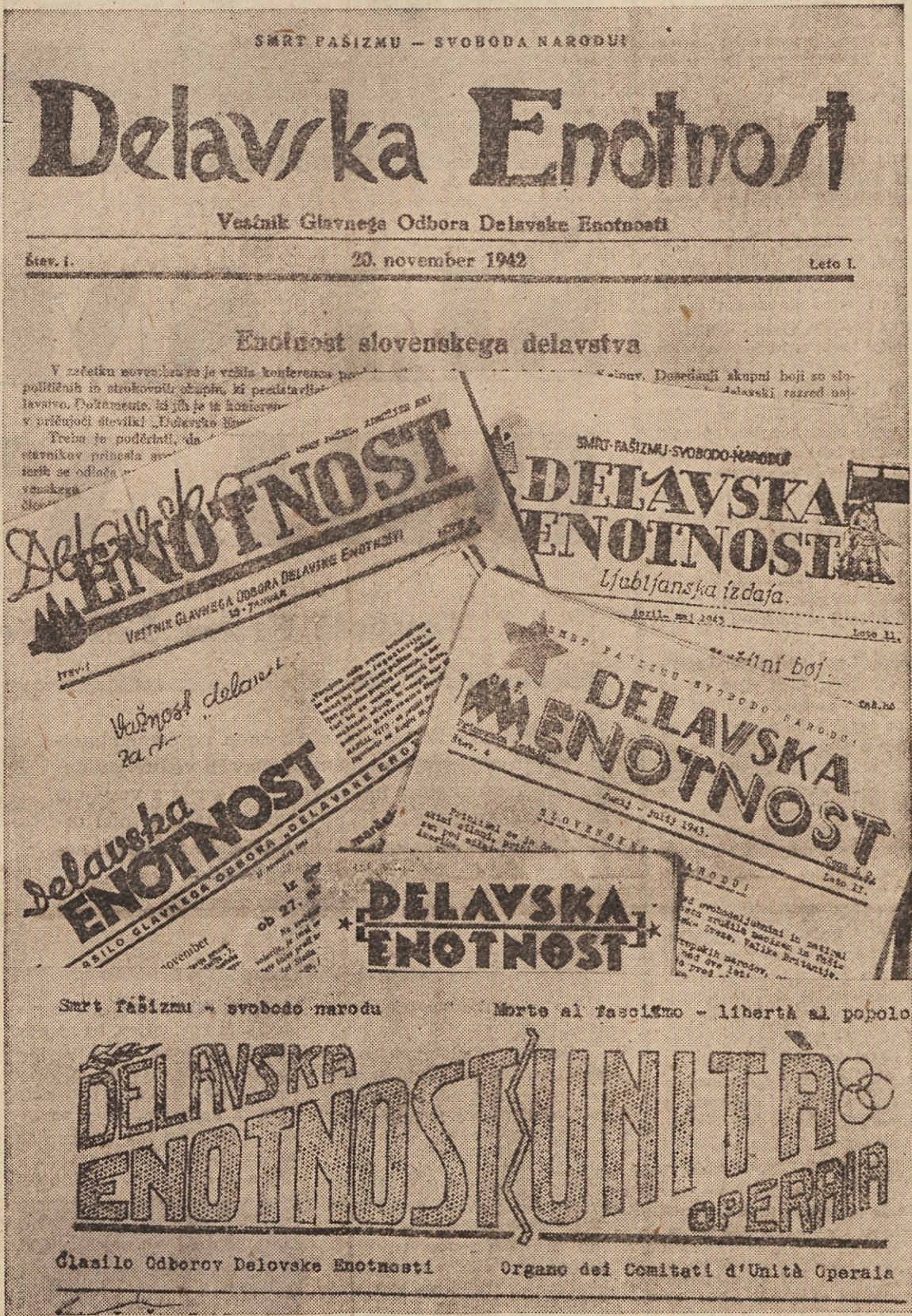
Želim poudariti, da sindikalni tisk v sodobnih razmerah družbeno-politične aktivnosti in širšega angažiranja delovnih ljudi v našem celotnem razvoju postaja vse bolj pomembno sredstvo uveljavljanja delovnega človeka v sistemu samoupravljanja.

Želimo, da bi vaš kolektiv tudi v bodoče, tako kot je to delal do sedaj, usmerjal svoja prizadevanja v to, da bi beseda, misel in težnje delavskega razreda bile neprestano prisotne na straneh vašega lista, s čimer bi — med drugim — spodbujali tudi uspešnejšo politično akcijo naše sindikalne organizacije.

Želim vam mnogo uspehov pri nadaljnjem delu!

Predsednik CS ZSJ
Dušan Petrovič-Šane

DANES
NA 40
STRANEH
IN V
130.000
IZVODIH

Ob
25. obletnici
rojstva
slovenskih
sindikato
ob dnevu
republike
čestitajo
vsem
delovnim
ljudem

Republiški
svet
Zveze
sindikato
Sloven

republiški
odbori in

ČZP
Delavska
enotnost

Ivo Janžekovič: Poslanstvo Delavske enotnosti

Petindvajset let obstoja Delavske enotnosti, glasila slovenskih sindikatov, ni dolga doba. Pa vendar je ta četrtina stoletja po vsebini dogajanj izredno pomembna za nas Slovence, saj so bila ta leta polna usodnih odločitev in velikih pobud, ki so bistveno vplivale na tok našega nadaljnjega razvoja. Svojestven pečat vsem tem dogajanjem je dal delavski razred pod vodstvom komunistov. V teh letih velikih prodiranj, ko se je rušilo staro in gradilo novo, je enotnost delavskega razreda, ki se je kalila v jeku osvobodilnega boja in ljudske revolucije, pomenila zelo mnogo. To ni bila le fraza, ampak živa stvarnost in življenjska potreba, ki je povezovala primorske delavce z revirskimi rudarji, jeseniške plavžarje, kranjske tekstilce s kovinarji Maribora, z rudarji in martinari izpod Pece. Iz te žive potrebe in trde stvarnosti se je tudi porodila zamisel o delavskem glasilu, ki bi imelo za nalogo krepitev to enotnost, ki nam je bila osnovno jamstvo za našo zmago. Če danes ocenjujemo poslanstvo Delavske enotnosti v teh težkih časih, lahko brez pretiravanja rečemo, da je bilo izpolnjeno kljub težavnim razmeram.

Prišel je konec vojne. Formirani so bili enotni sindikati. Doba obnove in izgradnje je polnila strani Delavske enotnosti z novo vsebino. Uveljavljanje delavske samouprave je zahtevalo, da glasilo postane pobornik za novo samoupravno podobo delavskega razreda. Ta naloga ni lahka, niti je ni možno rešiti čez noč, temveč je stvar dolgotrajnih prizadevanj najnaprednejših sil znotraj delavskega razreda, da se premagajo ostanki starega in vse tisto, kar vleče nazaj. Zaostalost in primitivizem, usedline mezdne miselnosti in birokratizma v vseh mogočih pojavnih oblikah in manifestacijah so stalna prepreka na

poti uveljavljanja delavske samouprave. Fronta in razpored sil v boju za napredek nista tako enostavna kot za časa oboroženega boja. Medsebojni splet in delovanje silnic sta zamotana in težko se je znajti v tem zavozlatem klobčiču pritiskov, naprednih teženj in birokratskih ambicij.

Pisana beseda, ki je tekla čez strani Delavske enotnosti skozi vsa povojna leta, je skušala slediti vsem tem tokovom. Delovnemu človeku je skušala biti čim zanesljivejši kašpot v prizadevanjih za ureditev najrazličnejših težav. Pri tem jo je vodilo načelo, da je vselej in povsod dolžna podpreti tista prizadevanja, ki so bila usmerjena h krepitvi samoupravnega položaja delovnega človeka ne glede na to, kdo so bili nosilci takih prizadevanj, skupine ali posamezniki, širše družbene skupnosti ali državna uprava. Ne bi bilo realno, če bi trdili, da je pri tem vedno zadela žebelj na glavo. Tudi napačnih ocen ni manjkalo. Eno pa je nesporno: vse delo in snovanje, ki je našlo svoje mesto na straneh Delavske enotnosti, je bilo prežeto z iskreno željo, da bi bilo v pomoč v tistem okolju, kjer napredne težnje po samoupravnem razreševanju nastalih težav in problemov nišo uspevale priti do prave veljave.

Z gospodarsko reformo smo si začrtali zelo ambiciozne cilje: modernizirati naše gospodarstvo na samoupravnih osnovah in ga usposobiti, da se enakopravneje vključi v sodobne tokove gospodarskih gibanj Evrope in sveta. Menim, da je pomembno poudariti predvsem družbeno plat teh prizadevanj, ki gredo v smeri krepitve samoupravnega položaja delovnega človeka in njegovega tesnejšega povezovanja prek različnih oblik upravljanja združenega dela. Prepričani smo, da je v okvirih smotne

samoupravne delitve dela in odgovornosti mogoče najti tisto pravšno kombinacijo pravic in dolžnosti, od delovne enote do širših oblik združenega dela, ki bo zagotovila višjo raven produktivnosti dela in s tem potrdila ne samo duhovne, ampak tudi materialne prednosti socializma pred kapitalizmom. Sistem managerstva je za nas prav tako nesprejemljiv kot birokratski koncept upravljanja prek države. To pa ne pomeni, da zavračamo vse, kar se v tem krije koristnega. Poslovnost in družbeno usmerjanje sta gotovo kategoriji, ki jima v sistemu samouprave gre pravo mesto.

Mnogo je vprašanj, ki jih bo treba reševati. Pri vsem tem pa bi želel poudariti misel, da pisana beseda na straneh Delavske enotnosti tako kot doslej tudi v bodoče ne sme pozabiti na mnoge majhne skrbi, ki tarejo našega delovnega človeka. Ne smemo se izgubljati le v veliki ekonomiji razmerij in teženj, povprečij in kazalcev poslovnosti, pozabiti pa pri tem na tiste velike duhovne, moralne, etične vrednote delavskega razreda, ki so prišle v tako veliki meri do izraza zlasti v revoluciji. Pomoč v težavah, tovarištvo, solidarnost, požrtvovalnost in nesebičnost v boju za napredek — vse to so obveze in lastnosti, na katere kaže opozarjati še posebno v današnjih razmerah, ko se kot sopotnik mrzličnega razvoja javlja sebičnost posameznikov in hlastanje po materialnih dobrinah. Prizadevanja za napredek našega gospodarstva, ki je osnova za boljši standard, naj spremljajo tudi prizadevanja za čim boljše človeške odnose na vseh področjih našega udejstvovanja.

Za tak celovit razvoj družbe in vsakega posameznika se zavzemamo sindikati in te želje in ta prizadevanja naj vedno odraža tudi naše glasilu.

ŠEST desetletij

IZ ANALOV DELAVSKEGA GIBANJA HRASTNISKIH STEKLARJEV

Revolucionarno vrenje v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja po vsem svetu je močno odjeknilo tudi med delavci revirjev. Leta 1890, bržkone pa že prej, so se hrastniški steklarji začeli dogovarjati o potrebi organiziranega boja za svoje pravice. Med prvimi organizatorji tega gibanja je bil Edvard Jerič, ki je že leta 1890 organiziral prvomajsko praznovanje. Zaradi preočitne revolucionarnosti so ga kmalu aretirali. Kal pa, ki jo je zanimal Jerič, je rasla naprej. Konec leta 1906 so hrastniški steklarji, potem ko so bili nekaj let vključeni v sindikalno organizacijo zagorskih steklarjev, ustanovili svojo lastno organizacijo oziroma podružnico. Med ustanovitelje štejejo Jožeta Zaletela, Franca Zaletela, Jožeta Puflerja, Franca Hanerja, Franca Forštenerja starejšega, Andreja Obermajerja, Ivana Percla in Ferdinanda Tiefentalerja. Leta 1907 so si prvi sindikalisti omislili posebno znamenje: osmico na rdečem polju, kar je pomenilo: osem ur dela, osem ur počitka, osem razvedrila. Znamenje pa je tako bodilo v oči lastnike tovarne in žandarje, da so ga kmalu prepovedali.

Leta 1908 se je še bolj razmahnilo sindikalno gibanje hrastniških steklarjev. Sindikalna organizacija je razglasila: »S kulturo v svobodo!« Razbili so tedanji nemški nacionalistični pepski zbor in ustanovili svoje pevsko društvo. Še bolj očitno je narasla vloga steklarskega sindikata leta 1909. Tedaj se je sindikalnemu vodstvu posrečilo doseči zmanjšanje delovnega časa z 12 na 10 ur. Samo štiri leta kasneje pa so dosegli še večjo zmago: osemurni delavnik. V sindikalnem gibanju na Slovenskem je v obdobju 1905 do 1914 nastajala tudi druga struja. Anarhosindikalizem se je skušal uveljaviti tudi v hrastniški steklarni. Vendar tej struji nikoli ni uspelo v tem podjetju ustanoviti lastne organizacije. Tudi kasneje po oktobrski revoluciji so podobni poskusi povsem propadli.

Leta 1920 so hrastniški steklarji podprli tedanjo splošno stavko zoper reakcijo doma in na Madžarskem. Leta 1924 pa so steklarji prek svojih sindikalnih zaupnikov postavili zahtevo po izboljšanju delavskih mezd in sklenitev kolektivne pogodbe in se uprli odpustu najnaprednejših delavcev v podjetju. Ker je podjetnik odklonil zahteve zaupnikov, je kolektiv začel skoraj 90-dnevno stavko. Tedaj so steklarji dosegli povečanje plač, novo kolektivno pogodbo in celo osemdnevni plačan letni dopust. Zmagovita stavka je imela ogromen moralni vpliv na celoten kolektiv. Lastniki tovarne so se neštokrat poskušali maščevati, vendar je vsak tak poskus naletel na enotno falango vsega delavstva.

Leta 1928 so se nad tedanji steklarski kolektiv zgrnili še hušji oblaki. V tem času je lastnik odpovedal kolektivne pogodbe, zniževal mezde in odpuščal napredne delavce. Sindikalna organizacija, ojeklenela v dolgem delavskem gibanju, se je uprla tudi tem nameram. V svojem protipredlogu je terjala izboljšanje gmojnega položaja predvsem mladih pomočnikov in pomožnega osebja. Spet so začeli s stavko, ki je trajala od julija do začetka oktobra 1928. leta. Hrastniški steklarji so določili svojega delegata, ki je skupaj z drugimi delegati odpotoval v sosednjo Češkoslovaško, kjer so se s svojimi vrstniki dogovarjali o njihovem sistemu plačevanja delavcev. Složnost je bila kronana z uspehom. Dosegli so izboljšanje gmojnega položaja mladih delavcev, uvedbo češkoslovskega sistema nagrajevanja v odstotkih in podpis nove kolektivne pogodbe.

Ng obzorju pa je že rdela kriza, ki je prizadela tudi hrastniške steklarje. Sledili so odpusti, opustitev plačanih dopustov in podobno.

Sindikalna organizacija ni popustila. Svoj boj je usmerila v izgrajevanje enotnosti delavstva in uspela odpraviti odpuščanje delavcev. Še več: sindikalni odbor je dosegel skrajšanje delovnega tedna s tem, da je vsak zaposleni prejemal vsaj nekaj dni tedensko. V tem obdobju je partijska celica organizirala pred upravo podjetja znano demonstracijo delavcev, delavskih žena in otrok z geslom: »Hočemo kruha, dajte nam kruha!« Po gospodarski krizi pa je sindikalna organizacija znova prišla pred podjetnike s svojimi upravičenimi zahtevami. Med drugimi tudi z zahtevo po nekajdnevem plačanem letnem odmoru. Po daljših pogajanjih so uspeli pridobiti osemdnevni dopust, vendar samo za mojstre in pomočnike. Mladi delavci se niso dali. Napovedali so stavko. Čeprav so le delno uspeli, priznali so jim samo tri dni plačanega dopusta, so vendarle dosegli moralno zmago. Mladinsko stavko je vodil odbor pod vodstvom nekaterih komunistov in skojevcev, ki so jih kasneje aretirali in preganjali. To je napotilo mlade steklarje, da so prišli pred sindikalni odbor z zahtevo po ustanovitvi lastne mladinske sindikalne sekcije, ki naj bi energičneje reševala probleme mladih. Mladina je zmagala. V okviru sindikalne organizacije so ustanovili sekcijo mladih. Odslej je vloga sindikalne organizacije močno narasla.

V tem obdobju je sindikalna organizacija razpredla svoje niti domala na vsa področja. Ustanovili so svoje delavsko prosvetno društvo, kolesarsko sekcijo, si prizadevali za kulturno rast svojih članov s posredovanjem naprednega čtiva.

Med ljudsko revolucijo je zavrlo sindikalno gibanje. Toda med hrastniškimi delavci, ki so šli v boj zoper okupatorja, so bili tudi številni steklarji. Toda že v maju 1945. leta so v steklarni ustanovili pripravljalni odbor za prvi občni zbor sindikalne organizacije. Julija so na prvem občnem zboru izbrali svojega predsednika in odbor je kmalu zbral v članstvo ves kolektiv in mobiliziral skupaj s petčlansko partijsko celico vse zaposlene za usposobitev podjetja za proizvodnjo. Sindikat hrastniške steklarne je bil odslej pobornik malone vseh akcij kolektiva, vstevši ukrepe za modernizacijo tovarne. Uvedba samoupravljanja pa je postavila sindikalno organizacijo pred nove, še pomembnejše naloge in dolžnosti.

Tako v teh dneh mineva šest desetletij, odkar so v steklarni ustanovili svojo sindikalno organizacijo. Starih članov ni več v podjetju. Na njihova mesta je prišel mlajši rod, ki se še zmeraj v okviru svoje sindikalne organizacije prav tako vztrajno prizadeva rešiti zadane naloge, kot so to storili njihovi predniki.

M. VIDIC

Hrastniški steklarji prav v teh dneh praznujejo šestdeseto obletnico svoje sindikalne organizacije. Ponosni so na to svojo revolucionarno tradicijo. — Na naši sliki: kolesarska sekcija sindikalne organizacije Steklarne Hrastnik iz leta 1935.

ŠLI SMO MED DELAVCE...

Tovariš Franc Leskošek o delavski enotnosti

Tovariš Franc Leskošek, eden najpomembnejših in najstarejših organizatorjev in voditeljev delavskega gibanja na Slovenskem, se je z veseljem odzval naši prošnji, naj ob petindvajsetletnici organizacije in časopisa Delavska enotnost obudi nekaj spominov na dejavnost slovenskih komunistov v tistih letih, ko je enotnost slovenskega delavstva postajala zgodovinsko dejstvo.

Sediva v njegovi pisarni in kramljava.

»Rad se spominjam tistih časov. In mislim, da bi se morali vsi večkrat spomniti nanje, govoriti o našem tedanjem delu, razlagati mlajšim tovarišem, s kolikšnim trudom, prizadevnostjo in zaupanjem v delavski razred ter v njegovo pravično stvar smo razširjali in negovali razredno zavest ter organizirali prve enotne nastope. Ni bilo lahko. Nasprotnikov smo imeli obilo. Zapirali so nas, pošiljali nad nas žandarje, zmerjali so nas s prižnice, komuniste so odpuščali iz tovarn. Pa smo vseeno, zlasti po letu 1934, ko je Partija zavrgla prežvele oblike boja, počasi, toda vztrajno pridobivali med delavstvom vse večjo veljavo.«

Poslušam njegovo pripoved in v mislih vidim delavce, ki se iz ljubljanskih predmestij zgrijaajo pred banovino in terjajo svoje pravice, vidim tovarne, pred katerimi stoje stavkovne straže, jetnišnice in sodne zapore, v katerih se komunisti junaško upirajo zasliševalcem.

»Partija takrat ni imela svojega sindikata. Socialni demokrati so imeli svojo sindikalno organizacijo, krščanski socialisti so se združevali v Jugoslovanski strokovni zvezi, bil je še režimski Jugoras, nacionalisti pa so tudi imeli nekaj strokovnih organizacij. Komunisti smo delovali povsod, v vseh organizacijah. Šli smo med delavce in jim govorili ter ob konkretnih primerih dokazovali, da imamo prav, se uveljavljali kot zavedni delavci, ki jim je tuja sleherni sebična misel. Dokazovali smo, da so nam pri srcu le koristi delavskega razreda. In tako so naše ideje o razrednem boju postajale last slovenskega proletariata.«

Zazre se nekam v dalj in zdi se, kot bi hotel razgrniti meglo, ki jo je čas privel na njegove spomine.

»Leta 1934 sem postal tajnik sindikata kovinarjev, kasneje pa so me na kongresu strokovne komisije izvolili za njenega predsednika. Nekateri so vedeli, da sem komunist, drugi so samo slutili, vsi pa so poznali moje revolucionarno prepričanje, a so me vseeno izvolili, če-

prav so v organizaciji prevladovali socialni demokrati. Spominjam se prve stavke, ki so jo organizirali gradbeni delavci na regulaciji Ljubljane in kasnejše stavke vseh gradbenih delavcev na Slovenskem. Imeli so dobro organiziran sindikat, v vodstvu so bili komunisti. Tisti nekaj stavkokazov so v hi-pu nagnali, kar odre so jim podžagali. In so uspeli. Tudi tekstilci so bili odlično organizirani. V njihovih strokovnih organizacijah smo ustvarili pravo borbeno delavsko enotnost, o čemer najbolje priča njihov

enoten nastop ob tekstilni stavki leta 1936, čeprav je Jugoras skušal razbiti to enotnost. Zasedli so tovarne, postavili stavkovne straže... Da, tistikrat so se nas buržuji bali. Mnogi ljudje pa so sodelovali z nami; tudi meščani so se odzvali našim nabiralnim akcijam za pomoč stavkajočim. Nikoli ne bom pozabil, kako sem organiziral stavko v kočevski tekstilni tovarni. Delavke so zaslužile komaj 1,25 dinarja na uro, pa smo zahtevali povisek in na zborovanju izglasovali stavko, ki so se ji pridružili tudi uradniki. Ker pa je stavka dolgo trajala, so uradniki začeli kolebat. Šli so k okrajnemu načelniku in mu pri-povedovali, da bi se radi vrnili na delo, pa jih stavkovna straža ne pusti, pravzaprav, da jih jaz ne pustim v tovarno. Pa sem rekel načelniku, ki je bil sicer klerikalec, vendar pošten človek, da so tudi sami glasovali za stavko. In jih je nagnal. Da, tako je bilo...«

Ves se je predal spominom, besede kar vro iz njega in v očeh mu lebdi žar.

»Težave smo imeli v tistih tovarnah, ker je bilo več strokovnih organizacij in so se njih vodstva prepirala. Pa se nismo ozirali nanje. Šli smo med delavce, podpirali njihove zahteve in organizirali akcije. V papirnici Količevo je bil na primer delavski zaupnik naš človek, komunist, ki je poprej delal v strojnihi tovarnah, pa je tam udaril nekega nasilnega mojstra in so ga odpustili. Jaz sem mu preskrbel delo v papirnici. V tej tovarni pa je takrat delovala strokovna organizacija krščanskih socialistov. Vodstvo splošne delavske strokovne zveze mu je naročilo, naj v tovarni organizira še njihovo organizacijo. Nisem dovolil. Razložil sem mu, naj gre v organizacijo, ki že deluje. Naj v njej dela kot komunist za enotnost delavstva. To je tudi storil in potlej je v tej organizaciji ustanovil še našo celico in je veliko koristnega naredil. Ali pa drug primer: ne spominjam se več, kje je to bilo, vem, da v nekem kovinskem podjetju, kjer smo imeli našo kovinarsko organizacijo in sindikat krščanskih socialistov. Hodil sem tja in kmalu ugotovil, da se s predsednikom krščanskih socialistov bolje razumem kot s predsednikom naše organizacije, ki je bil socialni demokrat, pa je sektašil. Hodil sem h krščanskemu so-

cialistu na dom, ob nedeljah, počakal sem, da se je vrnil iz cerkve, vendar nisem ničesar govoril o veri; govorila sva o delavskih akcijah in vse bolj se je navduševal za razredni boj. Prinašal sem mu našo literaturo in kmalu sva se pomenkovala tudi o verskih zadevah. Začel je spoznavati, kaj je delavcu koristno in kaj ni. Pozneje sem ga srečal v partizanih in tedaj mi je ves vesel razlagal, da so ga sprejeli v partijo in da je z vero opravil. Potem je padel. Bil je pošten človek. In koliko je bilo takih poštenih ljudi, s katerimi smo delali, jih pripeljali v gibanje, usmerjali in negovali njihovo poštenost. Solidarnost in tovarištvo, to je bilo naše najmočnejše orožje. Brez tovarištva in delavske solidarnosti ne bi zmagali v revoluciji, v kateri so te delavske moralne vrline postale last vseh borcev.«

In pripoveduje mi o stavkah na Jesenicah, v Celju, v rudarskih revirjih, v Storah in v Mariboru, o protidraginskih demonstracijah, ki jih je organizirala partija in v katerih so sodelovali delavci vseh političnih struj, o tem, kako so komunisti organizirali Rdečo pomoč in so tudi meščani dajali svoje prispevke, o akcijah za navezavo diplomatskih stikov s Sovjetsko zvezo in o množičnem gibanju, ki so ga organizirali, da bi opozarjali na fašistično nevarnost.

»Tako je rastla in se krepila enotnost slovenskih delavcev. Proletariat je spoznal, da mu nihče ničesar ne bo na krožniku prinesel in da si bo vse moral izbojevati sam. Ustanovitev Delavske enotnosti v novembru 1942. leta je bila le potrditev vsega tistega, kar smo ustvarili že pred revolucijo. Narodnoosvobodilni boj je to enotnost še okrepil in ideje, ki so tedaj dobile organizacijsko obliko v gibanju Delavske enotnosti, so danes prav tako žive — v enotnosti organiziranega delavstva je tudi moč delavskega samoupravljanja.«

Poslavljam se poln nepozabnih vtisov in rad bi mu dejal: »Hvala, tovariš Luka, za vse, kar si v tistih težkih letih storil za delavsko stvar, in čestitam ti ob petindvajsetletnici ustanovitve Delavske enotnosti.« Pa ne najdem pravih besed. — Zato sem jih zapisal.

JANEZ VOLJC

Udar na pest proletarcev

DELAVSKA ENOTNOST NA TRŽAŠKEM

Med organizacijami Delavske enotnosti, ki so se v osvobodilnem protifašističnem boju najmočneje uveljavile, je bila tudi tržaška organizacija. V svitu velikih revolucionarnih sprememb v Jugoslaviji, ki so odmevale tudi v Trstu, se je tržaški proletariatski organiziral v odbore Delavske enotnosti, ki je kmalu postala prava država v državi; delavci so se zavestno vključevali v protifašistični boj in z orožjem v roki pomagali osvoboditi Trst.

Pri organiziranju tržaškega proletariatskega v enotno fronto sta neposredno sodelovala tudi tovariša Franc Štoka in Branko Babič, ki smo ju poprosili, da ob petindvajsetletnici Delavske enotnosti obudita svoje spomine na to veličastno poglavje iz zgodovine organiziranega delavstva na Tržaškem.

Ideja o delavski enotnosti je v Trstu stara prav toliko, kolikor je star tržaški proletariatski. Razvijajoči se kapitalizem je nagnel v predmestja slovenske in italijanske delavce in prvo nezaupanje, ki je raslo iz nerazumevanja jezika in iz izkoriščevalske, ki je kmalu izginilo. Vse delavce so enako slabo bolelo, ne niso ozirale na narodnost. Predmetje se je spreminjalo v proletarsko trdnjavo, v kateri so borce različnih narodnosti združevale iste razredne misli in želje.

BABIČ: Vsa zgodovina tržaškega delavskega gibanja je tudi boj za enotnost. Buržoaziji obeh narodov sta bili enako izkoriščevalski. Slovenski lastniki nabrežinskih kamnolomov so na primer iz Kalabrije pripeljali stavkarske, ko so stavkali njihovi delavci. Med Slovenci ni bilo stavkokazov, čeprav so bile razmere, v katerih so živeli naši delavci, še slabše kot tiste, v katerih so živeli italijanski. Slovenci so bili namreč pretežno nevalificirani delavci, težaki. Ko je leta 1902 v veliki delavski stavki in v pouličnih bojih padlo 18 delavcev, so bili med njimi Slovenci in Italijani.

Trst se je pred prvo svetovno vojno vse bolj spreminjal v delavsko mesto in je s svojimi štirimi socialističnimi poslanci v dunajskem parlamentu že oznanjal zmago internacinalne delavske miselnosti.

Fašistično nasilje je enako prizadelo vse tržaške delavce. Italijanski proletariatski so z enako odločnostjo branili slovenske ustanove pred napadi fašističnih tolp kot svoje lastne. In prav so imeli, kajti požigu slovenskega Narodnega doma v Trstu je sledil organiziran napad na vse pridobitve delavskega razreda v Trstu. Tudi na barikadah pri Sv. Jakobu so stali z ramo ob ramo Italijani in Slovenci in se upirali fašistom.

Ceprav je fašizem uporabil svojo razbojniško krutost in nasilno hotel spremeniti Trst v odskočno desko za nadaljevanje imperialistične agresije italijanske buržoazije, ni mogel uničiti solidarnosti tržaškega delavstva. O tem nam priča ustanovitev Delavske enotnosti med zadnjo vojno.

STOKA: Že v avgustu 1941. leta smo v Trstu organizirali Osvobodilno fronto, v katero smo pritegnili tudi nekaj italijanskih antifašistov, vendar so pretežno breme nosili Slovenci. Prvi zameški Delavske enotnosti so se porajali skoraj samo med slovenskimi delavci, češ, Slovenci ne bo izdal Slovenca. V tej miselnosti je bilo resda nekaj šovinizma. Spoznali pa smo to napako in ko smo skušali organizirati vse tržaško delavstvo, se je vse bolj uveljavljala ideja o ustanovitvi Delavske enotnosti.

BABIČ: Naša prizadevanja po enotnem nastopu niso uživala podpore tedanje uradne linije

vodstva italijanske partije, toda med delavstvom je vse bolj zmagovala naša zamisel. Tudi med italijanskim. Prav to dejstvo je omogočilo sporazum o sodelovanju, ki smo ga februarja 1943. leta sklenili na Pokrajinskem komiteju z Vincenzom Marconom — Davillo. Sklenjeno je bilo, da bodo italijanski komunisti sodelovali v osvobodilnem boju in pošiljali delavce v partizanske enote. Po tem sporazumu so v Trstu začeli ustanovljati odbore Delavske enotnosti, toda ko je padel tovariš Mezgec, član Pokrajinskega komiteja partije, so ti odbori začasno izgubili svoj vpliv.

STOKA: Šele ob razpadu Italije so naše organizacije ponovno zaživele. Spominjam se, ko sem se iz internacije vrnil v

razredne organizacije tržaškega delavstva. Saj je bilo očitno, da je moč uresničiti stare težnje tržaškega proletariatskega po socialni osvoboditvi le z uničenjem fašizma in z zmago organiziranega delavstva.

STOKA: Že v juniju 1944 smo izdali časopis Fratellanza, ko pa se je izkazalo, da se je Delavska enotnost — Unita operaia močno uveljavila, smo začeli ilegalno tiskati tržaško izdajo Delavske enotnosti v obeh jezikih in smo jo pošiljali vsem odborom.

Naša organizacija je bila množična, vendar tako dobro organizirana, da sovažni agenti niso mogli prodrati vanjo. Celo na univerzi je deloval njen odbor; rektor je bil naš član. Med člani so bili tudi nekateri direktorji in tovarni. V odborih smo imeli

cijo oboroženega boja, pa sem šel k direktorju združenih tržaških ladjedelnic ter zahteval 5 milijonov lir. Upiral se je, toda ko sem mu zagrozil, da bom sklical vse naše člane iz direktorije, se je vdal in nam poslal pred gostilno v Sesljan polno vrečo denarja — točno 5 milijonov lir.

In koliko kamionov s hrano ter drugim materialom smo poslali partizanom!

Jeseni 1944 je osvobodilno gibanje ustanovilo komando mesta, ki je bila organizacijsko povezana z IX. korpusom, v rajonih pa rajonske komande, bataljone, čete in vode. Vse te informacije so bile organizirane po vojaških načelih, kadre zanje pa je dala Delavska enotnost. Tako se je tržaško delavstvo pripravljalo na končni obračun.

STOKA: Sredi aprila 1945. leta smo imeli v naših enotah več kot 2500 ljudi. Tistikrat smo že organizirali povsem vojaške akcije, sabotaže, napade na patrulje in podobno. Zbirali smo orožje. Komanda mesta je od srede aprila stalno zasedala in bila ves čas v radijski zvezi s štabom IX. korpusa, ki je 28. aprila ukazal, naj začnemo vstajo. Odprli smo bunkerje, v katerih smo hranili orožje, in ga razdelili enotam. Zasedli smo najpomembnejše ustanove, blokirali izhode iz mesta in samo na poti proti Istri razorožili več kot tisoč Nemcev. Prvega maja, ko sem s kamiona pozdravljaj oborožen tržaški proletariatski kot zmagovalca, je bilo skoraj vse mesto v naših rokah. Nekaj ur kasneje smo skupno z jugoslovansko armado osvobodili Trst.

BABIČ: Po osvoboditvi je del naših članov ostal v vojski, nekateri so se vključili v Narodno zaščito, ki jo je organizirala komanda mesta, drugi pa so se lotili obnavljanja tovarn. Izvolili smo osvobodilni svet, v katerem so bili predvsem ljudje, ki so izšli iz Delavske enotnosti (predsednik Italijan, tajnik pa Slovenec), in ki je 13. maja 1945. leta prevzel civilno oblast. Veselili smo se zmage, toda...

Zgodovina ni bila naklonjena tržaškemu proletariatu. V osvoboditvi Trst so se vrnila Angleži in Američani in ga po odhodu jugoslovanskih enot začeli spreminjati v svojo vojaško in politično bazo. Boj delavstva se je nadaljeval.

BABIČ: Ustanovili smo italijansko-slovensko antifašistično unijo, iz Delavske enotnosti, ki je imela ob osvoboditvi na vsem Tržaškem kakih osemdeset tisoč članov, pa so zrasli Enotni sindikati.

Enotnost našega gibanja, ki je temeljila na razrednih pozicijah delavstva, je bila tako močna, da se Angleži in Američani niso upali razpisati volitev v mestni svet. Iz Italije so pripeljali fašiste, uporabljali so vse mogoče spletke, zatekali so se k nasilju, toda tržaški delavci so sodili, da svoje težnje lahko uresničijo le, če se vključijo v državno socializma, in to svoje prepričanje kazali v številnih političnih spopadih, staveh in demonstracijah. Enoten nastop tržaškega proletariatskega zlomil šele Informbiro.

Tisočere vezi, ki so pred obroma dvema desetletjema povezovali delavce na Tržaškem v revolucionarno celoto, se zdaj ponovno utrjujejo.

Obdobje, v katerem je v Trstu delovala Delavska enotnost — Unita operaia pa bo za vedno ostalo zapisano v analih zgodovine kot obdobje, v katerem je organizirani tržaški proletariatski spoznal in tudi že uresničil svoje zgodovinsko poslanstvo.

STONE
FAJFAR:

Rojstvo enotnosti slovenskih delavcev

Ob 25. obletnici Delavske enotnosti

Konec avgusta in v začetku septembra leta 1942 je bil del takratnega Izvršnega odbora OF v roških gozdovih. Po napadu večjega italijanskega oddelka pod Sv. Petrom nad Dvorom smo se namreč razdelili na dve polovici. Ena, s tovarišema Kardeljem in Leskoškom, je takoj odšla proti Ljubljani ter se zaustavila v Podlipoglavu. Drugi del, v katerem so ostali Kidrič, Maček, Polič, Lubej, Kocbek in jaz, pa se je ob nenadnem italijanskem naletu obrnil nazaj v Rog. Premikali smo se od enega začasnega taborišča do drugega in takoj začeli z urejanjem nejasnega položaja. Razkropljeni partizani so se spet začeli zbirati, prav tako tudi aktivisti. Glavno poveljstvo je organiziralo pohod na novo zbranih partizanskih sil na Suho krajino, kjer se je skoraj po vseh vaseh pojavila bela garda. Napisali smo proglose o pravkar končani veliki italijanski ofenzivi, katero je partizanstvo prestalo, ne da bi se okupatorjem posrečelo glavni namen. Partizanska vojska se je spet uredila, nastajale so prve brigade. Osvobodeno ozemlje je bilo sicer pregaženo in zaradi nezasiščenega fašističnega nasilja je nastopil preplah med ljudstvom. Klerofašistični izdajalci so bili prepričani, da je partizanstvo in osvobodilno gibanje doživelo tak materialni in moralni udarec, da je zdaj prišel njihov čas. Bela garda se je zakotila povsod, posebno pa po najbolj zaostalih krajih Suhe krajine in tudi drugod na Dolenjskem.

V teh, nič kaj razveseljivih razmerah, se je naša skupina Izvršnega odbora OF z majhno partizansko četo selila po roških divjinah, iskala zveze na vse strani, pisala članke za »Poročevalca« ter jih razpošiljala s kurirji na Notranjsko, Dolenjsko in proti Ljubljani. Bili smo lačni in slabo opremljeni pa tudi neprestano pripravljani na sovražni napad. Italijani so še vedno z močnimi skupinami patruljirali po Rogu ter pobijali izgubljene partizane.

Takrat sva se s tovarišem Kidričem domenila o izpolnitvi že stare ideje o ustvaritvi enotnosti slovenskega delavskega razreda. Sedel sem in napisal oris glavnih načel kot izhodišče za trajno ureditev delavske enotnosti. Te »teze«, kakor jih danes imenujemo, niso bile končni tekst, ampak bolj predlog, kakšna naj bi bila vsebina tega delavskega združevanja. Zamislili smo si, da bi bilo potrebno sklicati zborovanje delavcev vseh dotedanjih smeri v sindikalnem gibanju, tako komunistov kot socialdemokratov in krščanskih socialistov. Mnogo teh starih sindikalnih borcev je bilo v partizanih, med aktivisti in tudi še v okupiranih področjih. Mistili smo, da bo mogoče takšno zborovanje sklicati nekeje na partizanskem področju in tam slovesno razglasiti konec razčlenjenosti slovenskega delavskega razreda ter njegovo zlitje v enotno delavsko gibanje za vse prihodnje čase.

Za takšno široko zasnovano delavsko zborovanje pa ni bilo v tistih jesenskih mesecih leta 1942 pravih možnosti. Zadeva pa je bila zrela iz več razlogov, predvsem političnih. Šlo je zlasti za enotnost osvobodilnega gibanja, ki je imelo do takrat še močne značilnosti koalicije med Komunistično partijo, sokolskimi in pa krščansko-socialističnimi skupinami ter še z vrsto drugih skupin, ki so se pridružile Osvobodilni fronti. Izkušnje prve slovenske svobode od pomladi do poletja 1942. leta, ko se je raz-

bohotilo sektašenje in nezaupanje, pa tudi odločen nastop izdajalske reakcije z belo gardo ter z močnimi poskusi notranjega razbijanja OF — vse to nas je sililo k pospešenim prizadevanjem za doseg politične in revolucionarne enotnosti Osvobodilne fronte. Pogoj za takšno enotnost pa je bil sporazum med delavskimi silami, ki so bile vključene v osvobodilno gibanje. Osnovna sila osvobodilnega gibanja je bil delavski razred, ki je imel od vsega začetka tudi jasno revolucionarno perspektivo. Zaradi tega smo se lahko tudi zelo hitro sporazumeli o delavski enotnosti ne samo za čas osvobodilnega boja, ampak tudi za vso prihodnost, ko bodo doseženi poleg nacionalnih tudi revolucionarni cilji osvobodilnega boja.

Po neka tedenski ločitvi vodstva osvobodilnega gibanja smo se spet združili v Podlipoglavu. To pa je bilo samo začasno, tesno bivališče, od vseh strani obkoljeno s sovražniki, ki so nas tudi pogosto vznemirjali. Odpravili smo se na drugo stran Ljubljane, v Polhograjske Dolomite. Tovariši Kardelj, Kidrič in Polič so odšli drug za drugim v Ljubljano, ki je bila pod močnim vtisom minule italijanske ofenzive in narodno-izdajalske agresivnosti. Bilo je tudi precej preplaha in dvomov v uspešnost oboroženega boja celo med bližnjimi zavezniki. Osvobodilne fronte. Tovariša Kardelj in Kidrič sta tako v neverjetno trških okoliščinah organizirala sestanke vrhovnega plenuma OF, ki je znova dvignil moralo in zaupanje v vodstvo osvobodilnega boja. Hkrati pa sta Kidrič in Kardelj v malem uresničila našo zamisel o skupnem delavskem zborovanju. Prišlo je do sestanka med Kidričem, ki je predstavljal Komunistično partijo, Francetom Svetkom kot zastopnikom socialno-demokratskega delavstva ter Toncom Tomanom in Stanetom Kovacem kot zastopnikoma krščansko-socialističnega delavstva. Ta sestanek je bil 7. novembra 1942. leta. Na njem so potrdili predložene teze o enotnosti delavskega razreda in s tem sprejeli odločitev, ki je imela velikanski pomen za nadaljnji razvoj osvobodilnega gibanja, ker je bistveno priložila tudi k njegovi politični enotnosti. Na tem sestanku so sprejeli tudi sklep o ustanovitvi lista Delavske enotnosti, katerega prva številka je izšla v Ljubljani, naslednje pa na osvobodjenem ozemlju.

Glavni odbor Delavske enotnosti so poslej poleg ljubljanskih udeležencev ustanovnega sestanka sestavljali tudi tovariši s partizanskega področja, zlasti pa Franc Leskošek, stari sindikalni bорец, in jaz. Midva sva prevzela tudi vodenje organizacije Delavske enotnosti in urejanja našega lista. Kasneje se je pridružil temu delu tudi pokojni Tomo Brejc, za njim pa še ljubljanski tovariši, zlasti Toman in Svetek, ki so leta 1943. in 1944. prišli na osvobodjeno ozemlje.

Naša odločitev je močno vplivala tudi na razpoloženje v drugih delih Jugoslavije, kar je pripeljalo v začetku leta 1945 do ustanovitve enotnih sindikatov Jugoslavije v Beogradu.

S tem je bila dokončno odpravljena razcepljenost organiziranega delavstva v Jugoslaviji. Darni napori naprednih sil, ki so za časa stare Jugoslavije težili k dosegu ne le sindikalne solidarnosti, ampak tudi k politični enotnosti vsega delavskega razreda, so bili s tem izpolnjeni.

Enotnost slovenskega delavstva

Uvodnik Borisa Kidriča
v 1. številki Delavske enotnosti

V začetku novembra je bila konferenca predstavnikov političnih in strokovnih skupin, ki predstavljajo slovensko delavstvo. Dokumente, ki jih je ta konferenca sprejela, objavljamo v priložni številki »Delavske enotnosti«.

Treba je poudariti, da je ta konferenca delavskih predstavnikov prinesla svoje sklepe v izredno važnih dneh, v katerih se odloča usoda vse bodočnosti osvobodilnega boja slovenskega naroda. Konferenca je mogla ne le ugotoviti in razčleniti rezultate dosedanjih bojev, ampak je postavila tudi smernice za bodoče boje slovenskega delavstva.

Kakšne so osnovne ugotovitve konference delavske enotnosti? 1. Veliki rezultati osvobodilne borbe slovenskega naroda so bili mogoči v prvi vrsti zaradi tega, ker je bilo slovensko delavstvo od vsega začetka njena glavna udarna sila, ki je zbirala okoli sebe vse patriotske in resnične demokratične sile slovenskega naroda. Slovensko delavstvo je v teh bojih pokazalo primer heroizma, požrtvovalnosti in udanosti velikim osvobodilnim ciljem slovenskega naroda. Delavski kadri so bili primer nepopustljivosti nasproti sovražniku, vztrajanja na položajih in odločnega razkrivanja in razbijanja vseh sovražnih manevrov. Vnesli so v našo osvobodilno vojno bojovni polet in prezir smrti ter vse tiste bojevnike lastnosti, ki so pomagale zgraditi borben kader Osvobodilne fronte. Delavski razred je torej praktično dokazal, da je sposoben stati na čelu osvobodilne vojske slovenskega naroda.

2. V nasprotju z reakcionarnimi klikami, ki so zavrgle vse nacionalne interese ter postale orodje sovražnika, ki je zaslužil slovenski narod, je slovensko delavstvo od vsega začetka dvignilo zastavo enotnosti vseh slovenskih patriotskih sil ne glede na politično, versko in razredno pripadnost, ki se hočejo boriti za osvoboditev svojega naroda. Pri tem je pokazalo veliko daljnovidnost v inicijati, potih in oblikah boja slovenskega osvobodilnega gibanja ter velike bojeve izkušnje, ki si jih je prav delavstvo pridobilo v svojih neprestanih bojih za svoje socialne pravice in zahteve. Slovensko delavstvo je torej stavilo v službo svojega naroda vse svoje moči in vse svoje sposobnosti ter s tem dokazalo, da je delavski razred resnično nacionalni razred, to je razred, ki je edini sposoben organizirati bojne energije slovenskega naroda za njegovo osvoboditev in združitev.

3. Slovensko delavstvo je v dosedanjih bojih doseglo uspehe, kakršnih ni doseglo še nikoli v svoji zgodovini. Ljudske množice slovenskega naroda gledajo v njem svojega vodnika in svojo najmočnejšo oporo v boju za nacionalno osvoboditev. Konferenca je ugotovila, da so ti uspehi plod enotnosti, ki jo je slovensko delavstvo doseglo, ohranilo in utrdilo v skupnih bojih proti nasilju okupatorja in njegovih pomočnikov iz vrst slovenskih Judežev in Kajnov. Dosedanji skupni boji so slovensko delavstvo ne samo naučili, da je delavski razred najmočnejši, kadar je enoten, ampak so mu praktično potrdili in utrdili tudi spoznanje, da znotraj delavskega razreda ni različnih interesov, ampak nasprotno, da delavski razred spaja v tako nezlomljivo enoto prav skupni interesi, skupna bodočnost.

4. V nasprotju z reakcionarnimi klikami, ki so ves čas Jugoslavije, zlasti pa pod zaščito okupatorjev, dušile svoboden glas ljudstva, je slovensko delavstvo pokazalo, da je delavski razred nosilec resnične ljudske demokracije. Zveza delavskega razreda z ostalimi delovnimi sloji slovenskega naroda, ki je utelešena v Osvobodilni fronti slovenskega naroda, je najkrajše primer resnične ljudske demokracije, zrasle iz ljudstva in ki služi edino ljudstvu. Pokazalo se je torej, da je delavski razred ne le dovolj močan, ampak tudi dovolj sposoben, da na čelu demokratičnih ljudskih množic pripori ljudskim množicam demokratične pravice in da jih tudi zavaruje.

Glede na vsa ta dejstva je jasno, da leži glavna odgovornost za razvoj bodočih bojev slovenskega naroda na delavskem razredu Slovenije. Stojimo pred odločilnimi spopadi z okupatorjem in z njegovimi belogardistično-mihajlovičevskimi oporišči. Potrebno je, da delavstvo mobilizira vse svoje sile, da aktivizira sleherni tvornico in delavnico, da bi zaščitilo plodove dosedanje borbe in zagotovilo zmago nad sovražniki slovenske svobode, ki je lahko samo plod doslednega nadaljevanja slovenske osvobodilne vojne do popolne iztrebitve okupatorjev in njihovih pomočnikov s slovenskih tal.

Iz teh razlogov je konferenca formirala enotno delavsko vodstvo, ODBOR DELAVSKE ENOTNOSTI, ki bo bedel nad enotnostjo delavskih vrst, nad njihovo mobilizacijo v splošni nacionalni vojni in nad razrednimi interesi slovenskega delavstva v ožjem pomenu te besede. Pomen tega ODE je potemtakem izredno velik: Ne bo samo okrepil celotno gibanje OF, ampak ustvarja tudi predpostavke za čvrsto delavsko enotnost v bodočnosti. Formiranje ODE pomeni, da se je slovenski proletarijat v celoti zavedel svojega velikega zgodovinskega poslanstva in je zato tudi postal sposoben prevzeti na svoja pleča usodo bodočnosti slovenskega naroda, naroda-proletarca. Danes, 24 let po Cankarjevi smrti, je slovenski proletarijat to nalogo resnično izpolnil in prevzel to odgovornost za bodočnost slovenskega naroda. Vsi dosedanja boji so samo dokaz, da bo slovensko delavstvo s castjo in znanjem izpolnilo to nalogo.

Ustanovitev ODE pomeni močno okrepitev OF, podporo njenemu vodstvu. Sedanja delavska enotnost je bila dosežena v prvi vrsti na bazi skupnega boja proti okupatorju. Z ustanovitvijo ODE sta se to sodelovanje in ta enotnost poglobila in bo slovensko delavstvo tem čvrstejše stalo v enotnih bojnih vrstah Osvobodilne fronte. Konferenca je izrecno poudarila zvestobo in disciplino slovenskega delavstva nasproti vodstvu OF. Osvobodilni cilji slovenskega naroda, ki ga predstavlja OF, so obenem cilji slovenskega delavstva, ki ne more uresničiti svojih socialnih zahtev, dokler je zaslužen in tlačen njegov narod.

Bilo bi napačno, če bi ostalo samo pri tej prvi konferenci Delavske enotnosti. Potrebno je, da se to gibanje Delavske enotnosti zanese v sleherni tovarno in delavnico. Vseposod morajo nastati Odbori Delavske enotnosti, ki bodo istočasno najtrdnije postojanke Osvobodilne fronte.

Slovensko delavstvo! Dvigni visoko zastavo enotnosti!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

K.

Slovenski delavski razred je hrbtnica sodobne socialistične narodne skupnosti

Intervju predsednika Izvršnega sveta SRS Staneta Kavčiča uredništvu delavske enotnosti ob njenem petindvajsetletnem jubileju

Od rojstva enotnih slovenskih sindikatov in njihovega glasila je minilo 25 let. To ni dolga doba, vendar je v tem času prišlo do globokih sprememb tako glede vloge, ki jo imajo delovni ljudje v naši družbi, kakor tudi glede njihovega pojmovanja vsega, kar se pri nas dogaja. Kako vi, tovariš predsednik, gledate na te spremembe?

Ce vas prav razumem, potem želite z vašim vprašanjem dobiti moj globalni pogled na sedanji čas in naše razmere in to z minule četrstoletne razdalje. Vsekakor zelo zanimivo vprašanje. Vsi tisti in zlasti delavski razred, ki so pred četrto stoletja na kakršen koli način sodelovali ali podpirali naš narodnosvobodilni boj, so imeli tedaj pred svojimi očmi naslednjo vizijo: osvoboditi se vseh domačih in tujih kapitalističnih gospodarjev in izkoriščevalcev, skratka, postati iz naroda hlapcev ne samo narod junakov, kar smo postali v obdobju oboževanega revolucionarnega spopada, ampak tudi narod gospodarjev. Primerjajmo zdaj to osnovno vizijo z našo sedanjo konkretno stvarnostjo. Ali je uresničena? Je in ni. Uresničena je globalno, rekel bi sistemsko in institucionalno. Zgradili smo tak sistem samoupravljanja, ki to omogoča in tudi zahteva in ki je že postal prevladujoč družbeni odnos pri nas. Vsakomur, ki želi objektivno ocenjevati, so vidni veliki uspehi, ki smo jih že dosegli na tej naši originalni samoupravljalški poti. To nam hoče noč priznavajo tudi inozemski opazovalci in analitiki naših družbenih odnosov in gospodarskega stanja. Toda vendar in kljub vsemu smo še vedno na začetku.

Zdaj prihajamo v obdobje, ko se samoupravljanje in čim večja osvoboditev in afirmacija ne samo delavskega razreda kot celote, ampak tudi vsakega delavca kot posameznika začenejo konkretno uresničevati. Za tako spremembo, za tako preobrazbo, da bi namreč že vsak delovni človek ne samo razumel, ampak aktivno, soustvarjalno in kreativno sodeloval v političnih in gospodarskih dogajanjih in odločanju, pa ni dovolj samo hoteli in želeli, kot smo mogoče mislili nekoč pred 25 leti, ampak so potrebni za to tudi znanje, razgledanost, sposobnost in ne nazadnje tudi izkušnje. Petindvajsetletne izkušnje nas torej uče, da je pot preobrazbe od meznega delavca do upravljalca, torej pot preobrazbe od hlapca do gospodarja v vsakem pogledu zelo težavna, dolgotrajna in sila zamotana. Ko sem pred petindvajsetimi leti kot partizan ob večernih pohodih po dolomitkih hribih ogledoval luči Ljubljane in razmišljal o naši skupni bodočnosti, se nisem zavedal, kako težavna, zamotana in dolgotrajna bo pot v socializem, v višjo in bogatejšo stopnjo socialistične družbe. Mislim, da bomo po osvoboditvi lahko napredovali laže in hitreje kot pa se je to zgodilo. Zdi se mi, da jih ni bilo mnogo med nami, če jih je sploh kaj bilo, ki bi bili brez takih in podobnih iluzij. In še nekaj jih je med nami, ki se vse do današnjega dne teh iluzij in takega, sicer revolucionarnega zanosa, toda vendar nekoliko preveč peno-stavljenega pogleda na možnost in pota socialne preobrazbe naše družbe niso popolnoma osvobodili. In zato neprestano iščejo krivice ali napake, s katerimi bi opravičili, da se še niso uresničile vse naše želje in da še ni zablzel pred našimi očmi popoln in v vsakem pogledu blago-dejen model socialistične družbe.

Brez pretiravanja in s ponosom lahko trdimo, da smo na

tej poti gospodarske, kulturne in splošno človeške preobrazbe od nekdajnega meznega delavca, to se pravi hlapca, v sodobnega proizvajalca-gospodarja prišli najdlje. Lahko smo ponosni na to, da ni na tej samoupravljalški poti nikogar pred nami, toda še vedno je daleč — ne do končnega cilja, ker tega sploh ni — ampak do tiste popolne in z blagostanjem, humanizmom in kulturo nasičene družbe, o kakršni smo sanjali in za kakršno smo se borili in kakršno smo videli v naših vizijah pred četrto stoletja. Če tedanje vizije še nismo popolnoma dosegli, uresničili in konkretizirali, potem to ni zaradi tega, ker tega nismo želeli ali hoteli ali celo zaradi tega, ker ni bil kdo naši tedanji revolucionarni viziji zvest, pač pa je vzrok v tem, da je ta naša tedanja vizija osvoboditve,

socializma in vsestranskega blagostanja bila, ne da bi se tega zavedali, objektivno usmerjena na daljši čas, kot je četrto stoletno obdobje, ki je za nami.

Pred četrto stoletja smo samo sanjali o tej resničnosti; zdaj jo doživljamo, jo ustvarjamo in opazujemo, kako raste pred našimi očmi. Toda ni še popolna. Pretolčki in prigrari smo se šele do tisoč dolarjev nacionalnega dohodka na prebivalca. Postali smo bogatejši, toda nam se kažejo nove, zelo nujne in zelo zaostrene potrebe. In samo po sebi se ob vsem tem vsiljuje še naslednje vprašanje: koliko je še hlapčevstva v nas samih, v naših pojmovanjih, navadah, mišljenju, mogoče celo v našem dosedanjem narodnem značaju? Se tako zahtevna tovarna se da zgraditi v nekaj letih, naše izkušnje pa nas uče in govore o tem, kako težko je spreminjati nekatere družbene značilnosti, kako počasi izginevajo in kako trdovratno se upirajo moralno politični in mentalno psihološki ostanke naše nekdajne preteklosti, ki je bila pač preteklost majhnega in tlačenežnega naroda, brez svoje lastne državnosti in samostojnosti. V nekaterih stvarih smo se v teh petindvajsetih letih spremenili, tako da nas ni mogoče spoznati. Spremenila so se naša mesta, industrijski centri, vaška naselja. Povezali smo se z asfaltnimi cestami, okitili s televizijskimi antenami in po-

stavljamo se z novimi hišami in avtomobili. Postajamo hrupni in samozvestni, tu ali tam celo objestni in če nanese pri-ložnost ali družba, celo predrz-ni. Odpiramo okna in vrata v svet, potujemo po kontinentih in preko tega našega koščka zemlje potujejo milijoni in milijoni ljudi. Ob vsem tem pa še vedno živimo med nami tudi stare navade in pojmovanja, čeprav oblečena v novo suknjo.

Kako se je to odrazilo in kako se odraža na našem delav-skem razredu? Ali se dovolj za-veda vseh teh sprememb, ali po-staja delo osnovna značilnost naših družbenih odnosov in glavna podlaga za vse meritve in cenitve raznih vrednosti, uspehov ali neuspehov? Zdi se mi, da kljub najrazličnejšim po-manjkljivostim, trenjem in vča-sih tudi nesporazumom vendar lahko pritrdilno odgovorimo na vsa ta vprašanja. Slovenski de-lavski razred je postal hrbtnica takega družbenega dogajanja, snovanja in sprememb, ki po-stopoma, toda zagotovo vodijo k enotnemu zlitju vseh delovnih ljudi — od ročnih delavcev preko tehnične in humanistič-ne inteligence do kmetov — v sodobno in moderno organizirano socialistično nacionalno skup-nost. Pred petindvajsetimi leti je taisti delavski razred bil hrb-tenica nacionalnega in socialne-ga odpora, bil je glavna gonilna sila v boju za goli obstanek slo-venskega naroda. Danes je pred nami drugačna perspektiva. To je perspektiva postopnega pri-blizavanja višji stopnji razvite socialistične družbe, taki stopnji namreč, katere dosedanja prak-sa socialističnih revolucij in so-cialistične graditve še ne pozna in je še ni dosegla.

Menim, da je to uspeh in re-zultat — ob jubileju, ki ga slavi vaša list —, na katerega so de-lavski razred in vsi delovni lju-dje Slovenije upravičeno pono-sni in ob njem tudi samozave-stni. To je uspeh in rezultat, ki nas navdaja z optimizmom. Ko bomo nekoč v bodočnosti zgo-dovinarji ocenjevali in razporejali posamezna obdobja naše zgo-dovine, potem bodo morali četr-to stoletno obdobje, ki je pravkar za nami, gotovo uvrstiti na naj-bolj vidno mesto.

Gospodarska reforma si je zastavila mnoge cilje, njihov povzetek pa je na-daljšni dvig osebnega in družbenega standarda naših delovnih ljudi. Kaj menite o sedanjem gibanju osebnih dohodkov in standarda in kako gledate na bodočo po-litiko na tem področju?

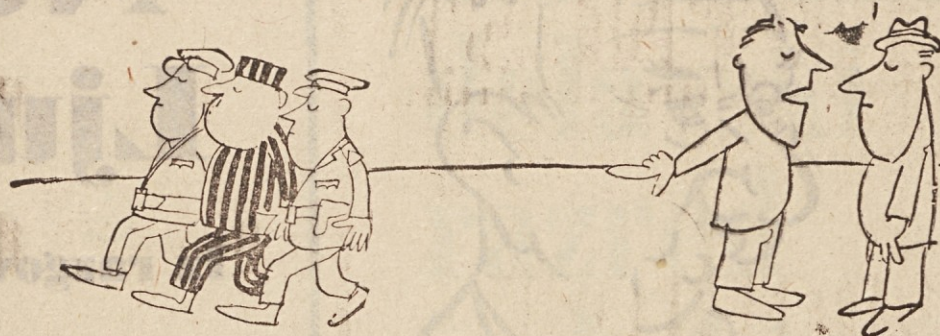
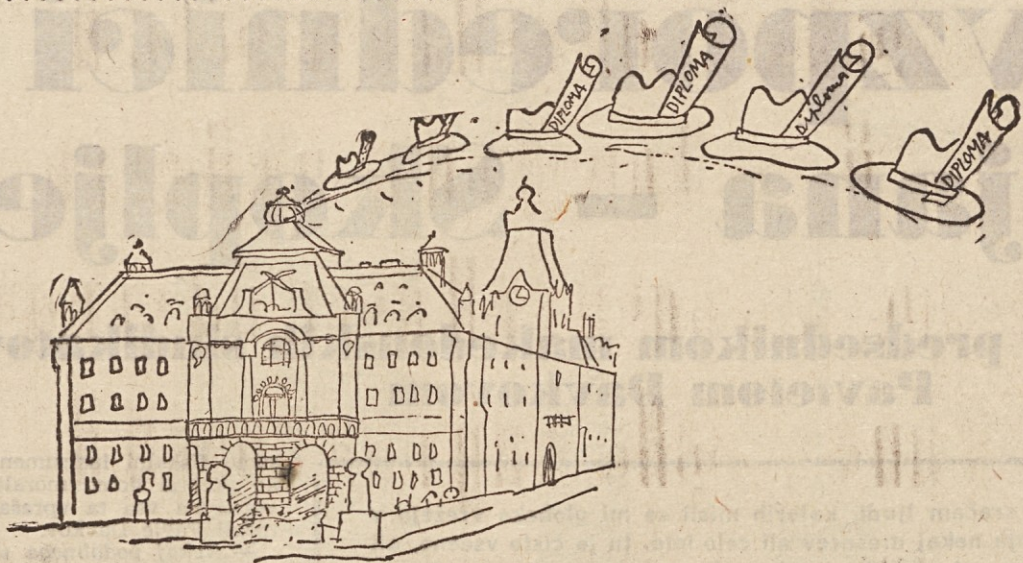
Ce hočemo dobiti realno sliko o gibanju osebnih dohodkov in standarda, zlasti v porefor-mnem obdobju, potem moramo imeti pred očmi vsa nihanja in spremembe, ki se v tem obdobju tu dogajajo. Znano je, da smo začeli z reformo s predvideva-njem, da se osebni standard de-lovnih ljudi ne sme zmanjšati. Znano je tudi, da se v začetku, to se pravi v prvem letu uresni-čevanja reforme, to ni zgodilo. Osební standard delovnih ljudi se je nekoliko zmanjšal. To je bila cena, katero smo morali vsi skupaj plačati, če smo hoteli napredovati. Gibanje standarda v drugem letu reforme je obrat-no. Nadoknadeno je tisto, kar je bilo izgubljeno v prvem letu in vidni so že nekateri dodatki. Očitno je na ta način ravnotež-je vzpostavljeno. In zato ne so-dim med tiste, ki so zelo zaskr-bljeni nad sedanjim gibanjem osebnih dohodkov. Ne bi torej objokoval tega, kar je bilo, če-prav se je prelilo nekoliko de-set milijard starih dinarjev v osebne dohodke več, kot pa bi bilo možno, če bi se ravnali po znanem, skoraj od vseh spreje-tim načelu, da naj se osebni do-hodki gibljejo v skladu z na-raščanjem produktivnosti dela.

Menim, da smo sprlo vsega to-ga glede standarda in osebnih dohodkov na zgornji meji mož-ljivosti naše ekonomije. Če bi se osebni dohodki v bodoče giba-li preko meja te naše gospodars-ke zmogljivosti, potem bi to pa-vzročalo različne ne samo ek-onomske, ampak predvsem so-cialno politične težave in spoge-de. S tem pa ne trdim, da naj standard in osebni dohodki sta-girajo. Obratno, smatram in sem trdno prepričan, da so resne gospodarske možnosti za to, da se realni dvig življenjskega standarda in osebnih dohodkov nadaljuje. Ali se bo to zgodilo, je odvisno od tega, ali bomo zna-li vsi skupaj, zlasti pa delovne organizacije izkoristiti vse tiste možnosti, ki so nam na voljo. Izkoristiti te možnosti, o kate-rih govorim, pa pomeni pred-vsem naslednje. Prvič, dovolj hitro, odločno in na podlagi strokovno-znanstvenih analiz orientirati proizvodnjo k seda-njim potrebam našega in tudi mednarodnega tržišča. Struktu-ra povpraševanja, rekel bi podo-ba tržišča se je tako pri nas do-ma, kakor tudi v inozemstvu v poslednjih letih menjala mnogo hitreje, kot pa se je spreminjala naša struktura proizvodnje. Za-radi tega imamo mnogo blaga in artiklov preveč, kar se nam ko-piči v zalozah, v katere odhaja precejšen del naše akumulacije. Hkrati pa ostaja naše tržišče lačno in deloma nepokrito s ti-stimi artikli in blagom, ki ga kupci iščejo, pa ga ni dobili. To neskladje me mnogo bolj skr-bi in smatram, da je večji go-spodarski minus, kot pa tistih nekoliko točk oziroma deset mi-liard starih dinarjev, ki so šle preko porasta produktivnosti dela v osebne dohodke. Vsi pro-izvajalci morajo končno prej ali slej doumeti in razumeti, da so v glavnem minili časi, ko so kupci iskali njih. Zdaj smo končno prišli do tega, da morajo proizvajalci iskati kupce. Ta sprememba pa zahteva pri pro-izvajalcih v mnogočem drugačen pristop in drugačno računico, drugačno organizacijo proizvo-dto, da ni na tej samoupravljal-nje, kot pa je bilo takrat, ko je prevladoval obraten odnos.

Druga naloga, s katero je po-gojeno izkoriščanje obstoječih možnosti za nadaljnji napredek standarda in porasta osebnih dohodkov, pa je diferenciacija in selekcija znotraj gospodar-stva. Vsega, kar imamo, ne more-mo razvijati enakomerno. Slabši se bodo morali umikati in na-praviti prostor boljšim. Dobro organizirana in na sodobno trži-šče usmerjena proizvodnja ima vse objektivne možnosti, da gre v ekspanzijo, je pred novim go-spodarskim boomom. Številke o gibanju nekaterih panog nam govore o tem, da so te panoge že v gospodarskem boomu. In tako proizvodnjo moramo z vse-mi sredstvi pospeševati. Slabo organizirana in nizko produktiv-na proizvodnja, proizvodnja to-rei, ki je poleg tega orientirana mimo potreb tržišča, pa bo nuj-no stagnirala ali celo nazadova-la. Tu je seveda diferenciacija neizbežna.

Napredne progresivne sile in zlasti sindikati se te diferen-ciacije ne bi smeli ustrašiti. Prinaša sicer mnoge glavobole, toda hkrati omogoča nadaljnji napre-dek. Mi se ne moremo in ne smemo vračati nazaj. Morebitno umetno oživljanje proizvodnje in vzdrževanje vsega, kar ima-mo, in to na sedanji stopnji pro-duktivnosti in organiziranosti, z inflacijskimi krediti ni nikakr-šen izhod iz nastalega položaja, kar še tu ali tam nekateri napa-k mislijo. Inflacija v letu 1962 je v Jugoslaviji bila popolnoma nekaj drugega, kot bi bila infla-cija v letu 1938 ali 1970. Leta 1962 smo namreč imeli drugačno strukturo potrošnje in tudi dru-gačno strukturo proizvodnjah, sil od te, ki jo imamo danes. Te-daj smo še lahko krpali naše

(Nadaljevanje na 7. strani)

— Pravkar smo mu dokazali, da ne more imeti vile, dveh avtomobilov in dveh vikendov, če ima 90 tisočakov plače.

Marjan Rožič:

NOVI USPEHI V RAZVOJU SAMOUPRAVLJANJA SO POVEZANI Z NJEGOVO MATERIALNO OSNOVO

Razmišljanje, o tem kako samoupravljanje delovnih ljudi razširjati na celotno področje dohodka

Jubilej Delavske enotnosti obvezuje, da se nekoliko odmaknemo od vsakdanjih uspehov in težav ter poizkušamo osvetliti tista dolgoročna vprašanja, ki bodo še nekaj časa v središču družbenega ustvarjanja. Takih vprašanj je mnogo, med njimi pa sem izbral tisto, ki je po mojem mnenju najvažnejše in celo odločilno za bodoče tokove reforme in temeljno za resnično uveljavljanje svobodne ustvarjalne osebnosti delovnega človeka pri oblikovanju materialnih in družbenih osnov socializma. To je, enostavno povedano, razmišljanje o tem, kako samoupravljanje delovnih ljudi razširjati na celotno področje razpolaganja z dohodkom.

Najprej nekaj besed o tem, kje smo? Delovni ljudje razpolagajo najbolj neposredno predvsem s sredstvi za osebne dohodke in zaradi tega so česti tudi enostranski pritiski na povečanje tega dela dohodka kot logična posledica družbenega položaja v procesu delitve. Lani je delovnim organizacijam v gospodarstvu ostalo kakih 35 odstotkov skupne akumulacije — to pa je občutno premalo, da bi lahko uresničevale svojo vlogo. Osnovne vzroke sedanjih razmer, ko je dober del narodnega dohodka vezan v zalogah, torej stisnjen v okove ekstenzivnega gospodarjenja, moremo iskati mimo drugega tudi v dejstvu, da je večina sredstev akumulacije pod vplivom različnih tokov izven gospodarstva. V usmeritvi na modernizacijo in rekonstrukcijo industrijskih zmogljivosti zaostajamo, saj gre vedno samo 23 odstotkov tekočih investicij v te namene in še vedno vsako investicijo, tudi tiste z ekstenzivnim konceptom obravnavamo kot modernizacijo, čeprav je jasno, da smo se odločili predvsem za modernizacijo industrije. Med nosilci investicijskih sredstev pa so delovne organizacije še vedno v manjšini. Večina sredstev, ki so s strani gospodarstva vložena v bančni sistem, se namreč »giblje« pod vplivi tistega dela sredstev, ki ostajajo družbeno političnim skupnostim. Tretjina sredstev za investicije je namenjenih za izgradnjo kakih 1.400 objektov, dve tretjini investicijskih sredstev pa je namenjenih za 10 velikih objektov. Približno 50 odstotkov sredstev za bruto investicije gospodarstva koristi Jugoslovanska investicijska banka za svojo udeležbo. Še vedno vlagamo več v objekte in sorazmerno malo v opremo. Enajst odstotkov nacionalnega dohodka predstavlja akumulacija, kar seveda ni malo, slabo pa je, da sta skoraj dve tretjini teh sredstev v obratnih sredstvih.

Navedena in še druga dejstva navajajo k različnim zaključkom in seveda ni naključje, da se čisto pojavljajo etatistične težnje in sicer v znamenjih, da akumulacije ni dovolj, ker jo delodajalci »jedajo« preko osebnih dohodkov. Podtikajo »raz-

mišljanja« o tem, ali je samoupravljanje sploh sposobno racionalno gospodariti z dohodkom in zagotoviti razširjeno reprodukcijo. Decentralizacijo sredstev, v bistvu je to osnova za učinkovito koncentracijo na novih osnovah, ocenjujejo kot proces, ki se odvija prehitro in na tej osnovi se na različnih ravneh — v delovnih organizacijah, združenjih, republikah in v federaciji — javljajo »dušebrižniki«, ki zagotavljajo, da bi oni mnogo bolje gospodarili s sred-

stvi kot delovni ljudje. Tako in podobna razmišljanja očitno in zavestno prezre v praksi vedno bolj razširjene procese, kjer delovni ljudje, ko se jim ponudi priložnost resničnega razpolaganja z dohodkom, postajajo nosilci najboljših rešitev. V takih pozitivnih primerih niso potrebni nikakršni politični pritiski, da bi zmagala spoznanja, ki izhajajo iz ekonomike in dolgoročne orientacije. Nastajajo rešitve, ki niso zaprte v delovne enote, delovne organizacije ali druge organizacijske forme in to je nedvomno posledica dosedanjih prizadevanj, da se poveča udeležba delovnih organizacij v neto produktu.

Etatizem se danes ne zadržuje več samo v federaciji, srečujemo ga v različnih sredinah, predvsem tam, kjer so sredstva, in čisto je tisti, ki se zadržuje v stari strukturi sedanje delovne organizacije najbolj nevaren, ser se povezuje z avtarkizmom, primitivnimi metodami gospodarjenja itd. Mnogi živijo v prepričanju, da smo samo s tem, da delovna organizacija razpolaga z vse večjim delom viška vrednosti, že ustvarili neposredno zvezo delovnega

človeka z rezultati njegovega dela. Seveda ni tako, saj tudi taka sredstva neredko trošijo brez soglasja delovnih ljudi, včasih celo za nadaljevanje avtarkične proizvodnje, za rešitve, ki ne zagotavljajo sodobnega poslovanja in so v nasprotju z dolgoročnimi interesi proizvajalcev.

Povsem jasno je, da je proces združevanja delovnega človeka z viškom dela dolgoročen, da se postopoma uresničuje in da ga moramo čvrsto in odločno nadaljevati. Odstopanja, izmišljene dileme, kolebanja in popuščanja — in z vsem tem se vsak dan srečujemo — so nam doslej mnogo škodovala ne samo v materialnem, temveč tudi v družbenem pogledu. Danes nekateri obtožujejo delovne ljudi, da slabo gospodarijo s sredstvi, da akumulirajo na račun dolgoročnih interesov, v resnici pa to niti ne morejo, ker so ločeni od dobrega dela akumulacije. In še nekaj: določeni pojavi meznega obnašanja, ko posamezniki, ali skupine zahtevajo predvsem večje »plače« in podobno, so posledica dejstva, da delovni ljudje razpolagajo le z dohodkom »za trenutne potrebe«, torej s tistim delom, ki gre za osebne dohodke, medtem ko o tistem delu dohodka, ki se troši na »daljše steze«, vedo le malo. Sedanje probleme v zvezi z dohodkom in akumulativnostjo torej ne moremo razrešiti s tem, da se vračamo nazaj in dohodek zaupamo »nezmotljivi« državi ali skupini managerjev v delovni organizaciji ali združenju: rešitev teh problemov lahko iščemo in ostvarimo le tako, da bo pomembna večina rezultatov dela ostala na voljo delovnim ljudem. V takih pogojih se bo še bolj oblikovala odgovornost, skrb za bodočnost, osvobodila bomo človeka od vplivov primitivizma, egoizma in podobnega. Samoupravljanje se na tej osnovi lahko uveljavi kot najučinkovitejše v ustvarjanju ekonomskega razvoja, ker drugače ostaja samo ozka sociološka in politična kategorija. Tendence etatizma namreč mirno spremljajo samoupravni sistem, dokler se njegovo delovanje zadržuje v socioloških okvirih, dokler predstavlja samo obliko političnega delovanja in se zadržuje v materialnih odnosih dela. Celo na področju enostavne reprodukcije mu dovoljujejo določen vpliv, vendar so nepopustljive, ko postopoma začemo družbeno pozicijo samoupravljanja v razpolaganju s celotnim viškom vrednosti.

Osnovne dolgoročne cilje reforme lahko uresničujemo samo tako, da bodo delovni ljudje, razpolagajoč z rezultati svojega dela, nosilci novih kvalitativnih sprememb. Na teh osnovah bomo lahko zgradili novo strukturo sodobnega gospodarstva, od delovne enote kot prve oblike združenega dela do vseh drugih oblik povezovanja združenega dela, kjer bodo na ekonomskih osnovah ustvarjene tudi nove poti za koncentracijo sredstev.

V naslednjem obdobju moramo delovati predvsem na dveh področjih. Prvič: v delovnih skupnostih moramo oblikovati take družbene odnose, v katerih bo delovni človek neposredno povezan z rezultati svojega dela, ker bo le na tej osnovi postal nosilec koncentracije dohodka na novih osnovah in v interesu sebe in družbe z dohodkom gospodaril predvsem na dolgoročni osnovi. Drugič: vedeti moramo, da proces prerazdelitve narodnega dohodka v korist gospodarstva ni zaključen, da ga je potrebno nadaljevati v skladu s sprejetimi načeli in omogočiti, da v tem procesu celotni narodni dohodek ostane pod odločilnim vplivom samoupravnega sistema delovnih ljudi na vseh področjih.

Samoupravljanja torej ne moremo razvijati predvsem z novimi, popolnejšimi oblikami delovanja, čeprav je tudi to delo izredno pomembno. Osnovno je, da proizvajalcem, združenim v različne oblike samoupravljanja, ostaja materialna osnova, ki je rezultat dela določene sredine. Rezultati dela bodo tako neločljivi del samoupravne osnove in razumljivo je, da bodo predvsem mali delovni rezultati in ne subjektivne ocene v različnih kolektivih zoževali manevrski prostor samoupravnega delovanja. Delovni ljudje, povezani z rezultati dela, bodo namesto »kulta pravičnosti« razvijali »kult dela«, vera v pravično državo, ki vedno nekaj da, pa bo postavljena v realne okvire in še bolj se bodo odpirale poti resničnim humanim odnosom. Na teh osnovah se bo gospodarstvo povezovalo z bančnim sistemom, z blagovnim prometom in negospodarstvom. Sedanjim prepadi med temi in drugimi dejavniki družbeno ekonomskega delovanja so občutni predvsem zato, ker jih ne povezujejo interesi skupnega ustvarjanja in razpolaganja z narodnim dohodkom in še posebej zato, ker »posredništvo« med njimi v večini primerov opravljajo državni aparat na različnih ravneh ob minimalnem vplivu trga in zakonov blagovne proizvodnje.

Procesov, ki so v teku, ne moremo pospeševati s kakimi dekreti, temveč predvsem s stalnim, originalnim in sodobnim družbenim delovanjem in s sodelovanjem najširšega kroga delovnih ljudi. Ob domnevi, da so nam cilji dovolj jasni in ob sposobnosti in odločnosti, da jih ne realiziramo samo polovično — to bi bilo še slabše kot ostati na starem — temveč postopno in v celoti, postaja zlasti pomembna vloga sindikatov. Sindikati bodo samostojni in ustvarjalni predvsem tedaj, če bodo napredna stremljenja prežela vse njihove organizacije in če bodo še bolj kot doslej svoje delovanje usmerili predvsem na tista področja, ki omogočajo afirmacijo in napredek delovnih ljudi na osnovah visokih delovnih rezultatov.

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO EDOTNIH STROKOVNIKOV ZVEZE DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Št. 46, 25. novembra 1967

Pozdrav delavstva!

Uvodnik v prvi povojni številki

Kot delavci, ki se dobro zavedamo zgodovinskega pomena zmage narodnega osvobodilnega boja — saj smo v njem sodelovali nedvomno najbolj pošteno in iskreno — pozdravljamo prvo slovensko narodno vlado! Zavedamo se, da je naš narod dobil svojo vlado in mi, delovno ljudstvo v nji svoje zastopstvo. Zavedamo se, da bo ta vlada izvajala program Osvobodilne fronte in prav zato, ker je v nji tako odločilno zastopano ljudstvo po svojih zastopnikih. Ustvaritev narodne vlade Slovenije je sad največjih naporov, najbolj dragocenih žrtv in našega tvornega idealizma, ki ne pozna nikdar omahovanja; dobili smo narodno vlado in s tem se zaključuje prvo razdobje v rasti naše demokratične federativne Jugoslavije. Z ustvaritvijo slovenske narodne vlade je uresničena osnovna zahteva jugoslovanskih narodov: priznana ter omogočena nam je pravica do samoodločbe kot enakopravnemu narodu med enakopravnimi. Za ta veliki smoter smo se bojevali, mi, delovno ljudstvo, dolga leta najbolj dosledno in smemo reči, da bi brez našega boja ne bila nikdar dosežena zmaga.

Tako je končno oblast prešla v roke ljudskih množic; nihče se ni nikdar zavedal bolj jasno kakor mi, da je oblast lahko resnično demokratična, samo, če v nji pride do izraza volja ljudskih množic. Naša narodna vlada ni nastala čez noč, ampak je rasla iz dolgih let bojev, ustvarjanja pogojev za demokratično ureditev naše prihodnje, svobodne domovine; rasla je iz najtrših, strašnih bojev proti sovražnim osvajalcem; rasla je pa tudi iz bojev proti vsem domačim reakcionarjem, sovražnikom demokratičnega življenja našega naroda, odkritim in prikritim sovražnikom delovnega ljudstva.

Prepričani smo, da bo naša narodna vlada varovala velike, tako težko izvojevane pridobitve osvobodilnega boja — pred vsemi sovražniki in v tem jo bomo odločno podpirali. Kakor smo dokazali v osvobodilnem boju, da smo tvorni, močni, dosledni in pošteno, da ljubimo dejanja brez mnogih besed, tako bomo tudi v prihodnje čvrsto izpolnili svoje poslanstvo, ne da bi nas bilo treba še opozarjati na naše dolžnosti. Tudi poslej bo delavski razred kovač enotnosti vseh tvornih sil našega naroda; kakor smo bili prvi v boju, tako bomo prvi pri obnovi; poslej bo delavec junak dela, prvi bojevniki pri obnovi dežele. Nič ga ne bo moglo odvrti iz njegovega pohoda v našo lepšo prihodnost, nič nas ne bo zadržalo! S pravo delavsko odločnostjo pojdemo naprej in neusmiljeno bomo podrla na svoji poti vse ovire! Niti trenutka ne bomo omahovali pred odločilnimi dejanji in prepričani bomo vsem temnim silam, ki bi skušale ovirati naše delo, obnovo domovine ter rast naše demokratične oblasti — njihove nakane in izkoriščanje povojnih težav v svoje sebične namene!

Te iskrene besede naj veljajo kot pozdrav naši narodni vladi; kot zagotovilo naše pripravljenosti za obnovitveno delo in za nadaljni boj, čigar smoter je: srečno sožitje demokratičnih narodov nove Jugoslavije, v močni, zdravi državi, ki ne bo poznala tlačanskega delovnega ljudstva. Za popolno zmago človečanskih idej, za resnično bratstvo posameznikov in narodov! Za priznanje vseh pravic delovnemu ljudstvu! Za pravo človeško dostojanstvo in socialno pravičnost!

Našim bralcem!

Iz prve številke: 21. V. 1945

»Delavska enotnost« bo odslej redno izhajala tedensko. Prinašala bo članke in razprave o vseh vprašanjih in nalogah, ki se postavljajo pred delavski razred. Seznanjala vas bo z delovanjem strokovnih organizacij doma in po svetu. Pisala bo o kulturi, o športu, prinašala bo dopise iz tovarn, delavnic, uradov, šol in drugih ustanov.

»Delavska enotnost« je glasilo organiziranih delavcev in nameščencev. Da bo v resnici lahko vršila svojo nalogo kot glasnik, pobudnik in organizator, je potrebno sodelovanje širokih delovnih množic. Delavci, nameščenci, intelektuali! Dopisujte v svoj list o vašem življenju in delu! V dopisih prikažite sliko okolice, p kateri delate, vprašanja, ki se pri vas pojavljajo in način, kako ta vprašanja rešujete! Seznanjajte nas z junaki dela, z najboljšimi delavci — udarniki, z njihovimi uspehi pri delu! Pišite, kako pomagate narodni oblasti razkrinkavati saboterje in sovražnike ljudstva, ki se jim je posrečilo vtihočiti se v proizvodnjo. Pridite z nasveti, kako pomagati pri obnovi domovine itd., itd. Tako se bodo izkušnje ene tovarne, delavnice, urada, šole prenašale na druge. Preko svojega časopisa boste drug drugemu pomagali.

Vsak dopisnik naj napiše točen naslov, ime in priimek ter ime obrata ali urada, kjer je zaposlen.

Pišite nam, kako vam list ugaja, česa pogrešate v njem. Sporočite nam vaše želje glede lista.

Le na ta način, če boste pri listu vsi sodelovali in mu pomagali, bo »Delavska enotnost« res taka, kakršno si želite in kakršna mora biti, da bo lahko v redu vršila vse naloge, ki so ji naložene.

UREDNIŠTVO

STONE
SELIŠKAR

KAKO SMO KOVALI DELAVSKO ENOTNOST

**Urednikovi spomini
na prva poveljna leta**

Na svoji življenjski poti sem se tudi pri Delavski enotnosti ustavil za nekaj let. Ne vem, kaj zdaj počno sindikati, no, takrat, precej po vojni je bilo sindikalno življenje silno razgibano in raznoliko. Delavski razred se je v tistih časih spoprijel na žive in mrtve z obnovo industrije, saj je v tisti poveljni dobi primanjkovalo vsega, kar je nujnega potrebno za življenje. Manjkalo je vsega — od strojev do surovin, obnova požgani, porušene domovine pa je terjala vedno več rudninskega in kovinskega materiala. Začela se je bitka za novo, lepše življenje, za trdne temelje pravkar priborjeni in od tlačanskih muk osvobodjene socialistične domovine. Predsejem je bilo treba obnoviti porušene železnice, mostove, ceste, izkoristiti stare izrabljene tekstilne stroje, popraviti lokomotive, natopiti vedno več železa, jekla, nakovati vedno več žebeljev, kajti dolgoletna vojna je uničila domala vse do poslednjega žebila. Postaviti je bilo treba nove tovarne, skratka, v vojni uničeno domovino je bilo treba pozidati, obubožano prebivalstvo obleči in nasiti.

Kdor pa dela — dela tudi napake. Pa vendar so bile te napake v primerjavi z delovnimi uspehi majhne. Vsi pa smo iskali novih, bolj učinkovitih prijemov povsod: pri strojih, na strojih, pri strojnicih, v rudnikih, v tovarnah, skratka na zemlji in pod zemljo, v pisarnah in tiskarnah — kajti vsi smo hoteli socialistično delati in vsi smo hoteli postati stahanovci — junaki socialističnega dela. Pri vsem tem pa smo ustrelili marsikakega kozla po nepotrebnem. Čas pa je bil tak, da smo tudi streljanje kazlovali z venci gloriole. Bil je pač čas udarništa, mrzlično iskanje novih, uspešnejših načinov dela. Spominjam se, kako smo slavili na primer delavko, ki je pri zidanju Litostroja udarniško mešala malto in zato zaslužila na mesec 15 tisoč dinarjev, jaz, kpt glavni urednik Delavske enotnosti pa 5 tisoč dinarjev. In čemu bi na primer lokomotiva vlekla samo 30 tovornih vagonov? Speli smo jih po dvesto in bili smo navdušeni. A da so se pri tem polomile priklone cevi in so se lokomotive izkašljale, smo tiho pogoltnili. No, bilo je vruga in pol, mnogo dobrega, lepega, plemenitega, pa tudi marsikaj slabega, neuspešnega in zgolj horukarskega.

A zmaga je pamet, razsodnost in v teh burnih časih smo zgradili materialne temelje našega socializma.

V tem obdobju je naš delovni človek dobesedno izžareval ljubezen do svoje socialistične domovine: ni se ustrašil nobenega napora, na milijone ur prostovoljnega dela je žrtvoval, da bi čimprej zaživel osvobodjena domovina v blagostanju in sreči. Tekmovalne zastavice so premikali od stroja do stroja, od delovne skupine do delovne skupine, od tovarne do tovarne, od gradbišča do gradbišča. Naši delovni ljudje so dobesedno izgorovali v prostovoljnem delu za lepše življenje vseh delovnih ljudi socialistične Jugoslavije, kajti ogenj partizanske borbe je še gorel z velikim plamenom v naših srcih, bolj smo živeli za skupnost kot zase. Če danes prebiram posamezne številke Delavske enotnosti iz tistih časov, mi je kar žal zanje, ko smo v resnici vsi izgorevali v delu za vse ljudi naše domovine.

Ob vsem tem napornem delu pa smo vedno našli dovolj časa za kulturno izživeljanje, saj so bila delavska kulturna društva vse do Svobode nosilci kulturnega programa. Pevski zbori, dramske skupine, vedno nove in nove sindikalne knjižnice, literarni krožki, pionirski odseki so naraščali mesec za mesecem. Delavska enotnost je zato imela domalega v vsaki številki posebno stran, na kateri smo poročali o novih knjigah, slikarskih razstavah, o gledališču in glasbi in z leti se je zgostila na tej strani pestra panorama sodobnega kulturnega ustvarjanja doma in po svetu. Redakcija je ustanovila poseben kulturni fond, s katerim je nakupovala umetniška dela slovenskih upodabljalcev umetnikov. Takratni predsednik sindikatov Janko Rudolf je bil v nenehnem stiku z redakcijo Delavske enotnosti, bil je njen prijatelj in zavezanik.

V obdobju mojega urejanja Delavske enotnosti so sodelovali z menoj novinarji Ančka Korže, Marička Roblek, Marija Namorš, Eda Komavli, Miro Zakrajšek, Leo Tičar, Peter Dornik in Janez Voljč. Z menoj vred smo bili vsi novinarji-začetniki, pa vendar smo se kmalu vrasli v tokove novinarstva in delali smo z navdušenjem in veseljem. Pa tudi čas je bil tak, da ni zajel le predpisanih delovnih ur, ampak vsega človeka in takrat zares ni bilo časa misliti na vikende in automobile. Z veseljem se spominjam tistih časov, ki so spajali vse delovne kolektive resnično v delovne družine, ki so z nepopisnim poletom ustvarjale materialne temelje lepšega in boljšega življenja poveljnimi generacijam.

Iz vsega srca čestitam delovnemu kolektivu Delavske enotnosti ob njeni petindvajsetletnici!

Na vzporednici Ljubljana — Skoplje

**Iz razgovora s predsednikom makedonskih sindikatov
Pavletom Davkovom**

Včasih se mi primeri, da srečam ljudi, katerih misli se mi globoko vrežejo v spomin, pa naj mine od srečanja nekaj mesecev ali celo leto. In je čisto vseeno, ali gre za bežen klepet na katerem od uličnih vogalov ali pa za pogovor, na koncu katerega je treba sprazniti zvrhan pepelnik. Velikokrat sem tudi že razmišljal, kaj je pravzaprav temu vzrok, saj je bilo že veliko pogovorov, za katere pa moram priznati, da sem jih pozabil v naslednjih petih minutah, da me samo pametne misli ne pritegnejo dovolj. V njih mora biti nekaj več, nekaj, čemur bi se lahko reklo pogum, da razgali dejstva in da pri tem uperiš prst na rešitev kot posledico teh dejstev.

Za ljudi, ki imajo to lastnost, pravimo, da so osebnosti. Taka osebnost je tudi Pavle Davkov.

O Pavletu Davkovu sem do nedavna vedel pravzaprav samo to, da je predsednik makedonskih sindikatov. V srečanju z njim pa so me presenetile že prve besede, kar naravnost povedane:

— Živimo v isti državi, pa se vendarle sila malo poznamo. Povprečen Makedonec gleda v Slovenijo Zahodno Evropo. Visoke osebne dohodke in precej višjo življenjsko raven. Od tod tudi prepričanje dobrega dela naših ljudi, da je za vas reforma sila lahka stvar. Ker ste pač najbolj razvita republika!

— Povprečen Slovenec pa je še vedno prepričan, da dobri del svojega dohodka preliva v Makedonijo in seveda še kam drugam. V čem je torej resnica?

— Po mojem v tem, da moramo zdaj vsi skupaj, zlasti pa sindikati razvednotiti ta napačna mnenja. Boljše iztočnice za pogovor ni bilo treba več iskati. Pavle Davkov je pripovedoval, da so gospodarska gibanja, ki označujejo življenje v Sloveniji, značilna tudi za Makedonijo. Čedalje bolj se tudi pri njih zastruje procesi diferenciacije v gospodarstvu. Nekatere delovne organizacije se razmeroma naglo razvijajo, medtem ko so se druge spet znašle na robu rentabilnosti meja, tako da je celo ogrožen njihov nadaljnji obstoj.

— Zanimivo pa je, da je ta diferenciacija predvsem posledica notranjih ukrepov delovnih kolektivov in ne toliko tega, koliko je posamezna organizacija ali panoga pridobila ali izgubila z novim instrumentarijem.

— Omenjate poslovanje na meji rentabilnosti. Velja ta ugotovitev samo za posamezne primere?

— Po naših podatkih bo letošnje leto zaključilo s poslovno izgubo kakih 190 ali 200 delovnih organizacij. To pa pomeni tudi v nacionalni ekonomiki nekaj, če že spregledamo pri tem tudi druge posledice. Bržčas pa je najtežje to, da za nekatere od teh delovnih organizacij praktično ni več prihodnosti.

— V Ljubljani je moral zadnje čase TOPS v likvidacijo. In stališče makedonskih sindikatov v tem primeru?

— Prav nič sentimentalno. Izrekli smo se sicer, da rešimo kar se pač rešiti da. Drugo pa je treba čimprej pozapreti, da ne bo škoda še večja. Gre pa še za nekaj drugega: lahko bi vam našel primere, ko so posamezna podjetja dobila tudi že po več sanacijskih kreditov, kreditov v več stotilijonskih zneskih. Danes pa so tam, kjer so bila in seveda spet terjajo sanacijske kredite. Temu pa je treba po našem mnenju narediti konec. Naj se slednjič tudi v tem socializmu primeri, da bo moral kolektiv vrniti ključ od podjetja, če ni znal izkoristiti sredstev in pomoči družbe.

— Hočete s tem reči, da so vsi v kolektivu enako odgovorni za dobro ali slabo gospodarjenje? Navsezadnje bo delavec pri stroju najbolj drago plačal tisto, česar ni znal storiti upravno tehnično vodstvo podjetja?

— To je sicer res, in ne kaže odgovornosti preveč posploševati. Res pa je po drugi strani tudi to, da so kolektivi vsaj toliko odgovorni, ker niso terjali od svojih vodstev, da jim najdejo prihodnost. Čemu potem ta sploh govorimo o samoupravljanju delovnega človeka,

o proizvajalcu, ki je tudi upravljavec! Mislim, da dvojne morale v tem primeru ne more biti.

Kratek premor pa je bil samo napoved novim ugotovitvam. Pavle Davkov je pripovedoval, da so v makedonskih sindikatih zaskrbljeni, ker mora veliko delovnih organizacij prekinjati delovni proces. Bodisi zaradi nakopičenih zalog bodisi zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Skladi se zmanjšujejo, tudi osebni dohodki. Makedonka v Stipu je na primer morala za 10 ali 15 odstotkov znižati osebne dohodke, da je okrepila poslovni sklad in da zdaj poskuša prebroditi težave.

V Sloveniji po njegovem mnenju dosegamo nadpovprečne rezultate v gospodarski rasti. V Makedoniji pa na splošno ugotavljajo gospodarsko stagnacijo. Nad tem so v sindikatih močno zaskrbljeni. Pavle Davkov je dejal, da so se odločili do potankosti raziskati vzroke, zakaj ostajajo v rezultatih gospodarjenja na lanski ravni.

— Ste lahko v tem primeru bolj konkretni?

— Rekel sem, da smo se odločili raziskati vzroke, da torej še ne morem govoriti o dejanskih razmerah. Pa vendar, enega od teh vzrokov sem že omenil. To je tako imenovano zanašanje nekaterih delovnih kolektivov, da bo že nekako šlo. Povsod namreč še vedno ne morejo razumeti, da tudi v socializmu delujejo zakoni ekonomike. Skratka, ne morejo doumeti, da bomo morali tudi pri nas zapreti katero od podjetij. Seveda pa to ni edini vzrok.

Pavle Davkov je omenil, da danes pritiska k tlom makedonsko gospodarstvo silna razdrobljenost. V Makedoniji je po nekaterih podatkih kakih 70 odstotkov podjetij, ki nimajo niti 300 zaposlenih delavcev. To pa pomeni, da so tudi sredstva, ki jih ima na voljo gospodarstvo za modernizacijo, sila razdrobljena in za večino delovnih organizacij preskopa, da bi se lahko iz obrtniške proizvodnje preusmerili v industrijsko.

— Proces koncentracije kapitala je torej neizbežen. To ugotavljamo pravzaprav že nekaj časa, vendar zadeva ne krene naprej. Zdi pa se mi, da pri tem ne gre samo za makedonski primer, temveč da nekaj podobnega ugotavljamo za vsa država. A če so se v Evropi in v svetu države znale dogovoriti o skupnih interesih in skupnih naložbah, potem se bo slednjič mo-

ralo tudi pri nas nekaj sto proizvajalcev med seboj dogovoriti in najti skupen interes. Ni druge pomoči!

— V Sloveniji se pogosto pri- tožujemo nad tem, da še nimamo izdelanega perspektivnega programa gospodarskega razvoja. In pogosto lahko slišiš pripombo, da tudi to preprečuje koncentracijo kapitala na višji ravni, kot pa je podjetniška blagajna. Da tudi to povzroča počasnejšo rast, kot bi si jo v tem trenutku želeli.

— Nekaj tega velja tudi za Makedonijo, čeprav gre v tem primeru še za neko posebnost. Osnovna usmeritev makedonskega nacionalnega gospodarstva je v tem, da si v prihodnje prizadevamo razvijati tiste dejavnosti, za katere imamo tako imenovane komparativne prednosti. V financiranje izkoriščanja teh prednosti naj bi bila usmerjena tudi pomoč federacije. V tem primeru pa ugotavljamo, da se zadeve preveč počasi premikajo naprej. Federacija je namreč v močnem za-

samo fiskalni instrument? Slej ko prej si bomo morali odgovoriti na vsa ta vprašanja, je menil Pavle Davkov.

— Nekaj podobnega velja za kreditno politiko. Ne rečem, da ni bila restrikcija kreditov pozitivna, toda vsaka nova restrikcija bi bila le v škodo. Težko bi tudi soglašal, da je kreditna politika dovolj selektivna. Nasprotno, tudi v Makedoniji ugotavljamo, da banke raje kreditirajo slabše gospodarje, ker si pač na zamudnih obrestih kužejo svoje dobičke. Pri tem pa ostajajo brez sredstev podjetja in celo panoge, ki bi si sicer lahko zagotovile uspešno poslovanje in uspešno vključitev v mednarodno delitev dela.

— Lahko to svojo trditve po- nazorite?

— V Makedoniji se kakih 100 tisoč družin ukvarja in v do- bršni meri preživlja s proizvo- dno tobaka. Skladišča so polna. Pa ne zato, ker bi se v svetu ustavila prodaja makedonskega tobaka. Ne, to ni vprašanje prodaje; gre za vprašanje, ka- ko kreditirati kupce. V svetu je namreč povsem normalno, da prodajalec kreditira kupca. In ker pri nas tega ne zmoremo, se ustavlja odkup tobaka. Kaj naj potemtako pričakujemo, porast ali padec proizvodnje tobaka? Ali pa ne bo to povzro- čilo samo novega vala nezapo- slenosti?

— Tudi v Sloveniji ugotavlja- mo, da število nezaposlenih na- rašča. Pa v Makedoniji? — Za slovenske podatke ve- ste bolje od mene. V Jugoslaviji je odstotek nezaposlenih tam nekje blizu števila šest. V Ma- kedoniji nekje med 17 in 18 od- stotki. Ali z drugimi besedami, na pet zaposlenih je, ne sicer povsem, toda blizu en nezapo- slen. In namesto da bi število zaposlenih naraščalo, ugotavlja- mo, da se zmanjšuje. V zadnjem času se je tako število zaposle- nih v absolutnem smislu zmanj- šalo za 8000 delavcev.

— Govorite o dejansko nezapo- slenih ali o tistih, ki se žele zaposliti?

— Odgovoril bom posredno. Po podatkih, ki smo jih zbrali v sindikatih, je 76 % nezaposle- nih iz mestnih okoliš in le 24 odstotkov iz vasi. To pa pome- ni, da gre v prvi vrsti za ljudi, ki nimajo materialne osnove za življenje. Verjemite, da gre za težak družbeni in politični pro- blem.

Tedaj sem pravzaprav šele dojel v celoti, čemu zaskrblje- nost makedonskih sindikatov nad stagnacijo v gospodarstvu. In moral sem molče prikimali, da je oživitve gospodarstva edi- na realna pot za razrešitev tega problema.

Res je tudi to, da ne gre sa- mo za makedonski problem. Moral sem pritrditi tov. Dav- kovu, da bogata in razvita Ma- kedonija pomeni za Jugoslavijo in jugoslovansko gospodarstvo nekaj povsem drugega kot bed- na in nerazvita.

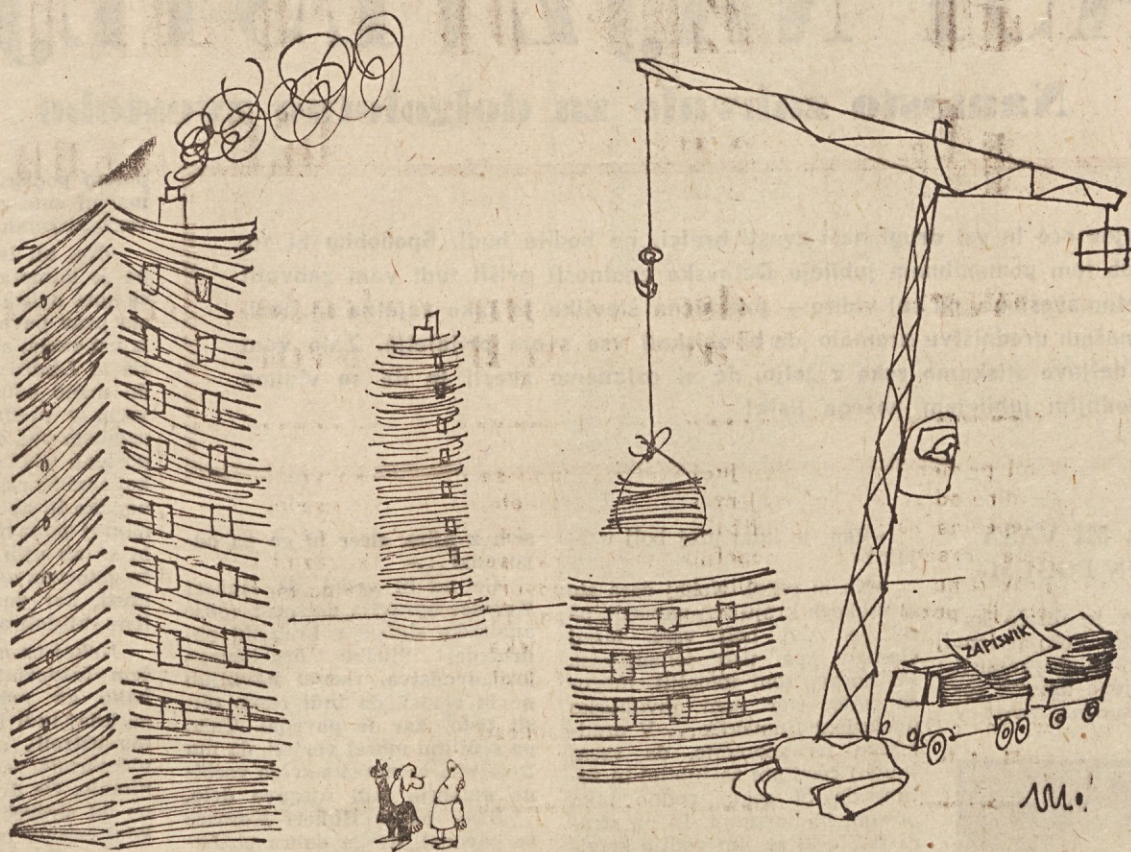
— Mislim, da bi nam Slove- nija lahko v marsičem pomaga- la. V tem, da nam pomagata iskati možnosti za zaposlovanje naših delavcev v tujini. In v tem, da vašo podjetja bolj raz- vijejo sodelovanje z našimi. Nekaj spodbudnih izkušenj prav gotovo še imamo. Mislim na kamniški Svilanit. Seveda pa naj mi bo dovoljeno reči, da z vsem le nismo tako zadovoljni.

— Na kaj merite s to svojo pripombo?

— Recimo na odnose med Iskro in Mikronom iz Prilepa. Ugotavljamo, da Mikron kot obrat Iskre pravzaprav nima prave usmeritve, da se lovi. Zdi mi se sicer ta zadeva ne- koliko bolj jasna, ko slišim, da se tudi Iskra lovi. Pa vendar! Tisti »pa vendar« je pravzaprav povzročil, da je razgovor s Pavletom Davkovom spet kre- nil na področje integracijskih procesov. Davkov je pri tem ugotavljal, da sploh se ne mo- remo govoriti o svobodni cirkulaciji kapitala.

— Trdno pa sem prepričan, da vsaka zaprtost vase samo škodi bodisi makedonskemu bodisi slovenskemu gospodar- stvu. Vsekakor pa priložnosti zamujamo!

BOJAN SAMARIN

PRISPEVEK K REŠEVANJU STANOVANJSKEGA PROBLEMA
— Vidite, tale je pa iz vaših člankov o sodobnejši stanovanjski gradnji

Jovan Ščekić:

Slovenci in Aktualni razgovori

EKSKLUZIVNO ZA DELAVSKO ENOTNOST

Ekipa Aktualnih razgovorov rada prihaja v Slovenijo iz dveh razlogov. Prvi razlog je zadovoljstvo, ki ga občutimo, ko pridemo v slovensko sredino. Ko to pravim, mislim tudi na spomine, ki mnoge med nami vežejo na Slovenijo še iz vojnih dni, mislim pa tudi na gostoljubnost in tovarštvo. Drugi razlog pa je v tem — to so nam pokazale izkušnje — da v Sloveniji dosegamo »poln zadenek«. To moram malo pojasniti in zato se bralcem vnaprej zahvaljujem za pozornost in potrpežljivost.

Do sedaj smo štirikrat imeli v Sloveniji Aktualne razgovore. Najprej smo se srečali s tovariši iz podjetja Tomos, potem s tovarišico Tomšičevo v času volitev, nekaj pozneje s tovarišem Ribičičem in nedavno s predsednikom Izvršnega sveta tovarišem Kavčičem in njegovimi sodelavci. V teh razgovorih pa je sodeloval tudi kolektiv tovarne Stoli iz Duplice.

Tovariši iz podjetja Tomos in tedanji predsednik Izvršnega sveta tovariš Smole so nam pokazali, kako se o integraciji in kooperaciji lahko govori enostavno in prepričljivo. Mi smo jim ostali dolžni, ker nismo govorili slovensko, čeprav smo to želeli. Oni sami so nam ostali dolžni zato, ker nam niso pojasnili, zakaj — kljub vsem njihovim prizadevanjem — vsi kupci njihovih vozil niso vedno zadovoljni.

Tovarišice Tomšičeve se iz Aktualnih razgovorov med drugim spominjamo tudi zato, ker so ti razgovori bili in ostali edini Aktualni razgovori, ki so trajali šestnajst in pol minute. Menim, da se tako tovarišica Tomšičeva, kakor tudi gledalci spominjajo, kako je to bilo učinkovito.

Tovariš Ribičič je uvedel tako gledalce kakor tudi našo ekipo v dotedaj neznane razmere. Obravnavali smo plenem CK ZKS, enega prvih plenemov po brionski seji, ki so ga pripravljali z združenimi prizadevanji članstva in vodstva. Spominjam se, da smo takrat postavili tudi vprašanje, ki je bilo sicer poenostavljeno, vendar pa direktno — zakaj se Slovenija ne more zamisliti brez Jugoslavije? Nedvoumen odgovor tovariša Ribičiča je izzval mnoga pisma iz vseh krajev Jugoslavije, ki so temu odgovoru izražala priznanje, na naše vprašanje pa dajala pripombe in to zelo resne. Morali smo pojasniti, da vseh naša vprašanja postavljamo tudi zato, da bi z različnimi zadevami dokončno obračunali. Odgovori tovariša Ribičiča so razveselili tudi mnoge tovariše iz Televizije Beograd, ker je med drugim izjavil, da »Čakaljo enako radi gledajo v

Srbiji kot v Sloveniji ali pa kjerkoli drugje.«

Televizija Beograd, ekipa Aktualnih razgovorov pa še posebej, bosta ostala vedno hvaležna predsedniku Kavčiču in kolektivu tovarne Stoli, ker so nam pomagali, da prvič napravimo oddajo, v kateri smo debatirali na dveh mestih — v televizijskem studiu in v tovarni. To pravzaprav tehnično področnost omenjam namenoma. Po tem poskusu, ki smo ga napravili v Sloveniji, so Aktualni razgovori dobili nova krila. V naše delo smo vpregli najsodobnejšo tehniko in krenili na pot, na kateri si Aktualne razgovore zamišljamo kot svojevrsten demokratiški dialog samoupraviteljev v Jugoslaviji

x x x

Ko mi je ponudilo ta prostor, me je uredništvo Delavske enotnosti hkrati zaprosilo in obvezalo. Zaprošilo me je, da povem svoje vtise iz Slovenije, obvezalo pa me je, da to naredim tako, da bo bralce zanimalo. Ker sem to pismo sprejel med dvema oddajama Aktualnih razgovorov, sem se opredelil, da pišem o Aktualnih razgovorih. Upam, da mi tega ne boste zamerili, saj se Aktualni razgovori ne morejo zamisliti brez Slovenije. Ko to pravim, mislim tudi na številna pisma, ki jih prejmemo iz Slovenije...

Kdo nam najpogostejše piše? Največ pisem dobivamo od delavcev, njim pa sledijo pisma profesorjev in učiteljev. Pogosto nam pišejo zdravniki, zeli marijivo tudi ekonomisti. Le-ti nas vabijo tudi na javne razprave in žal nam je, ker jim do sedaj še nismo mogli ustreči. Gledano po krajih pa največ pošte dobivamo iz Maribora, takoj za njim pa iz Ljubljane. Med volitvami je prišlo mnogo pisem tudi iz Celja, v zadnjem času pa so vse pogostejša pisma iz Kopra. Pišejo nam tudi študentje. V našem arhivu hranimo študentsko pismo iz Ljubljane, ki je pravzaprav karikatura: naš dinar nosijo na rokah in to je bil vzrok, da smo zaprosili tovariša Gligorova za odgovor, kaj je z dinarjem, da se po naključju ne bi zgodilo, da bi padel.

Dobivali smo in še vedno dobivamo zelo resne pripombe gledalcev iz Slovenije. Ko je pred dvema letoma sodeloval v naših razgovorih tovariš Kardelj kot prvi udeleženec Aktualnih razgovorov, je v našem studiu takoj po oddaji zazvonil telefon iz Ljubljane. Neznani gledalec oddaje nas je vprašal, ali smo jo snemali, ali pa je bila »živa«. Odgovorili smo, da smo jo snemali, ljubeznivi znaec na drugi strani telefonske linije pa je odgovoril, da je to vedel. Dejal je, da je opazil, da

je moja ročna ura kazala 18 in 20 minut, ne pa 20 in 30 minut, ko oddajamo Aktualne razgovore. Od tedaj pa vse do nedavnega smo pri snemanju Aktualnih razgovorov pred pričetkom dela ustrezno naravnali kazalce na naših urah. Vsem, ki so nas spraševali, zakaj to počnemo,

pa smo odgovarjali, da zato, da nas »gledalci iz Slovenije ne bi zalotili«.

Med neko drugo našo oddajo, v kateri smo obravnavali proračun, je bilo na veliki tabli v studiu napisanih mnogo števil. Čeprav je bilo govora o milijardah, so te številke bile precizne — do dinarja. Dva dni po tej oddaji pa smo dobili pismo učenca osnovne šole iz Slovenije, Mitje Stareta, ki se je glasilo nekako takole: »Dragi strie Jovan, ko sem prepiral številke s table, ki ste jo pokazali med oddajo in jih seštel, sem dobil vsoto, ki je bila za 8 dinarjev večja od vaše. Prosim, da mi odgovorite, kdo je bolj seštel — vi ali jaz?« Po tej oddaji in po tem pismu smo uvedli to, da vse table in številke večkrat preverimo, da nam osnovnošolec Stare ne bi mogel

več čitati levitov iz seštevavanja, ki velja za najbolj enostavno računsko operacijo. Tovarišem iz Zveznega izvršnega sveta pa smo rekli, da moramo odpreti štiri oči, ko bomo prešli na bolj zamotano operacijo — na deljenje. Sicer pa menim, da je pri proračunu bolj važno, kako delimo, kot pa kako seštevamo. Kaj bi šele bilo, če bi naš Mitja zalotil, da smo se pri tem zmotili za kakšen dinar?

Po razgovoru s tovarišico Tomšičevo smo iz Slovenije dobili pismo, v katerem mi je pisec svetoval, naj čimprej preberem kakšno knjigo o lepem vedenju. Zadeva je bila v tem, da sem se med razgovorom — čisto nezavedno — prekrizal noge in s tako prekrizanimi nogami sedel do konca oddaje. Rečeno mi je bilo, da bi že moral vedeti, da ne morem sedeti s prekrizanimi nogami, kadar govorim s kakšno tovarišico. Prepis tega pisma — s prošnjo, da mi zadeve ne zameri — sem poslal takoj tovarišici Tomšičevi, čez dva dni pa sem dobil podobno pripombo od nekega profesorja iz Arandjelovca in od nekega tovariša iz državne sekretariata za zunanje zadeve, ki se razume na protokol. Od tedaj naprej med oddajami ne sedim več s prekrizanimi nogami.

x x x

To, kar vam pišem, ne bi bilo kompletno, če ne bi omenil tudi sodelovanja s tovariši iz ljubljanske televizije. Ugotovili smo, da se med seboj razlikujemo. Mi, to se pravi ekipa Aktualnih razgovorov, se ne menimo med seboj kaj prida pred začetkom oddaje. Čim se pojavi kakšno vprašanje, se hitro sporazumemo. Toda zato slušalke kamerama naravnost bučijo od razgovorov med oddajo, jaz pa vsak trenutek dobivam različne lističe. Kadar pa delamo skupaj s tovariši iz Slovenije, je čisto drugače. Preden začnemo z oddajo, se dolgo pogovarjamo, toda zato lahko potem, ko se oddaja začne, vsi molčimo in delamo. Te izkušnje so nas nekaj naučile in lahko rečem, da sedaj tudi mi tako delamo: dve tretjini časa pripravimo za pravo oddajo, eno tretjino pa za samo oddajo. Bojim se samo, da se medtem tovariši iz Ljubljane niso česa naučili od nas in da bi se zato znalo zgoditi, da bi se pri prihodnjem sodelovanju manj pripravljali in več govorili »kar tako«.

V vsakem primeru pa pomeni izmenjava izkušenj veliko zadovoljstvo. To je isto zadovoljstvo, ki sem ga omenil na začetku in ki ga čutimo, kadar pridemo v Slovenijo in ga čutim tudi v tem trenutku, ko pišem te vrstice. Upam, da bodo čim bliže »polnemu zadetku«...

(Nadaljevanje s 4. strani)

avtarkično gospodarstvo, zdaj in v bodoče tega ni več mogoče, ne da bi pri tem ogrozili oziroma povzročili direkten spopad z nadaljnjim razvojem družbeno ekonomskih odnosov, samoupravljanja, reorganizacije ZK in demokratizacije celotnega našega življenja. Inflacija in nestabilnost v sedanjem obdobju, v sedanjih mednarodnih ekonomskih in političnih odnosih in ob sedanjih psihologiji in zahtevah našega potrošnika, bi bil kratkotrajen dumping, ki bi nas najkasneje v dveh letih pripeljal z dežja pod kap.

Prakticizem, kompromisarstvo in dnevno taktiziranje, kakor tudi zapiranje oči pred različnimi problemi, ki jih je odprla reforma, so zaradi tega zelo škodljivi in kratkovidni. V razkrinkavanju prave vsebine, teh dnevnih pojavov, takih nerealnih želja in iluzij imajo, zdi se mi, v sedanjem trenutku predvsem sindikati in njihov tisk prvotno vlogo. Inflacija in kot njena posledica nestabilno tržišče bi osiromašila asortiment, znižala kvaliteto proizvodov, zmanjšala ostrino konkurence in zlasti izločila tudi mednarodno konkurenco na našem tržišču. Namesto da bi torej še naprej razbijali našo avtarkijo, bi jo morali nujno začeti spet graditi. Ker bi se nam zaprlo mednarodno tržišče, bi bili prisiljeni iskati umetni plasma na našem domačem tržišču, to pa bi bila predimenzionirana investicijska dejavnost. Tako bi spet prišli na široki fronti na politične investicije. Stagnacija ali celo padec realnega standarda in realnih osebnih dohodkov bi bila nujna posledica takega stanja. Iz tega sledi, da je dosledno uresničevanje ciljev in nalog reforme edina možna ekonomska politika za nadaljnje postopno povečevanje tudi realnih osebnih dohodkov in standarda. Taka je neizbežna logika celotnega gospodarstva in objektivna zakonitost dosežene stopnje proizvodnih sil, njene strukture, kakor tudi strukture našega tržišča. Res je, da marsikateri računice te ali one delovne organizacije kažejo drugačno sliko. Toda tudi na podlagi takih individualnih računice moramo delati pravilne zaključke. Le-ti pa so naslednji: take računice niso dokaz za to, da je politika reforme napačna, pač pa so dokaz za to, da pri tistih, ki imajo take računice, nekaj ni v redu. Ti se morajo torej prilagoditi reformi, čeprav je to težavno, ne pa pričakovati ali zahtevati, da se bo prilagodila reforma njim. V čim večjem obsegu se bo to zgodilo, toliko bolj prosto pot bo imel nadaljnji napredek standarda delovnih ljudi.

Kot predsednik vlade imate stalen in podroben vpogled v naša družbena in gospodarska dogajanja. Na katere uspehe in na katere težave kaže v tem času še posebej opozoriti — in kje so po vašem mnenju osnovne perspektive nadaljnjega razvoja SR Slovenije?

Menim, da sem deloma že odgovoril na to vprašanje. Dodal bi samo še tole. Med največje uspehe sodobnega družbeno gospodarskega dogajanja štejem dejstvo, da čedalje več delovnih organizacij in čedalje več delavcev, inteligence, kmetov in delovnih ljudi nasploh, tako v mestih kakor tudi v vaseh razume, podpira, odobrava našo sedanjo politiko, ki je začrtana v reformi in v reorganizaciji ZK. Med materialne uspehe te politike zlasti v Sloveniji štejem tudi dejstvo, da bomo v letošnjem letu dosegli nadaljnji porast — od 2 do 3 odst. — industrijske proizvodnje; in porast družbenega proizvoda za 4 do 5 odst. v primerjavi z lanskim letom. V primerjavi z rezultati, ki smo jih dosegli v prejšnjih letih, so seveda številke nekoliko skromne, toda vsebujejo novo ekonomsko, rekel bi celo politično kvaliteto in to tako kvaliteto, ki se samo s številkami in odstotki ne da dovolj nazorno razložiti.

Med glavne težave štejem naslednje: malodušnost in slepoto, s katerima se srečujemo tu in tam in ki nista sposobni ustvariti si vsaj približno realen pregled nad tem, kaj se dogaja, kakšni so rezultati in kam gremo; težko je tudi to, da je mnoge kadre na pomembnih delovnih mestih — in to na vseh področjih našega družbenega življenja — prerasel čas. Namreč, prenekatere delovne organizacije z dosedanjimi vodstvenimi posadkami ne bodo priplele v koristni pristan reforme. Seveda imamo težave tudi s tem, da trkajo na vrata nekateri deficiti. No, če bomo maksimalno izkoristili vse ekonomske možnosti, ki so nam na voljo, jih bomo lahko v razmeroma kratkem času odstranili.

Osnovne perspektive nadaljnega razvoja SR Slovenije dajejo gospodarska reforma in reorganizacija ZK. Če jih bomo pogumno in dosledno uresničevali, če bomo še bolj kot doslej zapuili v naše lastne sile, potem bomo s tem ustvarili dobro podlago za konkretizacijo našega nadaljnjega razvoja in to na višji stopnji ekonomskega, političnega demokratičnega, organizacijskega in ustvarjalnega stanja, kot je bilo dosedanje.

TRGOVSKO PODJETJE

„Istra-Benz“

KOPER

čestita delovnim ljudem za dan republike

Po osvoboditvi so urejali Delavsko enotnost

Boža Bašin
1945—1947

Mile Smolinsky
1947—1948

Tone Seliškar
1948—1951

Roman Albreht
1951—1954

France Boštjančič
1955—1958

Ivo Tavčar
1958—1960

Mitja Švab
1960—1961

Vinko Trinkaus
1961—1965

NAŠI NAJZVESTEJŠI

Namesto zahvale za dolgoletno zvestobo

Rekarjev oče in vsi drugi naši zvesti bralci, ne bodite hudi. Spodobilo bi se, da bi se ob tem pomembnem jubileju Delavske enotnosti prišli tudi vam zahvaliti za dolgoletno zvestobo, pa saj vidite — praznična številka je tako zajetna in novinarjev v našem uredništvu premalo, da bi obiskali vse svoje prijatelje. Zato vam samo na deljavo stiskamo roko z željo, da si ostanemo zvesti in da se vidimo pred naslednjim jubilejem našega lista!

»UGAJATA MI VAŠA RESNOST IN POGUM«

Pri Šetinovih je dišalo kakor pred prazniki. Vonj po vaniliji se je iz kuhinje razširil tudi v lepo urejeno dnevno sobo, kjer je gospodar, zavrt v

volneno odejo, skupaj z mlajšim sinom, dolgoletnim študentom, gledal televizijsko oddajo.

»Križ me boli, danes me pošteno grabi,« se je opravičeval Šetina, kopaje se iz odeje, »če bi jutri prišli, me ne bi več dobili doma. Na onkološki inštitut moram... že drugi poziv so mi poslali.«

Potem je, kakor bi hotel preznati mučne misli, dejal:

»Novinarka iz Delavske enotnosti? Rad imam vaš časopis. Od 1946. leta ga imam naročenega. Skraja smo na Upravi cest prejeli samo dva izvoda. Enega sindikalna združnica, drugega pa jaz.«

»Najbrž ste bili sindikalni funkcionar,« sem se pošalila, »in vas je bilo sram, da bi za ves kolektiv dobivali en sam izvod?«

»To pa ne drži. Hotel sem ga imeti doma, da bi ga v miru prebiral. Ne lažem, vsa ta leta sem vsako številko pregledal od prve do zadnje strani. Vseh člankov nisem prebral, kar me je zanimalo, pa zmeraj. Všeč mi je, da se tako korajžno in odkrito zavzemate za pravico. Enkrat ste še našega direktorja po pravici 'speglali'... No, zadnje čase, odkar sem bolan, mi ni več toliko za branje, odvalil se pa še nisem... Nazadnje sem bral tisto o Murnu iz Avtoobnove. Drugi so me opozorili. Dober članek...«

»Dobri delavci,« sem ga popravila. »Samo predolgo so prenašali krivice. Mi smo jih s pisanjem samo podprli in morda drugim, ki še trpijo, priliči poguma.«

»Ravno to je vaša največja odlika,« se je razživel Šetina, »bralca silite, da razmišlja in začne kritično gledati okoli sebe. In da si upa kaj naglas povedati. Marsikaj sem si pri sindikalnem delu pomagal z Delavsko enotnostjo. Do 1953. leta sem bil sindikalni funkcionar, potem sem prvič zbolel. Novomeški in ljubljanski zdravniki so mi napovedali smrt v dveh mesecih, raka na pljučih sem imel, pa sem se le zmazal. Zdaj, po trinajstih letih...«

Hčerka, vitko temnolaso dekle z ravno tako lepimi modrim očmi, kot jih ima oče, ki je med pomnikom prisedla k očetu na divan, se je po mame stisnila k njemu in mi pomiziknila:

»Priznaj, očka, da je TT zanimivejši kot Enotnost.«

Šetina, ki ni mogel prikriti, da mu hčerkino ljubkovanje godi, jo je strogo zavrnil:

»TT je zabaven, Delavska enotnost pa resna. Jaz imam raje resno pisanje, ti pa beri, kar hočeš. Ne veste,« se je potem obrnil k meni, »kolikokrat sem pred drugimi hvalil Enotnost, jim kazal članke. Mislim, da jo premalo propagirate, več bralcev bi zaslužila.«

»Vam je kdaj prej bolj uga-jala?«

»Ne bi rekel. Nekaj časa ste iz vsakega kraja kaj napisali, pa mi je zdaj bolj všeč. Manj člankov, pa tisti temeljitejši. Po naravi sem temeljit, mogoče zato, ker sem invalidsko upokojeni finančnik... V uredništvu pa sporočite, da vsem skupaj čestitam za jubilej in želim, da bi ostali vedno tako poštene in pogumni. In na strani tistih, ki se jim godijo krivice.«

V sobo sta prišla še gospodinja in starejši sin, ki je že inženir. Na televizijskem programu je bil serijski film »Dolgo vroče poletje«. Skupaj smo gledali oddajo, kakor dobri stari znanci, kar sva vsaj z gospodarjem Šetino bila, čeprav sva se osebno komaj spoznala.

»OSTANITE TAKŠNI, KAKRŠNI STE!«

Med tistimi, ki so se tako po vojni naročili na Delavsko enotnost in so ji ves čas ostali zvesti, je tudi diplomirani pravnik Hubert Korošec iz Kranja.

Precej presenečen je bil, ko sem pojasnjeval namen obiska; začuden predvsem zaradi tega, ker je prepričan, da naših bralcev prav nič ne zanima, kaj dela v službi in v prostem času in kakšno je njegovo osebno mišljenje o časopisu. Pa se je le omečil in začel pripovedovati:

»Samo zaradi tega sem se naročil na Delavsko enotnost, ker sem želel videti, kako bo osrednje glasilo sindikatov spremljalo življenje in delo našega delovnega človeka, ki je po vojni prvič začel v svobodi. O vsem tem so takrat sicer pisali tudi drugi časopisi, vendar sem v Delavski enotnosti dobil nekakšen izbor najbolj značilnih dobrih, srednjih in tudi slabih primerov razreševanja posameznih vprašanj. Zaradi takega obelježja, ki ga je časopis zadržal vse doslej, se mi Delavska enotnost zdi zelo poučna in bi želel, da te usmeritve in take uredniške politike tudi v prihodnje ne bi spreminjali.«

Če pa sem do kraja pošten, moram povedati še nekaj. Tako službo namreč imam, da sem kar naprej zakopan v številnih in različnih analizah. Ko prebiram sestavke o delu in življenju posameznih kolektivov, mi Delavska enotnost izmed vseh časopisov še največ pomaga, da lahko na posamezne probleme gledam življenjsko. Pišite namreč tisto, kar je res in kakor o zadevah mislijo tudi navadni državljani, če lahko tako rečem. Zato tudi ostanite takšni, kot ste — delavski časopis!

Nikakor ga nisem mogel prepričati, da bi ob res laskavih besedah povedal tudi kaj kritičnega na račun zdajšnje Delavske enotnosti. »Ni časa za to in tudi potrebe ni,« je dejal. »Meni je časopis všeč in zadovoljen sem z njim, sicer bi ga pa odpovedal...«

Če ne bi vedel, da Hubert Korošec opravlja dolžnost vodje analitične službe v kranjski podružnici Službe družbenega knjigovodstva, vsemu navkljub ne bi verjel, da tudi resno misli tisto, kar je povedal. Tako pa sem mu moral verjeti, da mu Delavska enotnost s svojo vsebino olajšuje tudi njegovo delo.

Sicer pa je Hubert Korošec še povedal, da ga dobro pozna-jo tudi v številnih ljubljanskih in v kranjskih knjigarnah, kjer mesečno 'pusti' po deset, petnajst in več tisočakov, ker pač rad bere... »Ampak sam sem in si to lahko privoščim, kajti tudi avtomobila nimam, ker me nič ne mika...«

Potuje pa Hubert Korošec vseeno rad; najraje v kakšni skupini in seveda v dobri družbi. Če drugje ne, jo vselej najde pri pevcih društva »France Prešeren« iz Kranja, katerega član je že 22 let.

»Vam je kdaj prej bolj uga-jala?«

»Ne bi rekel. Nekaj časa ste iz vsakega kraja kaj napisali, pa mi je zdaj bolj všeč. Manj člankov, pa tisti temeljitejši. Po naravi sem temeljit, mogoče zato, ker sem invalidsko upokojeni finančnik... V uredništvu pa sporočite, da vsem skupaj čestitam za jubilej in želim, da bi ostali vedno tako poštene in pogumni. In na strani tistih, ki se jim godijo krivice.«

V sobo sta prišla še gospodinja in starejši sin, ki je že inženir. Na televizijskem programu je bil serijski film »Dolgo vroče poletje«. Skupaj smo gledali oddajo, kakor dobri stari znanci, kar sva vsaj z gospodarjem Šetino bila, čeprav sva se osebno komaj spoznala.

»OSTANITE TAKŠNI, KAKRŠNI STE!«

Med tistimi, ki so se tako po vojni naročili na Delavsko enotnost in so ji ves čas ostali zvesti, je tudi diplomirani pravnik Hubert Korošec iz Kranja.

Precej presenečen je bil, ko sem pojasnjeval namen obiska; začuden predvsem zaradi tega, ker je prepričan, da naših bralcev prav nič ne zanima, kaj dela v službi in v prostem času in kakšno je njegovo osebno mišljenje o časopisu. Pa se je le omečil in začel pripovedovati:

»Samo zaradi tega sem se naročil na Delavsko enotnost, ker sem želel videti, kako bo osrednje glasilo sindikatov spremljalo življenje in delo našega delovnega človeka, ki je po vojni prvič začel v svobodi. O vsem tem so takrat sicer pisali tudi drugi časopisi, vendar sem v Delavski enotnosti dobil nekakšen izbor najbolj značilnih dobrih, srednjih in tudi slabih primerov razreševanja posameznih vprašanj. Zaradi takega obelježja, ki ga je časopis zadržal vse doslej, se mi Delavska enotnost zdi zelo poučna in bi želel, da te usmeritve in take uredniške politike tudi v prihodnje ne bi spreminjali.«

Če pa sem do kraja pošten, moram povedati še nekaj. Tako službo namreč imam, da sem kar naprej zakopan v številnih in različnih analizah. Ko prebiram sestavke o delu in življenju posameznih kolektivov, mi Delavska enotnost izmed vseh časopisov še največ pomaga, da lahko na posamezne probleme gledam življenjsko. Pišite namreč tisto, kar je res in kakor o zadevah mislijo tudi navadni državljani, če lahko tako rečem. Zato tudi ostanite takšni, kot ste — delavski časopis!

Nikakor ga nisem mogel prepričati, da bi ob res laskavih besedah povedal tudi kaj kritičnega na račun zdajšnje Delavske enotnosti. »Ni časa za to in tudi potrebe ni,« je dejal. »Meni je časopis všeč in zadovoljen sem z njim, sicer bi ga pa odpovedal...«

Če ne bi vedel, da Hubert Korošec opravlja dolžnost vodje analitične službe v kranjski podružnici Službe družbenega knjigovodstva, vsemu navkljub ne bi verjel, da tudi resno misli tisto, kar je povedal. Tako pa sem mu moral verjeti, da mu Delavska enotnost s svojo vsebino olajšuje tudi njegovo delo.

Sicer pa je Hubert Korošec še povedal, da ga dobro pozna-jo tudi v številnih ljubljanskih in v kranjskih knjigarnah, kjer mesečno 'pusti' po deset, petnajst in več tisočakov, ker pač rad bere... »Ampak sam sem in si to lahko privoščim, kajti tudi avtomobila nimam, ker me nič ne mika...«

Potuje pa Hubert Korošec vseeno rad; najraje v kakšni skupini in seveda v dobri družbi. Če drugje ne, jo vselej najde pri pevcih društva »France Prešeren« iz Kranja, katerega član je že 22 let.

»Vam je kdaj prej bolj uga-jala?«

»Ne bi rekel. Nekaj časa ste iz vsakega kraja kaj napisali, pa mi je zdaj bolj všeč. Manj člankov, pa tisti temeljitejši. Po naravi sem temeljit, mogoče zato, ker sem invalidsko upokojeni finančnik... V uredništvu pa sporočite, da vsem skupaj čestitam za jubilej in želim, da bi ostali vedno tako poštene in pogumni. In na strani tistih, ki se jim godijo krivice.«

V sobo sta prišla še gospodinja in starejši sin, ki je že inženir. Na televizijskem programu je bil serijski film »Dolgo vroče poletje«. Skupaj smo gledali oddajo, kakor dobri stari znanci, kar sva vsaj z gospodarjem Šetino bila, čeprav sva se osebno komaj spoznala.

»OSTANITE TAKŠNI, KAKRŠNI STE!«

Med tistimi, ki so se tako po vojni naročili na Delavsko enotnost in so ji ves čas ostali zvesti, je tudi diplomirani pravnik Hubert Korošec iz Kranja.

Precej presenečen je bil, ko sem pojasnjeval namen obiska; začuden predvsem zaradi tega, ker je prepričan, da naših bralcev prav nič ne zanima, kaj dela v službi in v prostem času in kakšno je njegovo osebno mišljenje o časopisu. Pa se je le omečil in začel pripovedovati:

»Samo zaradi tega sem se naročil na Delavsko enotnost, ker sem želel videti, kako bo osrednje glasilo sindikatov spremljalo življenje in delo našega delovnega človeka, ki je po vojni prvič začel v svobodi. O vsem tem so takrat sicer pisali tudi drugi časopisi, vendar sem v Delavski enotnosti dobil nekakšen izbor najbolj značilnih dobrih, srednjih in tudi slabih primerov razreševanja posameznih vprašanj. Zaradi takega obelježja, ki ga je časopis zadržal vse doslej, se mi Delavska enotnost zdi zelo poučna in bi želel, da te usmeritve in take uredniške politike tudi v prihodnje ne bi spreminjali.«

Če pa sem do kraja pošten, moram povedati še nekaj. Tako službo namreč imam, da sem kar naprej zakopan v številnih in različnih analizah. Ko prebiram sestavke o delu in življenju posameznih kolektivov, mi Delavska enotnost izmed vseh časopisov še največ pomaga, da lahko na posamezne probleme gledam življenjsko. Pišite namreč tisto, kar je res in kakor o zadevah mislijo tudi navadni državljani, če lahko tako rečem. Zato tudi ostanite takšni, kot ste — delavski časopis!

Nikakor ga nisem mogel prepričati, da bi ob res laskavih besedah povedal tudi kaj kritičnega na račun zdajšnje Delavske enotnosti. »Ni časa za to in tudi potrebe ni,« je dejal. »Meni je časopis všeč in zadovoljen sem z njim, sicer bi ga pa odpovedal...«

Če ne bi vedel, da Hubert Korošec opravlja dolžnost vodje analitične službe v kranjski podružnici Službe družbenega knjigovodstva, vsemu navkljub ne bi verjel, da tudi resno misli tisto, kar je povedal. Tako pa sem mu moral verjeti, da mu Delavska enotnost s svojo vsebino olajšuje tudi njegovo delo.

potem popiše, kaj je videl. Domačini smo zmeraj zgubljeni v vsakdanjostih.«

»No, ali imaš ti intervju ali pa je kamerad k meni prišel?« se spet oglasi Lovro. »Saj si čisto prav povedala, besede si mi iz ust vzela, ampak... No, tovariš iz Ljubljane, ki ste se tudi do mene potrudili, kar povejte vsem v uredništvu, da sem in ostanem vaš do smrti! Zato, ker pošteno pišete o nas delavcih, kot sem že rekel; zato ker bitate napake in neumnosti, ki jih kar naprej ponavljamo, namesto da bi se ob njih tudi česa naučili. In zato sem zvest Delavski enotnosti, ker znate tudi pohvaliti tiste, ki dobro delajo.«

Nekaj pa mi le manjka v vašem časopisu! Rad bi izvedel, kako ga pripravljate. Gotovo ga kdaj tudi kdo polomi ali mima ustrela... Mi bralci o tem ničesar ne vemo, pa bi nas zanimalo. Če drugega ne zato, da ne bi preveč zamerili, če nas kdaj preveč ošvrknete... Veste, navadni ljudje včasih mislimo, da ste novinarji nezmožljivi. Bomo tudi o vaših dogodivščinah kaj izvedeli, vsaj zdaj, ko praznujete jubilej?«

»ČESTITKA VSEM, KI USTVARJATE NAŠ LIST!«

Dokler se Ivan Jurjevčič ni »prevzdignil,« kakor sam pravi, je bil član gradbene skupine

Industrije usnja na Vrhnikl. Kmalu po tistem je renigen odkril na njegovih pljučih še veliko kaverno. Ko so zdravniki storili zanj, kar je pa bilo mogoče, se je vrnil v svoj kolektiv. Zdaj je čuvaj v tovarni, ki jo je sam pomagal graditi.

»Ne morem se pritožiti, da bi se mi slabo godilo,« pravi Ivan Jurjevčič. »Tudi do devetdeset tisočakov zaslužim; odvisno pa je od tega, kako delajo naši fantje in koliko je ob mesecu točka vredna. Tisti, ki so zdravi, presneto garajo za svoj denar...«

Potem utihne, kot bi iskal besede. »Veste, nisem bil pripravljen, pa ne vem, kako bi povedal, da bo prav. Ampak dostikrat iz časopisa in od ljudi vem, da gre mnogim veliko slabše kot nam. Čudim se, da vsi zgledi in opozorila, ki jih zapišete, ponekod tako malo zaležejo. Ali pa smo ljudje takšni... Vem, kako ste pred leti pohvalili našo tovarno, kako lepo se vključuje v izvoz. Mi smo pa med seboj govorili: Kakšno neumnost podpirajo, saj na domačem trgu bolje zaslužimo! Izkazalo se je, da imate prav!«

Pripravljam se, da bi vprašal, kam s tem meri, ko sam dokonča svojo misel:

»Tiste, ki niso dovolj zgodaj ugriznili v to jabolko, reforma zdaj tepe. No, saj nas tudi, ampak ne toliko. Imamo pač več izkušenj in tudi navajeni smo trdega dela.«

Sicer je Ivan Jurjevčič naročen na Delavsko enotnost že od 1945. leta. »Nepretrgano, odkar redno izhaja,« pravi. »Všeč pa mi je zato, ker od vseh časopisov največ piše o nas delavcih. Ja, pošteno, odkrito in brez strahu si upate napisati vse, kar prizadeva nas delavce. Nikoli niste pozabili opozarjati na to, da se sindikat mora potegniti za svoje člane, če pridejo v težave. Zelo prav je, če pošteno ošvrknete tiste, ki na to pozabijo, ko je treba kaj tudi storiti in ne samo govoriti. Jim bo že prišlo do živga, ali pa ves delavski razred skupaj ni nič vreden. Zato, samo zato čestitam vsem, ki ustvarjate naš list!«

DELAVSKA ENOTNOST

25. novembra 1967

Št. 47, leto XXVI

Ob prazniku naše republike

Te dni bomo praznovali. Počastili bomo največji praznik naše socialistične skupnosti — 29. november, rojstni dan nove, Titove Jugoslavije.

Svoboda, socialistična državna skupnost, v kateri živimo, bo ta dan stara dvaindvajset let. Rodila se je že v svobodi, v slavnostnem vzdušju, toda ustvarjali smo jo v krvavih letih narodnoosvobodilne vstaje, ki je za vse narode Jugoslavije pomenila najtežji izpit, kar so jih delali kdajkoli v svoji zgodovini.

Narodnoosvobodilna vstaja je bil. najtežji zgodovinski izpit za nas Slovence in s ponosom lahko rečemo, da smo ga naredili z najvišjo oceno. In ni naključje, da prav te dni slavimo še en praznik, praznik enotnosti slovenskega delavskega razreda, rojstni dan enotnih slovenskih sindikatov.

Današnja številka Delavske enotnosti je slavnostna številka ob petindvajsetem jubileju začetka njenega izhajanja kot glasila enotnih slovenskih sindikatov. Enotnost slovenskega delavskega razreda, ki jo je na viden način označil tudi začetek izhajanja našega tednika, se je torej rodila v najtežjem času naše narodnoosvobodilne vstaje, v kateri so končno padle tiste oporaje, ki so preprečevale skupen nastop slovenskega delavstva v boju za skupen cilj — za zmago nad fašizmom in nacizmom, za svobodo, za oblast delovnega ljudstva.

Ko je ob desetletnici Delavske enotnosti pisal o pomenu združitve slovenskih sindikatov v enotno delavsko gibanje, je tovariš Edvard Kardelj napisal tudi naslednje:

»S tem, da se je enotno delavsko gibanje na čelu s Komunistično partijo deklariralo kot nesporna vodilna sila Osvobodilne fronte in da je izrazilo svojo odločno pripravljenost boriti se za ohranitev te vodilne vloge do končne zmage narodnoosvobodilne vstaje, je dalo Osvobodilni fronti politično strukturo, zaradi katere narodnoosvobodilna vstaja ni mogla končati drugače, kakor z zmago socialističnih sil, z zmago socialistične revolucije.«

Vodilna vloga našega delavskega razreda v narodnoosvobodilni vstaji je torej zagotovila tudi njen rezultat: socialistično ureditev naše državne skupnosti, katere hrbtnica je zopet delavski razred, ki enotno nastopa v boju za tiste cilje, ki jih postavlja sam sebi.

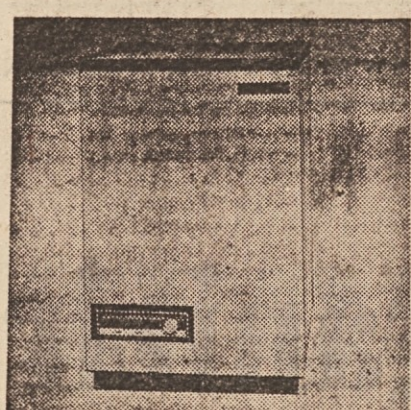
Letošnji praznik naše republike proslavljamo v jeku bojeva za uresničevanje ciljev gospodarske reforme in za nadaljnji razvoj samoupravljanja delovnih ljudi. Vemo, da je ta boj trd, toda prepričani smo, da bomo v njem zmagali. Največje poročilo za to zmago pa zopet pomeni enotnost naših delovnih ljudi.

Zavedamo pa se seveda, da ta enotnost ni dana enkrat za vselej, da se moramo zanjo boriti vedno znova, tudi v boju za posamezne, čisto konkretne cilje — in da je v tem boju vedno odred, ki prednjači in kateremu drugi sledijo.

Pravico do korakanja v tem čelnem odredu pa si na današnji stopnji našega družbenega razvoja nihče ne more zagotoviti z argumentom avtoritete; vstop v ta odred lahko zagotovi samo avtoriteta argumenta. Če danes hočemo torej nekoga prepričati, da nam sledi v naših prizadevanjih, potem lahko to storimo samo tako, da ga prepričamo, da so naša stališča pravilna. To pa seveda zahteva novo, višjo kvaliteto dela vseh tistih dejavnikov naše družbe, ki jih imenujemo subjektivne sile in med katere sodijo tudi sindikati.

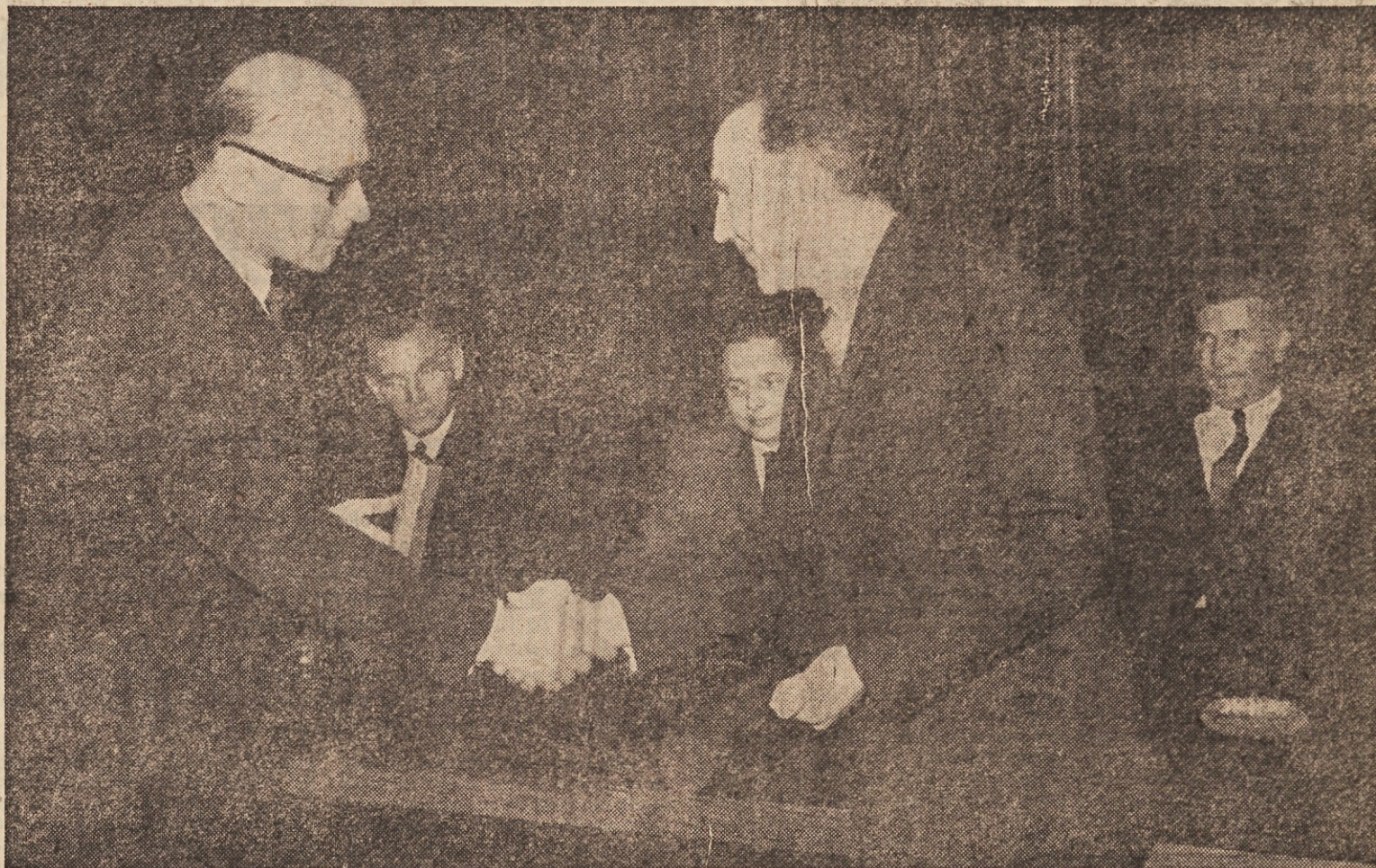
Praznika naše republike ne praznujemo v brezskrbnem vzdušju. Zavedamo se težav, ki jih imamo — toda kdaj pa jih nismo imeli? Iz njih smo vedno izšli kot zmagovalci, ker nikoli nismo bili malodušni, ker smo vedeli, kaj hočemo in ker smo bili enotni v uresničevanju naših ciljev. Tako bo tudi ostalo in zato z realnim optimizmom gledamo v našo bodočnost, saj smo se prepričali, da ni sile, ki bi lahko premagala ustvarjalno energijo enotnega delavskega razreda.

MILAN POGACNIK

MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?
NE! Temveč v najnovejšem izdelku

LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV
L T H
KONZERVATORJU SGH-110

Ob zaključku svečane seje je predsednik izvršnega sveta Stane Kavčič izročil uredniku Milanu Pogačniku red za zasluge za narod z zlato zvezdo, s katerim je predsednik republike Tito odlikoval Delavsko enotnost za posebne zasluge in za prispevek lista pri širjenju naprednih idej, za mobilizatorsko vlogo v času narodnoosvobodilnega boja kot tudi v povojni obnovi domovine, pri utrjevanju in razvoju delavskega samoupravljanja in socialističnih družbenih odnosov.

SLAVNOSTNA SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS:

25. OBLETNICA DE

LJUBLJANA, 20. novembra — Na dan, ko je pred 25.

leti izšla prva številka Delavske enotnosti kot vestnik Glavnega odbora Delavske enotnosti, je bila v prostorih republiškega sindikalnega sveta svečana skupna seja predsedstva republiških sindikatov in kolektiva Delavske enotnosti. Te seje so se med številnimi predstavniki družbeno političnega življenja pri nas in dosedanjih tvorcev in sodelavcev Delavske enotnosti udeležili tudi predsednik Izvršnega sveta Stane Kavčič, predsednik republiške konference SZDL Janez Vipotnik in sekretar izvršnega komiteja CK ZKS Franc Popit.

Svečano sejo predsedstva je otvoril predsednik slovenskih sindikatov Ivo Janžekovič in v svoji uvodni besedi poudaril pomen 25. obletnice ustanovitve enotnih sindikatov in izida prve številke Delavske enotnosti. Med drugim je predsednik RS ZSS Ivo Janžekovič dejal:

»...prihod tovariša Tita na čelo partije je pomenil odločen korak k ustvarjanju enotnosti delavskega razreda Jugoslavije in na novih osnovah temelječe skupnosti jugoslovanskih narodov, v čemer je tudi delavski razred Slovenije videl realizacijo svojih želja. Kruta stvarnost revolucije je tako orientacijo potrdila in velik prispevek Delavske enotnosti kot glasnika enotnosti delavskega razreda je ravno v tem, da je s pisano besedo prispevala svoj delež k uresničevanju ciljev revolucije.

Še večji pa je delež Delavske enotnosti v vseh teh letih povojnega snovanja in ustvarjanja. Marsikdaj se je bilo treba spoprijeti z dejstvom, da se trda življenjska stvarnost graditve novih družbenih odnosov ne ujema v celoti z vizijo naše socialistične družbe, kot smo si jo naivno zamišljali v partizanih. Na straneh lista in njegovih prilog pa so se realno odražali tisti zakonomiti tokovi sodobne družbe, ki jih mora upoštevati politika, ki želi zavestno usmerjati razvoj, če hoče, da je zgodovina ne povzeli. Treba pa je poudariti še eno dejstvo: v vsem času svojega obstoja je bila pisana beseda Delavske enotnosti odraz velike vere v sposobnost delavskega razreda, da razreši dileme in protislovja sodobne družbe na samoupravnih osnovah.

Če pa poudarjam zasluge in prizadevanja Delavske enotnosti kot lista, ne mislim naslavljati zahvale le na brezosebnege nosilca, temveč tudi na vse tiste kadre v sindikatih, zlasti pa še kadre, ki so sodelovali pri listu še v partizanih, ki so bili ali pa so še nosilci aktivnosti lista od novinarja do glavnega urednika. Tudi njim gre torej priznanje in zahvala za prispevek, ki so ga dali, da je Delavska enotnost lahko svojo vlogo izpolnjevala.

V nadaljevanju seje je tajnik RS ZSS Jože Marolt v obširnem referatu orisal razvoj sindikalnega gibanja na Slovenskem v predvojnem obdobju ter težnje, da bi se delavski razred povezal v enotno fronto zoper razrednega sovražnika. Ta ideja pa se je tudi uresničila v začetku

novembra leta 1942, ko je bila pod okriljem Komunistične partije sklicana konferenca predstavnikov političnih in strokovnih skupin, ki so predstavljali slovensko delavstvo, in ko je bil sprejet sklep o enotnosti delavskega gibanja in o ustanovitvi Odborov Delavske enotnosti.

Ob zaključku svečane seje je predsednik IS Stane Kavčič izročil predstavniku lista visoko odlikovanje predsednika republike Tita. V svoji zahvalni besedi je glavni in odgovorni urednik Delavske enotnosti Milan Pogačnik med drugim dejal:

»Če hočemo, da bodo sindikati v boju za skupne cilje korakali v ospredju kot čelni odred, ki mu sledijo široke množice proizvajalcev in samoupravljavcev, potem bomo to lahko dosegli samo takrat in tako, da bomo te množice prepričali v pravilnost naših stališč. To je tudi naloga Delavske enotnosti. In zato, ko v tem trenutku držim v rokah odlikovanje predsednika republike, v imenu kolektiva Delavske enotnosti obljubljam, da bomo z vsem našim sposobnostmi delali tudi v prihodnje za enotnost slovenskega delavskega razreda in za neprestano dviganje njegove socialistične zavesti.« NN

Čestitke ob 25. obletnici Delavske enotnosti

Ob našem 25-letnem delovnem jubileju smo sprejeli mnogo čestitk, ki so nam jih poslali posamezniki, razne organizacije in delovni kolektivi.

Čestitali so nam predsednik CS ZSJ Dušan Petrovič, Sane, sekretar za informacije Izvršnega sveta SRS inž. Miloš Bučar, direktor in glavni urednik Borbe Moma Marković, uredništva mariborskega Večera, Dolenjskega lista, novosadskega Dnevnika, Aktualnih razgovorov TV Beograd, dalje delovni kolektivi Mariborske tekstilne tovarne, konfekcije Lisca, počitniške skupnosti Alpe Adria in mnogi naši sodelavci in prijatelji.

Vsem, ki so se nas z dobrimi željami spomnili ob našem jubileju, se najpristraneje zahvaljujemo!

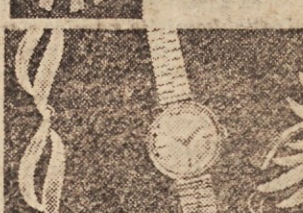
Uredništvo
Delavske enotnosti

SLOVENSKI TURISTI, POZOR!

Ko pridete v Trst, obiščite eno izmed najbolj znanih tržaških firm

Konfekcija «MIRA»
TRST,
Via Geppa 17
tel. 24-180

Imamo priporočila vseh turističnih organizacij

Obiščite tudi
Zlatarno GINO
TRST, Via S. Nicolo 31
GARANTIRAMO ZA 100 % NAVEDENO ČISTOST ZLATA!
Govorimo in postrežemo v slovenščini.
S tem oglasom dobite 5 % specialni popust!

Kozerija

Vsi smo samoupravljavci

JANEZ VOLJC: — ZA PRAZNIK V »NOVI OBLE-KI«

Ze veliko let pišem o vašem samoupravljanju, se pravi, kako vi samoupravljate svoja podjetja in ustanove; danes, ko je naš praznik, pa bi vam rad povedal, kako mi samoupravljamo.

Najprej naj vam razložim, da je samoupravljanje v našem kolektivu zelo stara in zakoreninjena tradicija.

Ze kmalu po ustanavljanju prvih delavskih svetov v delovnih organizacijah, ko smo samoupravljanje hranili še s pomočjo duhke, smo pripravili osnutek pravilnika o našem samoupravljanju, v katerem smo glavnemu uredniku dovolili le posvetovalno besedo, ker smo bili trdno prepričani, da je samoupravljanje res dobro lahko samo tedaj, če je delavsko, torej proizvajalsko, in da v njem ne more enakopravno sodelovati tudi glavni urednik, ki naj bi ga po našem mnenju potrebovali v bodoče le kot servis.

Ne bom vam pripovedoval, kaj je o tem predlogu sodil glavni urednik, kajti takoj, ko smo mu ga pokazali, smo sestavili nov osnutek pravilnika, po katerem je glavni urednik dobil tolikšne samoupravne pristojnosti, kot jih ima še danes.

Kljub temu pa smo tudi proizvajalci vsa leta kasneje imeli dovolj samoupravnih dolžnosti in tako je samoupravljanje v našem kolektivu postajalo vedno bolj polnoletno.

Smo pa delavsko samoupravljanje potrebovali tudi za našo vsakdanjo proizvodnjo. Sploh ne vem, o čem naj bi pisali, če ga ne bi bilo. Napake in slabosti in včasih tudi dobrine na samoupravnem področju so nam omogočale, da smo napisali toliko člankov, kot jih potrebujemo za izdajo časopisa — in ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem proizvajalcem za ves njihov trud in prizadevnost pri ustvarjanju napak in slabosti in kdaj pa kdaj tudi dobrin v njihovem sistemu samoupravljanja, saj je le tako vsak izmed nas lahko izpolnil in včasih tudi presegeel svojo delovno normo.

Sploh pa je delavsko samoupravljanje zelo koristna iznajdba. Odkar je postala naša vsakodnevna praksa, si sploh ne morem misliti, kako so novinarji nekoč živeli brez njega. V samoupravnih odnosih se namreč novinar sprostijo, odnese se mezdne miselnosti in uveljavlja se kot pisec čudovitih sestavkov o tem, kako naj bi vi samoupravljali.

Naj podkrepim to svojo misel s konkretnimi izkušnjami naše samoupravne prakse.

Najprej moram povedati, da je v našem delovnem kolektivu malo članov, komaj triindvajset, in to dejstvo nam omogoča, da lahko vsak izmed nas hkrati uveljavlja samoupravne težnje na več področjih.

Včeraj se je na primer naša delovna organizacija samoupravljala takole:

Ob devetih zjutraj se je sestala komisija za izdelavo osnutka pravilnika o delitvi dohodka, ki pa ni bila sklepčna, kajti... ob devetih zjutraj se je sestala tudi komisija za izdelavo osnutka novega pravilnika o nagrajevanju delavcev v uredništvu in dva člana prejšnje komisije, ki sta tudi člana te, o kateri zdaj govorim, sta prišla na njeno sejo.

In tako smo se iskali po pisarnah in si dopovedovali:

»Poslušaj vendar, ti si član moje komisije!«

»Ze res, ampak ti si članica moje komisije.«

»Toda jaz moram jutri predložiti svetu delovne skupnosti osnutek našega pravilnika.«

»Tudi jaz ga moram!«

In samoupravljalna želja se je sprevrgla v samoupravljalni špetir, komisije pa niso naredile ničesar.

Rekli boste, da bi morali naše samoupravljanje bolj organizirati in predlagati nam boste, naj skličeemo seje tako, da bi vsak dvakratni ali trikratni član komisije lahko nemoteno uveljavljal svoje samoupravne pristojnosti. Recimo, da bi se sestala komisija za izdelavo osnutka pravilnika o delitvi dohodka ob devetih, komisija za izdelavo osnutka pravilnika o nagrajevanju delavcev v upravi ob enajstih, komisija za izdelavo osnutka novega pravilnika o delitvi dohodka novinarjev pa šele ob trinajstih. Tako bi nam predlagali in prav bi imeli, če ne bi vedeli, da imamo pri nas še tri druge komisije, v katerih smo polno zaposleni.

Delamo v disciplinski komisiji in vsak izmed njenih članov je še član neke druge;

delamo v komisiji za sprejem in odpust, katere predsednik je član dveh drugih komisij;

in delamo še v komisiji za sestavo pravilnika o higiensko tehnični zaščiti, brez katerega ne more obstajati nobena sodobna delovna organizacija in resnično vam povem, da ne vem, kaj naj bi v ta pravilnik zapisali: imamo samo eno delovno mesto, na katerem bi se lahko človek telesno poškodoval, se pravi delo pri našem razmnoževalnem stroju, pa še to mesto ni zasedeno, ker nam je tozadevni tovariš odšel k vojakom; ampak pravilnik moramo imeti, tako veleza zakon.

Smo namreč mlado samostojno podjetje in pravilnike potrebujemo kot lačni kruha.

Zdaj pa si zamislite, da nekateri naši tovariši delajo še v upravnem odboru, da imamo predsednika delovne skupnosti in da mora imeti naša osnovna organizacija Zveze komunistov svoj sekretariat in sindikalna podružnica svoj izvršni odbor, da o samoupravljalnih dolžnostih izven delovnega kolektiva sploh ne govorim.

In tako se je včeraj zgodilo, da smo ob desetih, kot smo ugotovili nesklepčnost prej navedenih komisij, sklicali seje:

disciplinske komisije, na katero je prišel le predsednik, kajti...

...v istem času je zasedala tudi komisija za sprejem in odpust, ki prav tako ni bila sklepčna, ker se je...

...ob desetih sestal izvršni odbor sindikata, ki je skušal ugotoviti, kaj naj bi povedal na obnem zboru sindikalne podružnice; ta sestanek pa je bil spričo tega, ker smo organ sindikata obvezni.

Problem pa je bil še v tem, ker se je točno ob desetih sestal v direktorij pisarni upravni odbor, ki je po živahni nekajurni razpravi sklenil, da ne more ničesar skleniti, kajti komisije mu niso dale nobenega gradiva, in je zato pozval vse člane našega delovnega kolektiva, naj se bolj zavedamo naših samoupravnih dolžnosti.

Preostalo pa nam je še nekaj časa, ki smo ga izkoristili za nisanje člankov o samoupravljanju v naših delovnih kolektivih. Kajti, razumeti morate, da ima vsak izmed nas razen samoupravnih pristojnosti še delovno normo.

Danes so se naše komisije spet sestale in samoupravljane v mojem delovnem kolektivu se nadaljuje...

JANEZ VOLJC

POGOVOR Z RUDIJE BREGARJEM, PREDSEDNIKOM LJUBLJANSKIH SINDIKATOV

Organizirajmo samoupravno korajžo

Odkar so ljubljanski sindikati pod »skupno streho«, se je v delu te organizacije marsikaj spremenilo.

Seveda na boljše.

Zlasti posamezni strokovni odbori mestnega sindikata se ukvarjajo z življenjskimi in delovnimi razmerami zaposlenih v Ljubljani.

Če kje zaškriplje, kjerkoli, v še tako majhnem podjetju, so ljudje, ki poklicno ali volontersko delajo v vodstvu ljubljanskih sindikatov, vedno pripravljeni pomagati razreševati še tako zapletene probleme.

Kar spomnimo se dogodkov v ljubljanskih mlekarnah ali v tovarni Šumi, Agrokombinatu, Energoinvestu, Avtoobnovi in še nekaterih podjetjih, kjer je zavrelo... Povsod je bil sindikat zraven s svojimi pozitivnimi stališči. Tudi ob ocenah dosedanjih gibanj družbene in ekonomske reforme v Ljubljani.

»Za lastne probleme delovnih organizacij je vse manj iskanja zacij, marveč se v delovnih kolektivih na območju Ljubljane vse bolj opirajo za razreševanje teh problemov le na lastne sile in sposobnosti,« je v sproščenem pogovoru povedal Rudi Bregar, predsednik ljubljanskih sindikatov. »Najbolj pozitivno pa je,« je še dodal, »da delovnih kolektivov nastali problemi in težave, bodisi številni ukrepi za poostreno gospodarjenje bodisi skaljeni medsebojni odnosi, v katerih so se znašli, niso zmedli...«

Predsednik ljubljanskih sindikatov je prijeten sogovornik. Pripovedoval je počasi in premišljeno. Pretehtal je vsako besedo, ki jo je izrekel. Kajti zaveda se, da je delo, ki ga opravlja kot predsednik ljubljanskih sindikatov, zelo odgovorno.

GRE ZA SPOSOBNOST IN ODGOVORNOST

Izkoristil sem priložnost in mu omenil, da skoraj povsod, kamor pridem, v katerokoli tovarno v Ljubljani ali drugje v Sloveniji, delavci povedo, da želijo veliko in dobro delati. Toda nemalokrat zraven pomislijo, ali strokovnjaki, ki jim delo organizirajo in prodajajo, tudi veliko in dobro delajo.

»To je zame ključni problem,« razmišlja Rudi Bregar. »Mislim, da gre pri tem za sposobnost in odgovornost strokovnih ekip v delovnih organizacijah, ki naj s strokovnih, organizacijskih, operativnih in poslovnih vidikov pripravljajo potrebne ukrepe in rešitve za to, da bi bila ta pripravljenost s strani delavcev, o kateri govorite, tudi učinkovito uresničena. Umskega potenciala pa je za to še posebej v ljubljanskem gospodarskem bazenu kar precej...«

Res, precej imamo strokovnjakov v Ljubljani.

Toda, kot kaže, jih ne znamo izkoristiti.

Spomnil sem se mlade inženirke, pred letom dni je bila še v službi v Iskrinem razvojnem laboratoriju v Ljubljani, ko mi je pripovedovala, da hodi v službo dobesedno spat.

Kako bomo izkoristili šele tiste mlade strokovnjake, ki trkajo na vrata podjetij kot brez-

poselni delavci. Vemo pa, in to vsak dan govorimo na najrazličnejših sestankih, da tudi na vodilnih delovnih mestih v marsikaterem ljubljanskem podjetju sedijo premalo izobraženi ljudje. Kje so vzroki za to? Nič ne ukrepamo. Samo govorimo.

»V preteklosti smo nekoliko izmalicili oziroma razvednotili vodilna delovna mesta v očeh nekaterih mlajših, sposobnih strokovnjakov. V preteklosti so bili tudi razpisi za vodilna delovna mesta bolj ali manj formalni. Mnogi mladi ljudje so se zavoljo tega, ker niso videli druge perspektive, zaposlili na drugih, manj odgovornih, a »dosnejših« delovnih mestih izven gospodarstva...«

JE TO PAPIRNATA VOJSKA?

Bližamo se novi reelekciji direktorjev in vodilnih delavcev v podjetjih.

Ljubljanski Mestni sindikalni svet je v zvezi s tem poslal pisno vsem sindikalnim podružnicam na območju mesta in tudi letake s stališči sindikatov do reelekcije, namenjene večini sindikalnega članstva.

Prav na račun letakov pa je bila reakcija različna.

Se gremo spet papirnato vojsko, je bilo slišati glasove.

»Ob sedanjih zelo pomembnih nalogi, ki je pred delovnimi kolektivi,« pojasnjuje Rudi Bregar, »smo se res poslužili nekoliko neobičajne metode, ko smo poleg pisma sindikalnim podružnicam s stališči Mestnega sindikalnega sveta do reelekcije direktorjev in vodilnih delavcev ter hkrati s pojasnili, v čem je bistvo za spremembo zakona, ki ga predlagajo republiški sindikati, dodali še kratko pismo, ki naj bi ga izvršni odbori sindikalnih podružnic razdelili med članstvo. S tem pismom, ki mimogrede povedano ni noben letak, se ne grezo nobene papirnat vojske, kot menijo nekateri, marveč smo članom sindikata povedali, kakšna so stališča sindikatov do reelekcije, kaj bi po našem mnenju v zvezi s tem moralo storiti članstvo, da bi prišli do najboljših rešitev. Nič drugega ne zahtevamo, kot to, da pri bližnji reelekciji sodelujejo vsi člani kolektiva. To pa je tudi bistvo našega javnega političnega delovanja.«

Saj ne bo odveč, če v zvezi s tem povem tudi tole:

V ljubljanskem transportnem podjetju SAP so delavci dobili omenjeno pismo pri dopoldanski malici. Potem ko so ga prebrali, so skoraj vsi uprli oči v direktorja, ki je tudi malical.

Mimogrede sem se spomnil, ali ne bi bilo lepo, če bi vsi delavci tako uprli oči v direktorja, pa ne samo v direktorja, tudi tedaj, ko bodo v roke dobili zaključni račun o poslovanju njihovega podjetja.

»Najbrž smo resnično zbudili takšno razmišljanje pri nekaterih delavcih,« me je brž dopolnil Rudi Bregar.

»Pri tem pa je značilno, da delavci in sposobni direktorji, ki se ne bojijo mnenj kolektiva, tega našega poziva niso sprejeli z omalovaževanjem. Povsem na drugačen odnos pa smo naleleti pri tistih, ki že doslej niso bili nikoli sposobni, da bi se o ključnih problemih nadaljnega razvoja njihove delovne organizacije odkrito in javno pogovorili z delovnim kolektivom.«

DELAVCI BI RADI SPREGOVORILI, TODA...

Delavci bi marsikaj radi spregovorili, toda na sestankih bodisi delovne enote ali sindikalne podružnice ne upajo povedati tistega, kar jih teži. Tudi novinarju zaupajo marsikatero svoje neprijetno doživetje iz okolja, v katerem živijo in delajo. Toda zaupajo mu le s pripombo:

— Tega nikar ne dajte v časopis in tudi nikomur ne povejte...

Torej res nismo še pripravljene sprejeti kritike, četudi je ta upravičena. Ali se nismo dogo-

vorili, da si bomo v tem samoupravljanju vse povedali v obraz?

»Za to, da bodo delavci odkrito spregovorili o svojih problemih, je potrebno pravo vzdušje in razpoloženje,« meni Rudi Bregar. »Najbolj pri tem zamerim sindikalnim podružnicam,« se je skoraj razjezil, »in drugim političnim dejavnikom v kolektivih, ki takšnega potrebnega vzdušja za sproščeno, samoupravno in dobrosmerno razpravo ne ustvarjajo. Zavoljo tega ni nič čudnega, da ostajajo posamezniki, ki skušajo s svojim znanjem nekaj prispe-

vati k boljšim rešitvam posameznih problemov, največkrat osamljeni, prej ali slej deležni šikaniranja s strani tistih, ki so jih morda kritizirali...«

— Po tej strani mi je bila vaša razprava na zadnjem plenu CK ZKS zelo všeč. Zlasti zavoljo tega, ker ste napadli ljudi, ki so zoper samoupravljanje in s tem proti odkritosrčnemu pogovarjanju, češ da to v sedanjih fazi zavira napredek gospodarjenja...?«

»S tem sem mislil na posameznike, na nekaj 'teoretikov' in 'filozofov', ki so se na primer na blejskem simpoziju o odgovornosti oglašali z določenimi modeli in rešitvami, ki so po svojem bistvu pravo nasprotje samoupravnim odnosom. Omenjeni posamezniki menijo, da je sedanja težavna in vznemirljiva situacija priložnost, da pod krinko teženja za dobro gospodarjenje izpodkopavajo samoupravljanje...«

V SREDIŠČU VSAKDANJH DOGAJANJ

Sindikate pa prav v tej težavni in vznemirljivi situaciji za marsikatero ljubljansko podjetje čaka mnogo zelo pomembnih

nalog. Vseh seveda ne bo mogoče opraviti čez noč. Toda tiste, ki so tako rekoč dnevno kamen spotike, pa lahko kaj hitro odpravimo.

»Zavoljo tega te dni, ko pripravljamo prvi občni zbor ljubljanskih sindikatov, članstvo Zveze sindikatov Ljubljane upravičeno pričakuje, da bo prek občnega zbora stišalo za stališča do ključnih vprašanj sedanjega razvoja, ki jih odpira družbena in gospodarska reforma,« so spet besede predsednika ljubljanskih sindikatov. Na obnem zboru si moramo predvsem dovolj jasno odgovoriti na to, kako si predstavljamo gospodarski razvoj Ljubljane. Bolj jasno se bomo morali opredeliti tudi do problemov zaposlovanja in izboljšanja kadrovske strukture v delovnih organizacijah. V središču pozornosti na obnem zboru bomo postavili tudi vprašanje vloge, položaja, oblik in metod dela sindikalnih organizacij v delovnih kolektivih. Menim, da smo prav glede tega, kar se tiče delovanja sindikatov v delovnih organizacijah, zelo šibki. To nam tudi moramo zamerijo organizirani člani sindikata in ocenjujejo sindikalno organizacijo le skozi to, kako dela njihova sindikalna podružnica. Vemo pa, da se ta dostikrat ukvarja bolj z obrobni vprašanji družbenega dogajanja. In zavoljo tega moramo po obnem zboru na vsak način sindikalne podružnice vključiti v središče reševanja vsakdanjih družbeno-ekonomskih problemov.«

MILAN ŽIVKOVIČ

KDAJ BO ZGRAJENA NOVA MARIBORSKA BOLNIŠNICA?

Zrno do zrna...

V skelet nove mariborske bolnišnice je bila doslej »zakopana« milijarda starih dinarjev. Če bodo hoteli Mariborčani imeti novo bolnišnico, bodo morali zbrati še najmanj 3,5 milijarde starih dinarjev. Občani so se na zborih volivcev že izrekli za samoprispevek, toda sprašujejo se, zakaj še ni razpisan zanj referendum?

Na skelet nove mariborske bolnišnice, ki se vzpenja pod nebo na samem vhodu v center mesta, Mariborčani niso prav nič ponosni.

Ponosni pa bi bili, če bi bila njihova bolnišnica, na katero je po grobih izračunih vezano blizu 200.000 prebivalcev štajerskega konca, že zgrajena.

Skelet opozarja, da se je nekaj zataknilo.

»Ob nepravem času ste prišli pisat o naši novi bolnišnici,« nas je sprejel dr. Zmago Slokan, ravnatelj mariborske bolnišnice. »Saj ne bo nič pomagalo, kar boste napisali, ko pa za nadaljevanje gradnje nimamo denarja,« je še rekel.

Pa vendar je bil takoj na voljo za razgovor.

Pridružil se je še pomočnik ravnatelja, primarij dr. Korazija in beseda je stekla. Pogovarjali smo se predvsem o možnostih, kako bi nadaljevali z gradnjo nove mariborske bolnišnice.

NAMESTO 980 KAR 1450 POSTELJ

Veliko smo govorili o utemeljenih vzrokih, da v Mariboru zares do konca zgradijo sodobno bolnišnico, ki bo zadovoljila vse potrebe po zdravstvenih uslugah v tem koncu Slovenije. Kajti sedanja, že več kot sto let stara bolnišnica, ki mimogrede povedano daje navzven urejen videz, je za sedanje razmere že skrajno neprimerna. Predvsem je v njej premalo prostora, da bi sprejela vse, ki so potrebni za zdravljenje v bolnišnici.

Sprehod skozi posamezne oddelke bolnišnice pove, da Mariborčani in tudi ljudje navzven in navzdol ob Dravi, v najkrajšem času potrebujejo novo bolnišnico.

Na internem pa tudi na kirurškem oddelku, kjer ležijo najtežji bolniki, jih je po petnajst, trideset v eni sobi. Zrak je zadušljiv. »Saj moraš v takih razmerah še bolj zboleti,« je nekdo pripomnil.

»Normalno bi bilo, da bi imeli v sedanjih starih prostorih bolnišnice le 980 bolniških postelj,« pojasnjuje dr. Slokan. »Mi pa jih imamo zdaj kar 1450. In še pomožna ležišča. To je globoko pod standardom vseh evropskih bolnišnic, kjer pride na eno posteljo sedem in več kvadratnih metrov površine.«

Vse postelje v mariborski bolnišnici, s pomožnimi vred, ki so navadna nosila, so skoraj zmeraj zasedene.

»V naši bolnišnici bolniki ležijo povprečno največ štiriinajst dni,« je povzel besedo dr. Korazija. »Povprečna ležalna doba pa bi morala biti vsaj dvajset dni, da bi lahko v normalnih okoliščinah pri vsakem bolniku opravili vse potrebno. Zdaj pa hitimo in vlagamo večsili res izredne napore, da v takšnih razmerah, kakršne so sedaj v bolnišnici, naše delo kvalitetno ni nič slabše... Tega pa v nedogled ne bi zmogli...«

MILIJARDA V ZIDOVH

V zidove skeleta nove mariborske bolnišnice, kjer naj bi pridobili 430 novih bolniških postelj, je bila doslej »zakopana« milijarda starih dinarjev. Ta denar pa bo ostal zakopan vse dotlej, dokler se stvari ne bodo premaknile z mrtve točke.

Te pa se premikajo zeč po časi.

Za dokončanje celotnega objekta je potrebnih še 3,5 milijarde starih dinarjev.

Kje vzeti denar?

mo prezreti, da so se zlasti nekatera mariborska in okoliška podjetja lepo izkazala v prispevkih za bolnišnico.

• Mariborska tekstilna tovarna je nakazala 5 milijonov, Gradis 3 milijone, Industrijsko montažno podjetje prav tako 3 milijone, TGA Kidričevo 2 milijona, Gozdno gospodarstvo Maribor 3 milijone starih dinarjev v gotovini itd.

• Mnoga mariborska podjetja pa so za gradnjo bolnišnice odstopila tudi obveznice ljud-

zgraditi nove bolnišnice. Zavoljo tega so gradbeni odbor bolnišnice in tudi drugi pristojni forumi v Mariboru predlagali na minulih zborih volivcev, da bi za gradnjo bolnišnice uvedli namenski samoprispevek občanov.

»Če bi na mesec vsak Mariborčan prispeval v sklad za gradnjo mariborske bolnišnice le toliko denarja, kolikor veljata dve škatlici Morava cigaret, bi kaj hitro, v manj kot dveh letih zbrali najmanj 600 milijonov starih dinarjev. To pa bi bilo tudi dovolj denarja, da bi lahko najeli še ustrezen kredit, s katerim bi bolnišnico dokončili v predvidenem roku. Tako pa...« je utihnil ravnatelj bolnišnice.

A čeprav so se mnogi Mariborčani na zborih občanov že izrekli za samoprispevek, zanj so mimogrede povedano tudi mariborski sindikati, občinska skupščina in ostale družbeno politične organizacije, ta še ni bil predpisan.

Zanj se morajo Mariborčani odločiti na referendumu, ki pa ga še ni bilo.

Zakaj še ni bilo referenduma, ne ve nihče točno odgovoriti.

Slišati pa je, da se pristojni forumi v Mariboru ne morejo zediniti, ali bi izvedli referendum samo za namenski prispevek za gradnjo bolnišnice, ali bi občani na referendumu glasovali za splošen prispevek, iz katerega bi potem mimo bolnišnice gradili tudi ceste, šole, mostove, ki v Mariboru prav tako upravičeno terjajo rešitve.

KAJ PRAVIJO MARIBORČANI?

Težko bi v nekaj stavkih strnili vse kritične in tudi spodbudne besede, izrečene na račun gradnje nove mariborske bolnišnice.

Z mnogimi Mariborčani smo se namreč o tem pogovarjali.

Delavka v Mariborski tekstilni tovarni, ki ne želi, da zapišemo njeno ime, je povedala: »Sama bi še veliko več prispevala na mesec za nadaljevanje gradnje nove bolnišnice, kot pa bi bilo to določeno s samoprispevkom. Jaz že vem, kaj pomeni sodobna bolnišnica, ker sem se v sedanjih bolnišnici tudi sama drenjala in stiskala po hodnikih in na nosilih, ko sem bila bolna...«

Krista Lesjak, prodajalka časopisov v kiosku na Partizanski cesti v Mariboru, pa meni:

»Priateljico sem imela dolgo priklenjeno na bolniško posteljo v mariborski bolnišnici. Redno sem jo obiskovala. In kar spomniti se ne smem, kakšne prizore sem videla v tej naši bolnišnici, ki naj bi bila odraz našega standarda. Bolniki so ležali na nosilih, često pa tudi kar na tleh. Pa še veselji so bili, da so jih sprejeli...«

Anton Kavac, poslovođa v trgovini Borovo, ni »pristen« Mariborčan, živi pa že dvajset let v mestu pod Pohorjem.

»Na zborih občanov smo se že zednili, da bi na osnovi referenduma predpisali samoprispevek za bolnišnico. Toda vse je zapalo. Ne vem, zakaj tisti na občini ne poslušajo ljudi, saj prav v samoprispevku občanov vidim rešitev za dokončno izgradnjo nove mariborske bolnišnice.«

Iz vseh razgovorov, nekatero od teh smo tudi zabeležili, je torej dovolj jasno, da so Mariborčani res pripravljeni prispevati denar za nadaljevanje gradnje nove bolnišnice.

Toda, žal, pa občinska skupščina, ki bi morala organizirati referendum za samoprispevek, te pripravljeno, tako občanov kot vseh mariborskih družbeno-političnih dejavnikov, ne izkoristi.

Navsezadnje tudi gol skelet nove bolnišnice terja stroške za vzdrževanje.

MILAN ŽIVKOVIČ

Tokrat na naš račun

O šefih navadno govorimo vse dobro, kadar so navzoči, če pa niso... no, kaj bi vam razlagal, saj se poznamo. Jaz pa imam svojega šefa rad, kot človeka in kot ured-

Milan Pogačnik

nika in direktorja, in ko sem ob proslavi našega jubileja zbral korajžo in besede, da bi mu povedal, kaj nam pomeni — si je snel očala. In beseda mi je zastala v grlu, kot mi zastane vsakokrat, kadar si jih sname, kajti ta njegova kretnja je navadno napoved vihre, ki je nam novinarjem neprijetna, je pa učinkovito sredstvo za odpravljanje naših poklicnih in drugih napak. Torej, snel si je očala in jaz sem se zbal, da me bo vprašal, zakaj v članku nisem dovolj jasno razložil bralcem perspektivo njihovih samoupravljalških prizadevanj, in sem se umaknil. Med vrati pa sem ugotovil, da si jih je snel le zato, da bi si jih obri-sal. Toda jaz mi nisem več mogel in tudi nisem znal povedati, kaj sodim o njem.

Sonja Gašpersi

Tovarišem, ki se amatersko ali poklicno ukvarjajo z našo prosveto in kulturo, priporočam, da se zgledujejo po njej; piše o kulturi in se hkrati kot predsednica naše delovne skupnosti ukvarja z gospodarstvom, se pravi, zavzema se za gospodarno kulturo in za kulturno gospodarstvo. Poiščite jo in se prepričajte sami; lahko jo najdete na mestnem komiteju, ali na občini; včasih pa je še v redakciji, kajti tudi ona mora izpolniti svojo delovno normo. Lepo pa vas prosim, da je ne bi motili, kadar študira zakone in predpise s področja samoupravljanja, ki so tolikanj zamotani, da si mora resno prizadevati, če jih hoče razumeti in uveljavljati v naši samoupravni praksi.

Ustvarjal je tole našo slavnostno številko in sem se ga upal zmotiti:

Bojan Samarin

»Kako bi te najbolje popis-sal?«

Najprej me je opozoril:

»Glej, kje hodiš!«

(Hodil sem po izrezkih iz časopisov, ki jih je v svoji delovni prizadevnosti nastal okrog delovnega mesta.)

Potlej je zarohnel:

»Nimam časa! Pusti me pri miru! Moram poslati v tiskarno še...«

(In hkrati mi je razložil, naj se odstranim, ker ga namreč čakajo še skoraj vsi tako imenovani »špeglji«; besed, ki jih je pri tem uporabljal, pa raje ne bi napisal.)

Drugače pa je dober fant in kadarkoli ga potrebujete, poščite ga prve ali zadnje dni v tednu; takrat se bo pogovarjal z vami kot Bojan Samarin.

Nena Luzar

Če jo boste kdaj iskali v našem uredništvu, pa je osebo ne poznate, potlej najprej pogledajte, kaj je na naših pisalnih mizah. Za tisto mizo, na kateri so največje skladovnice časopisov, osnutkov član-kov in dopisov, sedi — ONA. Ob sredah pa ležijo na tleh okrog njenega delovnega mesta stari časopisi, napopani in popackani, porisani z načrtanimi naslovi in na novo zapisanimi, ki predstavljajo osnutek njene skrbi za novo številko. Če pa je kljub tem napotilom ne boste spoznali, potlej prisluhnite temle njenim besedam, ko v svoji namizni zmeh-njavi nekaj išče in pri tem mrmra: »Uboga moja otroka, svet bosta samo ob salami!« — to je naša Nena.

Andrej Ulaga

Izučil se je za športnika, zdaj pa se poklicno ukvarja z našimi gospodarsko-samoupravnimi težavami. In povem vam, prav je imel, da se je najprej šolal za športnika. Ne bi bilo odveč, če bi tudi naši gospodarstveniki storili tako. Marsikdo med njimi bi bil v zdajšnjih reformnih razmerah boljši gospodarstvenik, saj bi bil dober telovadec — na ekonomskem področju.

Ima pa naš Andrej toliko konjčkov, da se dostikrat sprašujem, kako uspe napisati vse tisto, kar vsak teden njegovega berete. Se nikoli pa se ni zgodilo, da bi svoj članek prinesel prepozno.

Delovnim ljudem pošiljamo pozdrave ob dnevu republike
Trgovsko podjetje

Ljudski magazin

PREVALJE

s svojimi poslovalnicami v ČRNI, MEŽICI, na PREVALJAH in Ravnah
v a b i,

da se poslužite bogate izbire v poslovalnicah, posebej še v novih
sodobno urejenih prostorih poslovalnice na Prevaljah

Hitra postrežba — solidne cene!

Tokrat na naš račun

Mariola Kobal

Čeprav Mariola priznava, da sebe najmanj pozna in vse druge veliko bolje, in čeprav se z njo povsem strinjam, se mi je vendarle zdelo, da bi bilo zelo dobro, če bi se vam predstavila sama. Sedla je za pisalni stroj in napisala:

»Glavna značilnost — donkihotovska bojevitost. Moj hobi — stopanje na tuja kurja očesa. Moje kurje oko — vse-splošno zamujanje. Prirojena smola: kadar se najbolj trudim, da bi ožračje razvedrila, ga oblačim — in ga razvedrim šele na sodišču. Moja nagnjenja: izmed vseh moških imam najraje golobe.«

In jaz sem k tej njeni lastnoročni oceni naredil samo še piko.

Milan Govekar

Brzovlak redakcije! Prihaja, natipka in odhaja in vse to uspe storiti tako hitro, da se čisto kar resno sprašujem, kako uspe v vsej tej naglici prižgati še svojo fajfo. Pa uspe, čeprav hkrati telefonira — kaže pa, da brez telefona ne more živeti — in razlaga, kaj so rekli v tej ali oni tovarni, in medtem ko ima roko na telefonski slušalki, noge pa že v svojem avtomobilu, ki stoji na pločniku dvoje nadstropij nižje, uspe še potarnati: »Kaj bo zdaj z Olimpijo, ko so kaznovali Bečejca?«

Ivanka Vrhovčak

Sedim v njeni pisarni in mi razlaga, kako so ji ptujski sindikalni odborniki pripovedovali, kaj jim pomeni naš časopis, in govori s tolikšno zavzetostjo, kot bi šlo za odločilno bitko na fronti revolucije.

Zanjo so vse bitke odločilne. Ne opisuje jih, ona sodeluje v njih.

Takrat pa je zazvonil telefon in nekdo ji je sporočil, da so delavci, o katerih je pisala v svojem zadnjem članku, zadovoljni z njenim pisanjem.

Nasmehnila se je in v njenem smehljaju je bilo toliko človeške sreče, da vam je tudi najboljše pisce ne bi znali opisati.

Milan Živković

Kadar sem slabe volje in me karkoli teži — kot človeka ali samoupravljalca — grem k njemu in ga poprosim, naj mi pove najnovejši »vici«. Pozna jih na tisoče — družbene in manj družbene in posem individualne. In rad mi ustreže.

Predlagam, da tudi vi storite tako. Pridite in poiščite človeka, ki se venomer smehlja.

Razen pisanja pa se ukvarja še z našim gospodarjenjem. Če ga ni na njegovem delovnem mestu, se ravna po nosu; kamor vas bo nopoljal duh po cigari, tam je Živković. Sicer pa ni nobena skrivnost, da pretežni del svojega delovnega in prostega časa prebije pri upravniku Danilu Domajniku in mu pomaga premagovati naše gospodarske težave.

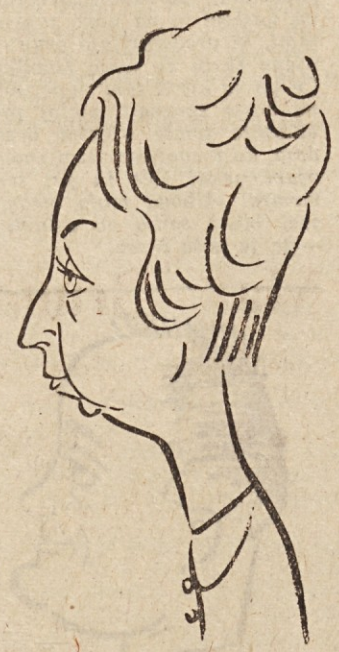

Boža Sekula

Ni samo tajnica redakcije, je naša deklica za vse. Brez nje si dela v uredništvu sploh ne morem zamisliti. Če potrebujemo papir za pisanje, če hočemo kam na teren, če koga od nas boli glava in potrebujemo aspirin, gremo k njej.

Sploh pa je kot strofepiska prvi bralec naših novinarskih umotvorov in po njenem odnosu do naših proizvodov najprej ugotovimo, če smo zadeli v črno.

Najbolj pa jo potrebujemo v dneh okrog dvajsetega v mesecu, ko izračunava naš delovni učinek, od katerega so odvisni naši osebni dohodki. Vsak bi rad vedel, koliko bo dobil, in če se zgodi, da je minuli mesec malo delal, zato pa tudi malo zaslužil, se najprej huduje nad Božo. Nima rada takšnih besed, vendar se še nikoli ni zgodilo, da bi ob njih upasnila prijaznost v njenih očeh.

MENE PA, UPAM NI TREBA POSEBEJ PREDSTAVLJATI. SAJ ME ŽE DOLGO POZNATE. PRAV TE DNI RAZMISLJAM, KAM SODIM — MED OSNOVNA ALI OBRATNOSTI SRDSTVA DELAVSKE ENOTNOSTI. PA VENDAR, KAMORKOLI ME BODO ZAPISALI, BOM VEDNO VAŠ JANEZ VOLIČ

OBISK V HRVATINIH

Ozri se k morju

Imenitni fantje so ti mladi Hrvatinci. Tu gori na Milju bi radi pogнали korenine, pa čeprav so se za delom ozrli k morju. Proti Kopru. Luka, zlasti pa Tomos imata tu gori mnogo svojih mladih delavcev. Pa pravijo takole mladi Hrvatinci: Tomos nam daje delo, ima patronat nad našo šolo, ljudem je dajal kredite za popravilo hiš. Kot novo žarišče, ki združuje ljudi v prostem času, pa žal vidi le koprski mladinski klub. Njemu pomaga, na nas je pozabil.

Dolgo je, kar sem bila poslednjič v Hrvatinah. Bilo je to po priključitvi cone B. Slabo se danes spominjam, kje leži kakšna vas, ki sem jih vse takrat prepeščila. Vem le to, da so bile takrat hiše že precej prazne.

Ustavim se sredi vasi pred eno redkih novih hiš. Pobavljena je kot z rdečo istrsko prstjo. Lepa je, a bahava sredi sivine starih hiš iz kraškega kamna.

— Je tu notri mladinski klub, povprašam fante, ki slone ob ograji. Spogledajo se in namuznejo moji tujevski naivnosti.

— Ne, tu pa že ne, tu je gostilna. Na številki 108 sta kino in mladinski klub, v stari hiši. A klub je zdaj zaprt, belijo ga.

Na kulturno-prosvetni zvezi v Kopru mi je tovarišica svetovala, naj poiščem domačega učitelja. On da bo o klubu gotovo največ vedel.

— Katerega učitelja? se zopet muzejajo fantje moji naivnosti in koprski nevednosti. Saj imamo v Hrvatinah vendar osemletko in učiteljev je dosti. A o klubu vam nihče ne bo vedel nič povedati, ker vanj ne zahajajo.

Potem sva se s plavalasim fantičem pogodila, da me pospremi v kilometer oddaljen Kolomban, po domače Brido, kjer stanuje mlad delavec, Veličev Rado. On da o vsem, kar me zanima, največ ve.

Tvegala sva in se po ozkem kamnitem kolovozu spustila v grapo Bride. Pri edini hiši sva se ustavila. Radova nana je sedela na pragu. Prijazna in zgovorna. Se preden je dobro izvedela, po kaj prihajam, že se je s težavo dvignila od palice, da bi mi iz bogatega vrta narezala rož. Toliko jih je, kam bi z njimi. Hčerka jih bo še to popoldne odnesla tudi v Trst. In v petih minutah sem izvedela vse. Po dvajsetem letu so se preselili semkaj iz Trsta. Rado je danes že ob petih zjutraj čakal zgoraj na cesti avto, ker ima jutranji ših. Pravzaprav ga nikoli ni doma. Razen ponoči. Tudi hrani se zunaj. Je nekakšen mladinski funkcionar, pa je mnogo naokrog. Pa kaj bi tudi tak fant doma. Poiščite ga v tovarni.

Starost je modrost. Res, kaj bi tak fant doma. Še rože iz številnih bogatih vrtov tu gori silijo v svet, pa ne bi mladina!

Dogovorimo se po telefonu. Dobimo se pol ure po šihu v koprski kavarnici Loži.

Prišli so. Veličev Rado, po poklicu ostrilec, fant, za katerega mi je nana rekla, da je vedno zdoma. Vilharjev Andrej, orodjar, Kalaba Vlado, strugar, od prvih dveh nekoliko starejši, saj je že oče dveh hčerkic. Vsi trije iz Tomosa. V prostem času se Rado in Andrej ukvarjata s problemi mladih v Hrvatinah, Vlado, ki je sicer doma v Skofljah, pa je trener mladinskega kluba navdušenih nogometašev v Hrvatinah, ki letos prvo leto igrajo v primorski ligi.

Razgovor steče brez zadrege. Najprej o delu v tovarni. Zadovoljni so. Kar dobro se zasluzi, kadar se dela s polno paro.

Potem se preselimo v Hrvatin. V mislih seveda. Sprašujem, poslušam.

Poslušam. Hrvatin, na tri kilometre razpotegnjena vas je pravzaprav danes čudna vas. Vas brez kmetov in pravih domačinov. Blizu 300 hišnih številk ima, a devadeset odstotkov stanovalcev je priseljencev. Kmetujeta menda le še dva domačina, nekaj vinogradov obdeluje koprski zadruga. Priseljenci so obdržali le vrtove. Hiše so stare, nihče jih ne popravlja na svoje stroške. Njih lastništvo še vedno ni urejeno. Tomos pa je mnogim dal kredite, da so si hiše vsaj nekoliko preuredili. Tomos? Da, iz treh od štirih hrvatskih hiš se vsak dan vozijo ljudje na delo v Tomos. Nekateri delajo tudi v Luki in po drugih koprskih podjetjih, le šest, sedem pa jih še vedno hodi na delo v tržaške ladjedelnice.

Priseljenci so po vojni dobili streho in delo. To je za življenje najvažnejše. Toda korenin tu ne bodo pogнали. Oni ne. Morajo njihovi sinovi in hčere.

Je to tisto, kar slutimo pri hrvatskih fantih in njihovem prizadevanju? Da so zgodaj vzeli življenje v svoje roke, kajti nič jim ni dano. Kar imajo, to je plod njihovega prizadevanja. Samoiniciativni so, domiselni, trezno gledajo na življenje.

Še vedno sedimo v Loži. To, kar pripovedujejo fantje, ni so velike reči. A mar ne izpolnjujejo naš prosti čas vedno le majhne reči?

Prosvetno društvo v Hrvatinah je propadlo. Od pevcev so ostali le štirje možakarji, ki zdaj le še v gostilni kdaj pa kdaj skupaj zapojejo. Društvo tudi ni več hotelo v svoji režiji predvajati filmov, s katerimi prihaja v vaški kino koprski Globus. Starjši, zlasti pa mladina, so se spraševali: kaj bomo še ob to edino razvedrilo?

Mladina je ukrepala. Prevzela je kino, s izkupičkom pa si nred letom uredila svoj mladinski klub. Skromen, a bil je vedno poln. Tisti, ki stanujejo bliže, so vedno njegovi redni gostje. Gledejo televizijo, igrajo šah, razne družabne igre, se pogovarjajo. Zdaj je sicer res že nekaj časa zaprt, ker ga belijo, pa jim je sredi dela zmanjkalo denarja. Do letošnjega poletja pa je klub marsikaj organiziral. Zlasti so nosilni na prireditve »Pokaži, kaj znaš«.

— Bilo je aprila, pripoveduje Rado. Naša dvorana ima 200 sedežev, poslušalcev pa smo imeli blizu 300. Kdor ni mogel v dvorano, je lahko poslušal pred hišo, saj smo oskrbeli ozvočenje.

— Spomladi smo imeli šolo za življenje, dodaja Andrej. Predavanja so bila zelo zanimiva, saj je bilo vsega, tudi o poklicih smo se pogovarjali. Propadlo je le eno predavanje. Prišel je neki koprski učitelj in napadel Kameleone. Bolje bi bilo, da ne bi prišel med nas.

Mladinci sami so pripravili tudi literarni večer. Le ena učiteljica nam je pomagala doslej pri prireditvi »Pokaži, kaj znaš«. Hvaležni smo ji. Hvaležni pa bi bili za sodelovanje tudi drugim.

— Zadnjič sem pogledal kartoteko, ki jo vodi naša gimnazijka Alenka Kosovelova, ki ima na skrbi potujoči knjižni kovček, dodaja Rado. Vsake tri mesece dobimo iz Kopra tak kovček z novimi knjigami, bralcev pa je okoli štirideset. Zlasti pozimi bi lahko ljudje več brali. Ne vem, kako bi jim prišli blizu z dobro knjigo.

— Klub ima skromen bifa. Sosednja gostilna za mlade ni zanimiva. Pa smo se nekaj časa resno bali, da bodo v gostilni pripeljali juke-box, biljard in namizni nogomet. Samo po sebi nič hudega, le mladina bi začela »viseti« v gostilni, pravi Vlado.

— Celo poletje smo dežurali zaradi vpisovanja v večerno osemletko, ki jo imamo zdaj v Hrvatinah, pravi Rado. Dvajset, morda petindvajset je takih, ki osnovnega šolanja niso dokončali. Sedemnajst smo jih za zdaj pridobili. Bruno, Igor, Lucijan, Olivij in drugih šest obiskujejo zdaj večerno šolo 7.—8. razreda na hrvatski šoli, sedem pa jih hodi v Izolo, ker morajo dokončati le osmi razred. V Hrvatinah pa jih učijo koprski učitelji, ki se vozijo k nam, ne domači. Nekateri fantje se pač niso ujeli z domačimi učitelji. Toda osemletko morajo imeti, to smo jim vtepli v glavo. Starši so zadovoljni.

Nezaposlenost za našo vas ni problem. Zgodilo pa se je, da smo mladinci dekletu, ki ni imela službe, to poiskali. Pa je prebirala. Poslej je to njena stvar.

Pogovarjali smo se tudi o načrtih. Za zdaj je najvažnejše, kdaj bodo lahko klub zopet odprli, so rekli fantje, preden smo se razšli. Bili so še brez kosila, a Rado in Vlado sta že hitela na neki sestanek. Andrej pa me je povabil, da si ogledam še njihovo telovadnico v gostilni. V Božičih, s ceste, nekaj sto metrov stran od državne meje, ki preseka tu miljske hribe, sva zvečer gledala na razsvetljeni Trst.

— Lepo je, kajne, pravi Andrej.

— Lepo.

Lepo? Samo zato gledate na Trst prek morja? Kaj bi mi odgovoril Andrej... Ne uprašam ga.

Mislím, da bi mi dejal, da je sicer tu čez gledati lepo na Trst. Zlasti zvečer. A da se na drugem pobočju Miljskih hribov, s vijugave ceste, ki pelje iz Hrvatinov proti koprskemu zalivu, odkriva prav tako lep razgled. In bolj zanimiv. Zanimiv zanj, ki se vsak dan vozijo s Slavnikovi avtobusi na delo v Koper. Od lepote pogleda ne moreš živeti. Treba je poiskati tudi dobro za življenje. Važno je imeti delo.

S mešno. Andreja ta hip, ko takole razmišljam, bolj skrbi, da bo njegova vas zopet v časopisu. Ni dolgo tega, ko sta televizija in »Delo« raznesla glas o njihovem mladinskem klubu. In pravijo, da bo TV ekipa zopet pri njih snemala. Tokrat njihovo telovadnico, ki je kar o božički gostilni. Tako nepomembna vas, pa toliko govora o njej.

— To ni tako enostavno, modruje Andrej. Dokler o tvoji vasi svet ničesar ne ve, je vse dobro. Ko pa ji naenkrat posvetijo ljudje tolikanj pozornosti, jo hvalijo, obstaja tudi vedno več možnosti, da nenadoma opazijo v njej tudi tisto, česar niso prej videli.

SONJA GASPERŠIČ

ZA MOČ
ZA DOBRO
RAZPOLOŽENJE
FRUCTAL
DOMAČI BRANDY

Kadar potujete skozi Ravne, vas bo gostoljubno sprejel

Dom železarjev na Čečovju

Zadovoljni boste odšli in se zopet vračali

ODMEVI

BODO TUDI TOKRAT »PRVE LASTOVKE ZNANILKE POMLADI«?

OMOGOČILI SO JIM PRAKSO

● 22. julija letos smo v našem časopisu zapisali: Strokovnost izšolane mladine, ki čaka na prvo delovno mesto, brez prakse počasi usiha. Je to rentabilno za družbo? Ali ne bi kazalo z davčno politiko občin kolektive stimulirati za odpiranje delovnih mest praktikantov? Novinci so tudi zdravstveno nezavarovani.

● 22. julija so v našem časopisu spregovorili nekateri mladi nezaposleni ljudje iz Ljubljane:

»Dajte nam možnost pripravništva! Delali bomo brezplačno, za minimalno nagrado, pa tudi zastoj, če se družbi to zdi pošteno... Ali je res vsa funkcija zavodov za zaposlovanje v tem, da le vsakega prvega ob mesecu žigosajo nezaposlenim kartonček?«

● Danes, 25. novembra lahko zapišemo:

Zavod za zaposlovanje v Celju je zadovoljen, ker je doslej uspel najti delovna mesta za 44 praktikantov ● Kolektivi so zadovoljni z znanjem in delovno disciplino praktikantov ● Praktikanti so srečni, ker so se jim odprla zaenkrat vsaj stranska vrata delovnih organizacij.

TUDI KRATKOROČNE REŠITVE SO POTREBNE

Govori STANE POLAJNAR,

direktor Zavoda za zaposlovanje

v Celju. Problem zaposlovanja

mladih strokovno šolanih ljudi

se je začel zaostrovati že na

samem začetku gospodarske re-

forme. Ze takrat smo razmisli-

ljali, kako odpreti mladim vsaj

stranska vrata v delovne orga-

nizacije, če že glavnih ne mo-

remo več. Začeli smo tudi raz-

mišljati, kako bi funkcionalno

usposabljali strokovno izšolane

mlade ljudi, pojem strokovne

prakse uveljavili na vseh pod-

ročjih. Tako usposabljanje ima

namreč tradicijo doslej le na

področju medicine in enega dela

pravne službe.

To sta bila torej poglobitna

razloga, zaradi katerih smo raz-

mišljali, kako delovne organi-

zacije pridobiti za odpiranje

delovnih mest praktikantov. Tu-

di vsi razglasi in razpisi za

strokovna delovna mesta terjajo

brakso, to pa je nemogoče imeti,

dokler ne delaš. Pri vsem tem

pa smo mislili tudi na materi-

alni položaj mladih ljudi, na

to, da je prav, če v času iskanja

redne zaposlitve pri znanju ne-

kaj pridobivajo, ne pa izgublja-

jo. Končno smo mislili tudi na

to, da onemogočimo posledice,

ki vedno lahko nastanejo, če

mladi brez dela postopajo po

mestu.

Vse, kar sem povedal doslej,

smo začeli letos junija poja-

njevati tudi delovnim organiza-

cijam. Za našo akcijo pa smo

izkoristili tudi najrazličnejše se-

stanke: sestanek Združenja tr-

govskih delavcev, plenum OSS

Celja, razširjeno sejo ObK ZK

Celje, seji občinskih skupščin

Celje in Slovenske Konjice, se-

stanek gospodarstvenikov v sev-

niški in žalski občini. Povsod tu

smo našli na načelno pri-

pravljenost pomagati tej mla-

dini. Delavci našega zavoda smo

poslej lahko začeli z delovnimi

organizacijami konkretne razgo-

vore. In smo lepo uspeli. Obču-

tljivi pa smo za kritiko, ki pri-

haja iz republiških upravnih

plastí, češ da bomo na ta način

le zapravljali že itak skromna

sredstva zavodov za zaposlova-

nje, ker bomo plačevali zdrav-

stveno zavarovanje praktikan-

tov. Moram reči, da zagrebški

Zavod za zaposlovanje, ki ima

zaradi višjega prispevka več

denarja, prispeva svoj delež celo

k nagradam praktikantov.

Smatram, da moramo v naši

družbi poleg dolgoročnih rešitev

iskati in najti tudi kratkoročne,

zaradi ljudi, ki danes živijo in

hočejo delati. Nezaposlenim di-

44 SMO JIH »POSRAVILI POD STREHO«

Govori poklicni svetovalec

Zavoda za zaposlovanje v Celju,

MITJA UMNIK: Našo pobudo

so več ali manj vse delovne or-

ganizacije dobro sprejele. Niso

je mogli, na primer, le v Tovar-

ni nogavic Polzela, ker morajo

predvsem zaposliti številne svo-

je študente. Doslej smo vklju-

čili v 21 delovnih organizacijah

44 praktikantov, s petimi ima-

mo že nove dogovore. Kot prak-

tikante smo zaposlili tako rekoč

vse razpoložljive ekonomske

tehnike, ob tem pa smo našli

tudi zanje pet rednih delovnih

mest. In Kovinotehnika v Celju

bi takoj vzela 10 praktikantov

ekonomskih tehnikov, fantov za

delo v težjih pogojih, pa jih

nimamo.

O delovnih uspehih in šol-

skem znanju praktikantov smo

slišali doslej le vse najboljše,

pritožb ni bilo. Mislim, da bodo

praktikanti — ko ne bodo izje-

me, ampak pravilo — v prihod-

nje s svojim znanjem lahko naj-

boljše merilo za vrednotenje

uspehov posameznih šol. Danes

so podjetja očitno z njimi zado-

voljna, saj nekateri, kot na pri-

mer Avto-Celje, že kar tretjič

podaljšujejo dvomesečno pogod-

bo z njimi.

SREČNO ROKO SMO IMELI

Govori LELJA DOLNICAAR,

sekretarka podjetja »Tkanina-

galanterija« v Celju: Direktorja in

mene so dokončno »omehčali«

s predlogi za praktikante na

sestanku Združenja trgovcev.

Bala pa sva se, kako bo delavski

svet sprejel naš predlog, da

strokovno šolanj mladini poma-

gamo. Predlagala sva, da zapo-

slimo dve praktikantki, eno z

administrativno in drugo s

srednjo ekonomsko šolo. Proti

prilaganju so člani sveta naš

predlog dobro sprejeli. Le to

jih je skrbelo, če bomo dobili

taki delavki, ki bosta s svojim

znanjem in delovno disciplino

drugim za zgled. Dobili pa smo

prav takšni tovarišici. Prakti-

kantka z administrativno šolo

je preizkus znanja odlično opravi-

la. Praktikantko — ekonom-

skega tehnika naša računovod-

kinja hvali, sicer pa je znano,

da je celjska srednja ekonom-

ska šola ena najboljših. Ne

vemo sicer, kakšne bodo pri nas

spomladi možnosti za novo za-

poslovanje, zaenkrat smo dvo-

mesečno pogodbo podaljšali za

nadaljnjih šest mesecev obema

praktikantkama. In po tretjem

mesecu tudi več ne prejmeta

nagrade, ki sta jo sprva: prakti-

kantka z administrativno šolo

je imela sprva 25.000, zdaj 65

tisoč S-din. Praktikantka —

kadaj prisostvovala sejам samo-

upravnih organov.

MISLIM, DA BOM SPOMLADI S PRAKSO LAŽE DOBILA DELO

Govori SLAVKA GOLOB,

praktikantka — ekonomski teh-

nik v istem podjetju: Delam v

računovodstvo kot saldakontist.

Pomagali so mi vsi. Največ Lju-

ba Brglez, ki dela enako

delo. Zadovoljna sem. Mislim,

da bom spomladi s prakso laže

dobila zaposlitev. Kot prakti-

kantka hočem delati tako, da

bodo tisti, ki bodo iskali infor-

macije o mojih sposobnostih in

znanju, lahko dobili le najboljši

odgovor.

SPRAVILNI SO NAM PRIŠLI PRAV

Govori JOŽE FRANKO, vod-

ja splošnega sektorja obrata

Mesnica v Celju Kmetijskega

kombinata Zalec: Za možnost

zaposlitve praktikantov smo iz-

vedeli preko lokalnega časopisa

in celjskega radia. Začasno po-

večan obs v dela nam je nare-

koval, da bomo pomoč v raču-

novodstvu, komercialni in v eko-

nomskem centru. Vzeli smo štiri

Kadar se odločite za nakup pletenin, zahtevajte samo izdelke z zaščitnim znakom »Almira«, alpska modna industrija Radovljica.

Izdelujemo kvalitetne moške, ženske in otroške pletenine po najnovejši modi.

ekonomski tehnik je imel sprva 40.000, zdaj ima že 75.000 S-dinarjev.

ZADOVOLJNA SEM

Govori VIKTORIJA KOVA-

ČIČ, praktikantka z administra-

tivno šolo v podjetju »Tkanina-

galanterija« Celje: Mesec dni in

pol sem delala kot korespondent-

ka, potem v fakturnem oddelku.

Danes sem začela z delom v po-

slovdski pisarni. Vsi so mi zelo

dosti pomagali pri spoznavanju

dela, zlasti moja prva uvajalka,

korespondentka Sonja Tomšič.

Zadovoljna sem. Rada pa bi

praktikante — ekonomske teh-

nike. Na možnost honorarne

zaposlitve upokojencev nismo

pomislili, saj je toliko mladih

strokovnih ljudi brez dela. Na-

grajujemo jih po pogodbi, 45.000

S-din. Zelo dobro so se vklju-

čili v delo. Mislim, da bi bili po

šestih mesecih lahko popolnoma

samostojni. Ljudi s tovrstnim

strokovnim znanjem pri nas

zelo manjka. Toda nimamo še

opisa delovnih mest in zanje

potrebnih strokovnih znanj.

Zdaj razpravljamo o tem, da

bo to treba narediti. Praktikant-

ti bodo pri nas tri mesece, o

zaposlitvi pa se ta čas ni mo-

goče pogovarjati.

TA PRAKSA MI JE NAJBOLJ VŠEČ

Govori CVETKA ROMIH,

ekonomski tehnik — praktikantka

v obratu Mesnica Celje: Bila

sem že na praksi pri Tobaku.

v Emažirki in Etolu. Toda tu

mi najbolj ugaja. Če kaj ne veš,

ti ljudje pomagajo, so prijazni.

Seveda pa bi po praksi rada

dobila tudi zaposlitev, saj bo

sicer triletna družina morala

ponovno živeti le z očetovo po-

kojnino 37.000 S-din.

S. G.

Za kulisami naslovne strani

Jože Resnik

meter v Ljudski pravici

● Leto ima 52 tednov. Vsak teden izide nova številka Delavske enotnosti. Petindvajset let krat 52 tednov je...

Veliko! Velik bi bil tudi kup, če bi vse Delavske enotnosti zložili eno vrh druge.

Se se spominjam začetka. Vseh udarnih člankov in gesel! Tako je Delavska enotnost leta 1946 na primer na prvi strani objavila, kot senzacijo dneva, vest, da je železničarjem uspelo na eno lokomotivo priključiti kar 276 vagonov. Kaj se je zgodilo z ubogo lokomotivo, niste napisali, pa to bi takrat tudi nobenega ne zanimalo!

Mi smo se trudili, da bi dali časopisu kar najprivlačnejši videz. Boren je bil takrat črkovni material, mi pa smo verjeli, da je časopis lep, da bi ne mogel biti lepši!

In čez čas, kupili smo nove črke. Grafično smo ločili med seboj strani: kulturno stran smo začeli tiskati drugače od gospodarske, ta pa se je zopet razlikovala od notranjepolitične strani. Delavska enotnost je dobila nov, umirjen videz.

Veliko nas je, ki smo metirali Delavsko enotnost: precej časa sta ji dajala privlačen in zanimiv videz tudi meterja Matija Menard in Leon Friedl. Menarda ni več med nami, Friedl pa je še čvrst in čil v ročni stavnicni. Tako sva od vseh, ki smo skupaj začeli, ostala samo midva z Vladimirom Ovinom. In midva veva, da je v 22 letih naredila Delavska enotnost ogromen korak.

Vladimir Ovin

meter v Ljudski pravici

● Metirali ste prvo povojno številko Delavske enotnosti. Metirali boste tudi to, slavnostno številko. Vmes je dolgih, ali pa tudi kratkih, 25 let. Povejte nam kaj o njih!

Za kulisami naslovne strani

Janez Šuster

tehnični urednik Delavske enotnosti

● Zate pravijo, da imaš v osebni izkaznici kot kraj stalnega prebivališča napisan naslov uredništva. Ali je to res?

Če bi ne vedel, da je to uradni intervju, bi se razjezil. Dolga leta sem že tehnični urednik Delavske enotnosti, toda razen Delavske enotnosti urejam tehnično še Ljubljanski dnevnik in Roto foto šport. Kdo pa je kriv, da presedim vse dneve in večere za pisalno mizo ali pa v meternici? Vsi vi, novinarji, ki vedno zadnji trenutek oddajate rokopise. Ti, Janez, pa potem 100 ali pa tudi 150 tipkanih strani uredi v časopis. Pa grafično privlačen mora biti, s slikami in lepo razporejenimi oglasi.

Se pred nekaj leti je bilo vse drugače. Takrat sem še imel svoj prosti čas in konjička tudi. Smučal sem rad. (Janez je bil petkrat med novinarji celo svetovni prvak v smučanju.) Tudi letos bom smučal. Kajpak, na rednem dopustu. Deset dni bom smučarski učitelj na Krvavcu.

Kar pa zadeva mojo osebno izkaznico, no, v njej je vpisan moj domači naslov. Družino imam, ki odločno zahteva, da se ji vsaj enkrat dnevno predstavim. To pa tudi storim. Kosim doma!

Andrej Novak

karikaturist RTV Ljubljana in sodelavec DE

Kdaj si narisal svojo prvo karikaturu?

Prvo karikaturu sem naredil pred 10 leti med neko TV pavzo. Honorarno.

Ali si kdaj v zadregi za idejo?

Tudi za karikaturiste je slabo, da se stalno ponavljajo iste napake. Za vse, kar karikiramo, potem pravijo ljudje, da je že star vic.

Kaj meniš o deljenem delovnem času?

Saj bo vse po starem, ker ni nikomur prepovedano piti kave tudi popoldne.

Ali je poklic karikaturista pri nas donosen?

Danes je pri nas najbolje biti direktor ligaškega nogometnega kluba. Še golov mu ni treba »zabijati«, pa vseeno lepo zasluži.

Matjaž Vizjak

študent VSPV — katedra za novinarstvo in sodelavec DE

● Mnogim bralcem, tiskarjem in sodelavcem si za slavnostno številko kritično pogledal v dušo. Se sebi daj in napiši avtointervju, so mi naročili.

Ali si že kdaj imel avtointervju?

Ce razbijeva to besedo v avto in intervju, sem ga imel. V avtu sem se že vozil, intervjuval pa sem tudi že precej ljudi. Med drugim sebe, zlasti po kakem moralnem mačku.

Ali je novinarstvo donosen poklic?

Kakor za koga, nekaterim prinaša sitnosti, drugim pa denar. V šoli nas učijo, da so novinarji najbolj labilen sloj.

Ali bi v zvezi s tem kaj konkretnega povedal o sebi?

Sem še začetnik in še šele učim.

Te morda pri odgovoru ovira štipendija?

Ne bi rekel, ker zaenkrat še živim od upov in honorarjev. Sam pa sem že napisal, da so perspektive štipendijske politike svetlejše. Tja do 1980. leta se bo socialni položaj študentov že popravil, le jaz bom takrat imel že 10 let delovne dobe za seboj.

Ali uspevaš kot novinar?

Bom vprašal urednike. Njihovo mnenje je v novinarstvu dokončno (če izvzamem bralce, teh pa ni v uredništvu)!

Ali boš noč mirno zaspal zaradi intervjuja?

Bom vprašal urednico, potem ko ga prebere.

KAJ BI BILO, ČE BI ŽE JUTRI V KRANJSKI OBČINI VPELJALI NOVI DELOVNI ČAS?

Življenjska revolucija

Zdaj ne bi ugotavljal, zakaj smo Slovenci in Jugoslovani takšni, kakršni smo! Saj se navsezadnje še predobro poznamo in vemo, da znamo poprijeti vsaj takrat, ko gre zares in ko na vsem lepem v objektivnih težavah odkrijemo tudi neznansko veliko subjektivnih vzrokov... To in samo to pomeni rakavo rano vseh naših težav. Dokazov za takšno trditev ne manjka in jih zato tudi navajati ni treba.

Tak uvod je bil potreben, če naj iskreno pritrdim tistim, ki menijo, da je treba čimprej slediti zgledu zveznih organov, ki z novim letom uvajajo tudi novi delovni čas, čeprav zdaj še niso izpolnjeni vsi pogoji, da bi nanj zares bili tudi dobro pripravljeni.

Kaj bi torej bilo, če bi že jutri vpeljali delovni čas tudi v vseh upravnih organih in službah delovnih organizacij kranjske občine, ki ustvarja enega od najvišjih narodnih dohodkov na zaposlenega v državi in ki se z njim lahko meri na primer z Italijo, Avstrijo in še nekaterimi razvitejšimi državami?

Na takšno vprašanje trenutno nihče ne more in tudi ne zna natančno odgovoriti. Mogoče pa si je ustvariti vsaj približno resnično podobo o revolucionarni spremembi življenjskih navad številnih občanov. ki bi poslej prihajali v službo ob pol devetih in odhajali domov po peti uri popoldan. Podatki o sedanjem stanju namreč dovoljujejo in upravičujejo takšne napovedi.

KAJ IMAJO IN KOLIKO SI LAHKO DOVOLJO?

● Izmed 21.000 zaposlenih občanov jih 18.000 dela v gospodarstvu, 3000 pa je zaposlenih v negospodarskih dejavnostih. Tri četrtine vseh zaposlenih prihaja na delo vedno v dopoldanskem času, 17,7 odstotkov jih dela v dveh, 7,5 odstotka pa v treh izmenah. Ob takšni razporeditvi delovnega časa imajo prevoze na delo in z dela kakor tudi dopolnilno prehranjevanje — tonle malice v glavnem zadovoljivo urejene.

● Čeprav sta bili lani dograjeni šoli v Cerkljah in v Preddvoru, stiske zastran šolskega prostora nista bistveno omilili. Zato imajo pouk za 7.000 šolobveznih otrok na vseh desetih in sedemnajstih podružničnih šolah še vedno organiziran najmanj v dveh, na centralnih šolah pa tudi v treh izmenah. Zato so doslej le na petih šolah lahko našli toliko prostora,

zirati takoj in brez večjih težav. Zmogljivosti obratov družbene prehrane in gostišč, ki so že zdaj komaj polovično izkoriščene, bi namreč poslej bile še bolj razbremenjene, ker bi se istočasno hranilo precej manj občanov kot doslej. Ker sta v povprečni kranjski družini zaposlena dva odrasla člana, ki mesečno v družinski proračun prispevata skupno okoli 180.000 S-dinarjev, izdatek za kosilo izven doma verjetno ne bi pomenil prehude obremenitve.

Kakor bomo izvedeli kasneje, tudi prevozi na delo in z dela ne bi smeli predstavljati posebnega problema.

Zato pa se stvari zapletejo, če upoštevamo ostala dejstva in pogoje, zlasti pa premajhno število mest v vzgojno varstvenih ustanovah in v šolah, ki lahko sprejemajo otroke v celodnevno varstvo. Prehod na novi delovni čas namreč prav gotovo ne sme pomeniti tega, da bi morale zapustiti delo matere, ki naj bi s tem — na račun družinskih proračunov razbremenjevale tudi slabo razvito mrežo vzgojno varstvenih ustanov v občini.

Če sploh kaj, potem ravno prehod na novi delovni čas lahko pomeni tisto gibalno, ki bi pomenilo trajen pritisk na pospešeno razreševanje teh problemov, ki so v naši družbi prisotni že ves povojni čas, ne da bi jih doslej uspeli kakorkoli že omiliti.

cih. Prvega izmed novih vrtecev v Kranju že gradijo in bo odprt že naslednje leto.

»Pri tam pa je problematično dvojje,« je poudarila tovarišica Gašpersičeva. »Zdaj sta izmed vseh naših vrtecev samo dva odprta do večera, poslej pa bi morali biti vsi. Zato pa bi potrebovali tretjino več kadra. Ne vem, od kod naj vzamemo kvalificirane kadre, če jim ne bomo nudili stanovanj; zdaj namreč v vrtec zaposlujejo kar polovico nekvalificiranih moči. In drugič: ne bi bilo prav, če bi vse stroške za otroško varstvo prevrgli na starše. Največ, kar si lahko dovolimo, je, da bi starši plačevali režijske stroške, kakor jih plačujejo zdaj. Skrb za vzdrževanje obstoječih varstvenih ustanov, za novogradnje in za stanovanja za vzgojno osebo pa bi morala pomeniti splošno družbeno nalogo in obveznost. Če bi bilo tako, sem z vsemi štiri rimi za novi delovni čas. Tako pa se bojim, da bodo hudo udarjene tako matere kot otroci...«

Še nekaj: prihodnje leto bo dograjena nova šola na Zlatem polju v Kranju. Kakor sta povedala Tilka Mali in Tone Perne, referenta v oddelku za občno upravo in družbene službe pri Skupščini občine Kranj, bodo takrat dokončno lahko opustili trojzmenjski pouk in razen tega marsikje prešli od dvojzmenjskega zgolj na enozimjski pouk. »Dvojzmenjski pouk je namreč marsikdaj nujen samo zaradi

spočili. Le malo je šoferjev, ki se zdaj lahko pošteno naspijo in posvetijo tudi svojim družinam. Sprememba in prilagoditev voznih redov pa bi jim to omogočila...«

Podobnega mnenja so tudi PTT delavci, ker računajo na večji dohodek pri telefonskem in telegrafskem prometu. Če bi namreč delali po novem v vseh gospodarskih in negospodarskih delovnih organizacijah, bi lahko bile vzpostavljene vse ali skoraj vse veze, ki zdaj niso uresničljive, ker je zdaj ves promet zgoščen med 8. in 14. uro.

BREZ POSPLOŠEVANJA

Tako kot z vsem drugim se bo najbrž treba čimprej sprijazniti tudi z novim delovnim časom... Zgolj to, kar sem lahko ugotovil med bežnimi poizvedovanji, namreč kaže, da vsaj za kranjsko komunono novidelavnik ne bi pomenil prehodnih težav. S tem ni rečeno, da bo šlo vse lepo in gladko, saj stvari niso enostavne. Drži pa, da se bodo občani kranjske komunone (z njimi vred pa tudi vsi drugi) po novem »ujeli« toliko prej, kolikor bolj bo novi delavnik pritisnil in ogrozil njihove (in naše) dotedanje navade in razvade... Takrat bo pač treba iskati skupno rešitev, ki bi čimprej zadovoljila tudi osebne interese prizadetih posameznikov. Drugačne izbire ni, če naj na najširši možni fronti vplivamo na povečano družbeno produktivnost dela, na boljše življenjsko raven vseh zaposlenih in na hitrejšo razreševanje problemov družbenega standarda.

MILAN GOVEKAR

Novo veliko nagradno žrebanje

Vlagatelji vezanih, stanovanjskih in kmetijskih hranilnih vlog, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad 1 leto, ste vključeni v veliko nagradno žrebanje

KB
LJUBLJANA

ŽICNICA

LJUBLJANA,

Tržaška 69

čestita slovenski sindikalni organizaciji ob petindvajsetletnici ustanovitve in vsem delovnim ljudem za dan republike

ra, da so že poskrbeli za celodnevno varstvo in vanj vključili 160 šolarjev.

● Šest vrtecev v Kranju, vrtec na Golniku in posebni varstveni oddelki pri šoli v Senčurju lahko sprejmejo 700 otrok v starosti od treh do petnajstih let. Dejansko pa so v te vrtece »stisnili« še 158 otrok več in imajo v varstvu 5 odstotkov vseh otrok omenjene starostne skupine.

Če so takšni sedanjí pogoji, ki jih ne kaže prezreti, če govorimo o prehodu na novi delovni čas, velja ugotoviti naslednje:

● »Po novem« bi delalo nekako 6.000 občanov: 3000 delavcev, zaposlenih v negospodarskih dejavnostih in enako število upravno-administrativnega osebja v gospodarskih delovnih organizacijah. Prehrano, torej kosila zanje je mogoče organi-

»Z VSEMI ŠTIRIMI ZA NOVI DELOVNIK, AMPAK...«

Ali in kako v kranjski občini pomišljajo na razreševanje teh vprašanj?

Povedati velja, da prihodnost ni tako črna, kot je mogoče sklepati po podatkih o sedanjem stanju.

Tako perspektivni program razvoja otroškega varstva v občini za obdobje do 1970. leta že predvideva, da bi morali v varstvo vključiti najmanj 20 odstotkov vseh otrok do petnajstih let starosti. Kakor je povedala direktorica Vzgojno varstvenega zavoda v Kranju Anka Gašpersič, bi to dosegli tako, če bi vsako leto zgradili vsaj en nov vrtec, če bi poskrbeli za organizirano varstvo otrok na igriščih in če bi v šolah hitreje uvajali celodnevno varstvo, s čimer bi sproščali zmogljivosti v vrt-

tega, ker se morajo zaradi pomanjkanja prostora v okviru iste centralne šole otroci višjih razredov voziti iz svojega kraja v Kranj, od tod pa nekateri otroci na podružnične šole, ker je tamkaj še prostor, v Kranju pa ga ni,« sem izvedel iz razgovora z njima. »Nova šola bo omejila te prevoze, razen tega pa sprostila tudi precej prostora po vseh šolah. V izpraznjenih razredih bi po manjših adaptacijah lahko poskrbeli za celodnevno varstvo.«

»Osebo sicer imava marsikateri zadržek do novega delovnega časa. Ampak tako je: če se bomo zanj odločili, bo nastal tolikšen pritisk, da bo nekaj treba storiti tudi za naše otroke. Če je zdaj problem prostor, bo potem manjkalo tudi sredstev. Dogovoriti se bo treba, od kod naj jih vzamemo!«

Bolj zgovornega odgovora in omentarja niti ne potrebujemo!

NEKATERI PA BI TAKOJ SKOČILI V »VODO«!

Človeško je, če vsako spremembo presojamo predvsem s stališča, kaj bo prinesla v naše delovne in življenjske navade. Nič čudnega, da bi »po novem« čimprej radi delali kolektivni prometa in zvez.

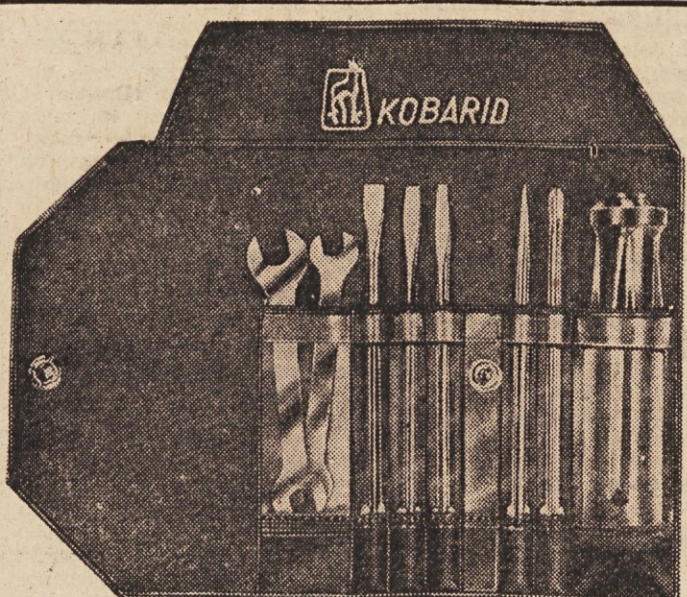
Direktor »Avtoprometa Gorenjske« iz Kranja, Tone Tičar, meni tako-le:

»Zaradi konic, ki nastopajo v prometu ob šestih, dveh in desetih zvečer samo naši avtobusi vsak mesec napravijo okoli 25.000 'praznih' kilometrov. O kulturnem prevozu potnikov in o izkoriščenosti vozil v tem času raje ne govorim... Če pa bi prešli na novi delovni čas, bi lahko bistveno zmanjšali poslovne stroške in hkrati poskrbeli za večje udobje pri potovanju. Naši ljudje pa bi hkrati tudi boljše zaslužili in se obenem tudi

NAJMODERNEJŠE
ROČNO ORODJE ZA
VSAKEGA VOZNIKA

Vsestransko uporabno tudi v gospodinjstvu in pri drugih hišnih opravilih

VSE VEČ ŽIVLJENJA NA LEDU POD MEŽAKLJO

Hokej - to so Jesenice - to je Železarna

Jeseniški hokejisti so prvič zaigrali na državnem prvenstvu že v sezoni 1951—52. Naslednje leto se niso udeležili državnega prvenstva, ker so bili na republiškem prvenstvu šele tretji in zato niso imeli pravice do borbe za najbolj dragoceno lovoriko.

In potlej...?

Potlej vemo, kaj se je zgodilo. Odkar so jeseniški železarji prvič zmagali na državnem prvenstvu v hokeju, to je bilo v sezoni 1956—57, odtlej dalje poznajo ti športniki samo še zmage.

Iz leta v leto so na ledeni ploskvi spretni, iz sezone v sezono povzročajo svojim tekmeccem hujše probleme. Že enajstič zapored so lani osvojili naslov državnega prvaka in v letošnji sezoni nameravajo svojim enajstim pokalom pridružiti še dvanajstega.

Kdor pozna fante izpod Mežaklje, ve, da se Jeseničani v svojih načrtih ne bodo uštel. Preveč resno jemljejo hokej, preveč žrtvujejo zanj, da bi jim lahko kdo prekril račune.

HOKEJSKA ŠOLA

Kvaliteta hokeja je na Jesenicah v resnici presenetljivo visoka. Še posebno, če pomislimo, da je velika večina hokejistov zaposlena v Železarni, da izhaja skoraj kompletna hokejska jeseniška reprezentanca — ska jeseniška reprezentanca — to je obenem tudi naša državna reprezentanca — iz vrst delavcev-železarjev.

Na Jesenicah so mi povedali, da ob svojem hokeju nimajo kaj skrivati, že od vsega začetka stojijo na strani športnikov samoupravnih organov Železarne, hokejisti pa se trudijo, da bi bili njihovi kolegi železarji z njimi kar najbolj zadovoljni. Tako na ledu kot na delovnem mestu.

»Hokej je zahtevna igra, bolj kot marsikatera druga...« pravi France Taler, predsednik HK Jesenice. »Vsaj pet let se je treba učiti pod nadzorstvom

trenerja, da obvlada hokejist tiste osnove, ki so potlej potrebne za dobro igro. Zato imamo na Jesenicah svojo hokejsko šolo, iz katere potlej črpamo najkvalitetnejši kader za svoje prvo moštvo...«

Drži. Veliko truda in precej trdega dela je potrebno, da postane človek, ki želi biti hokejist, zares dober hokejist. Ne glede na vse to, pa so se na Jesenicah že davno odločili, da ne bodo kupovali zrelih igralcev, kot je to danes praksa v marsikaterem klubu, temveč da uberejo težjo, vendar hvaležnejšo pot: pot vzgoje. Večji užitek je gledati na ledu svoje ljudi kot pa »najemniško vojsko«, za katero se med drugim nikoli ne ve, kdaj bo klubu obrnila hrbet in se preselila tja, kjer ji nudijo več — pravijo ljudje na Jesenicah.

»Stroški hokejske šole so sicer

visoki, toda... druge poti nismo videli,« mi je dejal predsednik HK Jesenice France Taler. »Samo oprema za vsakega šolarja nas danes velja 150 tisočakov. To pa vsekakor niso mačje solze...«

Ko so ob začetku lanske sezone organizirali na Jesenicah svojo hokejsko šolo, je vse vodila misel, da nadaljujejo dobro zastavljeno delo in kvaliteto hokeja še izboljšajo. V prvi razred se je vpisalo 65 pionirjev, ki so vadili v treh izmenah pod vodstvom domačih trenerjev: Klinarja, Bruna, Valentarja in Novaka. Več kot pol pionirjev je uspešno zaključilo prvi razred in vsi ti mladi ljudje so danes že v drugem razredu. Odpadli pa so vsi tisti, ki so imeli v redni osnovni šoli slabe ocene, in oni, ki niso prihajali na trening.

»Danes imamo torej pod Me-

žakljo dva razreda hokejske šole. Šestinsedest pionirjev redno vadi pod nadzorstvom izkušenih trenerjev. Vse to daje upanje, da bomo s takim načinom dela dosegli to, kar želimo...« je slišati danes na Jesenicah.

OSEMDESET NASTOPOVI

Veliko večino potrebnih sredstev za opremo, potovanja in druge izdatke si morajo jeseniški hokejisti kar sami prislužiti. Seveda z vstopnino, ki jo dobijo za svoje nastope.

Letošnji skupni program vseh treh moštev obsega blizu 80 tekem, od tega kar 40 na Jesenicah, kar se doslej še ni zgodilo. Moštvo Jesenic bo imelo na igrišču pod Mežakljo 22 prvenstvenih in prijateljskih srečanj, moštvo Kranjske gore 14 in mladinsko moštvo 10 tekem.

To pomeni, da ljubiteljem hokeja na Jesenicah letošnjo zimo zares ne bo dolgčas!

Uprava hokejskega kluba se je namreč med drugim že dogovorila za srečanja z nekaterimi moštvii iz Avstrije, Švice, Zahodne Nemčije, Češke, Madžarske in Poljske, kar daje slutiti, da bo letos na jeseniškem ledu še živahno.

—a.

NAJSTAREJŠA
SLOVENSKA
ŠPECERIJSKA
TRGOVINA
V TRSTU

Redolfo Bidovec

Via Genova, 13 - Tel. 32.700

Vselej na zalogi:
VINA, SALAME,
SIRI, RIŽ,
VSE DELIKATESE
in PRALNI PRAŠKI
NE POZABITE
TUDI PENEČIH SE VIN
— SPUMANTI!
POSTREŽEMO
V SLOVENŠČINI

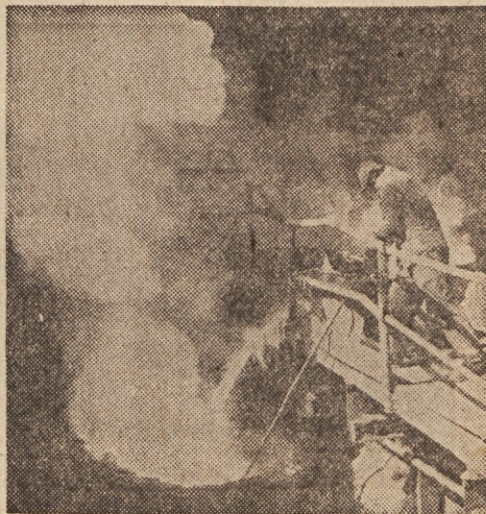

ŽELEZARNA JESENICE

PROIZVAJAMO:

- PLOČEVINO — debelo, srednjo, tanko
- TOPLO VALJANE PROFILE — okrogle, kvadratne, šestkotne
- VLEČENO, LUŠČENO, BRUŠENO JEKLO
- HLADNO VALJANE TRAKOVE
- HLADNO OBLIKOVANE PROFILE
- ŽIČNIKE
- VARILNI DODATNI MATERIAL

Pridružujemo se čestitkam ob dnevu republike in 25. obletnici slovenskih sindikatov

1300 tednov ste z nami

Betka Habjan

upokojenka, naša dolgoletna naročnica iz Domžal

● Kaj vam pomeni Delavska enotnost?

Pomeni mi delavsko gibanje, pomeni mi časopis. Med vojno sem bila poverjenica Delavske enotnosti. To je bilo delavsko gibanje. Zbirala sem denarne prispevke, ki smo jih potem pošiljali v gmajno. Veliko delavcev in delavk je prispevalo svoj delež.

Po vojni pa je začel redno izhajati časopis Delavska enotnost. Naročila sem ga in ostala zvesta naročnica. Najprej sem ga dobivala v tovarno Toko, kjer sem delala kot skladiščnica. In ko so me upokojili, sem ga začela dobivati na dom. Mnogi so ga takrat odpovedali, jaz pa sem menila takole: ko bom upokojena, bom še manj vedela o dogajanju po tovarnah. Kdo mi bo to povedal, če ne delavski časopis, naša Delavska enotnost.

V Delavski enotnosti izvem prav vse, kar me zanima. Kako gospodarijo v slovenskih tovarnah, izvem pa tudi, da se marsikje pripravijo. Mi se nismo v Toki nikoli prepirali. Raje smo delali. Složno, vsi kot en razred. Kot delavski razred. In nismo slabo gospodarili.

Stane Starkel

upokojenec, iz Ljubljane

● Ali je samo dolgoletna navada, kar vas veže na naš časopis, ali pa je še kaj drugega zraven?

Leta 1921 sem se prvič seznanil z mislijo delavskega razreda. Takrat sem živel še v Zagrebu. Slučajno sem našel odvržene brošure, ki jih je natiskala Komunistična partija. Prepričale so me, sam sem začel širiti komunistično ideologijo.

Takoj po okupaciji je prišel k meni Ernest Eipper in mi ponudil vodstvo šentjakobskega aktiva. Dobil sem ilegalno ime Zupnik. Naslednje leto sem bil izdan, aretiran in nato so me Italijani konfinirali. Do konca vojne sem nato opravljal v Rimu strogo zaupno delo.

Po vrnitvi domov sem se še bolj začel zanimati za delo pri obnovitvi porušenega gospodarstva. Še sedaj najraje prebiram gospodarske članke. Dobro so napisani, s korajžjo. Noben drug slovenski časopis ne piše o gospodarstvu in naši notranji politiki tako izčrpno, kot prav Delavska enotnost.

Majhno pokojnino imam, kupujem pa dosti časopisov. Nekateri bom moral odpovedati. Delavske enotnosti pa prav gotovo ne. Saj to je vendar naš časopis!

Jože Velikanje

uslužbenec iz Ljubljane

● Ob našem jubileju smo slišali veliko pohvalnih besed. Dolgo vrsto let ste že naš zvest naročnik, torej lahko ocenite naš list. Natočite nam šilce grenčice!

Jaz je ne bom. Zato, ker sem z Delavsko enotnostjo zadovoljen, pa tudi zato, ker je že kajuh zapel: Samo milijon nas je. Biti moramo složni, stokrat bolj, kot smo.

Sem sin rudarja. Že zgodaj sem spoznal delavsko gibanje, silen policijski teror, videl sem, kako so zapirali nedolžne ljudi. Prvič mi je prišla v roke Delavska enotnost že leta 1923. To je bilo glasilo neodvisne socialistične stranke. Dostikrat jo je policija zaplenila, tolikokrat, da je morala prenehati z izhajanjem.

Zato me razumite, zakaj sem takoj po končani revoluciji postal naročnik glasila sindikatov Slovenije, nove Delavske enotnosti. To je naš, delavski časopis.

Rad jo berem. Preberem prav vse članke. In boli me, ko vidim, da pišete tudi o prepirih med delavci. Prav je, da pišete tudi o tem, ni pa prav, da se Slovenci pripravajo med seboj. Zavedati bi se morali, da nas je en milijon, pa še ti se med seboj pripravamo...

»Ni ga čez življenje«

Gorska reševalna služba na Jesenicah šteje danes prav gotovo med tiste izvrstne prostovoljne organizacije v Sloveniji, ki so na svojo prehojeno pot lahko samo ponosne.

Dan in noč, na delavnik in na praznik, so njeni člani pripravljeni, da vzamejo svojo opremo in pohiitijo v gore na pomoč. Na pomoč človeku, neznancu ali prijatelju, ki nima več toliko moči, da bi si pomagal sam.

Pohiitijo tudi če v steni šumi dež, zavija jug ali tuli ledeni veter, ki gre človeku do kosti.

»Naša postaja ima danes 28 članov. Vsi so prišli iz alpinističnih odsekov...« mi je ondan pripovedoval STANE KOBLAR, tehnični vodja Gorske reševalne službe na Jesenicah. »Pristop je v našo organizacijo povsem prostovoljen. Prehudi so namreč napori, prezahtevne so preizkušnje v gorah, ki nikoli ne poznajo usmiljenja, da bi smeli ljudi siliti v svoje vrste. Veste, ture in alpinizem so eno, reševanje pa nekaj čisto tretjega...«

Rad sem verjel Stanetu, saj je aktiven član Gorske reševalne službe na Jesenicah že več kot 25 let. Na njegovem obrazu in rokah

sem videl sledi, ki so se na nešteti reševalnih akcijah globoko zajedle vanj in v njegovo življenje.

»Z večletnim trdim delom so pridobile naše vrste ljudi, na katere smo danes lahko samo ponosni. Že tretje leto namreč organiziramo posebne inštruktorske tečaje, ki niso kar tako. Tehnika reševanja je namreč zahtevna, prav tako sodobna prva pomoč. Inštruktorski tečaji zajamejo naše najboljše, najsposobnejše ljudi, ki imajo poleg vseh potrebnih lastnosti za reševanje tudi žilico za učenje...«

Da gorska reševalna služba čisto zares ni kar tako, priča tudi dejstvo, da morajo delati njeni člani redno izpite. Vsaki dve leti izpit iz prve pomoči in vsako leto izpit iz letne in zimske tehnike reševanja.

Na Jesenicah so mi povedali, da mora biti dober reševalec nenehno v gorah. Drugače ne more biti kos svojim nalogam. Kadar gre za življenje, ali celo za nekaj življenj, se je treba urno zasukat. Kaj pa se pravi v gorah urno zasukat, bo vedel le tisti, ki je to že poizkusil.

»Številno naših akcij se spreminja iz leta v leto...« mi je razlagal reševalec Stane. »Vendar pa smo na delu takole okoli

dvajsetkrat v letu dni. Ne bom dosti zaokrožil, če povem, da rešimo vsako leto deset in tudi več življenj. Hudo mi je, ko pomislim, da marsikdaj tudi naša pomoč ne zaleže več...«

Jeseničani so hitri, od časa, ko prejmejo obvestilo o nesreči, pa do trenutka, ko vzamejo ponesrečenca v svoje roke, pogosto ne mine več od dveh do treh ur. Včasih pa se akcija zavleče, saj je lahko dolga tudi več dni.

In fantje so vedno pripravljeni. Ne glede na čas, ne glede na delo ali morebitno utrujenost.

Ni ga čez življenje... pravijo na Jesenicah.

Da so ljudje, katerim so namenjene danes naše vrstice, zares široki, dokazuje med drugim tudi dejstvo, da v potrebi priskočijo na pomoč ponesrečenecem onkraj naše meje. Niso namreč tako redki primeri, ko so Jeseničani zastavili vse svoje sile, ko je šlo na tuji zemlji za življenje tujega alpinista.

»Človek je človek, naš ali pa tisti, ki ne razume naše govorice...« mi je dejal reševalec Stane. »Samo, če lahko pomagamo, potlej radi pomagamo. Pa tudi moramo. Srce nam tako velewa...«

A. ULAGA

1300 tednov ste z nami

Anton Horvat

analitik v obratu za kooperacijo — KIK Pomurka, Murska Sobota

● Prekmurci vas poznajo kot aktivnega družbeno političnega delavca. Mi pa vas štejemo med naše najožje in najzvestejše sodelavce. Dopisujete v naš list, pridobivate naročnike, skratka, živite z nami. Kaj menite o Delavski enotnosti?

Vesel sem, da se je vsebina lista približala bralcem. Mislim, da sedaj lahko vsakdo najde v Delavski enotnosti za svoje sindikalno delo napotke, ki smo jih še pred leti zelo pogrešali. Veste, težav pri sindikalnem delu ni malo. Kot tajnik medobčinskega strokovnega sindikata kmetijev in živilcev za Pomurje vam na primer iz svojih izkušenj lahko povem, da je na nivoju občine vse preveč dvojnega dela. Stvari obravnava tako strokovni odbor kot občinski sindikalni svet, poleg pa se nekako zatakne. Ni pravega sodelovanja z republiškim strokovnim odborom. Premalo pa je tudi tesnega sodelovanja s sindikalnimi podružnicami. In v prihodnje bo prav tu težišče dela našega odbora.

Polde Ulaga

prosvetni delavec, Jesenice

● Na nedavni letni skupščini Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice je prejel Čufarjevo nagrado tudi naš dopisnik z Jesenice, Polde Ulaga. Lepo priznanje je dobil za svojo dolgoletno delo pri pevskih zborih in pa za aktivno delo v jeseniški Svobodi in drugih društvih. Tokrat se z njim nismo pogovarjali o tem, temveč o njegovem sodelovanju z nami.

Ze dolgo je tega, ko sem prvič sedel za svoj pisalni stroj in poslal redakciji Delavske enotnosti vest iz svojega kraja. Odlej dalje bolj ali manj redno pošiljam svoje prispevke. Po poklicu sem prosvetni delavec, zato najraje pišem o »svojih« problemih. To je o šolstvu, prosveti in o kulturnem življenju sploh. Tu sem najbolj doma, če lahko tako rečem, in zato mi ta problematika najbolj leži. Seveda pa rad pišem o drugih stvareh. Kot dopisnik ne smem biti preveč izbirčen.

Težave nas dopisnikov...? Pisanje mi ne dela težav. Probleme imam le s pomanjkanjem časa. Včasih grem še navsezgodaj od doma in se vrnem šele pozno zvečer, ko sem zrel le še za v posteljo. Zares škoda, da imam prostega časa tako zelo malo in da se svojem »drugemu poklicu« ne morem še bolj posvetiti...

Rudi Gerdej

poverjenik DE na Koroškem

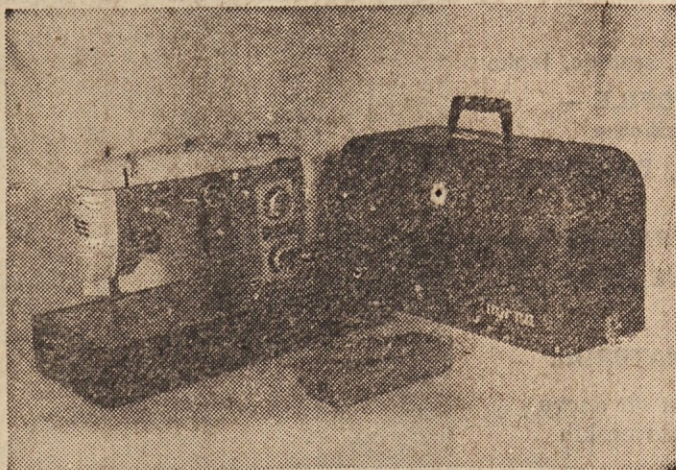
● Kaj vas je vodilo k temu, da ste se odločili sodelovati z nami? Pa še tole: vrsto let že hodite okrog in se z ljudmi pogovarjate o Delavski enotnosti. Kaj sodijo bralci o njej in kaj bi si želeli, da bi v njej še našli?

Kaj me veže na Delavsko enotnost? To je vendar naš list, sindikalni. Jaz pa sem član sindikata že nekaj desetletij. Vidite, v meni gori žilica po delu na tem področju.

Kar pa zadeva bralce. Zelja je mnogo. Tudi takih, o katerih je vredno razmisliti. Predvsem si želijo ljudje, da bi od časa do časa pisali o njihovih krajih, o podjetjih, kjer delajo. Saj je razumljivo, vsak išče v časopisu tudi sebe. No, tudi takih je mnogo, ki radi berejo romane, ki radi rešujejo križanke itd., pa si želijo, da bi od časa do časa našli kaj takega tudi v Delavski enotnosti. Razmislite o tem...

KUPUJTE VEDNO MODERNE IN ELEGANTNE SRAJCE ZNAMKE »DELTA«

ODSEV DANAŠNJIH DNI IN LJUDI

SREČA HODI V COPATAH

Vrag ve, ali je stari Sever res tako srečen, kakor se je hvalil, ali pa je pretiraval, ker ga je poprej zvrnil dva deci. Naši kurirki Mariji pa verjamem, da govori iz srca, kadar se nasloni na mojo pisalno mizo in reče: »Vse imam, kar sem si želela: delo, dom in otroka. Malo je srečnejših ljudi, kot sem jaz.« Če je na kratko nasajena, tega ne govori, toda trenutna slaba volja je eno, njena sreča pa drugo. Vsi nismo takšni in nikdar ne bomo. Več ko imaš, več si želiš. Zato mora sreča imeti srečo, da se vozi z avtom...

JUBILANT

»Še dva decil« je zaklical točajki, preden je do dna izpil prvi kozarec. »Danes je moj dan.«

Z izgubljenim obrazom je prijazno mežikal okoli sebe, iskal je družbo v gneči ob točilnem pultu.

»Ne bo preveč? Zgodaj je še.«

Stari si je objestno potisnil kapo na tilnik in pokazal očrnele, nagnite zobe.

»Šesti križ sem si danes naložil. Poplakniti moram, kar je bilo huđega. Cel sod bi bil premalo. Hvala bogu, za meno je.«

Dvignil je drugi kozarec in si nazdravil.

»Še dvajset zdravih let, Sever, in ne presuho grlo. Zate, ki si skromen, bo zadosti.«

Potem sva se skupaj zasmejala in si stisnila roki za njegovo srečo. Proslavljanje v Samopostrežni je bilo samo mimogrede. Prvi obrok. Na Zavod za socialno zavarovanje so ga klicali, pa se je šel prej malo odtešat.

Pokazal mi je vabilo, naslovljeno na Andreja Severja, Vodnikova 21, Ljubljana.

»Zarobljeni, do jutri bi lahko počakali,« sem vzklopela v prepričanju, da si Sever ne želi upokojitve. Pa sem se zmotila. Stari komaj čaka, da izpreže v Termiki.

»Dovolj sem se nagaral,« je rekel, »pokojnina ne bo velika, imam pa svojo hišico in žena je v službi. Če bova kdaj v stiski, upam, da ne bova,« potrkal je na pult, da bi bolj držalo, »nama bodo otroci pomagali. Nikdar ne pridejo brez cigaret in vina na obisk.«

Razneženo mi je pravil, kje in kaj delajo njegovi otroci, ponosen nanje in nase. Pred vojno so rasli, ko Sever ni dobil stalnega dela. Dravejskim kmetom je pomagal kositi in raztresati gnoj, da otroci niso bili lačni.

»Srečen sem,« je še dodal, »svoje sem dosegel v življenju. Drugih večjih želja nimam, kot da bi lahko počasi brkljal okoli hiše in počival.«

Kdo ve, če je bilo v gneči ob točilni mizi veliko tako srečnih ljudi, kot je bil Sever?

PERPETUUM MOBILE

Živiljenjski standard ni merilo za srečo in zadovoljstvo. Moj stari znanec, arhitekt po poklicu, ki ga srečam morda enkrat ali dvakrat na leto, se vedno nad čim spotika.

Ondaj ga srečam na parkirišču, ko je ravno izstopal iz novega fiča.

»Napreduješ,« ga ogovorim, »vidim, da ti gre dobro.«

»Nisem eden izmed tistih treh ljubljanskih arhitektov, ki se jim zelo dobro godi, ne eden

izmed tistih petdesetih, ki so prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje. Delam. In žena tudi, le s to razliko, da ne dela, kar bi rada. V administrativno — strojepisni tečaj sem jo poslala, ker upam, da bo birokracija še dolgo cvetela. S svojim pravim poklicem nikamor ne pride. Ali veš za kakšno izpraznjeno tajniško mesto? V enem letu sem se prepričal, da so moje zveze in zveze mojih znancev prešibke. Prosim te pa, ne povej, da je žena končala prvo stopnjo kemije.«

Njegov delovni kot v udobni sprejemnici je bil oddvojen z veliko Bombačovo plastiko, višje s stropa. Na risalni deski je ležal osnutek napisa: Človek, ne jezi se.

»Rišes tole iz samovzgojnih nagibov ali šušmariš?«

»Šušmarim, ampak izjemoma zastoj. Moj prijatelj bo s tole otroško igro precej potegnil. Od sile je podjeten, čeprav je zobozdravnik. Lanski njegov »šlager« je bil preparat zoper zmrzovanje šip. Vrgel mu je BMW

ostala doma in vzela knjigo v roke, ampak takole na Martinovo se pa tudi njej prileže izlet. Med tednom bo malo stisnila pri mesarju in strošek bo pokrit. Varčna je, mora biti. Stare obleke prebarva, malo predela, pa sta hči ali ona spet novi. Avto je pa možev in vsi stroški zanj.

»Vidim, da ste srečni.« Marta se je zasmejala, kakor bi stresla grah:

»Lahko rečem, da sem. Še bolj pa bom, ko preskrbim s mlajši dve hčeri.«

Priznam, da me je obhajala rahla zavist ob tej družinski sreči v copatah.

POLOVIČNI INTERVJU

Vidite, sreča mora res imeti srečo, da prisede v avto. Naša kurirka Marija pozna direktorsko družino, kakor mi je pravila, ki ima vsega v izobilju, mož in žena pa hodita vsak po svojih

ZLATARNA IN URARNA

SOSSI

TRST, Ulica S. Spiridione 6
telefon 38-598

vas vabi k nakupul

Bogata izbira zlatarskih izdelkov po najnižjih dnevni cenah

Garantiramo za stoodstotno čistost zlata

Na zalogi kvalitetne ure Doxa!

Poslujemo tudi v slovenščini!

Ne pozabite — Ulica S. Spiridione 6, vhod izpod velike ure

»Jedek si, fant. Koliko pa za služiš?«

»Sto petdeset tisoč. Petdeset jih odtegujejo za tale v. d. avto. Sedem suhih let...«

Sto tisoč za tri ljudi! Sever jih z ženo prinaša dvajset več domov, pa sta sama... Toda tale si je kupil fiča, za službena potovanja ga ne potrebuje.

»Pa tvoj sinček? Je zdrav?« sem menjala razgovor. Sina ima zelo rad.

»Hvala, dobro. Pomagal mi je vzdrževati ženo, odkar so mu vzeli otroški dodatek, sta oba na mojih plečih.«

Povabil me je domov in mi poleg družinice razkazal stanovanje. »Podedovano po starših,« je pripomnil. In zelo moderno in elegantno, sem ugotovila sama.

1600. Zame trenutno najlepši avto. Jaz šušmarim samo v svoji stroki, naročil je pa malo.«

Vaš standard vseeno ni nizek,« pripomnim in se obrnem proti vratom. Arhitekt me je očetovalsko potrepljal po rami, češ kaj veš, kako živijo kolegi. Prepričeval me pa ni, kajti ob devetih zvečer je pričakoval zobozdravnik, napis »Človek, ne jezi se« je moral dotle dokončati.

MARTINOVANJE

Za Martinovo se je Pezdircova družina odpeljala v Belo krajino. Skupaj s prijatelji jih je bilo za dva avtomobila. S seboj so vzeli velik kos pečenke in kruha, vino so kupili pa v zidanci, ki jim jo je odstopil neki suhorski kmet. Od devetih zjutraj do petih popoldan so ga žingali, razen šoferjev.

V ponedeljek se je Marta Pezdircova kakor prerोजना vrnila na delo.

»Se nikdar se nam ni tako dobro godilo,« je čebjala med čiščenjem pisarne. »Osebnega šoferja ima moj mož. Kar se mene tiče, bi raje videla, da bi se kje drugje zaposlil... Da se ne bi preveč čudili: naša brezposelna hči, ki je izučena za elektromehanika, je naš šofer. Bo že kako, se tolažim, če smo jo do zdaj preživljali, jo bomo pa še nekaj časa.«

Občudovala sem njeno vedrino, toda Marta se je hvale branila:

»Mož ima sicer samo 68.000 pokojnine, bil je pa kot borec zgodaj upokojen in ves dan zetu pomaga v vrtinariji. Zemljo prenaša in rože sadi, kmetijski tehnik je in ob nedeljah — gošpod, ko sede v avto. Rok mu pa ne smete pogledati, zgarane so od dela.«

Marta bi raje, ob nedeljah

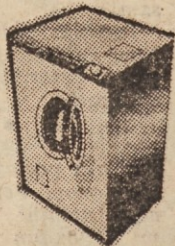
potih, medtem ko je sin zašel na stranpot.

In naša Marija življenje pozna z najtrših strani...

xxx

Prostor mi ne dopušta, da bi nadaljevala. Vida Zupančičeva z Iga, Stanko Čuhar iz Ptujja in Langusova Marija iz Mojstrane — ne zamerite. Vaših zgodb tokrat ne morem objaviti, toda ali je to za vašo osebno srečo sploh važno? Srečanja sem opislala za tiste, ki mislijo, da je sreča bogata, bučna in bleščača...

MARIOLA KOBAL

Najnovejši model pralnega stroja

ALGOR

in vse druge vrste pralnih strojev,

avtoradio

Blaupunkt ter National in vse druge vrste radijskih aparatov za avtomobile in dom dobite pri trvdki

Bresciani Bruno

Elektrodomestici — Radio — TV

prodaja in popravila Opčine (Trst), Via Nazionale 47, tel. 221711

PLAČLJIVO V VSEH VALUTAH

Klena beseda

INŽ. IVO PINTARIČ, direktor Cementarne v Trbovljah, je eden izmed najstarejših bralcev in naročnikov Delavske enotnosti v revirjih. Zato smo ga naprosili za nekaj besed o tem, kaj v časniku najraje prebira, kaj bi po njegovi sodbi kazalo izboljšati in za kaj se posebno ogreva pri sedanji programski usmeritvi časnika.

Ne spominjam se več, kdaj sem prvič vzel v roke Delavsko enotnost. Vem, da sem jo prebiral celo v Srbiji, kjer sem nekaj let služboval. Danes si vzamem čas za branje našega osrednjega delavskega časnika ob nedeljah. Berem domalega vse. S posebno pozornostjo zasledim napore redakcije, da bi na posameznih straneh obravnavala sodobne procese gospodarjenja in razvoj samoupravljanja. Vseč mi je, da časnik pošteno kritizira, opozarja na anomalije našega vsakdanjega dela. Včasih se premalo zavedamo, da klena beseda zmeraj dobro mesto najde.

Tovariš Pintarič je v razgovoru priznal, da najraje prebira feltjone in podlistke novinarja Janeza Voljca. Pri tem je dejal: »Nekajkrat sem mu hotel pisati in se mu zahvaliti za odlične prispevke. Priznam, da so tudi drugi prispevki časnikarjev odlični in da se jim pozna suvereno obvladovanje problematike.«

Po besedah tovariša Pintariča bi morala Delavska enotnost posvetiti več družbene pozornosti telesnozgodnjim problemom zaposlenih ljudi. Glede na to je menil: »Nisem zoper pisanje o vrhunskih dosežkih naših športnikov. Sem pa obenem za množično rekreacijo delovnih ljudi. Čemu ne bi Delavska enotnost na svojih straneh več in bolj tehtno obravnavala delavskih športnih iger? V naši tovarni si močno prizadevamo vzdrževati med delavci kar največ zanimanja za telesno kulturo in nam ni žal denarja, ki ga damo v te namene. Prepričan sem, da so podobno pot ubrali tudi v številnih drugih kolektivih. Delavska enotnost bi lahko spodbujala ta in podobna prizadevanja s tem, da bi opozarjala na pomen stalne rekreacije pri vsakdanjem delu.«

Nikar vzeti teh besed za kritiko. Rad bi, da bi samo spodbudile redakcijo, da po možnosti obravnava delavsko rekreacijo kot sestavni del svoje programske usmeritve. Je zaključil tovariš Pintarič in začel uređništvo prihodnjih petindvajset let plodnega dela.

**Kdor zdravje ljubi,
ne pije veliko.
Če pa pije,
pije Hermeliko!**

PRAHU IN BLATA NAVAJENI IN NAVELIČANI V SEVNIŠKI IN PTUJSKI OBČINI SAMI USTVARJAJO SODOBNO CESTNO POVEZAVO S SOSEDI IN SVETOM

ZA CESTO BI ŠE VRAGA IZ ZEMLJE IZKOPALI

Je že tako, da kot domačini najslabše poznamo odročnejše kraje v lastni domovini... Ne bi pa bilo tako, če jih z magistralami ne bi povezovalo nekaj, čemur uradno pravijo: cesta drugega, tretjega ali četrtega reda. Zato se po teh kolanjastih, prašnih ali blatnih, vselej pa skrajno slabo vzdrževanih makadamskih cestiščih in kolovozih v lovu za zanimivostmi prevažajo samo turisti in še vsi tisti, ki druge izbire nimajo, če hočejo priti na delo, če gredo po opravkih ali pa še kam dlje v svet.

Počasi prodirajo asfaltni trakovi v te kraje. Čeprav ni dovolj denarja niti za glavne ceste, pa si jih neposredno prizadeti občani želijo bolj kot karkoli drugega. Marsikod bi v zameno za cesto še vraga iz zemlje izkopali. Med tistimi, ki te besede tudi resno jemljejo, so v zadnjem času predvsem občani sevniške in ptujske komune.

Sevnica je edino občinsko središče v naši republiki, ki še nima asfaltne povezave z nobeno od magistralnih cest in jih do sodobnejšega cestišča v trebanjski, laški ali krčanski občini ločuje najmanj devet in največ petindvajset kilometrov makadama. Zato naj vsakdo, ki bi po cesti rad prišel v Sevnico, vnaprej pozabi na pregovor, da se izogne makadamu tisti, kdor sebe in avto ljubi...

VZTRAJNOST JE ZALEGLA, ČEPRAV POZNO!

Povedati pa ji treba, da je sredi mesta sevniške avto-moto društvo uredilo delavnico, kjer poleg vseh drugih popravil zelo hitro, solidno in poceni zamenjajo tudi polomljene vzmeti in amortizerje. Dela jim zlepa ne zmanjka...

»To ni šala, ampak kruta resničnost!« pristavlja sevniški župan Franjo Molan. »Tako daleč smo že prišli, da so prevzošiška podjetja grozila z ukinitvijo nekaterih avtobusnih prog, ker je skoraj vsak dan vrag jemal amortizerje!«

»Ste se zaradi tega odločili za sodelovanje pri gradnji cest s sosednjimi občinami Laško, Krško in Trebnje?«

Predsednik je malce nejevoljen, ko odgovarja:

»Verjamem, da ste navajeni boljših cest in mi samo zato zastavljate takšno vprašanje! Bom pa le poskusil tako pojasniti, da bo vse razumljivo...«

In potem se razgovori. Pri-poveduje o tem, kako njihova občina pomeni nekakšnega samostanika. Pretežna večina vseh investicij v občini v vsem povojnem času namreč izvira iz lastnih sredstev delovnih organizacij, ki so razen tega veliko prispevale tudi za skupne občinske potrebe, še posebej pa za adaptacijo in gradnjo šol. Zda-j so ta podjetja ali na trdnih nogah ali pa v rekonstrukciji, ki naj jim tudi v prihodnje zagotovi zadovoljivo konkurenčnost na domačem in tujem trgu. Krediti, ki jih je občina najela za urejanje problemov družbenih dejavnosti, so pa tudi zvečine že odplačani. Zato zdaj lahko mislijo tudi na urejanje in gradnjo cest.

»Vsa povojna leta smo dokazovali pomembnost zasavske magistrale in njen širši, republiški in medrepubliški pomen, posebej poudarja sevniški župan. »Zmeraj smo bili zavrnjeni, da ni denarja za stranske ceste; še posebej zato ne, ker sami nismo mogli nič primakniti zraven.«

Z dograditvijo avtoceste smo postali še bolj odrezani, medtem ko so se sosedje v Krškem in v Brežicah prav zaradi nove ceste začeli še hitreje razvijati. No, zdaj je tako, da se jezicek na tehnični spet začenja obračati tudi nam v prid. Avtocesta je namreč vse bolj obremenjena in tudi preobremenjena. Dograditev luke Bakar samo še povečuje obremenitev magistralnih cest. Mnogi se zaradi tega preusmerjajo na zasavsko cesto in na bližnjice čez Belo krajino. Gospodarstvo v zasavskih in posavskih občinah na tudi vse bolj spoznava, da bi bilo za vse koristno, če bi bili tudi med seboj bolj povezani. To so vzorci, da je prišlo do razsvetlovanja s sosedji, obenem pa tudi z republiškim cestnim skladom. Ko so delovne organizacije v naši občini na primer sprejele obveznost, da bodo v petih letih odplačale 70 milijonov S dinarjev, nam je celjska banka odobrila ta kredit republiški sklad na dodaj še 157 milijonov. Tako smo lahko letos asfaltirali 7,6 kilometrov zasavske ceste v na-

ši občini od Impolce do Boštanj.

Na podoben način so v občini Laško zbrali sredstva za asfaltiranje treh kilometrov ceste, ki se je razpotegnila od Zidanega mosta in še dober kilometer od Radeč v smeri naše občine. Zda-j bi morali asfaltirati še 9,6 kilometra ceste, pa bi bili povezani vsaj s Celjem. Tudi ta občina je zainteresirana za povezavo z avtocesto po naši strani. Zato si upam trditi, da bo s skupnimi sredstvi vseh treh občin in ob udeležbi republiškega sklada ta odsek urejen najbrž že naslednje leto. Leto dni kasneje pa bi skupaj s Krčani poskrbeli še za asfaltiranje 13,6 kilometra ceste med Impolco in Krškim. In še nekaj: če bo trebanjska občina nadaljevala z modernizacijo ceste od Mirne proti Mokronogu in naprej do občinske meje, bomo morali pohiteti tudi z naše strani. Tako bi bila v dveh, treh letih Sevnica dostopna z dveh ali celo treh strani...

OKNO V SVET IN ŽIVLJENJE

Kaj bi to pomenilo za gospodarstvo sevniške komune, najbrž ni treba posebej poudarjati. Omenili bi samo to, da bi takrat najbrž le šodil tudi njihov turizem. Na Liscu pa se ponujajo čudovita smučišča, na Malkovcu je cviček doma, v Sevnici in Mirni je več kot dovolj rib, po gozdovih pa gob in divjačine...

»Če bo nekoč dograjen še odsek zasavske magistrale od Ljubljane do Zidanega mosta, bo še toliko bolje za nas, ki smo zdaj odrezani. Tako ali drugače pa cesta za nas ne pomeni le okna v svet, ampak tudi življenje, meni tovariš Molan. »Kar pomislite na možnosti povečane zaposlovanja v gostinstvu in v ostalih storitvenih dejavnostih, ki zdaj zadovoljujejo samo krajevne potrebe...«

NAVELIČANI PRAHU IN BLATA

Zelo podobno ali še slabše je glede cest v ptujski občini, ki je sicer najbolj razsežna slovenska občina. V vseh povojnih letih so uspeli asfaltirati le cesti od Hajdine do Kidričevega in od Suhe veje do Turnišča, kar skupaj ne presega trideset kilometrov. Na vseh ostalih občinskih in krajevnih cestah, še posebej pa v Haložah in Sloven-skih gorah, so razmere naravnost obupne. Vsako vožnjo po teh cestah odkrito odsvetujejo, razen v nujnih primerih in s službenimi vozili...

»So pa tudi naši ljudje že pošteno naveličani prahu in blata, s katerima se srečujejo vsak dan, ko se vozijo ali na hodijo na delo.« razlaga Albin Pišek, tajnik krajevne skupnosti v Ptuj. »Občani krajevne skupnosti iz Cirkovec so zdaj vsem nam dali zveč, kako si sami lahko omomoremo od mačehov-skih odnosov, ki so jih do nas v preteklosti pokazali bivši okraji in pa republika...«

Kaj pa so storili v Cirkovcih?

Kot prva vas v občini so asfaltirali središče svojega naselja. Gnala jih je želja po napredku, pa so izkoristili možnost, ki jih je ponudila gradnja hidrocentrale Srednja Drava I. Samo gramoz ni bil dovolj, pa so nekaj dodali iz svojega in nekaj je primaknila tudi občinska skupščina.

Kot rečeno — zgledi vlečejo!

Ob soudeležbi občanov in s pomočjo delovnih organizacij ter krajevne skupnosti so namreč uspeli zbrati 16 milijonov S dinarjev, ki so jih že »pretopili« v 1,8 kilometra dolgi asfaltni trak med Apačami in Kidričevim. Zda-j razmišljajo o tem, kje naj bi dobili denar, da bi cesto podaljšali še do Ptujске gore, kajti veliko jih je, ki se od tamkaj vozijo na delo v Kidričevem...

Se posebej krajevne skupnosti Lovrenc, Ptujška gora in Majšperk iščejo možnost za povezavo teh krajev. 200 milijonov bi potrebovali za teh 8 kilometrov ceste... Krajevni skupnosti Ptuj in Vičava pa sta medtem že uspeli zbrati 50 milijonov, s katerimi asfaltirajo cesto, ki vodi proti Vičavi...

Pobude še kar naprej prihajajo. Tako krajevni skupnosti Ptuj in Grajena pripravljata referendum o samoprispevku za gradnjo nove ceste med tema dvema krajema. Če bi vsaka družina v petih letih prispevala vsakič po 10.000 S dinarjev, bi zbrali potrebnih 300 milijonov. Čeprav osebni dohodki v občini ne dosegajo republiških povprečij, kaže, da bo tudi ta pobuda sprejeta. Ljudje so naveličani prahu in blata...

Pa še za nekaj drugega gre! Po dolgoletnem čakanju so je tako daleč, da zdaj že izvajajo pripravljajna dela za asfaltiranje ceste med Slovensko Bistrico in Pragerskim. Republiški sklad je prispeval 200 milijonov, 260 milijonov pa sta zbrali obe občini. Cesto namreč krvavo potrebujejo. Če drugega ne zato, ker tudi IMPOL in Tovarna glinice in aluminija BORIS KIDRIČ vedno tesneje sodelujeta.

MEJE PADAJO!

Občinske meje se torej porirajo, če gre za uresničevanje skupnih interesov. Poleg interesov obstoječih gospodarskih organizacij pa končno morajo misliti tudi na razvoj turizma. Tudi s hrvaške strani namreč pospešeno gradijo zagorsko magistralo, ki si bo mimo Ptuj utrla pot naprej proti avstrijski meji. Dovolj zgodaj se morajo priključiti nanjo ali pa bodo marsikaj izgubili. Morda tudi za vselej. Turističnih objektov in izletniških postojank pa tudi v ptujski občini ne manjka. Le pot do njih še morajo utreti.

Tako kot Sevniciani so se zdaj zganili tudi v Ptuj. »Le-nobe nam nikoli niso mogli očitati, vztrajni na tudi znamo biti,« je dejal Albin Pišek.

Torej — srečno pri delu in vožnji po novih cestah!

MILAN GOVEKAR

1300 tednov ste z nami

Jože Mastnak

tehnični sekretar sindikalne podružnice Železarne Štore in poverjenik DE

● Če prav vem, ste naš najstarejši poverjenik. Kaj je ohranilo naše dolgoletno prijateljstvo?

Prišel sem v tovarno na sedanje delovno mesto in si rekel: »Delavska enotnost je sindikalno glasilo, s sindikatom sem si segel v roko, pa si bom še z njegovim časopisom.«

Imel sem dobrega vzornika, predhodnika v zbiranju naročnikov DE, tovariša Vodopivca. Vodopivec je bil pred vojno sindikalni aktivist in tako je tudi po vojni prenašal svoje izkušnje na mlajše sindikalne delavce. Poverjeništvu je zanimiv posel, rad ga imam. Najbolj sem vesel, kadar naročniki berejo DE, takih naročnikov ni nikdar potrebno izbrisati iz seznama.

V najin pomenek se vključi Janko Koželj, honorarni delavec v železarni, sicer pa že 21 let upokojenec.

»Z DE se razumeva, odkar naju je seznanil Jože Mastnak in dokler bo ta Joža tu, bom njen zvest bralec.«

Franjo Hovnik

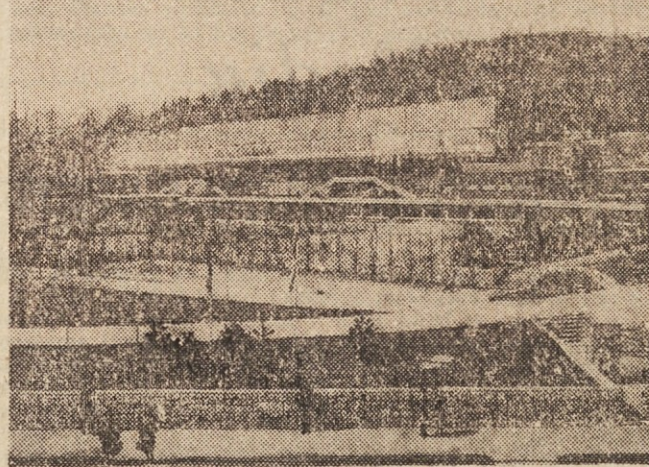
gozdno gospodarstvo Ptuj

● Redno dopisujete v naš list, gotovo ste naleteli marsikdaj tudi na težave. In še to nam povejte, kakšna se vam zdi Delavska enotnost?

Kdor jo z zanimanjem prebira, se lahko iz nje marsikaj nauči, posebno pa tisti, ki delujejo v samoupravnih organih. Mislim, da bi moral biti na DE naročen sleherni naš proizvajalec, kajti v njej bi našel mnogo koristnih predlogov, spoznal bi izkušnje ljudi, skratka, širil bi si obzorje in tako bi se tudi na sejah v svojem kolektivu lažje odločal za najboljše predloge.

Težav pri dopisovanju pa ni tako malo. Teh seveda ni, dokler dopisniki pišemo o nekem podjetju ali posamezniku v superlativ in v belih rokavicah, gorje pa tistemu, ki se ojnaci in napiše nekaj o nepravilnostih ali pa o samovolji posameznih vodilnih delavcev. Še vse preveč je namreč takih, ki svojih lastnih napak nočejo priznati. Ob tem pa se ne zavedajo, da javna kritika nima namena nekoga žaliti, temveč da je njen namen predvsem ta, da bi napake odpravili.

ZAVOD INŽ. STANKA BLOUDKA

Kompleks objektov v parku inž. Stanka Bloudka v Tivolju v Ljubljani obsega športno dvorano, odprti športni park in kopališče Ilirijo ter je s tem najpomembnejša skupina športnih in rekreacijskih objektov Ljubljane. Celotni športni park je namenjen množičnemu in kakovostnemu športu kakor tudi oddihu in rekreaciji vseh starostnih skupin občanov. Ti objekti so na primeren način združili šport in širše potrebe občanov Ljubljane. Športni park je zbirališče aktivnih in pasivnih ljubiteljev raznih zvrsti športnega udejstvovanja, primerno mesto mladim in najmlajšim za igre in druge zabave, omogoča velike športne, kulturne in druge prireditve.

Perspektivni načrt razvoja športnega parka predvideva v naslednjih letih izgradnjo novih objektov in ureditev sedanjih. Že so zgrajena nova teniška igrišča, igrišče za minigolf, mimo tega pa bi moral najti v športnem parku v bodočnosti svoj prostor tudi kompleks bazenov. Ljubljana pa nedvomno najbolj potrebuje zimski bazen.

KOLEKTIV ZAVODA INŽ. STANKA BLOUDKA SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM OB DNEVU REPUBLIKE

GOSPODINJE! Zahtevajte v svoji trgovini

IZREDNO UČINKOVITO SREDSTVO ZA PREDPRANJE V VSEH PRALNIH STROJIH

- PREDPRAL znatno izboljša pralni učinek in zniža porabo detergenta
- PREDPRAL se ne peni in ne deluje alkalično
- PREDPRAL preprečuje nastajanje vodnega kamna v ceveh in stroju

šampionka

EXPORT PROJEKT — LJUBLJANA

čestita kolektivu Delavske enotnosti ob 25. obletnici

V novi
tovarni

Slavko Berglez

Kolektiv Kovinoplastike iz Loža pri Starem trgu slavi te dni pomembno delovno zmago.

Nova tovarna v Ložu je dograjena, vanjo pa so že preselili enoto mehanske, obdelave in orodjarno. Ostali delovni enoti, plastike Pudob in karnis v Babnem polju pa bosta preseljeni v kratkem. S tem ko bodo vse enote Kovinoplastike pod eno streho, bo podjetje prihranilo mnogo stroškov, če že drugje ne, pri transportu, saj so bile te enote doslej raztresene po vsej Loški dolini. Mimo tega pa bodo poslej v Kovinoplastiki lahko organizirali sodobno industrijsko proizvodnjo in izboljšali tehnološke procese.

Ob tej priložnosti naj omenim, da devetmesečno gospodarjenje v letošnjem letu zagotavlja, da bo kolektiv Kovinoplastike uresničil načrt 4 milijarde S-din bruto produkta, kolikor si je zapisal v letni načrt ob začetku leta. Ostanek čistega dohodka za sklade se je že v devetih mesecih letos povečal v primerjavi z enakim obdobjem lani kar za 15 odstotkov. Razmerje delitve med osebnimi dohodki in skladi pa je 62:38 v korist osebnih dohodkov, kar pa je za tovarno, kakršna je Kovinoplastika, zelo ugodno.

Srečanja
v Brežicah

V počastitev petdesetletnice oktobrske revolucije in dneva republike je bilo v nedeljo v organizaciji občinskega sindikalnega sveta v Brežicah na sporedu že tradicionalno športno srečanje delavcev-sportnikov občin Brežice in Samobor.

Približno sto nastopajočih se je pomerilo v šestih disciplinah. Končni rezultat je bil neodločen, kajti gostje so zmagali v odbojki, namiznem tenisu in kegljanju, domačini pa so bili boljši v šahu, streljanju in malem nogometu.

V radgonski
»Modi«

Kljub temu, da znajo v podjetju »Moda« povprečni osebni dohodki 75.000 S-din na mesec in da ne poznajo problema kopičenja gotovih izmedelkov, saj grede zaradi dobre kvalitete in primerne cene vsi sproti v prodajo, pa imajo velike težave z delovnimi prostori. V konfekcijskem oddelku na primer, ki meri 70 kv. metrov, se v vsaki izmenj slika po 25 ljudi.

Iz teh težav pa si bodo sami v kratkem pomagali. Ker za gradnjo novih prostorov, kar bi bilo seveda najbolj smotno, nimajo denarja — potrebovali bi 75 milijonov S-din — so se odločili za povečanje obstoječih prostorov, kar jih bo veljalo okoli 20 milijonov. To obnovo nameravajo opraviti z lastnim denarjem.

Kolektiv, ki ga v pretežni meri sestavljajo ženske in ki je v povprečju star komaj nekaj nad 30 let, je pred kratkim izpolnil letošnji plan proizvodnje in se tako tudi po tej plati uvrstil med najboljše kolektive v radgonski občini. Z ustreznimi prostori bo mogoče še povečati proizvodnjo, kar bo med drugim omogočilo tudi dodatno zaposlitev kakim 30 novim delavcem in pa izučitev obrti vsaj 20 mladim ljudem. In prav pred dnevom republike je, delavski svet sklenil, da bo načrte rekonstrukcije uresničil, saj se zavedajo, da je izhod samo v večji storitnosti, v še boljši kvaliteti izdelkov in v nizki prodajni ceni. V kolektivu računajo, da bodo po obnovi proizvodnih prostorov leta 1961 lahko letno vložili na sklade okoli 30 milijonov S-din in da bo znašal letno ustvarjeni celotni dohodek 475 milijonov S-din.

TONE ŠTEFANEČ

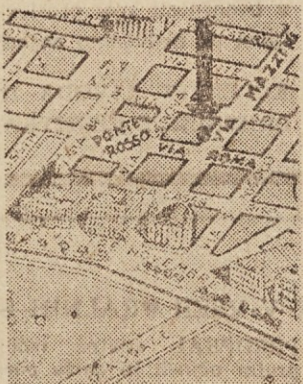
AUTOKIT

TRST, Via Mazzini 24
telefon 36 897

(blizu trga Ponte Rosso):

— RAZNOVRSTNI
DODATNI PRIBOR— AVTOMOBILSKI
POSAMEZNI DELI
ZA KAROSERIJE

— BARVE

S tem odrezkom poseben
popust

SLOVENJEGRAŠKI OTROCI SO IZSILILI VEČ PROSTORA V VARSTVENIH USTANOVAH

ŠTIRI LETA
PRED ČASOM

Za današnji pomenek se zbiramo na občinski skupščini pri VIKICI PUŠNIK, referentki za varstvo družine. V teh prostorih so se pred leti zbirale delegacije zaposlenih staršev, prosile in hkrati zahtevale, naj se vendar skupščina zgane in premakne otroško varstvo z mrtvega tira. Semkaj so se zatekali tudi predstavniki delovnih kolektivov, se pritoževali in poskušali posredovati v primerih, ko njihove delavke za svoje otroke niso dobile prostora v vrtcu.

»Edini vrtec, ki smo ga imeli, je pogljal korenine pred vojno«, pove ZOFKA VERČNIK, upravnica združenih vrtcev. »Prostora je bilo le za 40 otrok, sprejemali smo jih pa preko 50. Vkljub temu se je moralo ob vsakoletnem vpisu samo iz Slovenj Gradca vračati domov 130 mater z edino mislijo: 'Kaj pa zdaj, kam z otrokom?'«

Mnogim materam ni kazalo drugega kot ostati doma, dokler otroci ne odrastejo. Tako je morala storiti tudi MARICA BELIŠ, delavka v splošni službi Tovarne meril.

»Moji otroci so danes odrasli, ni jih več potrebno voditi za roko«, pove Beliše. »Toda, ko so bili majhni, sem morala službo pustiti in ostati šest let pri njih. Na lastni koži sem občutila, kaj pomeni pomanjkanje varstvenih ustanov. Danes, ko imamo v občini že več vrtcev, vidim, kako bolj brez skrbi prihajajo delavke na delo, kajti grede v službo odpeljejo otroke v varstveno ustanovo.«

IZ ENEGA — ŠTIRJE VRTCI

Se do nedavnega se Slovenjgradčani glede otroškega varstva niso prav nič razlikovali od velike večine naših občin. Ne urejeno je bilo tako, kot drugod! Nekega dne, pred dobrih štirimi leti, pa jim je potrpelje nje pošlo. Ob splošnem nezadovoljstvu in poplavi besed se ni bilo mogoče več ogniti dejstvu, da štejejo mladi Slovenjgradčani do 15 leta starosti tretjino vsega prebivalstva v komuni, da zaposluje občinsko gospodarstvo 42,6 odst. mater, da pa lahko varujejo v edini varstveni ustanovi le poldrugi odstotek vseh otrok.

»Sklad za varstvo otrok pri občinski skupščini je obstajal le simbolično, saj je vanj zašel poredko kakšen dinar.« pripoveduje Vikica Pušnik. »Zadeve se je bilo potrebno lotiti z obeh koncev, z voljo in hotenjem, da moramo nekaj napraviti in sporedno s tem s trdovratnim zbiranjem sredstev. Preden smo zahtevali denar, smo morali črno na belem dokazati, kakšne so potrebe, kje in koliko prostora moramo najti za otroško varstvo. Imenovali smo komisijo in ji dali nalogo, da izdela teze za enotni program razvoja otroškega varstva. Njeno delo so potlej dopolnjevali občani v razpravah po šolah, vzgojno varstvenih ustanovah, zdravstvenih ustanovah, delovnih organizacijah, družbenih organizacijah, društvi in na področnih sestankih staršev. Na osnovi tako skrbno zbrane gradiva smo zasnovali sedemletni program razvoja nekaterih oblik otroškega varstva in z njim nastopili pred občinsko skupščino. Program je bil sprejet — v skladu pa je bila še vedno suša.«

Članj komisije, člani sveta za varstvo družine in upravnega odbora sklada so potrkali, na vrata delovnih organizacij.

»Ponekod je šlo trdo, drugod so namraje pomagali.« se spominja prvega nabiranja prispevkov za otroško varstvo predsednica komisije Zorica Faletoč. »Toda imeli smo ob strani občinsko skupščino, ki je uvrstila naše težave na dnevni red najvišjega samoupravnega organa v občini in njen zgled, saj je oddvojila iz proračuna prva namenska sredstva za otroško varstvo. Tako smo s skupnimi močmi občinske skupščine, zaveda za socialno zavarovanje in delovnih organizacij odprli že 1963. leta vzgojno varstveno ustanovo v Pamečah, naslednje leto v Smartnem, leto pozneje smo uredili otroško igrišče v Slovenjem Gradcu, lani pa smo pridružili najstarejši vzgojno varstveni ustanovi pri nas še novo, sodobno urejeno, v novem naselju v Slovenjem Gradcu. V treh letih smo zmogli vosti varstvenih ustanov povečali vsaj za trikrat.«

V sedemletnem programu razvoja otroškega varstva pa ostaja še vedno na papirju: vzgojno varstvena ustanova v Mislinji in v Podgorju, varstveni oddelki na nekaterih večjih šolah, večja pomoč šolskim mlečnim kuhinjam, ki so se ob ukinitvi mednarodne pomoči znašle v hudih težavah in še nadaljnja pomoč pri letovanju otrok v lastnem počitniškem domu v Fiesi.

V začetku tega leta so dobile delovne organizacije natančen štiriletni obračun porabljenih sredstev za otroško varstvo, ob razložitve dosedanjih naložb, predloge za prihodnje obdobje, ob vsem tem pa ponovno prošnjo za prispevke, da bi lahko v občini uresničili tudi preostali del programa. Svet za socialno varstvo in varstvo družine je

izračunal in ta izračun tudi predložil delovnim organizacijam, da bi namenile v sklad za otroško varstvo iz svojih skladov skupne porabe po 3000 S-din na zaposlenega. Na ta način bi zbrali v občini približno 11 milijonov S-din, razliko do 16 milijonov 600 tisoč, kolikor znašajo potrebe za letošnje leto, pa bi zbrali še iz nekaterih drugih virov. Potihem so v svetu računali, da bodo delovne organizacije predložile finančni načrt celo presegle. Zgodilo pa se je drugače. V sklad so do tekal sredstva samo iz nekaterih delovnih kolektivov.

»ZA OTROKE VSE« —
ZATRUJEJO KOLEKTIVI

Kje se zatika? Mnogi Slovenjgradčani so enoglasno ugotovili, da so delavski sveti vselej razumeli potrebe za urejanje otroškega varstva, če jim je le kdo skrbno pripravil predlog in ta »kdo« so po navadi vodstva podjetij.

Obiščem nekatere delovne kolektive. Pogovarjam se z vodilnimi in proizvodnimi delavci. »Za otroke — vse!« pravijo eni in drugi. Videti je celo, da bi jim bilo neprijetno, če bi kdo mislil drugače. In vendar je v minulnem obdobju prispevalo v sklad za otroško varstvo od 81 le 10 delovnih organizacij, med slednjimi Tovarna meril, Tovarna usnja, Godzno gospodarstvo, Elektro, Komunalna banka in še nekateri drugi.

Prisluhnimo Otonu Sekavčniku, direktorju Tovarne usnja, katere kolektiv je dal do lani 1 milijon S-din sredstev; poleg tega pa je nakupil ležalne blazine za novo varstveno ustanovo v Slovenjem Gradcu:

»Menim, da smo delovne organizacije dolžne prispevati delček ustvarjenega dohodka za nekatere skupne potrebe v občini. Taka potreba je nedvomno urejeno otroško varstvo. Veliko let smo se spominili zaposlenih žensk in otrok le ob 8. marcu in ob novem letu. Vsi, še tako dobri nameni, so se vselej obrnili v nekaj povsem drugega, v veselje, ki je zamrlo že naslednji delovni dan. V naši delovni organizaciji je med zaposlenimi tretjina mater, toliko bolj smo občutili potrebo, da moramo pomagati reševati otroško varstvo. Delavski svet je enoglasno podprl predlog, da bi sredstva, ki smo jih dajali vsako leto za novoletno obdarovanje, zili v skupno občinsko blagajno, iz katere bomo lahko veliko izdatkeje pomagali odpreti ta naš skupni dolg.«

Sekretar Lesno industrijskega podjetja Ivan Majcen:

»Naši samoupravni organi doslej še niso odbili nobene prošnje za zbiranje sredstev za varstvene ustanove. Take odločitve so odvisne od tega, kako v podjetju pripravijo predlog. Menim, da smo delovne organizacije dolžne pomagati reševati otroško varstvo, saj s tem pomagamo našim delavcem. Vendar bi se morali drugače dogovoriti za zbiranje pomoči. Od prosjačenja bi morali preiti k točno odmerjenim obveznostim. Naš kolektiv je sredi leta nakazal skladu za otroško varstvo 300.000 S-din.«

Dinar k dinarju, pod tem geslom rešujejo v Slovenjem Gradcu otroško varstvo. Kdor ne more dati milijona, bo dal toliko, kolikor more, saj znajo Slovenjgradčani veliko narediti s skromnimi sredstvi. Novo varstveno ustanovo v Slovenjem Gradcu so na primer preuredili iz štirih garsonjer v samskem domu. Veljala jih je 16 milijonov S-din.

»Ob otvoritvi so se znašli otroci in vzgojiteljice v prosto-

rih, kjer je bilo mogoče le kam sesti.« se spominja Zofija Verčnik. »Na voljo ni bilo ne igral, ne drugih pripomočkov za igro in zaposlitev otrok. Toda že ob prvih dneh so nam poslali nekateri delovni kolektivi radio aparate, gramofone, sesalce, lošilce, ležalne blazine in še veliko drobnih reči. Tako smo lahko celo del daril prenesli v druge varstvene ustanove, ki so se otepale s podobnimi začetnimi težavami.«

x x x

Zadnje čase se zbiramo po vseh občinah in pretesamo nov zakon o otroškem varstvu. S prizadevnimi razpravami, z dopolnitvami osnutka zakona bi mu radi vili čarobno moč, da bi nam v kratkem času pričaral vse tisto na področju otroškega varstva, kar smo zamemarjali 15 in več let. Ko primerjam te razprave s slovenjgraškimi izkušnjami, šele prav slutim, kako bo oživel novi zakon, kdo mu bo dal čarobno moč. Slovenjgradčani, ki so si svoj zakon zasnovali že pred štirimi leti, vedo povedati: »Ni vse denar, niti ni vse iskrena volja ustvariti ugodnejše razmere za varstvo otrok. Oboje je treba družiti, vsak dan, ob vsakem trenutku in se pri tem v polni meri zavedati, da gre za veliko skupno nalogo, kajti vsi smo odgovorni, kako bo došla jutri tretjina naših občanov.«

IVANKA VRHOVČAK

»Še ga bomo kopali!«

Zmeraj me je mikalo zvedeti, kakšna je pravzaprav dolžnost »gospodarjev čel«, tako imenovanih vodij knapovskih skupin na delovnih, globoko pod zemljo, kjer nikoli ne posije sonce... Kamor je vstop nepoklicanim prepovedan, kjer so si ljudje več kot bratu brat, in kjer ima pozdrav »Srečno!« tak prizvok, kot nikjer drugod.

Z enim takih »gospodarjev«, IVANOM PODRENIKOM iz Zagorja ob Savi sva se v hipu znašla tam, nekje na šestem obzoru, nekaj sto metrov pod zemljo.

Cez mlad, vendar že razoran obraz, me je hušnil nagajivo nasmeš.

»Gospodar čela je najprej in predvsem organizator proizvodnje — je pribil Ivan Podrenik. — Skrbeti mora za nemoteno delo, za razpored, svoje skupine, za varnost...«

... Vsaka izrečena beseda je bila premišljena, nič okrasikov, nobenih fraz, sama gola dejstva, kot je dejstvo, da so v skupini kot en mož.

Včasih sem vodil skupino 20 tovarišev. Bilo je na kotredreškem šestem obzoru, danes nas je še osem, delamo pa na Orleku, v vodi kakopak, ki nas zmeraj preganja.

Za hip, dva se je oddahnil, kot da si je hotel pregnati misel na mokroto pa na polivinilaste obleke, ki sicer teden, dva »držijo« moč, potem pa meni nič, tebi nič, odpovedo.

Hudo je, ker se v polivinilastih oblekah počutimo kot v savni. Naša oblačila »ne dihaajo«.

Vprašal sem ga o nevarnostih njihovega poklica, pa mi je bilo v hipu žal, ko sem se spomnil, da knapje o tem ne govore, kajti: ni ga rudarskega dela, ki ne bi bilo vsak dan, vsako uro, celo vsak hip nerazdružljivo povezano s tisočimi nevarnostmi.

Ivan se je zresnil, pogrebel po spominu. — Pred leti se je name vsul zrušek. Ni dosti manjkalo, pa bi... zamahnil je z roko, kot bi hotel pregnati misel na tisti dan, in veselo nadaljeval:

Če bi mi, denimo, zastavili vprašanje, ali bi zamenjal svoj poklic z drugim, boljšim, manj nevarnim, bolje plačanim, kaj mislite, kako bi odgovoril?

Zdaj sva zamenjala vlogi. Bilo mi je neprijetno, neprijetno zato, ker poznam zaslužke naših rudarjev.

No, naj vam pomagam! Verjemite mi, devetnajst let ga že kopljem. Iz leta v leto je slabše, poklica pa, rečem vam, ne bi zamenjal! Kaj bi zunaj, ko pa te jama pritegne, kot čebelo cvet... in čeprav ne bi hotel tega trdit za vse knape, zanesljivo vem, da jih je še dosti meni podobnih.

Vprašujete, če se nam obetajo boljši časi? V zagorskem rudniku že nekaj let opozarjamo, da je treba reči možato besedo o prihodnjem razvoju premogovništva pri nas. Sedel sem v upravnem odboru, delavskem svetu, zdaj sem v vodstvu sindikalne organizacije. Ne mine dan, da ne bi govorili o naših težavah.

Potem mi je Ivan Podrenik podrobno pripovedoval, kaj si obetajo od združitve zasavskih premogovnikov. Mimogrede sem zvedel, da on in njegova skupina pravkar pridobivajo premog »po novi metodi«. Prej so na 1000 ton premoga porabili najmanj 38 kubičnih metrov lesa, zdaj niti polovico.

Mehanizacijo potrebujemo, — je pribil Ivan. — Stroje in naprave, ki nam bodo olajšali delo in omogočili višjo storitnost. Knapom se zdi združitev s sosedi utemeljena. To nam jamči, da ga bomo še kopali, kopali nekoliko drugače, kot doslej. Prepričan sem, da bomo več zaslužili, ker moramo več zaslužiti.

Voščila sva si »Srečno!« Uro zatem je Ivan Podrenik, gospodar čela, zagorski rudar, sedel v odborniško klop v sejni dvorani občinske skupščine. Na dnevnem redu je bil predlog o razpisu referendumu za uvajanje krajevnega samoprispevka za izgradnjo in obnovo zagorskih šol. Kočljivo vprašanje. Premijer rudarjev se v primerjavi z nekaterimi drugimi poklici ni zli. Po predsednikovem uvodu o pomenu prispevka je nastala tišina. Kdo bo začel, kdo prebil led, kot temu pravimo, kdo se bo prvi oglasil? Nič! Pač! Za besedo je zaprosil Ivan Podrenik.

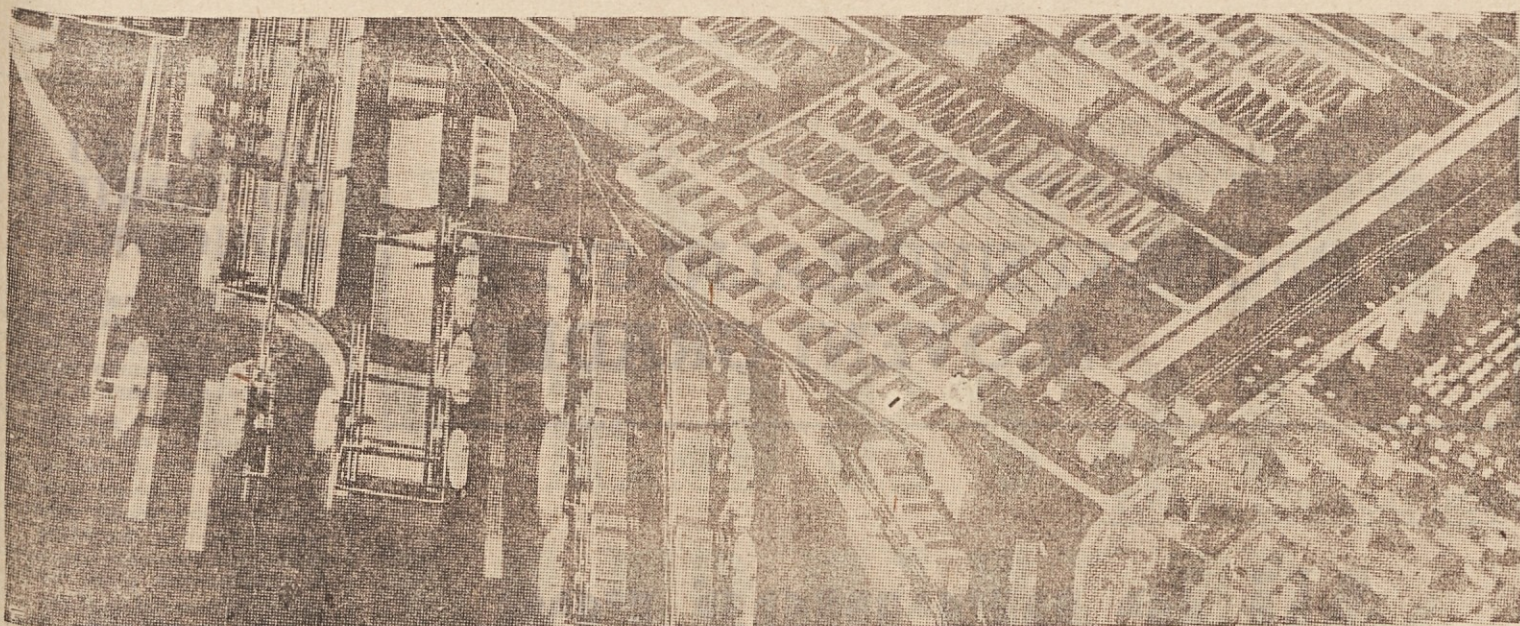
Kaj bi pletenčili, čemu odlašati z besedo? Vsi dobro vemo, da gre za naše otroke. Poznam razmere nekaterih naših šol.

Tovariši, od srca podpiram uvedbo samoprispevka in pridam sem, da so podobnih misli tudi vsi d-ugi.

Pet kratkih, jedrnatih stavkov. Nekaj klenih besed gospodarja čela Ivana Podrenika je prebilo zid. Poslej so drug za drugim vstajali tudi odborniki v prednjih vrstah. Predlog je bil soglasno sprejet.

Ivan se na tisti seji ni več oglašil. Čemu? Tisto, kar je povedal, je odtehtalo vse drugo.

M. VIDIC

Del makete programiranega pristanišča Koper

DE IŠČE VZROKE SLABE VOLJE NA RAČUN URBANISTIČNIH ODLOČITEV INVEST-BIROJA KOPER

MONOPOLNE ODLOČITVE ALI POTREBNI RED?

● Urbanistična ureditev še vedno kamen spotike v Slovenskem Primorju... ● Gre za potreben red ali morda za monopolne odločitve mimo občanov in samoupravnih organov...?

Pred leti smo bili v Sloveniji — posebno pa na Koprskem — priča srditi papirnati vojni med urbanisti, ki naj bi skrbeli za sodobno, enotno in do kraja premišljeno urbanistično politiko na slovenskem obalnem področju, in pa njihovimi nasprotniki.

Človek bi pričakoval, da bo čas prinesel ustrezne rešitve, toda vsaj v našem primeru se to vsekakor ni zgodilo.

Kljub sorazmerno kratkemu obalnemu pasu treh slovenskih občin: Kopra, Izole in Pirana, so problemi urbanistične ureditve za precejšnje število ljudi na tem koščku slovenske zemlje danes več kot pereči.

Ugovor, pritožba in kritik na račun urbanistične politike je namreč na Koprskem vse več.

Na Investbiroju, koprskem Zavodu za urbanizem, projektiranje in urejanje mestnih zemljišč, pravijo strokovnjaki takole:

»Uvajamo red na tem področju. Sleherni red pa je za ljudi posebno v začetku boleč...«

Prizadeti: »Nihče nima ničesar proti redu. Celo nasprotno. Hudo pa je, če se za tako imenovanim redom skriva totalni nered...«

BREZ MNENJA OBČANOV?

Vprašanje urbanistične ureditve obalnega območja je bilo med drugim tudi na dnevnem redu razširjene seje predsedstva občinskih svetov Izole, Kopra in Pirana že meseca maja 1964.

»Urbanistična politika postaja danes eno izmed bistvenih vprašanj našega gospodarskega razvoja, zato je razumljivo in obenem prav, da občani o tem razmeroma veliko razpravljajo...« so prisotni razpravljali na omenjeni seji. »Za vse dosedanje razprave pa je bilo bolj ali manj značilno, da so se razvijale v glavnem v dveh skrajnostih. Po eni plati smo vse, kar je bilo storjenega na področju urbanizma, projektiranja in gradnje, apriori kritizirali in zavračali, po drugi strani pa so nekateri posamezniki vse spet zagovarjali, kot najboljše in obenem tudi edino mogoče...«

Ne glede na to, kdo je imel takrat prav, danes trdijo prebivalci slovenskega obalnega območja, da se pri urbanističnih programih ni zadosti upoštevalo mnenje občanov, investorjev in tudi samoupravnih organov. S tem v zvezi govorijo na Koprskem o monopolizmu ter o predragih in nefunkcionalnih gradnjah.

BESEDO TUDI NOSILCEM OBVEZNOSTI

Za popolnejše razumevanje zgoraj vprašanja, kot danes govorijo o urbanizmu na našem

obalnem območju, se le za hip spet vrnimo na omenjeno sejo predsedstva obalnih občinskih svetov ter si pogledimo kratek izvleček njenih zaključkov

● Ker predstavljajo obalne tri občine strnjeno in enotno urbanistično celoto, je na tem območju seveda potrebna tudi skupna urbanistična politika. S tem pa nikakor ni rečeno, da bi smel kdorkoli postavljati omejitve za delovne ljudi in občane sploh glede urbanističnih vprašanj, ki bi jih morali ti obravnavati. Urbanizem namreč ne sme biti stvar ozkega kroga strokovnjakov, temveč mora postati stvar vseh občanov, to je uporabljavcev in nosilcev obveznosti.

● V zvezi s tem bi bilo zlasti potrebno dosledno uveljavljati načelo javnosti v vseh zadevah urbanizma, pri čemer ne zadostujejo le javne razprave, temveč je potrebno z ustreznimi metodami omogočiti najširšemu krogu občanov, da se spoznajo z osnovnimi koncepti urbanističnih zasnov, posameznih projektov itd., itd. Skratka, občanom je treba dati možnost, da že od vsega začetka aktivno sodelujejo pri odločanju o osnovnih urbanističnih izhodiščih.

● Sklepi omenjene seje predsedstva obalnih občinskih svetov se med dru-

gim tudi zavzemajo za dosledno upoštevanje ustavne pravice delovnih kolektivov ter organov upravljanja v delovnih organizacijah in komunah, da o investicijski in urbanistični politiki de-ti dejansko odločajo in ne le formalno potrjujejo že izvršena dejstva. Investitorji, oziroma njihovi samoupravni organi, pa imajo in morajo imeti vso pravico in dolžnost, upreti se enostranskemu vsiljevanju rešitev, ki niso niti funkcionalne, niti cenene. In to ne glede na to, od kod izvirajo načrti oziroma od kod prihajajo intervencije...

Se bi lahko naštevali sklepe obalnih sindikatov in tudi drugih družbeno političnih forumov, ki so bili mnenja — in so seveda še danes — da v politiki urbanizma tu nekaj ni v redu. Toda, glavnih problemov smo se dotaknili...

Morda malce površno, verjetno pa še vedno dovolj natančno, saj smo to pot želeli naštetiti le najbolj bistvene stvari v zvezi z urbanizmom, ki danes tako boleče žulijo ljudi na našem obalnem območju.

PREDLOGI BREZ HASKA

Vse kaže, da so bili omenjeni na papirnata vojna ter zaključki in priporočila družbeno političnih organizacij v zvezi z urbanistično politiko na sloven-

skem obalnem območju — brez haska.

Pripombe so namreč vse številnejše. Tako občanov kot družbeno političnih forumov.

Plenum občinskega sindikalnega sveta Koper je namreč na svoji seji letošnjega junija, ko je obravnaval predlog orientacijskega programa za delo skupščine občine Koper v drugem polletju 1967, ponovno sprožil problem urbanistične politike na obalnem območju in predlagal skupščini občine Koper, naj kar najbolj resno analizira dejavnost Invest-biroja.

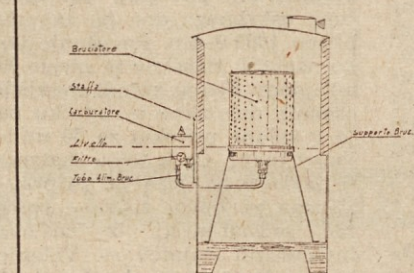
Občinska skupščina je res imenovala komisijo, ki je svoje delo tudi opravila. Rezultatov zanjkrat ne bomo omenjali. Predvsem zato, ker po mnenju mnogih na obalnem območju komisija ni bila dobro izbrana in bo isto delo zagrabila nova komisija.

Ljudje na Invest-biroju so z zagovori seveda dobro zloženi. V glavnem pravijo, da občani že po starem običaju vedno kritizirajo tistega, »ki nekaj dela in pokaže«. K temu tudi dodajajo, »da razumejo posledice reda, ki ga uvajajo na področju urbanizma, saj je — kot pač vsak red — boleč...«

Če smo danes bolj površno oziroma »pavšalno« pisali o »pe-rečem problemu« na slovenskem obalnem območju, smo to storili zato, da bomo lahko v našem naslednjem prispevku razumeli tako tiste, ki pravijo, da so prikrajšani, kot one, ki so na Koprskem plačani za to, da skrbijo za premišljeno urbanistično politiko — seveda v skladu z našo družbeno reformo.

Enim in drugim bomo namreč odstopili prostor, da brez ovinkov povedo, kje jih žuli, in predlagajo, kako ukrepati v bodoče.

A. ULAGA

Zima je tu, misliti moramo na ogrevanje stanovanja.

Nudimo vam vložke za lončene peči in štedilnike na gospodinjsko olje.

Z malimi stroški dobite vložke od 4000 do 20.000 kalorij — pri firmi

GIACOMO VATOVEC SUCC.

TRST, Via Torrebianca št. 19

Pišite nam za ponudbe!

POPIŠNIKI POROČAJO

Tudi na Bolenjskem zaostanek

Rihard Soper

Po uveljavitvi stanovanjske reforme tudi na Bolenjskem ugotavljajo, da je zanimanje za družbeno gradnjo novih stanovanj močno upadlo, medtem ko so se med občani občutno povečale želje po gradnji zasebnih stanovanjskih hiš. Tako je bilo npr. lani v novomeški občini od vseh 572 novih stanovanj v gradnji le 51 družbenih. Na nedavnem razgovoru o izvajanju stanovanjske reforme, ki ga je s predstavniki občinske skupščine, podjetja za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij ter banke v Novem mestu pripravil odbor za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve pri republiškem zboru slovenske skupščine, smo med drugim slišali, da močnejšo zasebno stanovanjsko gradnjo v zadnjem času v veliki meri spodbujajo same delovne organizacije, ki stanovanjske probleme svojih delavcev v glavnem rešujejo prek kreditiranja individualne gradnje stanovanj. V to smer pa gre tudi večina bančnih sredstev za stanovanjsko izgradnjo, ki so že tako in tako pičila in jih banka v glavnem porabi za udeležbo pri kreditiranju svojih stanovanjskih varčevalcev. Na drugi strani pa je pri vrsti manjših delovnih organizacij še veliko razdrobljenih sredstev namenjenih stanovanjski izgradnji, vendar vsa prizadevanja za združevanje tega denarja v novomeški občini doslej še niso rodila sadov.

Za razširjeno reprodukcijo sedaj v novomeški občini tudi Podjetje za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij ničesar ne prispeva. V podjetju namreč pravijo, da so dobili v upravljanje kar 65 odstotkov starega stanovanjskega fonda, ki terja več denarja za investicijsko vzdrževanje, medtem ko iz amortizacije odplačujejo anuitete za posojila iz bivših stanovanjskih skladov. Mimo podjetja za stanovanjsko gospodarstvo pa je v novomeški občini še več manjših enot za gospodarjenje s stanovanji pri posameznih delovnih organizacijah, kjer zdaj denar od stanoar in v glavnem porabijo za redna obratna sredstva podjetja.

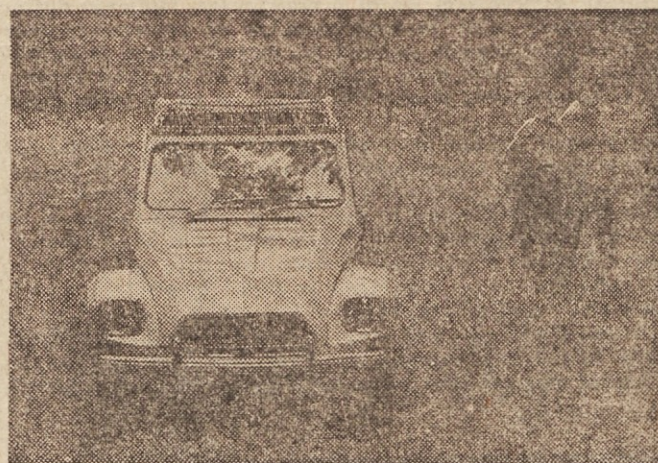
Tako v novomeški občini zdaj skorajda ni mogoče drugače priti do stanovanja, kot z gradnjo lastne zasebne stanovanjske hiše. V samem Novem mestu pa tudi to že ni več tako preprosto, ker je družbenih zemljišč za individualno gradnjo zmanjkalo, zasebniki pa nenormalno navijajo cene gradbenih zemljišč, ali jih sploh nečejo prodati. Trenutno je določenih več kot 200 lokacij, ki pa jih interesenti iz omenjenih vzrokov ne morejo dobiti. Zato bo treba pri urejanju zemljiške politike čimprej dobiti ustrezno zakonodajo, ki špekulacijam posameznikov ne bo tako naklonjena, kot je sedanja. Sicer pa je na celotnem področju stanovanjskega gospodarstva že dlje časa čutili potrebo po enotnejši republiški zakonodaji, ki bi odpravila sedanje anomalije in prispevala k hitrejši uresničitvi stanovanjske reforme.

POČITNIŠKA SKUPNOST

alpe
adria

čestita ob 25. obletnici ustanovitve slovenskih sindikatov vsem članom sindikata in se jim zahvaljuje za dosedanje sodelovanje ter se jim še vnaprej priporoča.

Nove cene za vozila TOMOS »CITROEN«

Osební avtomobil 2 CV-A 24, to je najnovejši model spačka, stane zdaj 15.644 novih dinarjev, novo Citroënovó vozilo diana (model diana confort) stane 18.893 novih dinarjev, kamionet 2 CV AZU 18.463 novih dinarjev, 3 CV AMI-6 20.315 novih dinarjev in 3 CV AMI-BREAK 21.331 novih dinarjev.

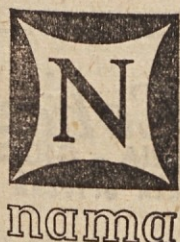
Vse te cene vsebujejo tudi prometni davek. Za kamionet 2 CV AZU gospodarske organizacije ne plačajo prometnega davka, zato zanje velja cena 15.450 novih dinarjev.

Potrošniških kreditov tovarna Tomos ne daje. Interesenti pa seveda lahko vplačujejo za bariranimi čeki običajnih potrošniških kreditov, osebno pri blagajni Tomosa ali pa po pošti.

V zvezi z uvedbo novih tipov vozil Tomos-Citroën je tovarna Tomos svojim kupcem — predplačnikom — da'a možnost, da svoje že naročeno vozilo zamenjajo za katerokoli drugo. Te zamenjave upošteva Tomos od 17. novembra do 6. decembra 1967. Vplačila novih kupcev, ki bodo prispela v tem času, bo Tomos evidencialno tako, kot da so prispela 7. decembra 1967. Trenutno torej tovarna še ne more sprožiti informativnih rokov za dobavo vozil Tomos-Citroën. Po preteku roka, določenega za zamenjavo vozil, pa bo z njimi seznanila vsakega posameznega kupca. Dobavne roke tovarna seveda določa oziroma podaljšuje v sorazmerju s številom prejetih naročil, to je predplačil za posamezne tipe vozil.

Vplačil v deviznih sredstvih tovarna do nadaljnjega ne sprejema.

Na sliki: vozilo Tomos-Citroën DIANA-confort.

LIUBLJANA

VSE ZA ZIMSKI ŠPORT

zopet v III. nadstropju trgovske nama v Tomšičevi ulici 2

- smuči vseh vrst in velikosti, z okovjem in brez njega
- varnostne vezi Tyrolia, Marker, Unikrom
- smučarski čevlji
- drsalke

Nakup tudi na potrošniški kredit!

REZERVIRANI STOLPEC

Franci Volčanšek

predsednik ObSS Brežice:

● O čem bi se predvsem morali pogovoriti na občnem zboru sindikatov brežiške občine?

Tako kot drugod življenje in še posebej reforma tudi v naši občini porajata številne samoupravne dileme in gospodarske dileme in gospodarske probleme. Trudimo se, da bi bilo vsega tega čim manj in v zvezi s tem sprejemamo tudi različne sklepe in stališča. Čeprav bi si upal trditi, da v teh naših sklepih in stališčih prihajajo do veljave progresivne težnje, pa v praksi opazujemo, da bolj ali manj ostajamo pri starem, da sklepov skratka ne uresničujemo ali pa se uveljavljajo le zelo počasi.

Menim, da se zlasti tem zadevam v razpravi na občnem zboru ne moremo in tudi ne smemo izogniti. Res bi bilo zanimivo vedeti, kaj je pravi vzrok, da je pot od besed do dejanj tako težka in počasna. Eno izmed mišljenj je, da je temu krivo predvsem zapostavljanje konkretne odgovornosti slehernega posameznika za delo, ki ga opravlja. Tudi sam tako menim. Hkrati pa sem prepričan, da bi tudi beseda sindikatov v prihodnje več zalegla, če bi med članstvom znali razgibati takšno aktivnost, da bi več razpravljali o konkretnih problemih, pri tem pa natančno opredelili tudi odgovornost posameznikov in služb pri njih razreševanju. Pri tem bi morali biti tudi dosledni, da za neposredne proizvajalce ne bi veljala ena, za vodilne in vodstvene delavce pa povsem druga merila.

Friderik Pečnik

član predsedstva ObSS Sevnica:

● Povejte vaše osebno mnenje o tem, katerim zadevam naj bi namenili največ pozornosti na bližnjem občnem zboru sindikatov sevniske komune in zakaj naj bi tako storili?

Občutek imam, da sevnški sindikati niso dovolj učinkoviti niti v komuni niti v delovnih organizacijah. Preveč pogosto se namreč dogaja, da samoupravni organi v delovnih organizacijah odločajo, ne da bi poprej vsaj poizvedeli za mnenje članov kolektivov. Tako na vsem lepem pridejo med ljudi tudi sklepi, ki prenekaterega posameznika močno prizadenejo, pa najsi gre za odpuste, čeprav teh primerov pri nas ni veliko, ali pa za kaj drugega. Če pa bi bil sindikat tisti, ki bi ljudi seznanil z delom samoupravnih organov, bi lahko preprečil marsikatero razburjenje, nemara pa tudi omilil posledice, če jih že preprečiti ne bi mogel. Poleg tega pa mi je stalno v mislih tisti znani prepovor, da več glav tudi več ve! Če bi torej na ta ali drugi način pritegnili k sodelovanju čim večji krog neposrednih proizvajalcev, bi nemara našli tudi odgovor na najtežji problem današnjih dni: možnost zaposlovanja mladih.

Razmere, kot sem jih opisal, pa so posledica tega, da gospodarstvo naše komune ne doživlja tolikšnih pretresov, kot smo jim v času po reformi priče drugod. Nemara zato je v nas malo preveč samozadovoljstva, češ saj je drugod še težje. Naši občinski sindikati pa bi se po mojem v prihodnje morali spopasti zlasti s takimi mišljenji, sicer v prihodnje ne bo lahko...

Ivan Mrak

predsednik ObSS Domžale:

● Kaj imate predvsem v mislih, ko v teh dneh pripravljate poročilo in referat za občni zbor domžalskih sindikatov?

Zdi se mi, da bi se morali zamisliti predvsem nad praktičnimi posledicami sedanje urejenosti in razvitosti gospodarstva ter samoupravnih odnosov na eni strani ter organiziranosti sindikalnih organizacij z druge strani.

Prepričan namreč sem, da bi v vsakdanjem življenju doživljali veliko manj težav in problemov, če se pri razreševanju le-teh ne bi tako pogosto zatekali na srednjo pot in k politiki popuščanja. Tudi tako sicer lahko dosežemo trenutne uspehe, vendar sčasoma problemi spet izbruhnejo in jih je treba gasiti znova.

Vzrok takšnih razmer pa je predvsem v tem, da v občini kot celoti in v delovnih organizacijah še zdaj nimamo niti zasnove, kaj šele konkretnih načrtov dolgoročnega razvoja. Bližnji občni zbor domžalskih sindikatov bi zato moral odločno zahtevati od vseh sindikalnih organizacij in drugih političnih sil v komuni, la vsaj v prihodnje odločneje podpo vsa tista prizadevanja, katerih namen je, da bi se vendarle prišlo do konkretnih razvojnih programov podjetij in komune kot celote. Če tega ne bi storili, bi verjetno tudi v prihodnje samo ugotavljali gospodarsko stagnacijo in čakali na sistemske rešitve, pozabljali pa na to, da lahko največ storimo tako, če najprej napravimo red v lastnih vrstah.

Občni zbor RS ZSS
v januarju
prihodnjega leta

V petek, 24. novembra, je bila v prostorih Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani deveta razširjena seja republiškega sveta ZSJ za Slovenijo. Ker nimamo tehničnih možnosti, da bi o tej seji poročali že v tej številki, naj to pot navedemo samo dnevni red te seje in sklep o sklicanju občnega zbora RS ZSJ za Slovenijo.

Prva točka dnevnega reda se je bila razprava o načinu in obliki delovanja sindikatov v sedanjih razmerah. Ude-

ležencem se je kot osnova za razpravo o tej točki dnevnega reda služili mnenjska raziskava »Ocena, mnenja in stališča slovenskih delavcev o sindikatu« ter gradivo »Predsedniki občinskih sindikalnih svetov o metodah dela sindikatov« in »Analiza vsebine dela občinskih organov sindikata«.

Razširjena seja vodstva slovenskih sindikatov je nato razpravljala o sklicu VII. rednega občnega zbora RS ZSJ za Slovenijo ter o sprejemu programa vsebinskih priprav

OB PETINDVAJSETLETNICI NOVE SINDIKALNE ORGANIZACIJE
V SLOVENIJI POŠILJAMO POZDRAVE VSEM ČLANOM SINDIKATA
IN JIM ČESTITAMO ZA 29. NOVEMBER

OBČINSKI SINDIKALNI SVET
SLOVENJ GRADEC

OBČNI ZBOR ObSS VELENJE:

Ali je premog res
zastarel vir energije?

Brez republiškega energetskega plana velenjsko gospodarstvo ne more planirati svojega razvoja ● O brezposelnosti, o delu sindikata in o tem, ali je Delavska enotnost res kriva za primanjkljaj velenjskega socialnega zavarovanja

Velenjski sindikati so minulo soboto položili obračun svojega dveletnega dela. Občni zbor občinskega sindikalnega sveta je povedal svoje mnenje o gospodarjenju v Velenju, ki je v težavah predvsem zaradi tega, ker se je znašel v hudih težavah rudnik, najpomembnejša gospodarska organizacija v občini. Težave v rudniku so namreč povzročile mnogo problemov tudi na drugih področjih življenja v Velenju — in z vsemi temi težavami so se v svojem delu seveda srečevali tudi velenjski sindikati. Poklonov na račun svojega dela si velenjski sindikati na občnem zboru niso delali: ugotovili so, da je mnogo pomanjkljivosti predvsem v delu sindikalnih podružnic in da zato sindikati v delovnih organizacijah tudi nimajo v rokah političnega položaja. In še nekaj: občni zbor je tudi povedal, da sindikat premalo sodeluje z občinsko skupščino in z njenimi organi in da bi marsikatera probleme lažje skupno razreševali.

Velenjski sindikati so torej bili na svojem občnem zboru kritični do svojega dela in zato so s polno pravico pokazali tudi na mnoge probleme, ki bi jih morali razreševati drugi dejavniki, pa se temu izogibajo, ali pa svoje obveznosti zavlačujejo, zaradi česar Velenjani tudi ne vedo, kakšno naj planirajo razvoj svojega gospodarstva.

To velja predvsem za tiste dejavnike, ki so zadolženi za izdelavo slovenskega energetskega plana. Šestdeset odstotkov vrednosti velenjske proizvodnje temelji na premogu — in kako naj torej Velenjani planirajo svoj razvoj, če pa še vedno ne vedo, kakšen je slovenski energetski plan in kakšno mesto bo v njem imela energija iz premoga, torej tudi iz velenjskega lignita?

»V TE ŠOSTANJ BOMO
VERJELI SELE TAKRAT, KO
SE BO IZ NJE KADILO«

Se posebej — in ne brez vzroka — se Velenjani jezijo na zavlačevanje izgradnje nove termoelektrarne v Šostanju. Rudarji pravijo, da bodo v to termoelektrarno verjeli sele takrat, ko se bo iz nje začelo kaditi — pa še takrat bodo najprej poduhali, če njen dim zares prihaja iz premoga...

Se pred dvema letoma je tedanja slovenska energetska bilanca predvidevala do leta 1970 proizvodnjo šestih milijonov ton premoga — in na tej bilanci so se razvijali tudi velenjski rudniki. TE Šostanj in še marsikatera dejavnost v velenjski občini. Na tej osnovi so velenjska podjetja

vložila v svoj razvoj tudi že dve milijardi starih din lastnih sredstev — potem pa so dogodki postavili vse skupaj na glavo.

Ali je premog res zastarel vir energije? To vprašanje je bilo na občnem zboru velenjskih sindikatov slišati zelo pogosto, odgovori pa so bili vedno nikalni. Samo enkrat so na to vprašanje odgovorili pritrdilno, in sicer pod pogojem, da se Jugoslavija odloči, da bo svojo energijo postavila v odvisnost od tujih energetskih virov, predvsem od uvožene nafte.

— Naše rafinerije, je bilo slišati, predelajo kakih 40 % nafnih derivatov v kurilno olje, medtem ko je evropsko povprečje te predelave le 20 odstotkov, ameriško pa še polovico nižje od evropskega. Kaj nam torej pomagajo proste cene premoga, če pa imamo takšno dispartiteto cen energije?

Cena velenjskega lignita se lahko zniža samo s pomočjo velikih vlaganj v modernizacijo rudnika, rudnik pa bi rabil za obratna sredstva 2 milijardi starih dinarjev, za prav tolikšno vsoto pa ima dolžnikov...

V zadnjem času so se razmere v rudniku sicer nekoliko zboljšale, deponije debelih vrst premoga so se izpraznile, ostalo pa je še 160.000 ton drobnega premoga, ker ljubljanska toplotna ni začela obratovati v predvidenem roku.

Povprečni osebni dohodki velenjskih rudarjev so letos za 8 % nižji, kot so bili lani, vendar to ni problem, ki jih najbolj boli: imajo še veliko drugih problemov, vendar pa — in tu imajo nedvomno prav — jih najbolj prizadeva to, da ne vedo, kakšen kos kruha lahko pričakujejo od jutrišnjega dne...

DELA NE MOREJO NAJTI
PREDVSEM NEKVALIFICIRANI, MED NJIMI PA JE
NAJVEČ ŽENSK

Huda preglavica so tudi tisti, ki zastoj trkajo na vrata Zavoda za zaposlovanje. Prijavljenih nezaposlenih je sedaj v Velenju 6 %, skupaj s tistimi, ki bi se tudi zaposlili, če bi imeli to možnost, na primer poročene ženske, pa se ta odstotek povzpne na 16. Poseben problem je, da je med njimi velika večina mladih ljudi — do 25 let — in to nekvificiranih. Kakih 80 odstotkov nezaposlenih je žensk — med njimi pa je zopet okoli 80 % brez kvalifikacije.

Kljub temu resnemu položaju, ki kar kriči po skupnem organiziranem reševanju, pa v Velenju še vedno zaposlujejo mimo Zavoda za zaposlovanje, tudi ljudi s področij drugih zavo-

dov, toda ne morda zaradi potrebe, temveč kar tako — po liniji zvez. In še nekaj: mnoga podjetja menijo, da se nima nihče pravice vmešavati v njihovo politiko zaposlovanja — ta politika pa ne prenese nobene resne ocene.

VARČEVALNI UKREPI
NAJ NE PRIZADENEJO
SAMO ZAVAROVANCEV!

Izredno mnogo so na občnem zboru velenjskih sindikatov razpravljali tudi o problemih v socialnem zavarovanju. Primanjkljaj tega zavarovanja znaša kakih 200 milijonov starih dinarjev in kaže, da bo zato vsak zaposlen občan v velenjski občini moral odrediti približno 20.000 starih dinarjev.

Dosedanji predsednik ObSS tovariš Jože Kovač je za ta primanjkljaj enostavno obtožil — Delavsko enotnost! Takole je dejal:

...Koncept, katerega si je Zdravstveni dom lanske leto postavil in ki je lani tudi dosegel lepe rezultate, saj so bili stroški manjši, je bil letos z znano afero v DE omajnan in od tistega časa beležimo nenehno naraščanje stroškov stacionarnega zdravljenja in stroškov za zdravila.

Moramo reči, da potem v razpravi o »krivdi« Delavske enotnosti za primanjkljaj v skladih velenjskega socialnega zavarovanja ni bilo več slišati niti besedice. Diskutanti so na to zadevo pač gledali drugače kot tovariš Kovač: govorili so o tem, da ni prav, da vse breme varčevanja nosijo samo zavarovanci, kritizirali so splošno zmedo meril za nagajevanje dela in kvalitete dela v zdravstvenih domovih in bolnišnicah, izrekli so se proti zapiranju v zdravstvene regije, zahtevali so točen obračun, za kaj se troši zavarovancev dinar itd., itd. Tudi dr. Črepinšek iz ZD Velenje je ta deficit pojasnil drugače: zavarovanci so se zaradi glasov o participaciji pogostje odločali za operacije kot prej, za bolnišnično zdravljenje pa se pogostje kot prej odločajo tudi zaradi mnenja, da je zdravljenje v bolnišnici kvalitetnejše kot zdravljenje doma. V primerjavi z devetimi meseci lanskega leta se je število oskrbnih dni v bolnišnicah povečalo za 6000, cena oskrbnega dne pa za približno 1600 S-din. Povečanje tako nastalih stroškov je zneslo 90 milijonov S-din, zaradi manjših osebnih dohodkov v rudniku pa je v sklade priteklo za 50 milijonov manj. Če k temu dodamo še podatek iz gradiva, pripravljene za občni zbor — namreč primanjkljaj iz naslova invalidskih dajatev — Velenje ima po številu zaposlenih največ delovnih invalidov v Sloveniji — potem pač lahko ugotovimo vsaj to, da vzrok za deficit v velenjskih skladih socialnega zavarovanja ni tako enostaven, kakor ga je skušal predstaviti tovariš Jože Kovač...

MILAN POGAČNIK

PO OBČNEM ZBORU
ObSS ŽALEC:DELO NAJ
BO MERILO
DOHODKA

Ta vzklík smo nekajkrat slišali na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta Žalec, ki je bil minulo soboto v Hmeljarskem domu v Žalcu.

Prišlo je veliko delegatov in gostov, med njimi Slavko Bohanec, predsednik Republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, predsednik občinske skupščine in predsednik občinske konferencie Socialistične zveze. Sestanek je prisostvovala tudi sindikalna delegacija iz Bačke Palanke, s katero ima ObSS Žalec že dlje časa tesne in prijateljske odnose.

TODA ŠE NEKAJ O VSEBINI
OBČNEGA ZBORA

Reforma, z vsemi težavami, ki jo spremljajo, se tudi Žalcu ni ognila. Veliko podjetij izvažajo na konvertibilna področja, toda vsa, razen Kmetijskega kombinata, ki izvažajo hmelj, prodajajo precej pod lastno ceno. Osební dohodki so zato nizki, ponekod pa morajo celo odpuščati delavce. Delovne organizacije v žalski občini so majhne, zato so odpusti še toliko bolj boleči.

Delavka iz tovarne nogavic Polzela je zato predlagala, da bi delovno dobo ponovno skrajšali na 30 let za ženske in na 35 let za moške. Predlog ni nov, žal pa je preveč poenostavljen, da bi mogli z njim reševati vprašanje brezposelnosti. Izhod je samo v povečanju in razširjenosti proizvodnje. Res pa je, da mladina, ki ni mogoče zaposlovati, izgubljena tava okoli, mnogi mladinci in mladinke pa tudi zaidejo na stran pota.

Veliko ostrih besed je bilo izrečenih na račun celjskega komunalnega zavoda za socialno zavarovanje. Žalčani se hudejejo, da jim zaračunava več storitev, kot jih je bilo obravnavanih, pri tem pa jim vsako leto daje manj sredstev. Letos jih je kar za četrtno manj! Pri tem pa so žalski zdravniki, ki dobro opravljajo svoje delo, a njihovi osebni dohodki so še vedno precej nižji od dohodkov uslužbencev socialnega zavarovanja. Tudi v tem primeru smo na občnem zboru lahko slišali vzklík: Delo naj bo merilo dohodka!

Od 25 izvoljenih članov občinskega sindikalnega sveta so jih nekaj zaradi nedelavnosti že med letom zamenjali, ponekod pa je šepala povezanost med vodstvi sindikalnih aktivov in člani. Občinski svet je na 11 plenarnih sejah razpravljalo o mnogih vprašanjih: med drugim o tem, kako razvijati samoupravne odnose v procesu gospodarske reforme. Prav zdaj pa je najvažnejše vprašanje, kako razrešiti materialni problem žalskega šolstva. To pa je prva naloga novega sindikalnega vodstva v Žalcu, ki so ga izvolili minulo soboto.

MATJAZ V.

autoaccessorio

Gianni Cazzador

VIA NAZIONALE 32
VILLA OPICINA (TRST)

zamenjuje
vse avtomobilске dele
in jih vgrajuje
v avtomobile
S tem oglasom nudimo
10% popust

Tullio Cabez
CASALINGHI - CARTOLERIA - GIOCATTOLE
Via Nazionale N. 30 - VILLA OPICINA (Trieste)

Pri nas dobite v bogati izbiri vse igrače za otroke
do 14. leta

OB ODSTOPU IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKALNE PODRUŽNICE IN NJEGOVEM PREKLICU TEGA ODSTOPA

NOV VETER V VEJEVJU »SMIREKE«

Izvršni odbor sindikalne podružnice v delovni organizaciji Smreka v Loškem potoku, ki je obrat podjetja Inles iz Ribnice, je na predzadnji seji kolektivno odstopil. Na zadnji seji pa je svoj odstop preklical. Skušal sem ugotoviti, zakaj so sindikalni odborniki v dobrem tednu dni sprejeli dva tolikanj nasprotujoča si sklepa. Sad mojega obiska pri njih pa je tale sestavek, ki so mi ga pomagali napisati Ivan Levstik, predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice, Anton Hace, nekdanji predsednik tega odbora, Franc Lavrič, predsednik obratnega delavskega sveta, Ivan Car, nekdanji sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov, in Alojz Ruparčič, direktor obrata.

V obratu Smreka dela kakih 145 delavcev — nekateri na žagi, drugi proizvajajo oknice, španske stene, barske stole, kuhinjske deske in sode. Najprej so bili samostojni, ko pa so pred leti ukinili občno Lož, so Loški potok priključili k Ribnici in takrat so jih tudi združili s podjetjem Inles.

Ivan Car pripoveduje: »Nihče nas ni vprašal, ali smo za združitev. Sam sem zvedel za to odločitev na sestanku v Ribnici. Imenovali so direktorja obrata, ki pa je malo pomnil. Bil je bolj kurir kot direktor. Samoupravljanje se ni uveljavilo, kot bi bilo treba. Predvsem smo se ukvarjali z disciplinskimi ukrepi, kaznimi in odpusti. Vse službe so bile centralne, v Loškem potoku pa nismo imeli niti enega inženirja. Delali smo, kot smo pač vedeli in znali; iz uprave podjetja so sicer prihajali k nam, vendar nam niso kdove kako pomagali. Lani pa je centralni delavski svet sklenil, da bo poslej skupna uprava delovala le kot servis. Upravi odvajamo 3,1 % dohodka, imamo svoje službe in dohodek že oblikujemo in delimo v obratu. Zdaj bolj skrbimo za

gospodarjenje, dobili smo tudi dva inženirja — eden od teh je naš novi direktor. Vendar smo šele na začetku poti.«

Ivan Levstik pojasni: »Skoraj vsi smo domačini, poznamo se in vsak se boji, da se ne bi komu zameril. Zato organizacija dela še ni dobra, nekateri delavci niso povsem zaposleni, ni materialne odgovornosti, o delovni disciplini dostikrat govorimo, a malo stori, da bi jo zboljšali.«

»Res pa je tudi,« pravi Anton Hace, »da sindikat pod mojim in tudi pod tvojim vodstvom, to je rekel Levstiku, ni veliko naredil. Govorili smo, sklepov pa nismo uresničevali.«

Predsednik izvršnega odbora še pravi:

»Kaj pomaga, če sklepamo, v upravi pa naredijo po svoje. Moped, ki je bil last podjetja, so proti naši volji prodali nekdanjemu direktorju za 25.000 S-dinarjev, marsikdo med nami pa bi dal zanj precej več. Skušali smo prodati glasbene instrumente našega nekdanjega ansambla, pa nismo uspeli, ker jih nismo mogli zbrati. Sploh pa lahko rečem, da delavec pri nas za zdaj nima nobene mož-

nosti, da bi neposredno vplival na odločanje. Obratni delavski svet, v katerem je 15 ljudi, deluje kot skupščina. Upravljamo po predstavnikih. Se pa velikokrat dogodi, da tisto, kar na sestanku sklenemo, ne uresničujemo. Prav nič ne pomaga, če nekateri presegajo normo, ko pa ni medfazne kontrole, in končni proizvod, oddan v skladišče, ni merilo za oblikovanje sklada osebnih dohodkov.«

»Saj to je tisto,« reče Anton Hace, »pa smo o tem govorili na vseh sestankih, toda koristi ni. Sestanke bi morali bolje pripraviti, že prej bi se morali dogovarjati, katerega izmed predlogov bomo podprli, in pri tem bi moralo sodelovati kar največ delavcev; zdaj pa na sestanku nekdo nekaj predlaga in ga podpremo, ne vemo pa, če nam bo sklep koristil ali škodoval.«

Franc Lavrič sodi: »Vsi znamo kritizirati, nihče pa ne ve povedati, kako naj probleme rešujemo in kdo naj jih rešuje.«

»Najprej moramo odpraviti krajo,« pravi Ivan Levstik. »S hidravlike je nekdo odnesel 60 litrov olja. To je dokazano.«

»Res je,« pritrjuje Franc Lavrič. »Zakaj sploh imamo čuvaje? Dovoljujejo, da se pijani ljudje pritepejo v tovarno in tu pijančujejo. Nihče noče iti po stanju v ogenj. Pa vsi vemo, da si delavci med delom brusijo lastne cirkularke in sploh delajzase.«

»Kljub temu razmere niso samo črne,« ugovarja Ivan Car. »Dolgo je trajalo, da smo kmečke ljudi vsaj nekoliko prevzgojili v industrijske delavce. V minulih desetih letih smo povečali delovno storilnost za 200 %. Volje je obilo, znanja pa ni dovolj. Bolj bi morali podpreti pozitivne težnje novega direktorja.«

»Že prav,« se spet oglasi Ivan Levstik, »toda vseh teh problemov ne bomo rešili, če organizatorjev proizvodnje ne bomo nagrajevali po njihovem delovnem učinku. Delavec je nagrajen za večji učinek, organizator pa dobiva stalno plačo.«

Anton Hace pa pravi: »Se je med nami kup hinavščine in nevoščljivosti. Drži, da smo vsi ljudje. Ko pridemo na sejo obratnega delavskega sveta, si vsak po svoje predstavlja samoupravljanje, vsakdo zagovarja svoj predlog; na eni teh

sej smo na primer zmanjšali število točk režijskim delavcem, ker se je komu zdelo, da bi bil tak ukrep pravilen, kmalu pa smo ugotovili, da smo ga polomili.«

»Zdaj prodamo vse,« razlaga direktor trenutni gospodarski položaj podjetja. »Imamo pa še stare zaloge, ki so vredne 24 milijonov dinarjev. Letos smo odpisali za 8 milijonov starih izdelkov. Letos bo imela naša predelava še vedno kakih 30 milijonov dinarjev izgube, ki jo bomo krili z viškom, ustvarjenim na žagi. Tovariši, ki so govorili predvsem o slabostih, so pozabili povedati, da smo samo v minulih treh mesecih povečali našo storilnost za 8 %. Res se dogodi, da tega ali onega sklepa delavskega sveta ne izpolnimo. Toda včasih je bolje, da ga ne. Na sestanku je bilo sicer sklenjeno, da moramo odstavi vodstvo mizarne, ki je imela v prvem tromesečju za 17 milijonov dinarjev izgube. Po tem sklepu pa so se v mizarni dogovorili, kaj vse bodo storili, da bi bolje gospodarili, in ker so svoj dogovor tudi spoštovali, so imeli v drugem tromesečju samo 4 milijone dinarjev izgube. Zaradi tega smo ugotovili, da bi bilo napak, če bi jih odstavili.«

Potem govorimo o ostanki izvršnega odbora sindikalne podružnice.

»Odstopili smo,« pove Ivan Levstik, »ker smo spoznali, da ničesar ne pomenimo in da ne moremo v nobeni zadevi odločati.«

In razpravljamo o vlogi sindikata v današnjih razmerah, ko delavci vse bolj potrebujemo to organizacijo; ne zaradi tega, da bi odločala v njihovem imenu, pač pa kot pobudnika in organizatorja samoupravljaljskih htenj.

Vsi podpirajo takšno usmeritev dejavnosti sindikata. Ko pa vprašam, zakaj je izvršni odbor preklical svoj odstop, mi predsednik reče:

»Prišel je tovariš iz Ribnice in nas prepričal. Govorili smo štiri ure in smo si marsikaj povedali. Bila je zelo burna seja.«

Ob slovesu mi vsak po svoje pove isto:

»Odstop izvršnega odbora ni bil ravno najboljši ukrep. Smo pa se v tem času bolj kot vsa leta poprej odkrito pomenili, kaj moramo še storiti, da bi se uveljavili kot dobra samoupravna organizacija. Zdaj upamo, da bomo naša že stara htenja po boljšem gospodarjenju hitreje in bolj dosledno uveljavljali. Tole, kar smo doživeli v minulih tednih, je bil za nas opomin in napotilo za akcijo.«

In jaz jim verjamem.

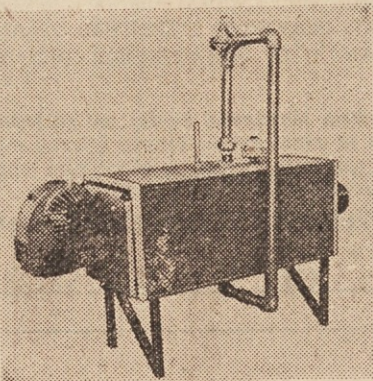
JANEZ VOLJČ

EMO CELJE

PREDNOSTI KOTLOV SO:

- mali, blok kotel izrednega učinka
- učinek kotla je 32.000 kcal/h
- stopnja izkoriščenja goriva je 87 %
- bojler je mogoče ogrevati tudi izven sezone

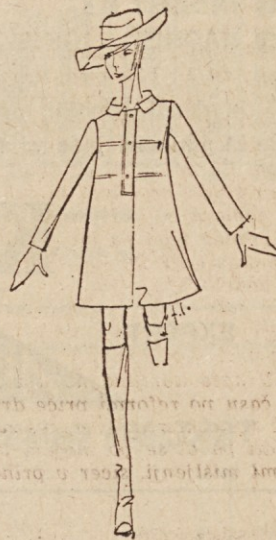
ZAHTEVAJTE
PODATKE IN
DOKUMENTACIJO
V TOVARNI
EMO CELJE

Ekskluzivni modeli
za jesen in zimo

modna hiša

Ljubljana—Maribor—Osijek

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

• LJUBLJANA

Minuli petek je bila v Ljubljani razširjena seja komisije za interno zakonodajo pri tukajšnjem mestnem odboru sindikata delavcev industrije. Posvetovanja o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o delovnih razmerjih so se razen predstavnikov mestnega sindikalnega sveta udeležili tudi vodje kadrovskih sektorjev nekaterih ljubljanskih tovarn.

Potem ko so se člani razširjene komisije seznanili z načelnimi stališči, ki jih je do predloga zakona že zavzela ko-

misija za interno zakonodajo pri mestnem odboru sindikata delavcev industrije, so predstavniki ljubljanskih tovarn povedali še svoje pripombe. Pri tem je prevladalo mnenje, da predlog zakona oziroma predlagana novela zakona slabi pravno varstvo delovnega človeka v delovni organizaciji.

Ker pa je komisija za interno zakonodajo pri mestnem odboru že v načelu zavrnila predlog o spremembah in dopolnitvah TZDR, komisija v sklepnem dokumentu tudi ne bo utemeljila pritrdilnih ali zavrnitvenih stališč do posameznih členov. Člani razširjene komisije so se tudi zedinili, da bodo sklepní dokument s svojim stališčem posredovali mestnemu odboru sindikata delavcev industrije, ki naj ga nato uporabi po lastni presoji.

m. v.

Pravna posvetovalnica DE

• VPRAŠANJE:

Sem vojaški vojni invalid III. skupine. V NOV sem vstopil dne 10. 9. 1943 in imam priznano dvojno pokojninsko dobo od tega dne do 15. 5. 1945. Star sem 40 let in imam 27 let skupne pokojninske dobe. Zaposlen sem kot telefonist. Ker sem rahlega zdravja, me zanima, ali imam pravico do pokojnine in koliko bi moja pokojnina znašala.

Z. A. — KOPER

Ker nimate statusa borca NOV pred 9. 9. 1943, boste lahko pridobili pravico do starostne pokojnine ob enakih pogojih, kot jih določa temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju za druge zavarovance. Ne glede na starost boste po tem zakonu pridobili pravico do starostne pokojnine, ko boste dopolnili 40 let pokojninske dobe. Zavarovaneec z manjšo pokojninsko dobo pridobi pravico do pokojnine le takrat, ko dopolni določeno starost: 60 let, če ima pokojninsko dobo 20 let, in 65 let, če ima manjšo pokojninsko dobo, ki znaša najmanj 15 let in od tega določeno gostoto zavarovalne dobe (40 mesecev v zadnjih 5 letih ali 80 mesecev v zadnjih 10 letih).

Kot vojaški vojni invalid III. skupine (90 % vojne invalidnosti) pa bi bili upravičeni do invalidske pokojnine, ako bi invalidska komisija ugotovila, da ne morete več opravljati dela telefonista več kot polovico polnega delovnega časa in ne glede na to, ali bi morda mogli opravljati drugo ustrezno delo (5. tč. 54. člena temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju). Ker ste

bili po vaših navedbah v delovnem razmerju več kot polovico razdobja od 15. 5. 1945 do dneva, ko bi vas pregledala invalidska komisija in ugotovila invalidnost, bi znašala vaša invalidska pokojnina 85 % pokojninske osnove ne glede na to, ali je vojna invalidnost vplivala na delovno invalidnost (zmanjšano delovno zmoglost). To določa 1. odstavek 73. člena temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju.

Komunalni zavod za socialno zavarovanje bo uvedel postopek in vas poklical na zdravniški pregled pred invalidsko komisijo, če bosta dala tako mnenje in predlog zdravnik, ki vas zdravi ali zdravniška komisija. Po 1. odstavku 190. člena temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju pa lahko sprožite postopek tudi sami s pisnim zahtevkom, ki ga vložite pri Komunalnem zavodu za socialno zavarovanje.

M. VEHOVEC

KUPON za pravno posvetovalnico DE

NOVI in edini

IZDELEK TE VRSTE PRI NAS

IMENITNA SLAŠČICA

ŽE PRVIČ KO GA BOSTE POKUSILI
VAS BO NAVDUŠIL...

ROYAL
DESERT

lahko pripravite kot puding
ali kremo

ROYAL
DESERT

6 izbranih okusov

ROYAL
DESERT

pomeni korak naprej!

DOVRŠENO KAKOVOST VAM ZAGOTAVLJA

Holinska
LJUBLJANA

ŽIVLJENJE IN TEHNIKA

ODPIRA OKNO V SVET SODOBNE TEHNIKE, ZNANSTVENEGA RAZISKOVANJA IN AMATERSKE DEJAVNOSTI.

Življenje in tehnika je edina slovenska revija za poljudno tehniko, poljudno znanost in amaterstvo. Izhaja enkrat mesečno na 80 straneh ter seznanja bralce s tehničnim snovanjem in znanstvenimi prizadevanji doma in po svetu.

Revijo naročite pri TEHNIŠKI ZALOŽBI SLOVENIJE, Ljubljana, Lepi pot 6

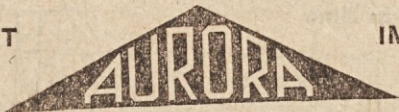
● CANDY SA 75	stane samo 65.000 lir
● CANDY SA 50	stane samo 59.000 lir
● CASTOR 532	stane samo 68.000 lir
● CASTOR SUPER DRY	stane samo 95.000 lir
● INDESIT K 5	stane samo 48.000 lir
● NAONIS — IGNIS — S. GIORGIO	

in drugi številni modeli različnih znamk po cenah, ki jih doslej še ni bilo.

KJE?

EXPORT

IMPORT

TRST, Via Galatti 6—8, tel. 61771 — 61966

Z OBČNEGA ZBORA ObSS CERKNICA

SINDIKAT JE POTREBEN

Gospodarske organizacije na področju cerkniške občine se uspešno vključujejo v reformna prizadevanja, kar je videti po 7,2% porastu celotnega dohodka, še bolj pa iz primerjave lanskih in letošnjih osebnih dohodkov ter skladov. Indeks porasta v devetih mesecih znaša pri zaslužku 110,1, pri sredstvih, namenjenih za razširjeno reprodukcijo, pa 127,2. Ali v dinarjih: 224 milijonov več za razvoj.

Občni zbor občinskega sindikalnega sveta pa je mnenja, da bi z boljšim izkoriščanjem proizvodnih zmogljivosti in ugotovil, da ponekod delajo še vedno v eni imeni ali pa je druga izmena organizirana za premagovanje ozkih grl v proizvodnji. V teh delovnih kolektivih je prejšnje sindikalno vodstvo imelo več razgovorov o slabem izkoriščanju strojev. Pred gospodarsko reformo so upravna vodstva podprla predlog sindikata, zdaj pa se izgovarjajo, da tržišče ne bi absorbiralo povečane proizvodnje.

Občni zbor občinskega sindikalnega sveta pa meni, da je takšno utemeljevanje najboljši odsev strokovne nesposobnosti vodilnih delavcev in da bo treba prihodnje leto skrbno izvesti reelekcijo ter poleg strokovne izobrazbe upoštevati še dosedanje gospodarske rezultate podjetij pred odločitvijo, ali naj sedanji upravni vrh ostane ali ne.

To priporočilo velja tudi za obrtna podjetja, kjer deloma tudi po krivdi občinske skupščine vodstva nimajo ustrezne strokovnosti. V zadnjih petih mesecih je Gostinstvo Cerknica že druga gospodarska organizacija, ki je na poti v prisilno likvidacijo. Občni zbor je menil, da bi morala Služba družbenega knjigovodstva v takšnih primerih pravočasno opozoriti skupščinske organe na pretečo gospodarsko nevarnost, z druge strani pa je pripisal občinski

skupščini sokrivdo za stagnacijo obrti, ker je vodilna mesta zaupala premalo sposobnim delavcem.

REŠENA ZAHTEVA SINDIKATA

Ker so manjše delovne organizacije važen sestavni del gospodarstva v cerkniški občini, je zlasti zdaj, ko je čedalje manj razpoložljivih delovnih mest, nujno sestaviti realen perspektivni plan razvoja. O tem je bilo že več razprav, vendar doslej brez uspeha. Stališče občnega zbora: »Ce razvoj še nadalje prepustimo stihiji in brez resnih analiz likvidiramo manjša podjetja, utegnemo zaiti v resne težave glede na zaposlovanje.

Brezposelnost sicer še ni kočljiva, na zavodu za zaposlovanje je prijavljenih poprečno 71 brezposelnih — od tega 35% s poklicno ali drugo strokovno šolo — mimo teh pa je še kakih 130 interesentov za delo, predvsem mladincev, ki so v nižjih razredih zapustili osemletko. Utegne pa se to število povečati, kajti industrija v cerkniški občini je še mlada, razvila se je po vojni, in samo 2% delavcev ima več kot 30 let delovne dobe, 81% pa ima manj kot 15 let. Mladina ima torej zelo malo možnosti za zaposlitev. Občinski sindikalni svet je to vprašanje že večkrat obravnaval. Pred dvema letoma je občinski skupščini predlagal, da razišče potrebe po kadrih za daljše časovno obdobje. Ker pa perspektivni plan gospodarske-

ga razvoja ni sestavljen, tudi potrebe po kadrih niso ugotovljene. Toda če uvedejo podjetja večizmensko delo in če razvijejo obrt, po čemer se kaže potreba, mladina le ne bo ostala brez dela.

VEČJA SKRB ZA IZOBRAŽEVANJE PROIZVAJALCEV

Več razpravljavcev pa tudi glavni referent na občnem zboru je poudaril, naj občinsko sindikalno vodstvo poskrbi za izobraževanje proizvajalcev — upravljavcev. Dejstvo, da se samoupravljanje ne razvije do delovnih mest v proizvodnji, da samoupravna vodstva zgolj formalno sprejemajo tako delovne programe kot obračune — torej brez poprejšnje razprave ali pa, da njihovi predlogi niso upoštevani, je posledica izobrazbenega razkoraka med strokovnjaki in neposrednimi proizvajalci. V Kovinoplastiki Lož je to

samoupravno šolanje delavcev že v teku, drugod pa so zanj zadolžene sindikalne podružnice, ki jim bo pomagalo tudi občinsko sindikalno vodstvo. Poleg tega se je zavezalo tudi nekeje paziti, da bodo delovni kolektivi spoštovali svojo notranjo zakonodajo.

M. K.

Potrebujemo mlado

— hišno pomočnico

Dobra plača in ugodno družinsko vzdušje.

Ponudbe na naslov:

Famille Gigandet
Hotel Belvédère
Porrentruy/B. J.
(Schweiz)

Opozorjamo, da je potrebno zaposlitev urediti preko pristojnega zavoda za zaposlovanje.

PTUJSKI SINDIKATI SE PRIPRAVLJAJO NA SVOJ OBČNI ZBOR:

Dogovor za novo vsebino

»Na občnem zboru moramo razpravljati o tem, ali smo sindikati dovolj učinkovito reševali probleme, ki se v zadnjih dveh letih porajajo v delovnih organizacijah in v občini. To pomeni, da moramo naše delo temeljito proučiti, da bomo lahko pravilno ovrednotili dosežene uspehe, in enaki meri pa kritično opozoriti na slabosti in neuspehe. Če bomo znali tako kritično oceniti delo sindikata, potem bomo slabosti lažje odpravili in se hkrati konkretno dogovorili za vsebinsko bogatejšo in učinkovitejšo delovanje sindikatov v ptujski občini.«

To je med drugim povedal minul teden Feliks Bagar, tajnik ptujskih sindikatov, na razširjeni seji plenuma, ki je bila posvečena pripravi na občni zbor ptujskih sindikatov.

Kateri so ti konkretni problemi, na katere je opozorila že prva konferenca samoupravljalcev ptujске komunne in ki jih želijo ptujski sindikati proučiti na svojem občnem zboru in po tej zasnovi tudi izdelati svoj delovni program?

Nedvomno bo potrebno predvsem proučiti gospodarska gibanja v delovnih organizacijah, da bi lahko povedali, kakšen je sedanji položaj ptujskega proizvajalca in kakšen bi lahko bil, če bi bilo gospodarjenje in poslovanje po kolektivih še uspešnejše. Pri tem kaže razmisliti tista gibanja, ki jih poganja ali zavira splošen gospodarski instrumentarij in gibanja, ki so rezultat dosedanjega znanja in prizadevanja delovnih kolektivov in njihovih strokovnih ter upravnih vodstev. Ptujčani že dlje opozarjajo na anomalije v mednarodni blagovni menjavi, zlasti so pri tem prizadete kmetijske delovne organizacije, nadalje menijo sindikati, da bi morali natanko proučiti, kako daleč je razvit in kolikšni so uspehi poslovnega sodelovanja med sorodnimi delovnimi organizacijami, kakšni so odnosi na področju kooperacije, še posebej pa, kako pritji iz začaranega

kroga kopičenja zalog, medsebojnih dolgov in nelikvidnosti.

Zaradi tega začaranega kroga si režejo ptujski delavci tanjšo koso kruha, zaradi tega niti ni v nekaterih kolektivih za vse delavce še tako tanke rezine kruha, kajti ponekod so začaran krog razklenili le toliko, da so odpustili nekaj delavcev. Ptujski sindikati, posebno strokovni sindikati delavcev industrije in rudarstva, ki se neposredno upira odpustom, so odločno zavrnili take poskuse, zato so na plenumu menili, da sodi odpuščanje delavcev v skupino vprašanj, ki zadevajo družbeni in osebni standard človeka, o katerih mora občni zbor vnovič spregovoriti in povedati, da se sindikat ne more sprijazniti z rešitvami, ki gredo očitno na škodo delavcev.

Ob tem so na plenumu posebej opozorili na nagajevanje in na nesprejemljive delitvene odnose med proizvajalci in nekaterimi strokovnimi službami. Najbrž so minimalni osebni dohodki, ponekod dosežejo komaj 35.000 S-din, v nekaterih primerih pa celo manj, vprašanje morale tistih posameznikov, ki v istem kolektivu pristajajo na merila, ki jim zagotavljajo deset in večkrat višje osebne dohodke. Tako terjajo tudi ti odnosi besedo sindikata, saj ne bi smel dovoliti, da si nekateri jemljejo več, kot jim gre, in vedno si lahko vzamejo sprito teža kega materialnega položaja drugih.

V težah in v razpravi o vsebini občnega zbora so na plenumu tudi opozorili na nekatera druga vprašanja, ki terjajo oceno ptujskih sindikatov in njihov delež v razvoju družbeno ekonomskih odnosov v komunni. Tako bi morali na občnem zboru konkretno govoriti o nasprotjih med gospodarstvom in družbenimi službami, zlasti o materialnem položaju šolstva, ki mu grozi, kot so mnogi na plenumu poudarili, najresnejša finančna stiska. Nadalje o samoupravnih odnosih, o pravnem varstvu pravic članov sindikata, delovnih in življenjskih pogojih delavcev, o utrjenem medobčinskem sodelovanju, kulturnem življenju delavca in njegove rekreacije in ne nazadnje, o vrtitvji sindikalne organizacije, da bo znala napake, na katere opozarja, tudi soustvarjalno odtraba sprijazniti s sedanjimi pravljati.

Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA ŠKOFJA LOKA

PROTI DELITVI IZ ROK V USTA

Občni zbor škofjeloških sindikatov je tokrat, proti vsem pričakovanjem, presenetil s spontanostjo, odkritostjo in tudi z bogato vsebino razprav, v katerih ni manjkalo konkretnih predlogov in pobud, katerih uresničevanje bi lahko pospešilo hitrejšo razreševanje problemov delovnih ljudi tudi v tej komunni. V svojih razpravah delegati in gostje, med njimi tajnik RS ZSJ Jože Marolt, niso namreč opisovali samo trenutnih razmer v gospodarstvu, družbenih službah in delu sindikalnih organizacij, ampak so se podrobneje zadržali zlasti ob njihovih vzrokih.

Tako so razkrili tudi osnovno slabost škofjeloške komunne in njenih sindikatov, da namreč v občini še niso izdelali programa dolgoročne usmeritve občine in njenih delovnih organizacij z ene strani, z druge strani pa krivdo sindikata, da tem vprašanjem ni posvetil zadostne, boljše rečeno, skoraj nobene pozornosti.

Spričo neizoblikovanosti takšnega programa izvirajo malone vsi današnji problemi škofjeloške občine, med njimi gospodarska stagnacija, zmanjševanje akumulacije, počasno uveljavljanje delitve po delu in po nepotrebnem otežene možnosti zaposlovanja.

V razpravi so na primer poudarili, da bo vsak čas minilo desetletje, odkar so v občini ustanovili zadnjo novo delovno organizacijo. Po drugi strani so

bili nekaterim obstoječim kolektivom ponujeni krediti za modernizacijo ali razširitev, pa na ponudbo niti odgovorili niso, kaj šele, da bi jo sprejeli! Tak odnos do lastne perspektive, do razvoja komunne kot celote in še posebej do nezaposlenih občanov, je predvsem posledica tega, da se kolektivi v času po reformi zapirajo za lastne zidove in vse rešitve iščejo samo v lastnih vrstah. Tako enostranost pa je škodljiva, saj preprečuje pomlajevanje kadrov in utrjuje preprčanje, da se je hočeš nočeš treba sprijazniti s sedanjimi gospodarskimi razmerami. Zaradi tega se je tudi lahko zgodilo, da niti sindikalne organizacije niso odločneje nastopile proti takšnim mišljenjem, ampak so se bolj ali manj molče strinjale, da v današnjem času investicije niso primerne, ker bi z njimi

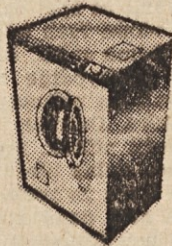
nase prevzeli preveliko tveganje. Sindikalne podružnice skratka in v večini primerov niso nastopile proti sedanjemu samozadovoljstvu, ampak so s svojo premajhno aktivnostjo dopustile še druge, ne ravno majhne posledice. Vedno več je namreč kolektivov v občini, ki ne jedo samo iz rok v usta, ampak so pojedli tudi že svoj jutrišnji obrok, kakor se je nedo izrazil v razpravi.

Če bodo vsaj v prihodnje izvršni odbori sindikalnih podružnic bolj živo sodelovali pri svojem delu z vsemi člani organizacije, bo tudi zaupanje v sindikat znotraj delovne organizacije prav gotovo močnejše, so poudarili na občnem zboru. Prav zato je dolžnost vodstev sindikalnih podružnic po delovnih organizacijah, da nastopijo proti vsem pojavom samozadovoljstva in da z dokazi podpro progresivna stališča in pobude, ne glede na to, iz kakšnih vrst prihajajo. Samo tako bo mogoče postopoma odpraviti izoliranost, v kateri dandanes živi večina kolektivov, možnost za razreševanje posameznih problemov pa iskati predvsem v povezovanju interesov delovnih organizacij in komunne kot celote. Če bo tako, potem sestava perspektivnega programa razvoja komunne ne bo pretežka naloga. —mG

100% odstopna
varnost
vašega
vozila

avto
alarmna
naprava

boljše
se je zavarovati
kot obžalovati

Najnovejši model pralnega stroja

ALGOR

in vse druge vrste pralnih strojev.

autoradio

Blaupunkt ter National in vse druge vrste radijskih aparatov za avtomobile in dom dobite pri tvrdki

Bresciani Bruno

Ellettrodomestici —

Radio — TV

prodaja in popravila

Opčine (Trst), Via Nazionale 47, tel. 221711

PLAČLJIVO V VSEH VALUTAH

KOMBINAT ZA PREDELAVO IN PROMET ŽITARIC

jajčne
testenine

Minotest

tortellini
POLNJENA TESTENINA

Predekuje vse vrste žitaric, proizvaja testenine, torteline, vafel proizvode, kruh, vse vrste peciva in močna krmila.

VČERAJ, DANES, JUTRI V ANHOVEM

Nihče ne bo mogel ovreči trditve, da so delavci anhovske tovarne cementa in salonita v minulih dvajsetih letih dosegli presenetljive rezultate pri delu in v gospodarjenju. Njih dvajsetletna prizadevanja, ujeta danes v grafikon, označuje ena sama silnica, ki deluje strmo navzgor.

V Anhovem sami zatrjujejo, da se je njihova gospodarska reforma začela že pred desetimi leti. Začela se je s spoznanjem, da ni dovolj živeti samo za danes.

Produktivnost dela, denimo merjena v tonah salonita na zaposlenega, je v primerjavi z dvema največjima zahodnoevropskima tovarnoma večja od prve za 25 odst., od najboljših pa za 5 odst., čeprav se obe tovarni lahko ponašata z veliko bogatejšo opremo in sodobnejšimi delovnimi sredstvi. Fizični obseg proizvodnje cementa se je v Anhovem do letos povečal za dvakrat, po količini je proizvodnja salonita skoraj dvanajstkrat večja. Produktivnost dela pa se je v zadnjih enajstih letih povečala za 301 odst. Nenehno izboljševanje tehnologije in organizacije dela je omogočilo znižanje stroškov in zagotovilo intenzivnejšo rast dohodka, saj je na primer letos dohodek anhovske cementarne za 5,38-krat večji, kot je bil še leta 1962, tako da je dohodek na delavca dosegel že 3,5 milijona S-din.

In še tle podatki iz anhovske Tovarne cementa in salonita: v prvih devetih mesecih letos se je celotni dohodek podjetja povečal za 14,8 odst., porabljena sredstva so porasla samo za 1,6 odst., medtem ko je dohodek večji za 42,9 odst.

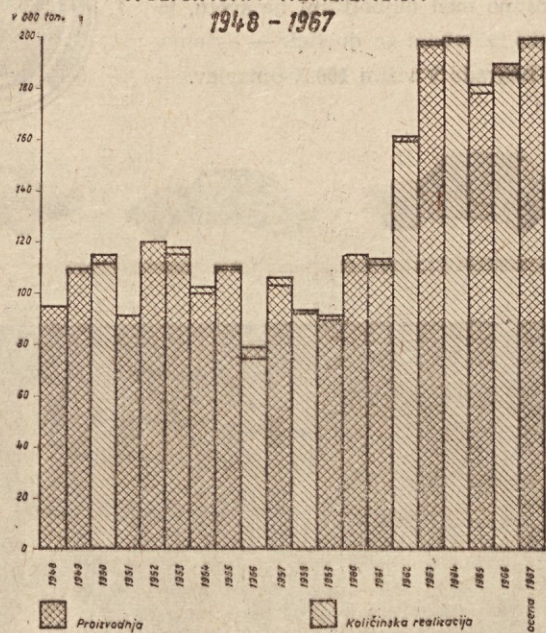
Ne moremo prezreti, da kolektiv izvažal od 30.000 do 40.000 ton salonita letno. V 1966. letu je izvozil 37.000 ton, kar je enako skupnemu izvozu salonita tovrstnih tovarn Zahodne Nemčije in samo za 7000 ton manj, kot so izvozile vse tovarne salonita Italije. Na inozemskih trgih je konkurenca izredno ostra, odloča samo kakovost in cena. Svoboden je uvoz salonita v SFRJ, kjer se kvaliteta uvoženega na žalost ne kontrolira, a ta ne more resno konkurirati domači proizvodnji. Po kurirski domači proizvodnji. Po svobodnih cenah, ki so na evropski ravni, pa se salonit prodaja šele od meseca maja letos. Te cene so danes iste, kot so bile leta 1961. Doseženi rezultati so torej plod dela in naporov tako v proizvodnji in poslovanju, kot tudi posledica razumnega gospodarjenja.

Dolžni pa smo še odgovor na to, v čem in kako je kolektiv tovarne cementa in salonita v Anhovem včeraj razmišljal o današnjem in jutrišnjem dnevu.

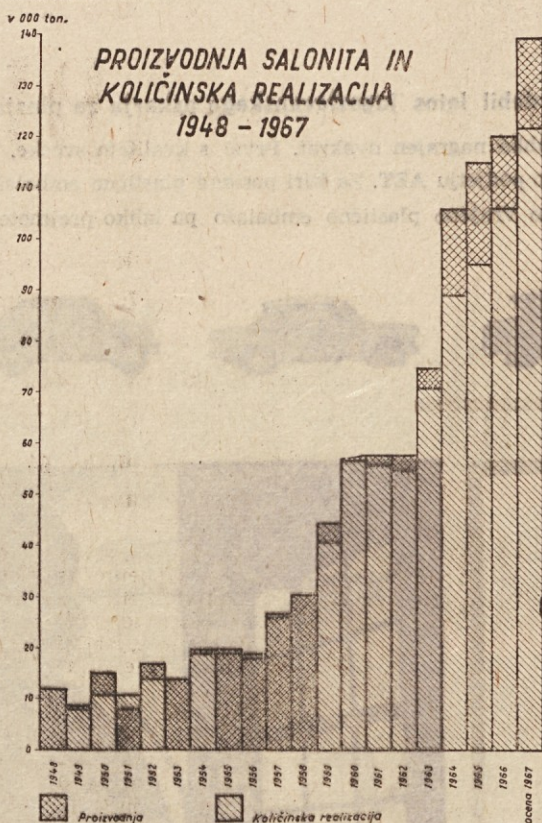
Na treh vzporednicah so ta njihova prizadevanja. Prvo bi pravzaprav lahko poimenovali kar investiranje v znanje. Veliko sredstev so v zadnjih letih v tovarni naložili v šolanje kadrov vseh vrst, vseh profilov. Devetindesetdeset študentov tovarne je že končalo visoko, višjo in srednjo šolo, 85 jih danes študira za jutrišnji dan. K temu razvito in razvejeno izobraževanje na delovnih mestih. In bolj zgovorno kot podatki o tem, da je anhovska tovarna cementa in salonita naložila desetine in desetine milijonov v znanje svojih delavcev, označuje to investicijsko politiko podatek, da je v zadnjih sedmih letih stopnja fluktuacije delavcev komaj 0,4 odst. mesečno v primerjavi s celotnim številom zaposlenih.

Druge vzporednice so investicije v osnovna in obratna sredstva. Predolg bi bil seznam tega, kar so v Anhovem zgradili novega v zadnjih letih, da bi ga lahko zdaj omenjali. Namesto tega številke, ki bodo morda še bolj zgovorno opredelile težnje anhovskih upravljalcev: medtem ko so lani izločili iz dohodka 59,57 odst. na osebne dohodek in 40,43 odst. na sklade, so letos namenili za osebne dohodek 53,40 odst. in 46,60 odst. dohodka za sklade, v zadnjih šestih letih pa so povečali lastna obratna sredstva za 8,73-krat. Preostane še tretja vzporednica investicije v standard delavca. Osebnih dohodkov, čeprav so naraščali počasneje, kot so naraščali skladi (indeks 312), so na primer od leta 1962 dalje narasli že na indeks 382,8, letošnji povprečni osebni dohodek pa se je povzpел na 1.100 N-din. Kljub velikim in nenehnim investicijam v osnovna sredstva je anhovski kolektiv doslej zgradil 15 velikih stanovanjskih blokov, nakupil mnogo stanovanj, prispeval sredstva za novi delavski dom, za dve šoli, počitniške domove, vodovodne, kanalizacijske objekte,

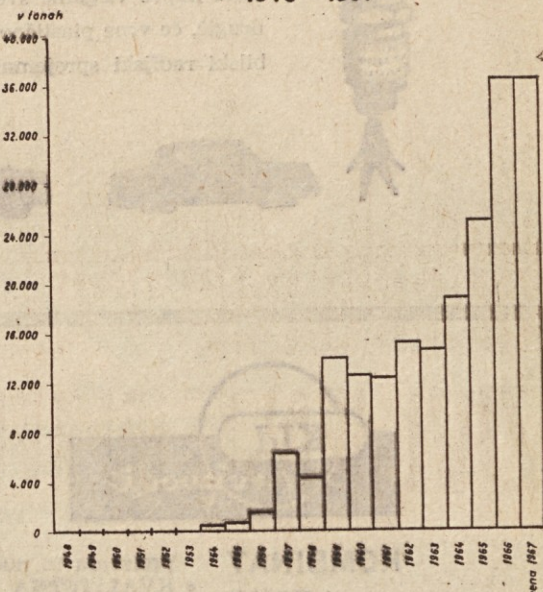
PROIZVODNJA CEMENTA IN KOLIČINSKA REALIZACIJA 1948 - 1967

PROIZVODNJA SALONITA IN KOLIČINSKA REALIZACIJA 1948 - 1967

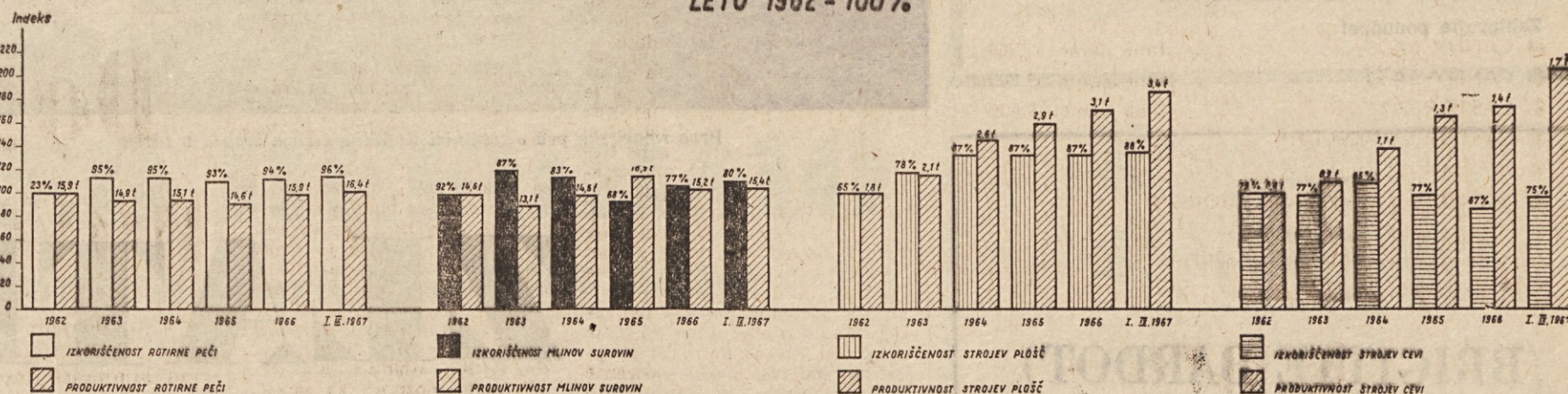

KOLIČINSKA REALIZACIJA IZVOZA SALONITA 1948 - 1967

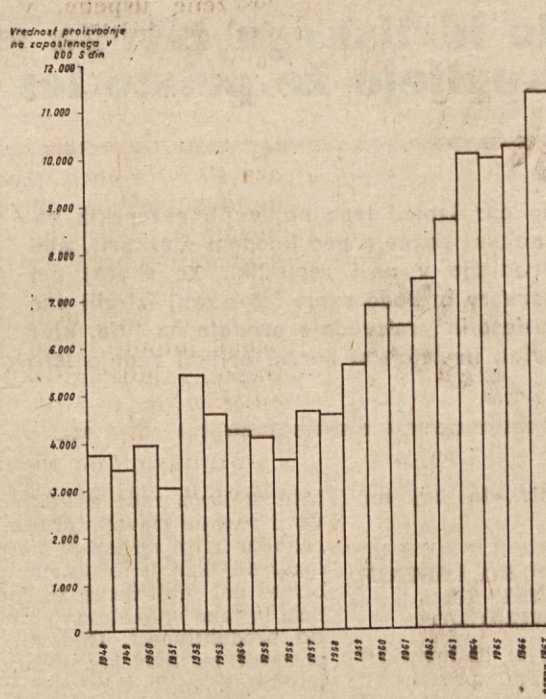

IZKORIŠČENOST IN PRODUKTIVNOST STROJEV V LETIH 1962-I. IX. 1967

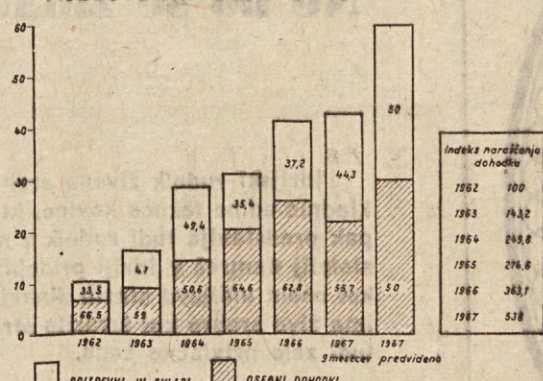
LETO 1962 = 100%

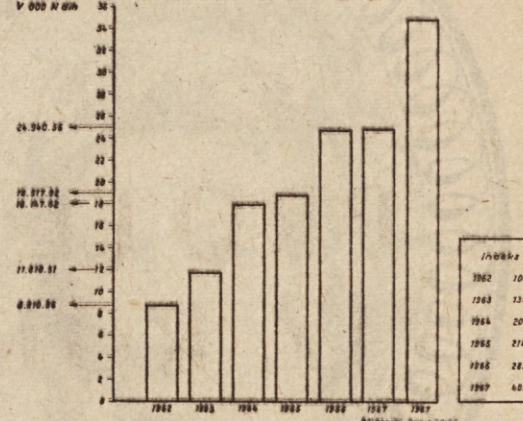
PRODUKTIVNOST DELA 1948 - 1967

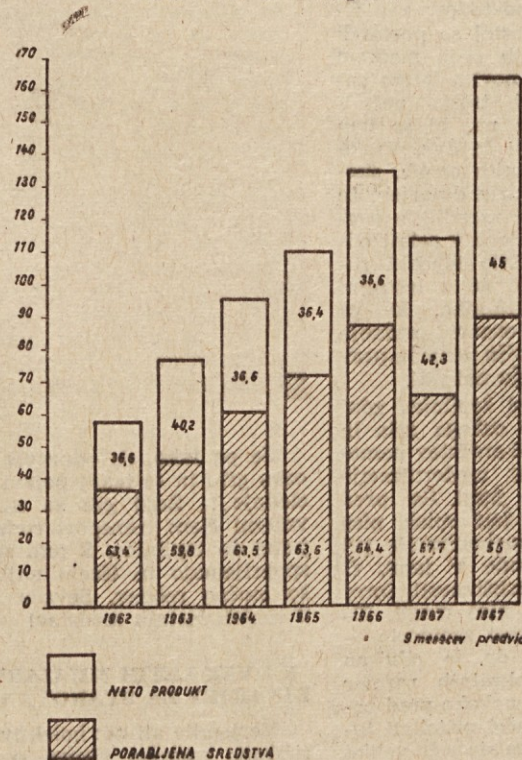
PRIKAZ USTVARJENEGA DOHODKA IN NJEGOVE RAZDELITVE 1962 - 1967

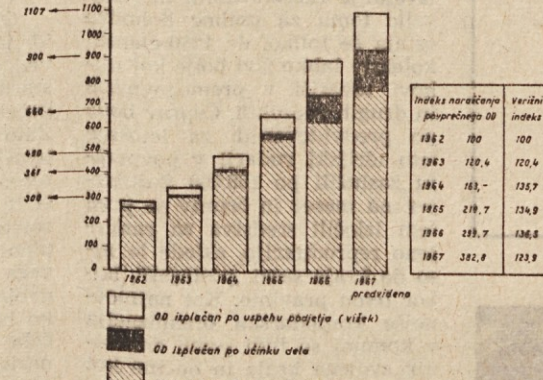
DOHODEK NA 1 DELAVCA

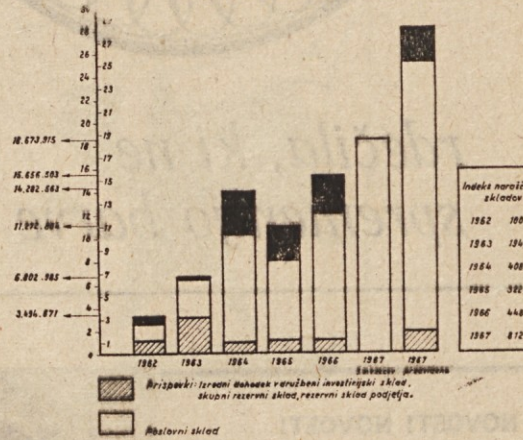
CELOTNI DOHODEK

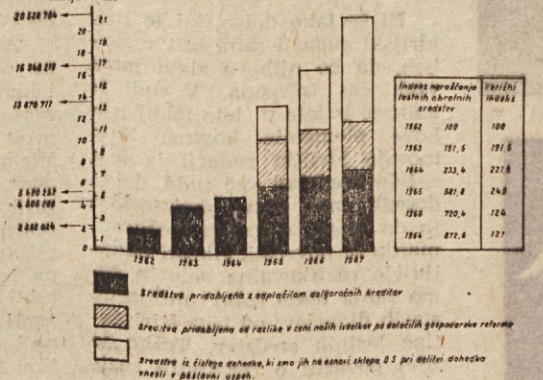
PRIKAZ IZPLAČANIH POVPREČNIH OD 1962 - 1967

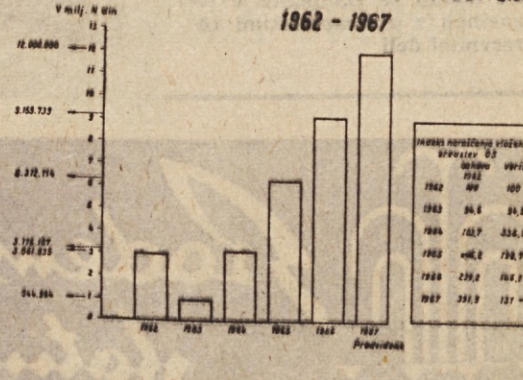
ČISTEGA DOHODKA PO ODDSTOKU OD

PRIKAZ VEČANJA LASTNIH OBRATNIH SREDSTEV 1962 - 1967

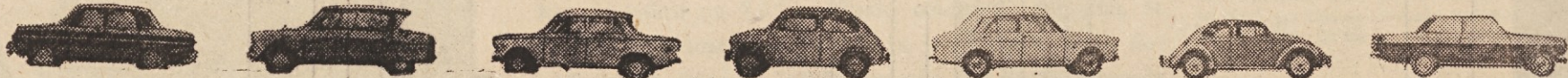
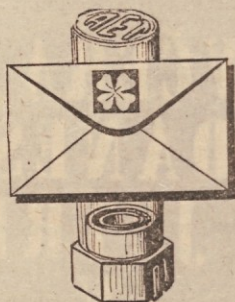
PRIKAZ VLOŽENIH SREDSTEV V INVESTICIJE 1962 - 1967

AVTOELEKTRO TOLMIN je dobil letos jugoslovanskega oskarja za plastično embalažo svojih vžigalnih svečk

Vsak kupec vžigalne svečke je lahko nagrajen dvakrat. Prvič s kvaliteto svečke, ki je trenutno med najboljšimi na svetu, in drugič, če vrne plastično embalažo podjetju AET. Za štiri poslane plastične embalaže ste lahko izžrebani za dobiček — avtomobilski radijski sprejemnik, za eno vrnjeno plastično embalažo pa lahko prejmete denarno nagrado v višini 100 N-dinarjev.

KLI

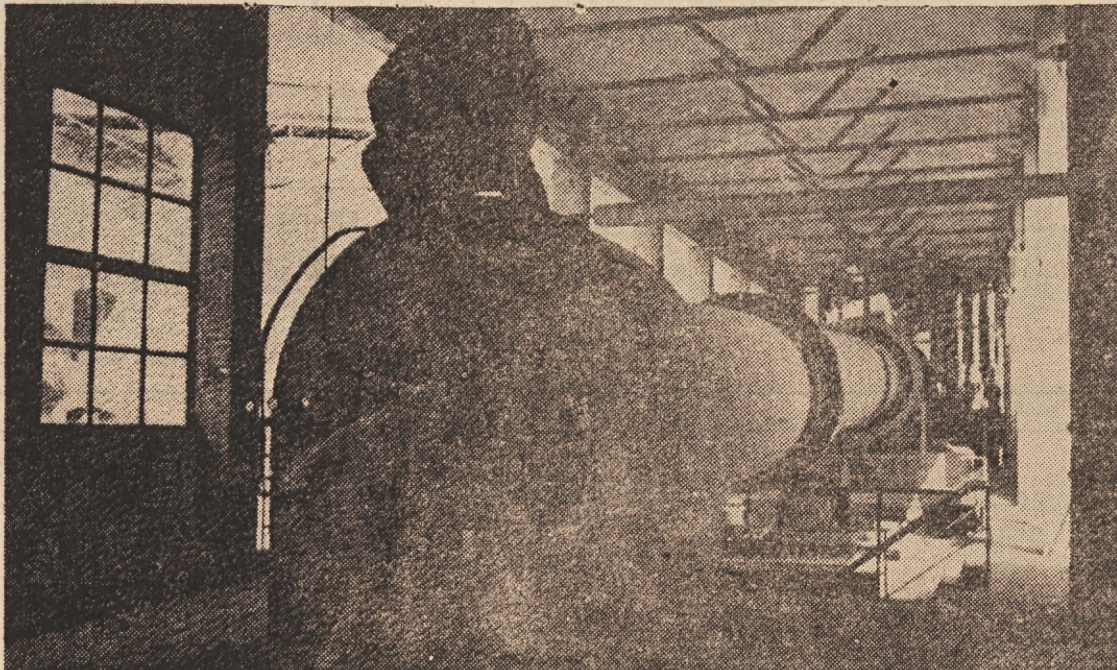
proizvodi

KOMBINAT
LESONO
PREDELOVALNE
INDUSTRIJE
LOGATEC

proizvaja in nudi:
• KVALITETNA
VEZANA OKNA IN
BALKONSKA VRATA
• ROLETE, IZDELANE
IZ LESENIH PROFILOV,
PREOBLEČENIH
S PLASTIKO
• STRUŽENE FOTELJE
IZ MASIVNE
BUKOVINE

Vse individualne graditelje opozarjamo na našo stalno zalogo tipskih oken in balkonskih vrat.

Zahtevajte ponudbe!

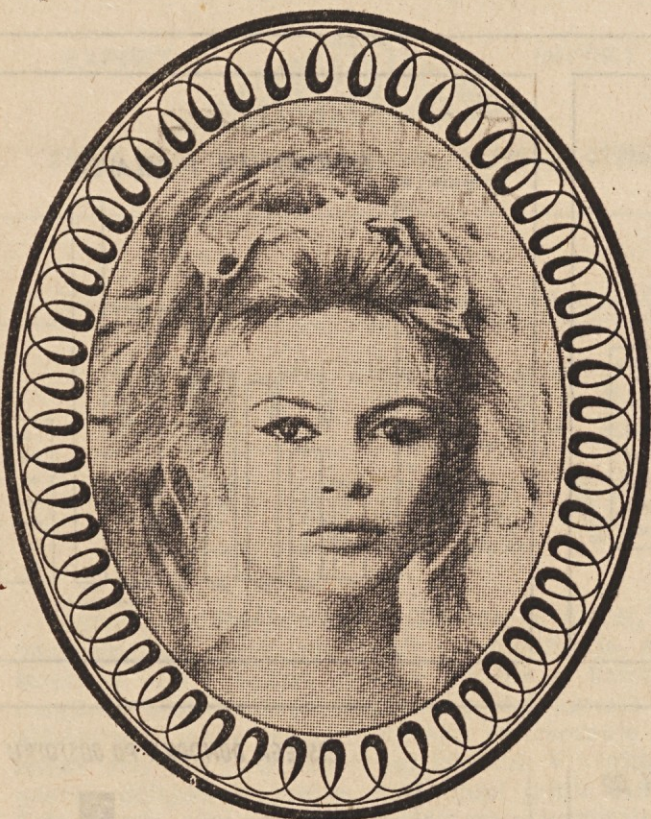
Prva rotacijska peč v topilnici Rudnika živega srebra v Idriji

Vsakdanji motiv iz jame

BB

(BRIGITTE BARDOT)

rdečila, ki ne
spremenijo barve

NOVOSTI NOVOSTI!

Okrasni plastični pokrovi za
avtomobilska kolesa FIAT ZA-
STAVA 600, 750, 850 proizvaja

»POLIGALANT«

Volčja Draga

Nova Gorica

Za nakup se zanimajte v tr-
govinah z avtomobilskimi re-
zervnimi deli

ZLATI MERKURIJ

Ne bo še zmanjkalo idrijskega živega srebra, čeprav
ga kopljejo že petsto let

Idrijski rudnik živega srebra ni samo ena izmed treh največjih evropskih za-
kladnic edine tekoče kovine, ki jo že od nekdaj poznajo pod imenom merkurij, am-
pak predstavlja tudi rudnik z najdaljšo tradicijo v naši republiki. Že skoraj pet
stoletij namreč v Idriji pridobivajo živo srebro in bodo samo letos zanj iztržili več
kot osem milijard starih dinarjev. Devet desetih proizvodnje prodajo na tuje, kjer
ima živo srebro kot izrazito strateška kovina in zato kot borzni artikel zadnja leta
tudi zelo privlačno ceno.

To pa idrijskim rudarjem
omogoča — ker so ob delitvi do-
hodka končno tudi dovolj pre-
udarni — da zdaj sami ustvarjajo
malone vsa sredstva, ki jih po-
trebujejo za modernizacijo in
izvajanje raziskovalnih del. Na-
vzlic temu za osebne dohodke
ostaja še toliko, da 1250-članski
kolektiv lahko živi bolje kot nji-
hovi tovariši v premogovnikih
in drugih rudnikih. Čeprav bodo
po predvidevanjih za letošnje
leto idrijski rudarji v povpreč-
ju zaslužili po 158.000 S-dinar-
jev na mesec in čeprav so pred
tem izločili sredstva za razšir-
jeno reprodukcijo, sklade le ni-
so do kraja sami »postrgali«, ka-
kor temu pravimo. Kot najmoč-
nejša gospodarska organizacija
v komuni so tudi pravi dobrot-
niki svojega kraja in občine kot
celote. Tako iz leta v leto pri-
spevajo znatna sredstva za za-
dovoljevanje skupnih občinskih
potreb, predvsem za gradnjo
potrebnih komunalnih objek-
tov.

NE BO ŠE ZMANJKALO ŽIVEGA SREBRA

Ni še tako dolgo, ko so tudi
idrijski rudarji sami bili v skr-
beh, da bo njihova zlata jama
vsak čas izžrpana. V rudi je
namreč iz leta v leto manj nji-
hove plemenite kovine. Še pred
morajo idrijski rudarji iz leta
v leto predelati več rude, da bi
dosegli enak obseg proizvodnje
in da bi ga, v mejah možnosti,
morda še povečali. Hkrati nade-
ljujejo raziskovalna dela in sa-
mo zanja letno izdajo milijardo
starih dinarjev; od tega štiri pe-
tine lastnih sredstev. Težko je
zdaj govoriti o rezultatih razi-
skovalnih del, ker še niso zak-
ljučena. Gotovo pa je eno: še
več generacij rudarjev bo odšlo
v zaslužni pokoj, preden bi se

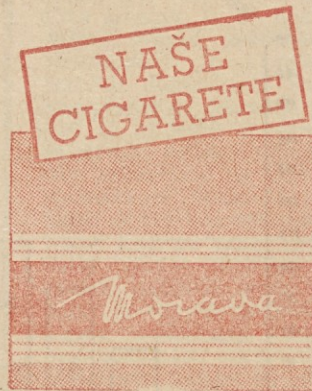
morali vprašati: »In kaj naj
storimo zdaj?«

OD KREDITOV DO LASTNIH SREDSTEV ZA MODERNIZACIJO

Omenili smo že, da morajo v
idrijskem rudniku predelovati
vedno bolj siromašno rudo. V
starih jaskastih in Spirekovih
pečeh tudi izplen ni bil najboljši.
Zato so se pred leti odločili za
temeljito rekonstrukcijo topil-
nice. Podrli so večino starih pe-
či in jih zamenjali s sodobnimi
rotacijskimi pečmi, ki rudi iz-
plenijo do 15 odstotkov več ži-
vega srebra. Doslej so postavili
dvoje rotacijskih peči, medtem
ko bo še pred novim letom za-
čela obratovati tretja peč. V
naslednjih letih naj bi se tem
pečem pridružili še dve. Vsaka
velja, po današnjih cenah, sko-
raj milijardo starih dinarjev. In
če so prvi dve zgradili s kre-
ditom, ki je malone v celoti od-
plačan, postavljajo idrijski ru-
darji tretjo peč že z lastnimi
sredstvi; iz dohodka, ki ga
ustvarjajo na osnovi sedanje
konjunktive. Bolje denarja prav
gotovo ne morejo naložiti.

Tako njihova topilnica zdaj
ne pomeni več ozkega grla in
lahko vedno več sredstev name-
njajo tudi za modernizacijo
proizvodnje v jami. Še pred
štirim, petimi leti sploh niso
poznali prave mehanizacije pri
pridobivanju rude v jami. O
optimalni produktivnosti torej
niti razmišljati niso mogli. Ko
pa je kupčija spet zacvetela —
rekli pa smo, da je odvisna
zgolj od vsakokratnih razmer
na borzah — je nekako pred
petimi leti spet začel pritekati tu-
di denar, ki bi ga sicer že veliko
poprej potrebovali za moderni-
zacijo in mehanizacijo dela v
jami. Tako so doslej že poskr-

beli za izvoz rude z lokomoti-
vami vsaj na glavnih »progah«
v rudniku in za mehanski zasip z
lopatami, kar je odpravilo do-
bršen del najtežjega fizičnega
dela in tako vplivalo na poveča-
no produktivnost. Obnovili in
povečali so tudi kompresorsko
postajo, da njihovim jeklenim
rokam — kompresorjem vsaj
zraka ne primanjkuje. Poskrbe-
li so še prenekatere drugo po-
drobnost, tako da lahko trdijo,
da so proizvodnjo v jami mo-
dernizirali do tistih meja, ki
jih omogoča sedanja tehnologi-
ja.

Je pa tako, da odpraviš eno
ozko grlo in se takoj pojavi na-
slednje... Zdaj gre za njihov
vmezni člen: transport rude od
jame do topilnice. S tem se že
spoprijemajo in iščejo najbolj-
šo možno rešitev. Seveda spet
v mejah lastnih sredstev!

V DVEH LETIH MILIJARDA DINARJEV ZA STANOVANJA!

Verjemite ali ne: kolektiv id-
rijskega rudnika živega srebra
trenutno ne pozna niti enega
perečega stanovanjskega prob-
lema! Če je sploh mogoče govo-

riti o stanovanjskih problemih
rudarjev, pa gre za to, da si
mnogi želijo preseliti iz dobrih
v še boljše stanovanja... Tako
pa je lahko zato, ker je rudnik
živega srebra v zadnjih dveh
letih korenito posegel tudi v
stanovanjsko gradnjo, čeprav je
res, da so tudi prej gradili do-
mове za delavce. Samo v zad-
njih dveh letih pa so v družbe-
ni stanovanjski gradnji poskrbe-
li za 135 novih stanovanj, kar
je veljalo kolektiv 700 milijo-
nov S-dinarjev. Se dodatno pa
so razdelili četrto milijardo S-di-
narjev kot soudeležbo delovne
organizacije vsem tistim članom
kolektiva, ki so se odločili za
gradnjo lastnih stanovanjskih
hišic.

Tudi sicer v rudniku živega
srebra lepo skrbijo za življenj-
ski in delovni standard zaposle-
nih. Delavce iz okoliških krajev
vozijo na delo avtobusi. Malice
so brezplačne, ker vedo, da se
temu ne smejo odreči, ne da bi
bila preveč ogrožena telesna od-
pornost rudarjev. Razen tega
tudi silikoza in merkurializem
— njihovi najbolj tipični poklic-
ni bolezni prežita na vsakem ko-
raku. Upirajo se jima še
z drugimi ukrepi, na primer s
tedenskim premeščanjem z ne-
varnih na manj nevarna delov-
na mesta, z ventilacijo, mokrim
vrtanjem... Njihova obratna
ambulanta razen tega dvakrat
letno temeljito pregleda vse čla-
ne kolektiva. In končno: svoje
moči obnavljajo tudi v lastnem
počitniškem domu v Ankaranu
in še v domovih, kjer jim leži-
šča pogodbeno, odstopa trans-
portno-turistično podjetje SAP
Ljubljana. Izven kraja prebiva-
lišča je tako letos ob minimal-
nih stroških letovala že četrti-
na kolektiva.

NAMESTO ZAKLJUČA

To, kar smo zapisali, ni hval-
nica idrijskim rudarjem, čeprav
bi jo zaslužili. Zato namreč,
ker so v Idriji dokazali, kako do-
ber gospodar izkoristi konjunk-
turne razmere, da bi bil pri-
pravljen na morebitne slabe ča-
se. Namen našega obiska pa je
bil prav v tem, da njihove iz-
kušnje in njihovo povezanost s
splošnimi interesi komunke po-
sredujemo tudi drugim.

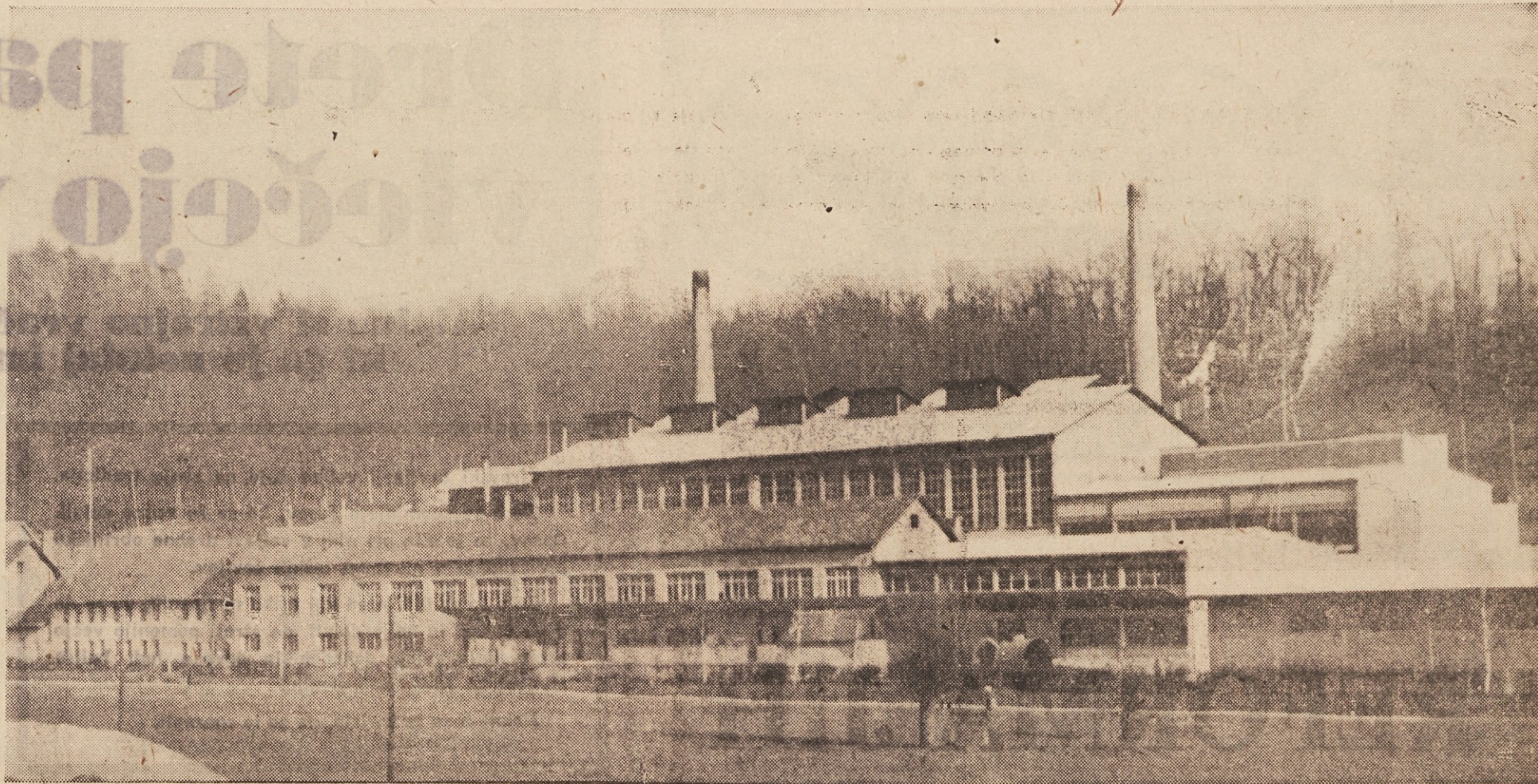
M. G.

Steklarji v Rogaški Slatini so se dni dobili visoko priznanje.

Največja veleblagovnica na svetu MACY & Co. iz New Yorka, s katero steklarne »Boris Kidrič« iz Rogaške Slatine posluje že več let, je rogaške steklarje uvrstila v A skupino svojih dobaviteljev.

V A skupino pri tej največji veleblagovnici na svetu so uvrščeni le najboljši predstavniki vse svetovne industrije.

Ob takem priznanju, kot so ga dobili rogaški steklarji, se lahko z njimi veselimo vsi, saj je s tem dobilo priznanje tudi naše ožje in širše narodno gospodarstvo.

KRISTALNO ČISTI ŽE PRED REFORMO

Kako gospodarijo steklarji v Rogaški Slatini

Inž. Vojo Djinovski, direktor steklarne »Boris Kidrič« v Rogaški Slatini, je že dvajset let v tej delovni organizaciji.

Pozna jo do zadnjega kotička.

Sedim v njegovi pisarni in čakam na razgovor. Še za hip je treba počakati, tehnični vodja je namreč prinesel na »kontrolno« štiri lepo oblikovane kozarce.

Oba z direktorjem jih gledata.

»Steklo ni najboljšo,« pravi na pol pritajeno direktor.

Ostra kontrola, sem si mislil. Navidez pa so bili zame vsi štirje kozarci odlični.

»Imamo odlične kontrolorje v tovarni. Toda če je kaj spornega, se vedno z mano posvetujejo. Pravijo, da imam največ izkušenj...« mi je nato pojasnil direktor Djinovski.

To pa je bil tudi uvod v najin razgovor o tem, kako so se v steklarni znašli v reformi in o tem, kaj sta jim prinesli minuli dve leti.

»Domačega trga ne smemo zanemariti in izpustiti iz rok. Če namreč ne bomo prodajali naših izdelkov tudi doma, se nam lahko kaj hitro primeri, da nas bodo drugi proizvajalci, predvsem iz nekaterih socialističnih držav, kmalu povsem izpodrinili z domačega trga.«

Doma pa smo našli take kupce, ki nam takoj plačajo vse, kar jim dobavimo. In kot se lahko prepričate sami, je prodaja naših izdelkov kljub močnemu uvozu podobnih izdelkov iz socialističnih dežel, na domačem trgu močno porasla,« je pripomnil inž. Vojo Djinovski.

ZADOVOLJSTVO ZAPOSLENIH

Dobro gospodarjenje steklarjev iz Rogaške Slatine pa se ne odraža samo v tem, da veliko proizvedejo, da polovico svojih izdelkov uspešno prodajo v Združene države Amerike in v Zahodno Nemčijo, marveč tudi v neprikitem zadovoljstvu vseh zaposlenih. Za delo, ki ga opravljajo, to pa je zelo naporno, tudi dobro zaslužijo. Mimogrede povedano, izoblikovali so si takšna merila nagrajevanja, ki omogočajo slehernemu zaslužek po vloženem delu.

Inž. Vojo Djinovski je sponesno bral iz kartic, kjer vo dajo evidenco o osebnih dohodkih, koliko je kdo zaslužil v minulih mesecih.

»Steklarji in brusilci Štefan Bračun, Ludvik Matko, Ernest Baršič in drugi povprečno zaslužijo na mesec od 170.000 do 200.000 S-din. Sam pa zaslužim povprečno na mesec 250.000 starih dinarjev. Na zadnji seji delavskega sveta, na kateri sploh nisem bil, pa so mi člani delavskega sveta s svojim sklepom povečali osebni dohodek na 300 tisoč starih dinarjev. Kar poglejte, tu na mizi imam odločbo o tem.«

M. Z.

Kolektiv steklarne »BORIS KIDRIČ« Rogaška Slatina

OBRAT
V ROGAŠKI SLATINI

ISKRENO ČESTITA
DELAJSKI ENOTNOSTI
IN SLOVENSKIM SINDIKATOM
OB 25. OBLETNICI NJUNEGA ROJSTVA.

HKRATI PA ČESTITA
TUDI VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA DAN REPUBLIKE!

OB PROIZVODNJI TUDI ŽIVLJENJSKA RAVEN

Za trenutek me je inž. Djinovski pustil samega. Vrnil se je z dvema velikima polama papirja in logaritmičnim računalom. Obe poli sta bili popisani z nešteti številkami o uspehih, ki jih dosegajo v gospodarjenju.

»Ob reformi smo bili povsem na čistem,« pripoveduje. »Predvsem je bilo za nas pomembno, da smo že pred reformo rekonstruirali tovarno in modernizirali proizvodnjo. Do tedaj pa smo tudi že odplačali vsa posojila. Za rekonstrukcijo tovarne in modernizacijo proizvodnje smo namreč polovico sredstev prispevali sami...«

»Hkrati z rekonstrukcijo tovarne in modernizacijo proizvodnje pa smo poskrbeli tudi za primerno življenjsko raven zaposlenih,« je inž. Vojo Djinovski kar sam nadaljeval. »Do dneva, ko je bila uveljavljena gospodarska reforma, smo namreč spravili z dnevnega reda tudi stanovanjsko vprašanje. Vsi delavci, ki so prosili za stanovanje, so ga tudi dobili. Veste, sam proizvodnjo in življenjsko raven zaposlenih vedno gledam skupaj. Če proizvodnja napreduje, mora napredovati tudi življenjska raven zaposlenih...«

V Slovenski Bistrici v drugem obratu steklarne »Boris Kidrič«, pa je bilo z rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnje malo težje.

»S pomočjo skromnih kreditov pa je le šlo,« pravi inž. Vojo Djinovski.

KAJ STA PRINESLI MINULI LETI?

»Odkar je bila uveljavljena gospodarska reforma, je bila naša edina skrb, da smo si zagotovili dovolj lastnih obratnih sredstev, da prigospodarimo toliko denarja, da bomo spet lahko rekonstruirali in modernizirali ter razširili proizvodnjo,« pojasnjuje direktor Djinovski.

Tako si bodo rogaški steklarji že prihodnje leto pripravili vse načrte, ki so potrebni za rekonstrukcijo, ali za gradnjo nove tovarne, kot pravijo. Čez dve leti pa bodo začeli z rekonstrukcijo. Prvzaprav z gradnjo nove tovarne, v katero bodo namestili obrat brusilnice. Leta 1970 pa naj bi bila rekonstrukcija in modernizacija zaključena. Zanj bodo porabili blizu 700 milijonov starih dinarjev. Polovico te vsote bodo sami prispevali, za drugo polovico bodo najeli v banki kredit.

»Ko razmišljamo o modernizaciji in razširitvi proizvodnje, spet mislimo tudi na življenjsko raven naših delavcev. Predvsem mislimo na tiste delavce, ki se bodo na novo zaposlili v naši novi tovarni. Že prihodnje leto bo zgrajen nov stanovanjski blok, v katerem bo 32 stanovanj in za katerega smo odšteli nič manj kot 220 milijonov starih dinarjev. Polovico denarja, ki se nabere v stanovanjski sklad, pa so samoupravni organi namenili za posojila pri individualni gradnji stanovanjskih hiš naših delavcev,« pojasnjuje direktor rogaške Steklarne.

»Nekateri so dve leti hodili po bankah, mi smo pa delali,« je nato hudomušno pripomnil. »Skratka, zelo mirno smo pričakali čas, ko bomo storili še korak naprej od tega, kar smo že naredili...«

Rogaški steklarji so se tudi v prihodnje odločili za ročno delo. To pomeni, da bodo še naprej vse svoje proizvode, zlasti visoko cenjene na ameriškem in zahodnonemškem trgu, kamor tudi največ izvažajo, izdelovali ročno.

»Mehanizirali pa bomo vse tiste faze proizvodnje, ki se jih lahko opravi s stroji, pa izdelek kljub temu še ne izgubi tega, da je bil narejen le z rokami. Usmerili se bomo na brušen svinčen kristal. Še pred nedavnim je brušen svinčen kristal predstavljal le 10 odstotkov na-

še celotne realizacije, danes pomeni že 40 odstotkov. Ko pa bomo zgradili novo brusilnico, bo predstavljal najmanj 65 odstotkov naše celotne realizacije...«

DOMAČEGA TRGA NE BOMO ZANEMARILI...

Trdnost gospodarjenja steklarjev iz Rogaške Slatine pa se ne odraža samo v prigospodarjenem denarju, ki ga bodo, kot smo že rekli, porabili za rekonstrukcijo, modernizacijo in razširitev proizvodnje, marveč tudi v nenehnem porastu proizvodnje tudi v letošnjem, tretjem letu reforme.

V prvih devetih mesecih so v steklarni v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali plačano realizacijo za 34 odstotkov, ob 20-odstotnih manjših proizvodnih stroških. Blizu tiščlanski kolektiv pa bo letos ustvaril skoraj pet milijard bruto produkta.

S tem ko so se rogaški steklarji letos odločili, da prodajo skoraj polovico svojih izdelkov na domačem trgu, mimogrede povedano, prej so jih večino izvozili, so vedeli, kaj hočejo.

Kolektiv steklarne »Boris Kidrič« Rogaška Slatina

OBRAT V SLOVENSKI BISTRICI

ISKRENO ČESTITA
DELAJSKI ENOTNOSTI IN SLOVENSKIM SINDIKATOM
OB NJUNEM JUBILEJU!

HKRATI PA ČESTITA
VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA DAN REPUBLIKE

Vhod v tovarno Color v Medvodah

REFORMA JIH NI PRESENETILA

Tovarna, v kateri skoraj ne vedo, za težave

V desetih mesecih letos je tovarna barv in lakov Color iz Medvod ustvarila že 7118 milijonov starih dinarjev bruto produkta. Ob koncu leta pa računajo, da bodo ustvarili več kot 8 in pol milijard starih dinarjev bruto dohodka. To pa pomeni, da bodo v primerjavi z lanskim letom povečali bruto dohodek kar za 10 odstotkov. K temu podatku še pripišemo, da znašajo v Colorju povprečni osebni dohodki zaposlenih kar 118.000 starih dinarjev in da znaša razmerje delitve čistega dohodka na sklade in osebne dohodke 60:30 v korist skladov. Takšne poslovne uspehe pa je medvoški Color dosegel v primerjavi z lanskim letom le ob 5-odstotnem povečanju števila zaposlenih.

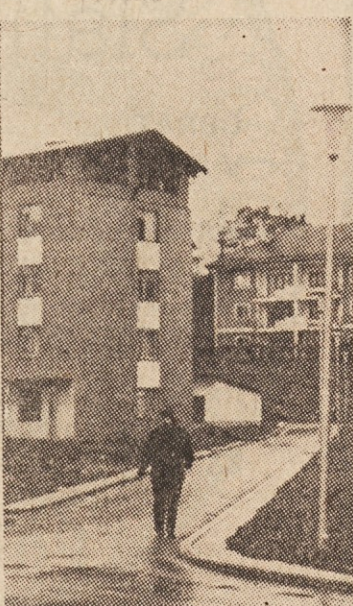
Sicer suhoparne številke vendarle povedo, da v medvoškem Colorju dobro gospodarijo.

O slabih straneh tega 340-članskega kolektiva skoraj ne bi mogli pisati. Prislunimo besedam Miloša Gabrijele, generalnega direktorja Colorja:

»Reforma nas ni presenetila. Vse tisto, kar so mnoga podjetja ukrepala za boljše gospodarjenje šele po uveljavitvi gospodarske reforme, smo pri nas storili že veliko pred tem. Rekonstruirali smo tovarno in izboljšali tehnološke postopke. Pri tem nam je veliko pomagal strokovnjak, ki je prišel k nam v okviru gospodarske pomoči Organizacije združenih narodov. Prav po njegovih nasvetih, izračunih in elaboratih, ki nam jih je pomagal izdelati, smo potem zlahka prešli na skrajšan 42-urni delovni teden, ne da bi pri tem upadla produktivnost ali pa da bi koga odpustili...«

Edina težava, s katero se v Colorju srečujejo, je ta, da so njihovi proizvodni prostori stisnjeni med glavno cesto in železnico. To pa jim je že od nekdaj onemogočalo, da bi si razširili proizvodne prostore.

Toda iz dneva v dan večja proizvodnja in vedno večje možnosti prodaje so jih le prisilile, da so začeli razmišljati o gradnji nove tovarne.

V Colorju skoraj ne poznajo stanovanjskega problema. Letos so spet namenili za stanovanja kar 57 milijonov S-din

TOVARNO SI BODO ZGRADILI Z LASTNIM DENARJEM

»Ze pred petimi leti smo se odločili, da si le zgradimo novo tovarno na prostoru poleg sada-

nje tekstilne tovarne v Medvodah. Z gradnjo nove tovarne smo že tako daleč, da bomo prihodnji mesec, če bo šlo vse po sreči, odprli nov obrat umetnih smol. Tega smo zgradili z lastnim denarjem, veljal pa nas je nič manj kot 700 milijonov starih dinarjev...«

Kot je še povedal generalni direktor podjetja, si bodo celotno tovarno, ki bo predvidoma veljala 3,5 milijarde starih dinarjev, zgradili z lastnim denarjem, brez vsakršnih kreditov. Mimogrede povedano, Color je danes tudi ena tistih redkih tovarni pri nas, ki niso najele nobenega kredita. Niti za obratna sredstva.

»Toda števila zaposlenih ne bomo preveč povečevali, čeprav bomo z izgradnjo nove tovarne proizvodnjo podvojili. Vsa proizvodnja v novi tovarni bo popolnoma avtomatizirana. Število zaposlenih bomo torej povečali le na račun razvojnega laboratorija, ki si ga bomo uredili v sedanjih starih proizvodnih prostorih. Povedati moram, da imamo že sedaj 19 inženirjev, še devet pa jih štipendiramo. Skratka, še bolj moramo izpolniti strokovno delo,« je pojasnil Miloš Gabrijel.

SOLIDNA ŽIVLJENJSKA RAVEN DELAVCEV

Uspešno poslovanje v močni konkurenci 20 tovrstnih tovarni pa omogoča delavcem tovarne Color zelo solidno življenjsko raven.

Stanovanjskih problemov skorajda ne poznajo!

Ze leta 1962 so za delavce kupili 45 stanovanj. Leto dni kasneje so dali sedmim delavcem kredit, da so si sami zgradili stanovanjske hišice, letos pa so dali 20 delavcem 57 milijonov starih dinarjev kredita prav tako za gradnjo individualnih stanovanjskih hišic.

»Če se le da, vsakemu delavcu, ki izpolnjuje pogoje po našem pravilniku o dodelitvi stanovanj, tudi preskrbimo stanovanje,« je pripomnil Miloš Gabrijel, generalni direktor Tovarne Color. »Mimo tega smo uvedli tudi brezplačni topli obrok za vse delavce in pri Umagu odkupili nekaj počitniških hišic, kamor hodijo zdaj naši delavci redno na dopust.«

NE VIDIJO LE SEBE

Zaposleni v medvoškem Colorju pa ne vidijo le sebe. Če se le da pomagajo vsakomur, ki se nanje obrne za kakršnokoli pomoč.

V zadnjih dveh, treh letih je Color pomagal šolam na svojem območju kar z 52 milijoni starih dinarjev. Seve, mimo vseh rednih prispevkov za šolstvo: 20 milijonov starih dinarjev je podjetje prispevalo za strokovno šolstvo, 18 milijonov za pomoč družbenim in športnim organizacijam v Medvodah, za vodovod 11 milijonov, za gradnjo ljubljanske bolnišnice pa je kolektiv odštel 13 milijonov.

-iž

Drete pa ne vlečejo več

Alpina si vztrajno vrača ugled,
ki ga je nekdaj imela

Žirovski čevljarji veliko dajo na svojo tradicijo.

Radi se spominjajo časov, ko so še ročno delali. Časov, ko je bila pri njih v veljavi drobna obrtniška proizvodnja v glavnem težkih čevljev.

Zato so se tudi pred leti težko sprijaznili, da se da s stroji več in bolje delati, da stroji pomenijo večjo proizvodnjo, višji dohodek in seveda tudi boljše življenjsko raven zaposlenih.

Nekaj časa je trajalo, da so to spoznali.

Danes pa sami terjajo od upravno-tehničnega vodstva tovarne: »Tole fazo proizvodnje moramo še modernizirati. Se en tekoči trak bi lahko vpeljali za proizvodnjo lahke obutve...« Seveda vse te želje pa so povezane z denarjem, ki si ga bodo sami prigrisnili. Za to pa so potrebni napor ne samo organizatorjev proizvodnje, marveč slehernega zaposlenega v tovarni.

PRODOR NA TUJE TRŽIŠČE

»Odkrito povedano, na gospodarsko reformo smo po svoje počasi reagirali,« pravi Izidor Rejc, direktor tovarne, sicer pa diplomiran ekonomist. »Takrat, ko je bila sprejeta gospodarska reforma, sem delal še v računovodstvu podjetja in kar težko mi je bilo, ko sem videl, da naših izdelkov, predvsem težkih smučarskih čevljev ne bomo mogli več prodajati tako uspešno na tujem trgu, kot smo jih prodajali pred reformo. Pa nikar ne mislite, da naših čevljev v tujini nečemo kupovati. Kar dobro gredo v promet, toda za služek je manjši...«

»Zakaj?«

»Saj veste, cena reprodukcij-skemu materialu, to je usnju, je po reformi poskočila za 25 ali 30 odstotkov. To razliko med prejšnjo in sedanjo ceno reprodukcij-skemu materialu, ki pa je pomenila precej milijonov, smo seve morali prevzeti na lastna pleča. Izvoz čevljev, predvsem smučarskih in druge težke in lahke obutve pa je za nas nujen. Kajti smučarskih čevljev lahko doma prodamo le sedem ali osem tisoč parov. Naša proizvodnja pa je mnogo večja, samo na dan 2200 parov. Razen tega pa je v Jugoslaviji, kot bržčas veste, več kot preveč proizvajalcev čevljev. Svojo perspektivo torej vidimo le v prodaji naših izdelkov na tujem trgu, pa naj bo to na zahodnem ali vzhodnem.«

V Alpini so hitro ukrepali, zlasti potem ko je prišel za direktorja tovariš Izidor Rejc, in naredili izračune, kaj se jim splača in kaj se jim ne splača delati. Mimo tega pa so tedaj sprejeli tudi veliko organizacijskih ukrepov, predvsem so vse sile usmerili v modernizacijo proizvodnje, da bi tako proizvajali čimveč in kar se le da z nizkimi stroški.

V tem seveda še niso popolnoma uspeli, toda vztrajno

gredo po poti modernizacije proizvodnje in znižanja stroškov. In tako so že povsem pokrili »izgubo«, ki je nastala ob podražitvi reprodukcijskega materiala. Ta »izguba« pa je znašala nič manj kot 200 milijonov S-din.

LETOŠNJE LETO JE PRELOMNICA ZA PODJETJE

Za žirovsko Alpino je pravzaprav šele letošnje leto prelomnica v njihovem gospodarjenju. To razkrivajo tudi devetmesečni rezultati gospodarjenja. In čeprav so številke suhoparne, vendarle povedo, da so si začrtali pravo pot. Dohodek podjetja so v prvih devetih mesecih povečali v primerjavi z enakim obdobjem lani kar za 10 odstotkov, sklade pa za 23 odstotkov. Računajo, da bodo do konca leta prigrisnili za sklade blizu 200 milijonov S-din.

Nekaj več kot tisoččlanski kolektiv Alpine je vse te uspehe dosegel s skrajnimi prizadevanji. Odkrili so se tudi višjim osebnim dohodkom, pa čeprav doslej to ni bilo najbolj popularno v njihovih vrstah. Prej so si raje »spravili« malo več v lasten žep, kot pa, da bi namenili kaj več denarja za modernizacijo proizvodnje. S takšno politiko pa so sedaj, ko gre zares, skoraj v celoti prekinili.

V najhujših trenutkih tudi niso nikogar odpustili, pa čeprav so z boljšo organizacijo dela ugotovili, da imajo 50 delavcev preveč. Namesto tega so raje organizirali še en tekoči trak in ob njem zaposlili vseh 50 odvisnih delavcev pa še 20 delavcev so na novo zaposlili.

KAKSNE SO PERSPEKTIVE IN NAČRTI

Žirovski čevljarji imajo lepe načrte. Direktor tovarne Izidor Rejc pripoveduje:

»Če hočemo, da bomo res uspeli v gospodarjenju, moramo v podjetje dobiti najmanj še štiri strokovnjake. Za organizacijo proizvodnje bi takoj potrebovali dva inženirja, dva ekonomista pa v naši komercialni službi. Toda strokovnjaki na naš konec neradi pridejo, največkrat zavoljo tega, ker smo precej odmaknjeni od centra. Pa vendar se trudimo, da jih bomo kar najhitreje dobili. Mimo tega pa se moramo tudi sami še naprej izpopolnjevati, saj iz dneva v dan ugotavljamo, da nam manjka še precej znanja, da bi lahko uresničili vse, kar želimo...«

V razgovoru je sodeloval tudi Ivan Capuder, ki zdaj opravlja dolžnost sekretarja podjetja.

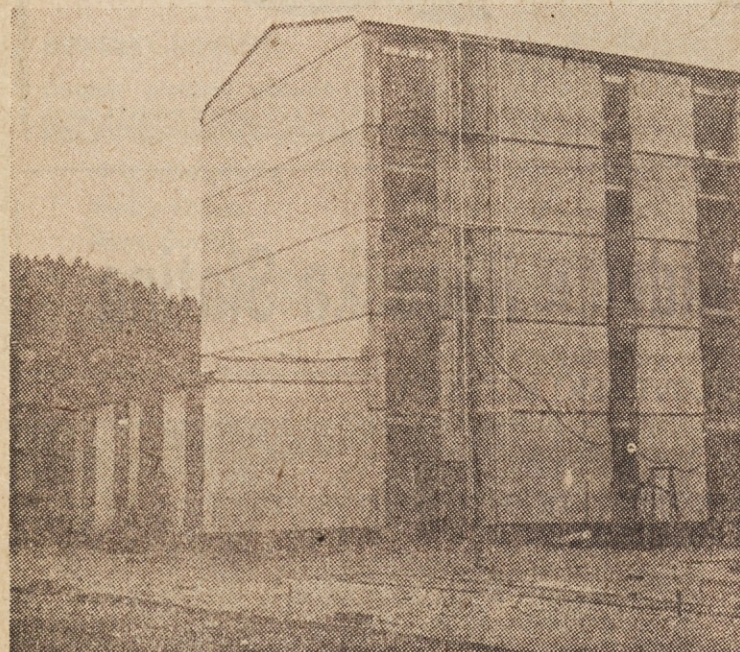
»Dve tretjini denarja, ki ga bomo letos prigrisnili na sklade, bomo namenili za nakup novih strojev in sploh za modernizacijo proizvodnje. Ze v decembru letos bomo montirali sodoben tekoči trak v šivalnici. Pa tudi v montaži bomo modernizirali sedanje tekoče trake. To nam bo omogočilo, da bodo delavci čevlje res samo sestavljali, ne pa opravljali še dodatne operacije, ki so doslej vse preveč dražile proizvodnjo. Učvrstili pa bomo tudi razvojno službo, saj moramo vedno hoditi vstric z modo.«

»DEKLICA ZA VSE«

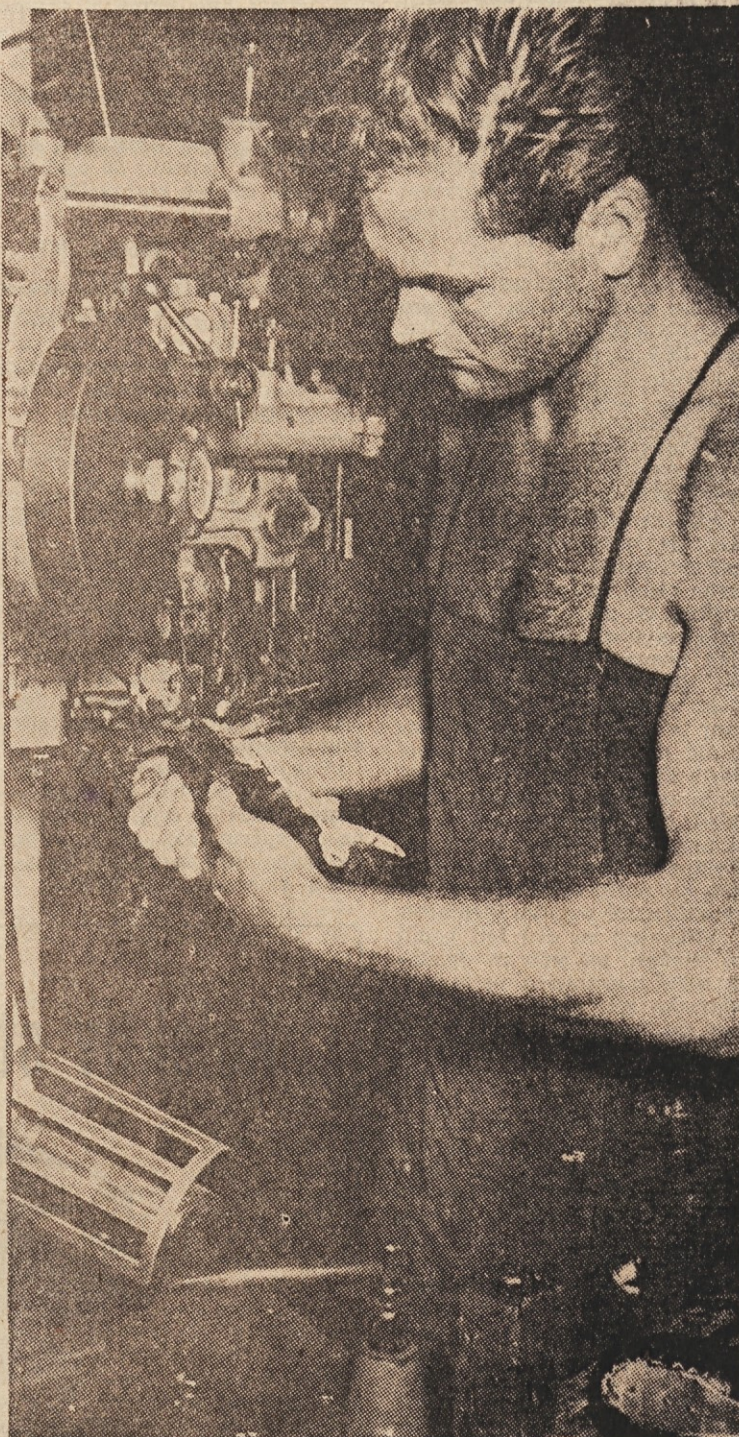
Podjetje Alpina ne pomeni za Žiri samo to, da v njej dela večina prebivalcev tega kraja, marveč je Alpina pomembna za Žiri tudi na drugih področjih življenja.

»Kadar kdo v Žireh kaj potrebuje, se obrne na Alpino,« je spet povzel besedo direktor tovarne. »Pa naj bo to kulturno društvo ali športniki ali krajevna skupnost. Za vodovod smo že dali 23 milijonov S-din, za cesto 5 milijonov S-din. Skratka, če le moremo, pomagamo vsakomur, saj gre za naše ljudi, pa čeprav ne delajo vsi v tovarni.«

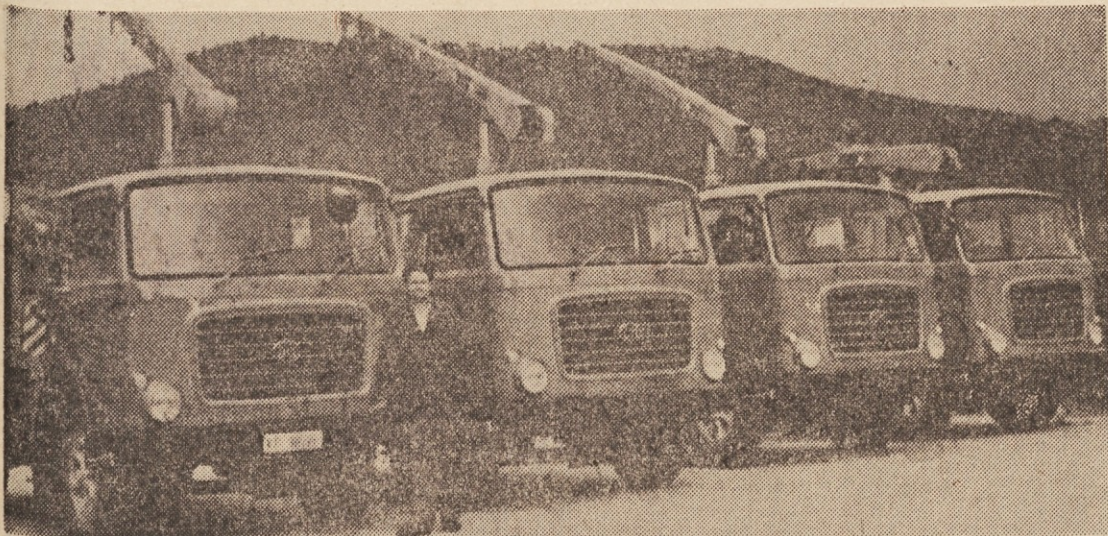
M. Z.

Poleg tekstilne tovarne v Medvodah raste nova tovarna Color. Ze prihodnji mesec bodo odprli nov obrat umetnih smol

Vsakdanji motiv v žirovski Alpini

Ročno nakladanje lesa na tovornjake je eno najtežjih, nevarnih in hkrati zelo dragih del v gozdarstvu. Zavaljo tega stav postojnskem Gozdnem gospodarstvu nenehno prizadevajo, da tudi delo pri nakladanju in razkladanju lesa mehanizirajo. Pri tem so dosegli že lepe uspehe z novimi tovornjaki znamke OM, opremljenimi z nakladalnimi napravami TI-KO

GOZDOVI NE DAJEJO DENARJA SAMI OD SEBE

Na obisku pri postojnskih gozdarjih

Postojnsko Gozdno gospodarstvo nedvomno sodi med večja podjetja ne samo v postojnski občini, marveč tudi na Notranjskem.

Zdaj je v podjetju zaposlenih blizu 900 delavcev, ki so si za letos zadali nalogo, da bodo usvarili najmanj 3 milijarde starih dinarjev bruto dohodka.

Delovno področje Gozdnega gospodarstva Postojna se pravzaprav razteza na štiri občine, to je na cerkniško, postojnsko, logaško in ilirskobistriško, tja, koder so najlepši gozdovi Notranjske in Primorske. Postojnski gozdarji so si zmeraj prizadevali, da bi dobro gospodarili z gozdnim bogastvom.

Vsa leta nazaj so uveljavljali številne ukrepe, pa najsi bo v zvezi z modernizacijo in mehanizacijo proizvodnje ali pa pri izpolnjevanju organizacije dela, delitvenih sistemov, nagrajevanju po delu, vse to z namenom, da bi znova in znova dosegli takšne delovne in gospodarske rezultate, ki bi bili v ponos slehernemu zaposlenemu.

To jim je doslej tudi uspevalo, čeprav ne povsem brez težav.

PREHOD NA SKRAJŠAN DELOVNI ČAS

Tudi ko so v postojnskem Gozdnem gospodarstvu letos prešli na 42-urni delovni teden, kar je bil tudi eden izmed ukrepov za intenzivnejše gospodarstvo, ni šlo povsem brez težav, kajti skrajšani delovni teden sam po sebi še ni pomenil kdove kakšnega napredka. Zavaljo tega prislunimo, kaj nam je o tej temi povedal Janko Požar, sekretar Gozdnega gospodarstva Postojna:

»Pravzaprav smo s skrajšanim delovnim tednom, ki smo ga v našem podjetju uvedli s prvim januarjem letos, uzakonili le tisto, kar so naši gozdarji delali že deset let. To pomeni, da so imeli naši delavci v sedemdesetih letih proizvodnje že deset let nazaj proste sobote, ker so si jih pač enostavno kar sami vzeli, če lahko tako rečem. To pa je bilo do neke mere upravičeno, saj so gozdni delavci po ves teden v gozdu in med tednom ne pridejo v stik s svetom, kaj šele, da bi si kaj uredili na občini ali kjerkoli drugje, da bi si kupili to, kar pač potrebujejo. Zato, vidite, so si kar sami vzeli proste sobote.«

»Delavci so verjetno zato pozdravili sklep samoupravnih organov o prehodu na 42-urni delovni teden, saj se jim je uredila njihova dolgoletna želja.«

»Seveda so bili delavci zadovoljni, toda kmalu bi se nam

vse skupaj izmislilo,« je nadaljeval Janko Požar. »Tako kot so si delavci prej kar sami jemali proste sobote, so si zdaj, po njihovi logiki, hoteli narediti prosto še ob petkih, ker je bila pač tudi sobota »uradno« dela prost dan. S tem pa se seveda ni mogel sprijazniti nihče, najmanj pa naši samoupravni organi. Kam pa bi prišli, če bi si dovolili kaj takega,« se je skoraj razjezil sekretar postojnskega Gozdnega gospodarstva.

Očitno so sprva gozdni delavci napak razumeli, kaj pomeni prehod na skrajšan delovni teden.

»Menili so, da zato, če bo sobota prosta, še ne bo treba bolj poprijeti za delo,« nadaljuje Janko Požar. »Toda mi smo v dobro pripravljenem elaboratu za prehod na skrajšan delovni teden lepo zapisali, za koliko bo potrebno dvigniti produktivnost, da bomo lahko prosti ob sobotah. In res so se zlasti sedaj, ko smo že prešli na skrajšan delovni čas, razkrile še mnoge notranje rezerve. Če bi samo te izkoristili, bi zlahka dvignili produktivnost za toliko, kolikor je terjal skrajšani delovni čas.«

V Gozdnem gospodarstvu so našli nekaj teh skritih rezerv. Predvsem so se pojavile ob prihajanju in odhajanju z dela.

»Dogažale so se pravzaprav nemogoče stvari,« se je v razgovor vmešal Srečko Košnik, računovodja, »da obvez, ki smo darstva Postojna. Ob ponedeljkih je večina delavcev začela z

delom šele ob enajstih dopoldne, namesto ob šestih zjutraj, kot bi bilo treba. Zavaljo tega ni prav nič nenavadnega, da ob letošnjem prvem polletju nismo dosegli takšnih rezultatov gozdarjenja, kot smo si želeli.«

NEIZPOLNJENA OBVEZA

»Iz suhih števil in analiz smo ugotovili,« je nadaljeval računovodja, »da obvez, ki smo si jih zapisali v letni načrt do polletja, nismo izpolnili. Nekateri sicer hočejo zdaj dokazovati, da v resnici več delajo, da so le pogoji dela veliko težji, skratka, vse polno je opravičil, zakaj je padla, denimo, storilnost sekačev. Toda nihče od teh delavcev noče pogledati resnici v oči...«

»Menim, da smo ga nekoliko polomili tudi z novimi merili nagrajevanja,« je dopolnil računovodjo sekretar podjetja Janko Požar. »Zlasti s tem, da smo popustili nekaterim sekačem, da v za nas nesezonskih mesecih, to je pozimi, izsilijo zelo nizke norme. To pa je povzročilo, da so jih zelo hitro dosegli in potem — seveda ne vsi — odšli domov. Več pa niso hoteli delati, ker so se bali, da jim ne bi uprava povišala norm, če bi jih preveč presegali, kot so nam to kasneje pojasnili...«

K slabši realizaciji za blizu 500 milijonov starih dinarjev v prvem polletju pa je mimo že omenjenih slabosti v sistemu nagrajevanja pripomoglo tudi to, da je bil načrt sečnje letos nižji za 19.300 kubičnih metrov lesa in da je bil odkup v zasebnem sektorju zmanjšani za 30.800 kubičnih metrov lesa.

NISO VRGLI PUŠKE V KORUZO

»Ko smo spoznali, da nam ne gre, smo na eni zadnjih sej delavskega sveta sprejeli energične ukrepe za izboljšanje gozdarjenja in torej še malo nismo pomislili, da bi odnehali z bitko, da v skrajšanem delovnem času še več naredimo,« je povedal sekretar Gozdnega gospodarstva Postojna.

In kakšni so ti ukrepi?

Predvsem so se postojnski gozdarji dogovorili, da bodo v sezonskih mesecih delali po devet ur dnevno, v nesezonskih mesecih pa šest ali sedem ur dnevno. Eden zelo pomembnih ukrepov samoupravnih organov je bil tudi ta, da so se znebili tistih delavcev, ki so za podjetje pomenili samo breme, ki stalno niso dosegali norm in so bili, naravnost povedano, v delovnem razmerju le zavaljo socialnega zavarovanja in pokojnine.

Prav zdaj si postojnski gozdarji oblikujejo tudi nova merila nagrajevanja za delo v nesezonskih mesecih, merila, ki bodo spodbudila slehernega zaposlenega pri njegovem delu.

In ne nazadnje, še bolj bodo modernizirali proizvodnjo, zlasti pa to velja za nakladanje in razkladanje lesa. Doslej so bili ob vsakem tovornjaku, ki prevažal les, mimo šoferja potrebni najmanj še štirje delavci, posledje pa bo ob modernejših nakladalnih in razkladalnih napravah lahko vse delo opravil kar šofer.

Skratka, postojnski gozdarji niso vrgli puške v koruzo.

Ob napakah, ki so jih storili, pa so se nedvomno veliko naučili. O tem tudi govori njihova znožljuba, da napak ne bodo več ponavljali.

-ič-

AUTOCOMMERCE

LJUBLJANA TRDINOVA 4

ZA VAS TRANSISTOR. ZA VAŠO ELEGANTNO BATERIJSKO SVETILKO SAMO 1,5 V BATERIJE

USTANOVljena LETa 1915

KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOJE — CELJE

- GOSPODINJSKA IN DEKORATIVNA KERAMIKA
- GRAFITNI LONCI
- OPEČNI IZDELKI

emona KVALITETA

V NOVI OBLEKI

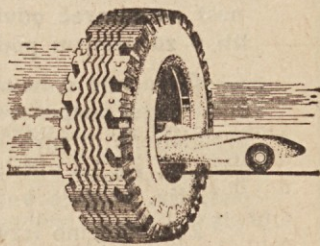

DVA NOVA IZDELKA

TURIST — KRUH s kumino

in ROŽIČKI

izdeluje

Veletrgovina

Ljubljana, Bežigrad 6

vas vabi, da izberete iz sortiranih zalog:

Usnje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike, gumijevе cevi, gume v ploščah in palicah, gumijevе profile, silinasta in poronska permena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijevе izdelke, mehanski tekstil, klobučevino, auto, vrvarske izdelke, polirne liske, dekorativne tkanine in vrvice, zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maske, očala, rokavice, ohlajala, izdelke, plastične mase za izdelavo, lustrir, vinil, vinaz, altrapas, straulo, plastične mase, gume in usnje, barve in ake, usnjeno tekstilno, platneno in kovinsko galanterijo, pisalne, računske, frankirne, enilgovaške, razmnoževalne in zrisne stroje ter elektronerije, inštrume, opremo in opremo za mlinsko industrijo

Rudniki svinca in topilnica Mežica

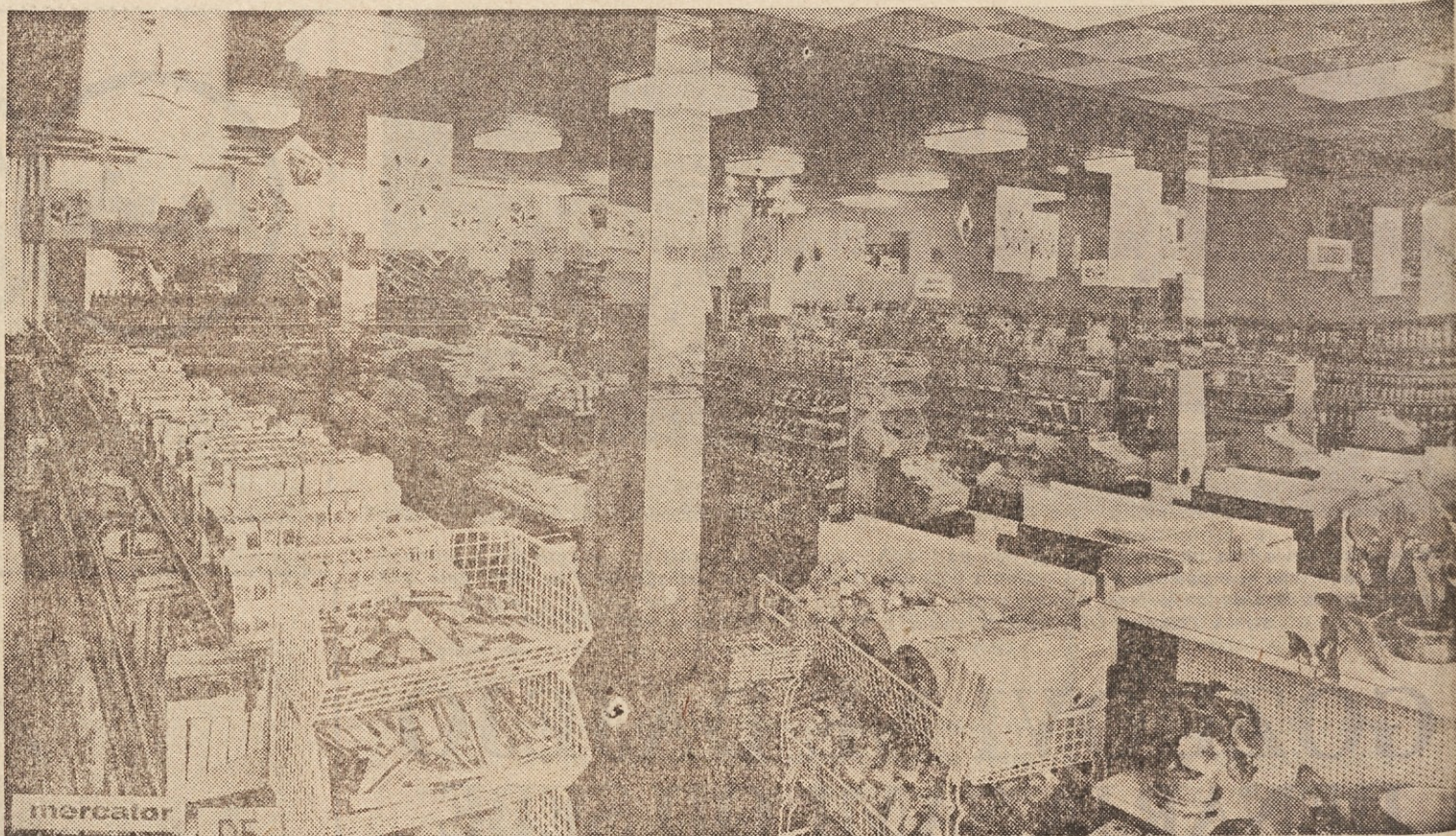
Naše akumulatorje znamke MUNJA Zagreb in VESNA Maribor, prav tako akumulatorje tujih firm lahko odšlej kupite po nižjih cenah v naših lastnih prodajalnah v

- Ljubljani, Ilirska 7
- Zagrebu, Trg žrtava fašizma
- kmalu tudi v Mariboru na Tržaški cesti

Mehanizacija počasi, vendar vztrajno prodira tudi v gozdarstvo. S stroji tudi v Gozdnem gospodarstvu v Postojni opravljajo zdaj mnogo del, ki so jih še pred nedavnim opravljali z rokami. Na našem posnetku vidimo motorni molekulator pri delu

NIHČE NE BI BIL RAD ZADNJI

Pogled v eno izmed samopostrežnih prodajaln

V veletrgovini Mercator delijo po navadi z osemnajst

Osemnajst poglavij bi morali izpisati iz Mercatorjeve gospodarske in poslovne kronike, če bi hoteli vsaj približno predstaviti vsestranska prizadevanja tega skoraj tritisoččlanskega kolektiva. Mercatorjeva dejavnost se namreč odvija v 18 integriranih poslovnih enotah, ki so znale svojo gospodarsko moč zlititi in obogatiti v združenem podjetju, enem največjih te vrste pri nas.

Govorimo o novejši Mercatorjevi zgodovini, ki zajema obdobje zadnjih šestih let. Za to obdobje je značilen nagel gospodarski in poslovni vzpon. Ko v Mercatorju pripovedujejo o tem vzponu, zatrjujejo, da je plod premišljene integracije, ki je imela vselej vnaprej opredeljen namen. Gospodarsko in samoupravno moč tako združiti, da bo videlo in uresničilo vsako združenih podjetij svoj, hkrati pa tudi skupni napredek združenega podjetja, ki daje varno gospodarsko zavetje vsakomur in vsem.

Zelo načelno izzvani ta trditve, zato jo naj potrdijo izkušnje.

Jože Mokorel, direktor poslovne enote Tržič, pravi: »V letošnjem prvem letu združitev s podjetjem Mercator smo vložili v naši poslovni enoti v investicije 100 milijonov starih dinarjev. Odkupili smo dva prodajna prostora, zgradili novo samopostrežno trgovino in odkupili prodajne prostore v stolpnici. Brez združitve z Mercatorjem ne bi mogli uresničiti našega investicijskega načrta, saj smo uspeli v minulih letih zbrati za investicije le nekaj več kot 10 milijonov dinarjev. To je torej otipljiv dokaz za prednost in uspešnost integracije, kar občutimo v naši poslovni enoti prav vsi. Večkrat se celo pogovarjamo, čemu nismo že veliko prej storili tega koraka. Tako bi lahko že prej nalogali sredstva tudi v druge potrebe trgovine, med drugim v izobraževanje in v šolanje trgovskih delavcev, saj smo prav v Tržiču znani po tem, da gospodarimo s slabo kadrovsko zasledbo.«

Janez Selan, vodja komercialne v Tovarni mesnih izdelkov: »Združitev z Mercatorjem je za nas življenjskega pomena. Prej se je naša trgovska mreža manjšala, saj smo morali vsako leto zapreti nekaj poslovalnic. Z združitvijo smo dobili tržišče, naša proizvodnja se je zato znatno povečala, saj zdaj proizvajamo samo tako imenovanih mehkih mesnih izdelkov štirikrat več kot pred integracijo. Poleg tega nas je matično podjetje oprostilo prvi dve leti dajatev in nam tako omogočilo,

da smo se dokopali do moderne industrijske proizvodnje. Nakupili smo najmodernejšo stroje, kakršnih nima v naši stroki nobeno podjetje v Jugoslaviji.«

Jože Resman, komercialist poslovne enote Grmada:

»Bili smo med prvimi, ki smo se pred šestimi leti združili z Mercatorjem. Tedaj smo imeli trideset prodajalnih in skrajno neprimerna skladišča. Po integraciji smo odprli sedem novih poslovalnic, deset smo jih modernizirali, dobili smo skladišča in, kar je za nas zelo pomembno, zagotovljeno imamo dnevno oskrbo s kvalitetnim blagom iz drugih poslovnih enot, med njimi iz Sadije-Zelenjave in Tovarne mesnih izdelkov.«

MED NAPISANIMI ZAKONI IN ŽIVLJENJEM

Poslovne niti Mercatorja se stekajo iz poslovnih enot, ki so raztresene po dobrih delu Slovenije. Poleg ljubljanskih občin prodaja Mercator v občinah Grosuplje, Vrhnika, Logatec, Domžale, Litija, Ribnica, Metlika, Novo mesto, Trebnje, Mozirje in Tržič. Tako usmeritev razvoja trgovske mreže, pravijo delavci v podjetju Mercator, nedvomno pomeni širjenje tržišča, kot ga pač terja poslovna politika, toda hkrati pomeni tudi nekakšno vračilo dolga ti-stemu potrošniku, ki je bil še včeraj prikrajšan za dobrino, kot jih lahko nudi moderna trgovina in ki so bile še včeraj dostopne samo potrošnikom večjih središč.

Ob tako »raztresenem« poslovnem življenju Mercatorjevega kolektiva je bržčas težko že v začetku zagotoviti popolne samoupravne odnose. V Mercatorju sicer trdijo, da dosedanjim odnosom ni kaj reči, vendar ob tem dodajajo, da je kljub vsemu potrebno njihovo samoupravno in gospodarsko prepletenost, kot so jo uzakonili, še piliti in gladiti.

»Menimo, da centralizirano gospodarjenje in samoupravljanje v tako razvitem kolektivu, kot je naš, ni možno. Centralistična gospodarska politika bi nedvomno zmanjšala pobudo večine kolektiva za lastno gospodarjenje in s tem za splošni gospodarski napredek podjetja,« meni Stane Vrhovec, direktor razvojno-planskega sektorja Veletrgovine Mercator.

Edo Božič, diplomirani ekonomist, ki je hkrati tudi predsednik IO sindikalne podružnice: »Kljub dokajšnemu številu samoupravnih teles je vendar mogoče doseči soglasje pri vprašanjih, ki zadevajo nadaljnjo perspektivo celotnega podjetja.«

Vinko Kušar, predsednik centralnega delavskega sveta: »Vedeti je treba, da gospodarijo poslovne enote s polovico ustvarjenih sredstev, da se je pa potrebno o drugi polovici odločiti skupno, pošteno in preudarno, da ne bi prizadeli nobene poslovne enote, da ne bi ogrozili tudi celotnega razvoja podjetja.«

In kako presajajo Mercatorjevi delavci napisane samo-

upravne pristojnosti v življenje?

»Ko smo na primer na delavskem svetu razpravljali o letošnjem polletnem poslovnem poročilu poslovne enote,« pripoveduje Jože Mokorel, »smo hkrati sklenili, da bomo ob polletnih gospodarskih uspehih razpravljali vnovič, ko bo izdelana analiza za vse podjetje, da bi se lahko primerjali z drugimi, da bi vedeli, kako smo gospodarili med osemnajstimi poslovnimi enotami. To smo tudi storili. Med prebiranjem analize smo se ustavili pri vsaki postavki za vseh osemnajst poslovnih enot ter sproti ugotavljali — tu dobro gospodarimo, tam pa naše gospodarjenje škriplje. Delavci so lahko sami videli črno na belem, kje v prihodnje kaže poprijeti. Takšna primerjava je velika moralna in materialna preizkušnja. Ničče ne bi bil rad zadnji.«

Sobesedniki postajajo ob tej izjavi gostobesedni.

Tončka Jare, prodajalka v poslovni enoti Grmada, meni: »Na sestankih delovne skupnosti razpravljamo o vseh pomembnih tekočih poslovnih vprašanjih. Pri tem se oslanjamo na podrobne zapiske samoupravnih organov in poročila s sestankov poslovodij.«

Dušan Mole, upravnik centralnih skladišč in sekretar OO ZKS: »V našem ožjem kolektivu nas je 200 in lahko trdim, da smo vsi o vsem dobro obveščeni. Kadar gre za odločitve, ki še posebno zadevajo našo delovno skupnost, potlej se sestanemo v petih skupinah. Tako smo razpravljali na primer o

internih aktih, o rezultatih gospodarjenja itd. Veliko je tudi individualnih posvetov predstavnikov samoupravnih organov s svojimi sodelavci.«

Jože Mokorel, ki je pravzaprav izzval to razpravo, nadaljuje: »Prav nobenega dvoma ni, da imamo vsi zaposleni, tudi tisti v najbolj oddaljenih poslovalnicah na vpogled vse podatke, da vemo, da si nimamo pri nas česa skrivati in da imamo tudi možnost vplivati na gospodarjenje in ga uravnavati. Vendar se te pravice dosledno ne poslužujemo. Zgodí se, da obleži gradivo v predalu, ne da bi ožji kolektiv vedel zanj. Torej vemo, kje smo kot gospodarji in upravljavci premalo delavni — naša beseda zamira na poti od samoupravnih organov do posameznika in narobe, seve.«

SKORAJ TRICETRT DOHODKA SE OBRNE NA PRODAJNI MIZI

Sedemdeset milijard starih dinarjev realizacije — od tega 55 milijard v maloprodaji — označuje letošnji predvideni poslovni uspeh Veletrgovine Mercator. Direktor razvojno-planskega sektorja Stane Vrhovec primerja letošnje polletne uspehe z enakim obdobjem lani:

»V polletju je znašala realizacija 34 milijard starih dinarjev, kar je za 14 % več kot lani v enakem obdobju, povprečne zaloge so letos za 5 % manjše, čista razlika v ceni se je zmanjšala za 3 %, osebni dohodki so porasli za 18 %. Navzlic temu pa še vedno ne moremo govoriti o ravnesvju med potrebami in razpoložljivimi obratnimi sredstvi. Tak naš položaj seveda ni izjemen, kar pa ne more biti niti tolažba niti ne pomeni, da si ne bi mogli urediti poti do boljšega gospodarskega položaja. Zato moramo vsa prizadevanja za nadaljnji razvoj podjetja, tudi kar zadeva razširjeno reprodukcijo, nasloniti predvsem na lastna sredstva, z zmanjševanjem stroškov, z večjo poslovno — kar pomeni hkrati večje obračanje kapitala.«

Skoraj tri četrtine našega dohodka se obrne na prodajni mizi, na koncu samopostrežnih polic pri blagajni. Stotisočkrat je potrebno stezati roke, tlikokrat se razležejo obrabi v prijazni, prosim' in izvolite', preden steče dinar za dinarjem

v skupni seštevek.« Tako pravi generalni direktor Adolf Ostere, kot da bi pri tem hotel posebej poudariti, kako pomembno vlogo ima prodajalec v skupnem poslovnem razvoju, hkrati pa bi hotel s tem opredeliti bistvo odnosov med potrošnikom in trgovino.

V ta odnos pa se mora nujno čimprej vrniti še tretji dejavnik — industrija. »Trgovina mora pritisniti industrijo,« se vključuje v razgovor Marjan Pogačnik, direktor splošnega sektorja, »da bo proizvajala tisto, kar potrošnik želi in potrebuje. Prav tako bo morala industrija prisluhniti tudi modernemu razvoju trgovine, spremljati moderno prodajno tehniko in zagadeti uvesti paletizacijo ambalaže. Danes je vsak zaboj drugačne velikosti, kar silno zavlačuje poslovanje in povečuje stroške. V deželah, kjer poznajo paletizacijo, razkladata na primer desetonski tovor dva delavca deset minut, pri nas pa enak tovor osem delavcev eno uro!«

SKUPNI IMENOVALEC ŽELJA

Za zaključek prisluhnimo še temu, kakšni načrti rojijo po glavah Mercatorjevih delavcev, ko odgovarjajo na vprašanje, kako bi najbolj gospodarno naložili svoj čisti dohodek.

Dušan Mole: »Če bi moja obveljala, potlej bi si želel novo skladišče. Poleg tega pa ne bi smeli pozabiti tudi v prihodnje na rast življenjske ravni delavcev, zlasti imam v mislih stanovanjsko gradnjo in ureditev otroškega varstva, saj je v našem kolektivu med zaposlenimi trideset žensk.«

Janez Selan: »Prednost dajem krepitvi poslovnega sklada. Veste, kaj bi pomenilo za nas, če bi bili denarno tako pri močeh, da bi lahko poravnali račune že v osmih dneh, ne pa tako kot danes, ko zavlačujemo s plačilom — seveda tudi zaradi drugih — 60 in še več dni. Če bi se nam posrečilo ustvariti takšno finančno moč, potem s prodajo nikoli ne bi bili v zadregi, dohodek bi porasel in lahko bi pokrivali vse druge naše potrebe.«

Vinko Kušar: »Predvsem ne smemo pozabiti na širjenje trgovske mreže. — Ne mislim na nove integracije, ampak v glavnem na modernizacijo in širjenje sedanjih zmogljivosti. Samo po tej poti si tudi predstavljam dvigovanje osebnih dohodkov, hkrati pa bi si tako ustvarili tudi pogoje za odpiranje novih delovnih mest.«

Jože Mokorel: »Morebiti bi kazalo večje investicije za določen čas prestaviti, da bi usmerili več sredstev v obratni kapital. Prav tako se zavzemam za modernizacijo in širjenje maloprodajne mreže.«

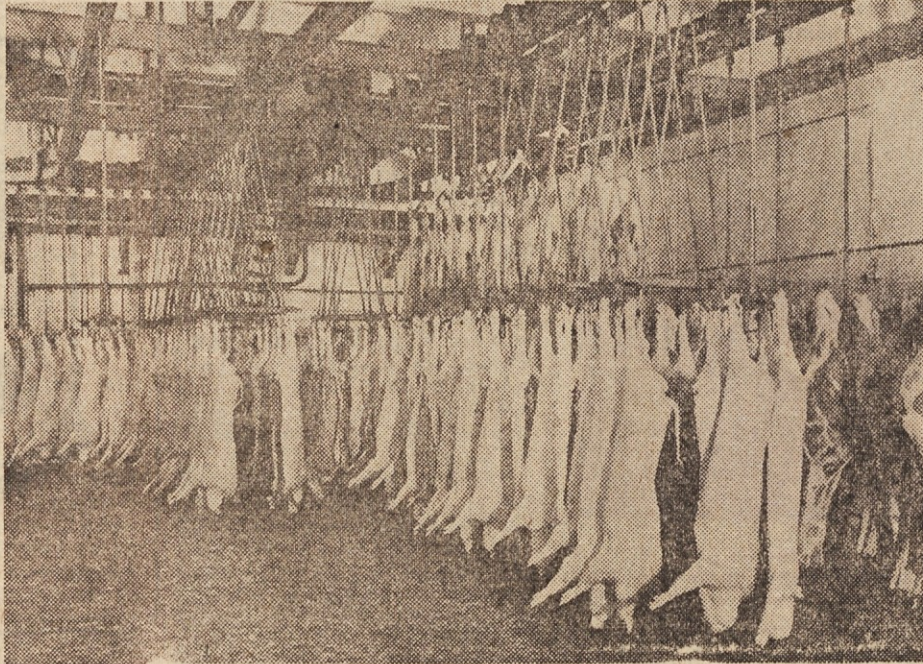
Jože Resman: »Najprej bi morali obnoviti še nekatere zastarele trgovine in tako razširiti in modernizirati trgovsko mrežo.«

Presenetljivo, da je mogoče v tako velikem kolektivu, kjer se interesi posameznikov in ožjih kolektivov nujno med seboj križajo, določiti skupni imenovalec želja — naložbe v razvoj in krepitev materialne osnove. In to celo v kolektivu, kjer nihče ne bo bita zadnji!

KA

Mercatorjeva prodajalna sadja in zelenjave na Miklošičevi cesti v Ljubljani

Obrat TMI: razhlajevanje mesa pred distribucijo

CANKARJEVA ZALOŽBA

predstavlja

program knjižnih zbirk za leto 1968

Z B I R K A M O Z A I K

Francis Scott Fitzgerald: NEŽNA JE NOČ

Roman »Nežna je noč« znanega ameriškega pisatelja Fitzgeralda (1896—1940) je rahločutno napisana zakonska tragedija človeka, ki o b svoji samo na pol ozdravljeni ženi, sredi bogataškega in v površnost usmerjenega okolja neumorno — in v bistvu brezuspešno — išče pravi smisel svojega zakona, odnosov med moškim in žensko nasploh ter hkrati svojega tako odgovornega poklica. Ob tej osrednji zgodbi pa je pisatelj nanizal še vrsto drugih življenjskih usod.

Frank Slaughter: DR. SPENCER BRADE

Avtor romanov »Kirurg dr. Carter« in »Voni dan«, ki sta se slovenskim bralcem zelo priljubila, slika v tem romanu zdravnika, ki v boju s protežiranci izgubi smisel za poštenost in sam stopi z začrtane poti: postane »modni« zdravnik, špekulant in brezobziren zaslužkar. Toda po globokih notranjih pretresih zmaga v njem zdrava narava: svoj poklic začne opravljati spet z vso odgovornostjo.

Arthur Hailey: HOTEL

Haileyev »Hotel« stoji v New Orleansu. Roman je kakšna hotelska kronika najzanimivejših dogodkov, ki se odigrajo v teku enega tedna. V tem času hotel končno menja lastnika; nekateri poprej zapostavljeni uslužbenci dobijo zadoščenje, nekaj zajedavcev pa si mora poiskati drugo službo. K zanimivi fabuli pa svoj delež bistveno prispevajo tudi hotelski gostje, predvsem bogat angleški par, ki ima na vesti hudo prometno nesrečo, neki tat, ki izvede v hotelu več drznih vlomov, orgije s poskusom posilstva itd. Zaradi prijetne, nadvse kvalitetne pripovedi je bil roman v ZDA poldrugo leta na bestsellerski listi, podoben uspeh pa je doživel tudi v 15 drugih jezikih, v katere je doslej preveden.

Zbirka »BIOS«

Irving Stone: MORNAR NA KONJU

Avtor znanega romana »Sla po življenju« je v romanu »Mornar na konju« prepričljivo opisal življenjsko pot pisatelja Jacka Londona, tega svetovnega romarja in potepuha, slepega potnika in mornarja, lovca in iskalca zlata, neutrudljivega literarnega garača in velikega ljubitelja človeka. Londonovo pisano življenje, polno pustolovščin, samorastni literarni vzpon, filozofsko poglobljena osebnost — vse to je tako razgibano, polno zapletov in nepričakovanih situacij, da bralca dobesedno potegne v tok dogajanj. Samo tako izkušen pisatelj biografij, kot je Irving Stone, je lahko o življenju Jacka Londona napisal knjigo, ki jo beremo kakor najbolj napet roman.

Marcel Druon: PREKLETI KRALJ

To je moderen zgodovinski roman, ki je za slovel že po vsem svetu. Znani francoski pisatelj verodostojno oživlja dogodke v Franciji XIV. stoletja: pred bralca razgrne čas od procesa proti zadnjim templarjem pa vse do začetka stoletne vojne. Ta obširna zgodovinska freska, sestojeca se iz 6 knjig (vsaka ima poseben naslov, vse pa so snovno docela povezane med seboj) bo dragocen dodatek v knjižnici vsakogar, ki ga zanimajo mikavno prikazani zgodovinski dogodki. Ob koncu leta 1968 boste dobili prva dva zvezka (**Železni kralj** in **Zadavljena kraljica**) v eni knjigi, kmalu potem pa bodo izšla štiri nadaljevanja. Ta roman v šestih velikih zvezkih je namreč tako enoten, da bi vsak bralec primoran seči tudi po nadaljevanjih. Že v romanu **Železni kralj** (tako so imenovali kralja Filipa Lepega) se začneja uredniševati prekletstvo zadnjega templarja, ki ga je kralj Filip dal sežgati na grmadi: prekel je vso bodočo dinastijo francoskih kraljev. Uso da drugače prav uspešnega kralja se žalostno konča, še bolj pa je žalostna usoda njegovega sina in njegove žene, »zadavljene kraljice«, ki jo da njen mož sam zadaviti.

Paul Gillette: SPOLNE VARIANTE

V tej knjigi govori avtor, ki je ugleden ameriški psiholog, o variantah normalnega spolnega zadovoljevanja, še več pa o raznih odklonih in »nemoralnostih«. Vseeno pa besedo »nemoralno« uporablja le poredkoma in večkrat pripominja, da številni psihiatri z ozkosrčnim tolmačenjem pojma »nemoralno«, žal, samo begajo ljudi in iz njih umetno ustvarijo bolnike. Po njegovem nobena ali skoraj nobena oblika spolnega zadovoljevanja sama po sebi ni nemoralna, pač pa so nenormalni takšni posamezniki, ki zaradi kakršnihkoli motenj ubirajo samo postranska pota. — V Gillettovi knjigi je marsikaj šokantnega, vseeno pa ne gre za spogledovanje s pornografijo, marveč za resno delo resnega znanstvenika.

Zaradi kvalitetnega, nadvse skrbno in pretehtano izbranega programa, ki bo mikaven in privlačen prav za slehernega ljubitelja lepe in dobre knjige, smo prepričani, da nam bodo ostali zvesti vsi dosednji naročniki, še več, trdno tudi upamo, da se bo število naročnikov na naše zbirke še občutno povečalo.

Naročnina na vsako zbirko, vsako s tremi knjigami, vezanimi v platno, znaša 108,00 N-din. Naročnina je plačljiva v desetih zaporednih mesečnih obrokih. Obroke je treba začeti plačevati z januarjem 1968 oz. po prejemu položnic.

Za leto 1968 uvajamo ugodno novost:

če bi se morda kdo le ne mogel odločiti za naročilo kompletne zbirke, lahko po svoji izbiri naroči iz obeh zbirk najmanj tri knjige, tj. vsak ima možnost, da si izoblikuje zbirko po svojem okusu. Vsaka knjiga velja naročnika samo 36,00 N-din (3600 S-din), seveda samo v primeru, če naroči najmanj tri knjige. Kdor bi morda naročil samo eno ali dve knjigi, jih bo dobil po knjigarniški ceni, ki bo seveda višja.

IZPOLNITE, ODREŽITE

IN ČIMPREJ ODPOŠLJITE

NA NASLOV

**CANKARJEVA
ZALOŽBA**

Ljubljana, Kopitarjeva 2

Naročila sprejemajo tudi vse

knjigarne po Sloveniji!

Naročilnica za knjižne zbirke

Podpisani(a):
 poklic:
 zaposlen(a) pri:
 stanujoč(a):
 pošta:
 nepreklono naročam (ustrezno podčrtajte ali obkrožite):
 zbirko »MOZAIK« (tri knjige, vez. v platno) 108,00 N-din
 zbirko »BIOS« (tri knjige, vez. v platno) za 108,00 N-din

Ne naročam nobene kompletne zbirke, pač pa naročam od obeh zbirk po naročniški ceni (36,00 N-din) tele knjige, vez. v platno:

(Naročiti je treba najmanj tri knjige! Če kdo naroči manj, mu založba zaračuna knjige po knjigotrški ceni.)

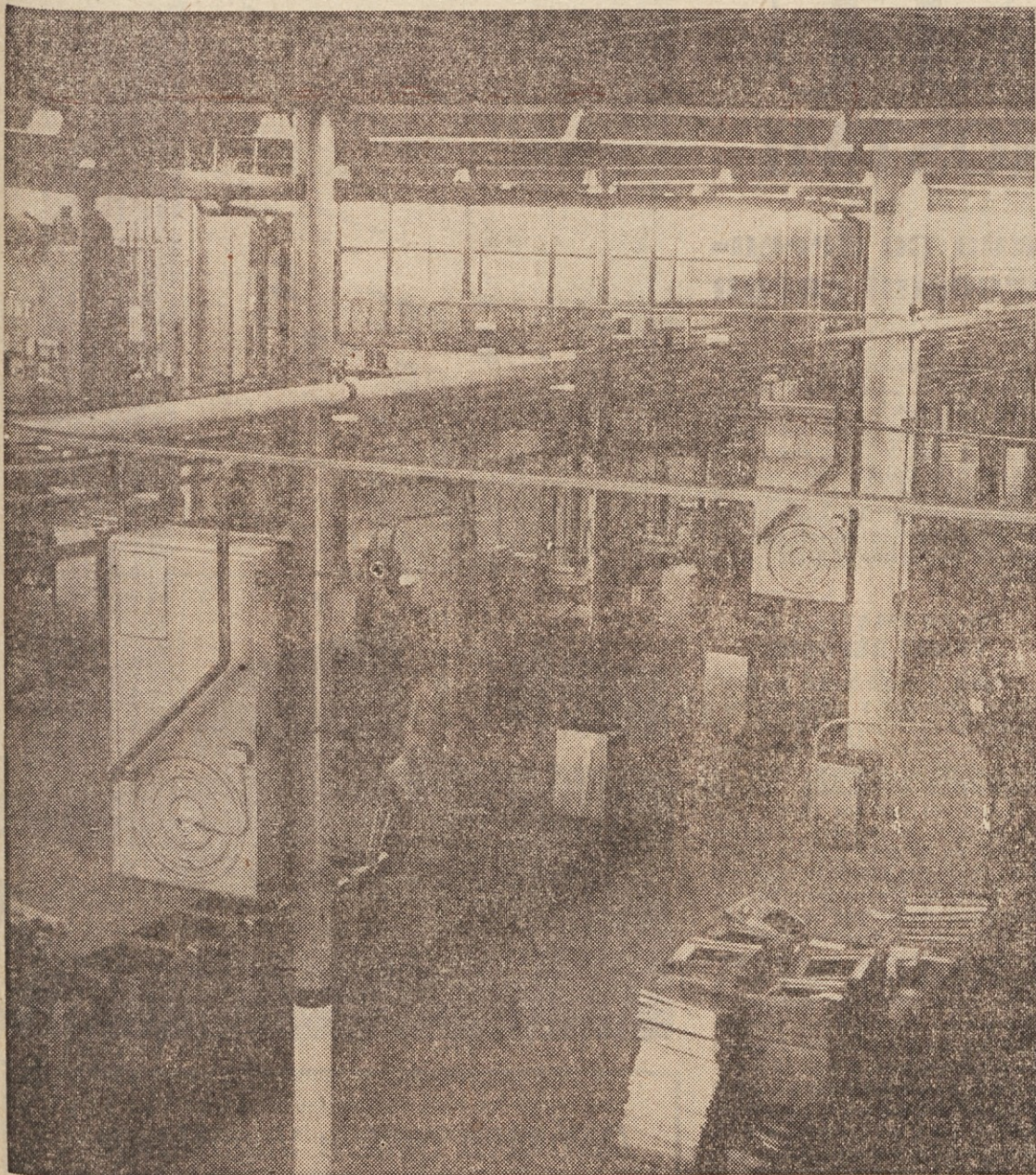
Knjige pošiljajte: na dom — v službo — prevzajem osebo.

Naročeno zbirko bom plačal(a) takoj v celoti — v desetih mesečnih obrokih. Naročnino bom začel(a) plačevati z januarjem 1968 oz. po prejemu položnic.

Obvezujem se, da bo naročnina poravnana do konca leta 1968 in da bom založbi sporočil(a) vsako spremembo naslova.

Datum:

Podpis, za pravne osebe tudi žig

Na tekočem traku avtomatskih pralnih strojev v tovarni gospodinjskih strojev Gorenje

MILIJONTI IZDELEK GORENJA

Obisk v tovarni gospodinjske opreme Gorenje v Velenju

Letos bo eno od gospodinjstev v Jugoslaviji ali kje drugje v Evropi dobilo milijonti izdelek tovarne gospodinjske opreme Gorenje iz Velenja. Milijonti izdelek je vsekakor pomemben jubilej za tovarno. Predvsem pa je to obveza za kolektiv, da še vnaprej prisluhne, sliši in upošteva želje potrošnikov ter temu primerno oblikuje svoj proizvodni program. Zato tudi mi izkoriščamo priložnost, da bi se tako malo bolje seznanili s to našo tovarno, ki se prebija v evropski vrh tovrstnih proizvajalcev.

LE Z VELIKOSERIJSKO PROIZVODNJO

Se pred slabimi sedmimi leti so v Gorenju proizvedli le 27.000 različnih izdelkov za potrebe gospodinjstev, letos pa v Gorenju predvidevajo, da bodo proizvedli že 350.000 kosov različnih vrst štedilnikov ter 40.000 avtomatskih pralnih strojev. Tudi vnaprej bo velenjska tovarna gospodinjske opreme gradila svoje proizvodne programe na avtomatskih pralnih in drugih gospodinjskih strojih. Kot so povedali predstavniki tega podjetja, bodo po srednjeročnem načrtu že leta 1970 proizvedli blizu 600.000 najrazličnejših gospodinjskih strojev in aparatov.

Ze letošnji izdelki Gorenja pa izpričujejo veliko večjo kakovost.

Naj opišemo samo enega, ki je prišel na trg pred slabim mesecem.

To je pralni stroj super avtomat PS-625, kot so ga uradno poimenovali v Gorenju. Od dosežkih tovrstnih pralnih strojev se razlikuje po tem, da ima kar devet pralnih programov, med njimi za predpranje in škrobljenje, da je obišče stroja emailirano, medtem ko je bilo doslej le lakirano. Se cena: 285.000 S-dinarjev.

Takšen izdelek so potrošniki zahtevali že dlje. Tovarna gospodinjske opreme si je sicer prizadevala, da bi že prej zadovoljila potrebam in zahtevam potrošnikov, toda to ji je v celoti uspelo šele sedaj, ko imajo na voljo tudi dovolj velike proiz-

jih dosežejo za prodajo izdelkov na tujem trgu, so kljub visokim carinskim dajatvam enake cene nam na domačem trgu.

Najbolj pa delavce v Gorenju razveseljuje to, da so pri domačih potrošnikih opazili vse večje zanimanje za čim boljše in čim kvalitetnejše gospodinjske stroje.

»Zahtevnost potrošnikov je za nas velika spodbuda,« pravi jo v Gorenju, »saj so s tem serije, ko hkrati proizvajamo izdelke enake kvalitete, tako za domači kot inozemski trg, znatno večje in s tem tudi cenejše...«

Mimo kvalitete in cene izdelkov pa je za potrošnike izredno pomembno, da ima tovarna tudi dobro organizirano servisno službo. Razširjeno mrežo servisnih delavnic pa je možno zagotoviti šele tedaj, ko je na trgu velika količina izdelkov. In za velenjsko tovarno gospodinjske opreme je šele letošnje leto tisto, ko je že preplavila trg s tolikšno količino izdelkov, da se ji splača organizirati tudi večje število servisov. Zavoljo tega bodo v najkrajšem času povečali tudi število lastnih servisnih centrov, od sedanjih petih na 22 v prihodnje. Organizirati pa nameravajo v Gorenju tudi potujoče servise.

IN ŠE: KAKŠNA JE PRIHODNOST PODJETJA

Letos bodo v velenjski tovarni gospodinjske opreme ustvarili že 21 milijard starih dinarjev bruto produkta. Za leto 1970 pa predvidevajo, da bodo proizvedli že za 45 milijard starih dinarjev najrazličnejših gospodinjskih strojev. Takšno povečanje proizvodnje pa bo šlo predvsem na račun povečane proizvodnje avtomatskih pralnih strojev.

Razen tega pa pomeni sodelovanje z mnogimi domačimi podjetji in sodelovanje z znano italijansko tovarno pralnih strojev REX, predvsem pa dosedanje izkušnje zaposlenih v tovarni gospodinjske opreme Gorenje Velenje tisti trdni temelji ki celotnemu kolektivu zagotavljajo delo in s tem razvnetost, trošnikom pa kvalitetne izdelke.

vodne zmogljivosti.

Potrošniki pa mimo kvalitetne izdelave zahtevajo tudi primerne cene. Potrošnikom dostopne cene pa je možno doseči samo z velikoserijsko proizvodnjo. To težnjo v velenjskem Gorenju z organizacijo velikoserijske proizvodnje tudi že uspešno uveljavljajo. Kot primer naj navedemo, da so v Velenju prav z velikoserijsko proizvodnjo zmanjšali normativ za izdelavo električnega štedilnika na tri in pol ure.

Tako organizirana proizvodnja in posluš za zahteve potrošnikov sta velenjski tovarni gospodinjske opreme že lani zagotovila močno rentabilno poslovanje, saj je že tedaj znašal njihov koeficient obračanja sredstev 6, kar pa pomeni zelo visoko stopnjo obračanja kapitala.

A vendar čaka kolektiv Gorenja še veliko nalog, zlasti kar zadeva oskrbovanje z reprodukcijskim materialom, zmanjševanje zalog, urejanje likvidnosti itd.

ZA DOMAČI TRG NI VEČ VSE DOBRO

Ze na začetku tega zapisa smo omenili, da bodo v Gorenju letos proizvedli in prodali milijonti izdelke.

Kako jim bo to uspelo? Velenjska tovarna gospodinjske opreme proda približno 75 odstotkov svojih izdelkov na domačem in 25 odstotkov na tujem trgu. Svoje izdelke prodajajo po vsej Jugoslaviji, v tujini pa v glavnem v Zahodni Nemčiji in Madžarski. Cene, ki

NA RAZPOTJU MED POTREBAMI IN MOŽNOSTMI

Razvojna pot Podjetja za PTT promet Ljubljana po decentralizaciji ali potem ko je prešlo na gospodarnostni račun

Podjetje za PTT promet Ljubljana je bilo ustanovljeno 1961. leta na področju avtomatske mrežne skupine Ljubljana. Z ustanovitvijo je podjetje pridobilo enake pravice kot druge delovne organizacije, medtem ko je bila prej ptt panoga več ali manj organizirana kot javna služba. Z ustanovitvijo podjetja so tudi ptt delavci pridobili pravico samoupravljanja ter s tem možnost, da v celoti prevzamejo odgovornost za nadaljnjo razvojno pot svoje delovne organizacije.

Skupaj s samoupravnimi pravicami pa so ptt kolektivi prevzeli tudi odgovornost za nemoteno funkcionalnost službe v panogi, ki je zaradi procesa prenosa enotna in obvezno izredno povezana. Nova organizacija je zahtevala posebno pazljivost pri reševanju vprašanj, kako uskladiti tako zahteven proces funkcionalnosti pri sočasnem razvijanju pobud neposrednih proizvajalcev.

Proces decentralizacije je povzročil, da so bile v podjetjih ustanovljene osnovne enote, pri usklajevanju in koordiniranju ptt funkcionalnosti in razvojnega programa v republiki pa Skupnost ptt podjetij SRS, medtem ko smo v merilu federacije dobili Skupnost JPTT. Taka organizacija je zahtevala od kolektivov posebno veliko prizadevnost v tem, kako opredeliti naloge podjetja, naloge republiških skupnosti in Skupnosti JPTT. Kar zadeva funkcionalnost, posebnih problemov ni bilo, kar pa zadeva gospodarenje in ekonomsko ureditev medsebojnih odnosov, so iskali kolektivi pota za usklajitev programov in pravilno angažiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo. Utrjevanje tega procesa ob vedno številnejših pobudah neposrednih proizvajalcev je zelo hitro terjalo hitrejšo ekonomizacijo panoge, kot jo je predvidel zakon o JPTT iz leta 1960. Zato je bila potrebna sprememba zakona, ki je podjetjem omogočila, da sama določajo cene za večino ptt storitev razen za pisma in dopisnice.

Ta razvojna stopnja je bila uzakonjena leta 1965, ko je bila tudi v organizacijskem smislu izvedena sprememba in so bile ukinjene republiške skupnosti PTT. Zaradi zagotovitve enakomernega razvoja vseh področij in čimvečje funkcionalnosti je bilo na področju SRS formirano Združeno ptt podjetje; s tem pa so bile zelo določeno opredeljene funkcije in obveznosti tako podjetij kot združenega PTT podjetja.

Proces integracije znotraj republike je omogočil, da je program razvoja zvez na ravni podjetja, združenega podjetja in federacije dokaj točno razmejen, proces modernizacije, avtomatizacije in razširitve kapacitet pa skladen oziroma nemoten.

Tako pogojena razvojna pot ptt službe v ekonomizacijo in utrjevanje pravic neposrednih proizvajalcev je ptt podjetju omogočila, da je ob sodelovanju komunalnih skupnosti na področju ljubljanske regije zelo hitro zasnovalo načrt razvoja ptt kapacitet, ki je usklajen z generalnim planom razvoja ptt mreže v SFRJ. Na podlagi take poraz-

delitve sredstev je podjetje pričelo s hitro modernizacijo sredstev prenosa ptt storitev. Če pogledamo kapacitete prenosa ob ustanovitvi podjetja, vidimo, da je bilo vsega samo 8300 telefonskih naročnikov in 62 teleprinterjskih naročnikov. Kapacitete central so znašale 1000 avtomatskih priključkov in 1100 ročnih priključkov. Medkrajevna mreža je bila v glavnem ročna in snopi zvez na vseh relacijah nezadostni. Izven poštne dostave je bila 16.264 prebivalcev, dostavo so opravljali poštni delavci v glavnem peš in le delno s kolesi. O mehanizaciji poštne službe ni bilo govora.

Zato je program razvoja, ki smo ga že omenili, predvideval:

- Izgradnjo avtomatske omrežne skupine Ljubljana, ki je predstavljala zgraditev in povečavo rajonskih avtomatskih central v Ljubljani, vozelnih central na sedežih občin in končnih avtomatskih central v gospodarsko močnejših krajih.
- Postavitev teleprinterjskih vozlišč v vseh pomembnejših centrih.
- Motorizacijo poštne dostave, modernizacijo poštne rekvizitov in opreme, in ukinitev izvenpostavnega okoliša.

Od tega programa je do danes realizirano:

Letno je podjetje zgradilo po 1000 novih naročniških telefonov, tako da ima zdaj že 14.800 avtomatskih naročniških telefonov, medtem ko znaša kapaciteta avtomatskih central 16.800 priključkov. Da pa je lahko podjetje to storilo, je bilo treba zgraditi nova poštna poslopja: v Domžalah, Litiji, Grosupljem, Ribnici, Kočevju, Cerknici, Logatcu, v Šiški in na Viču ter stavbo Telekomunikacije II. Povsod tu so bile montirane nove avtomatske telefonske centrale z vso potrebno opremo in omrežjem. Proces izgradnje pa se nadaljuje, tako da lahko v kratkem pričakujemo, da bodo vsa navedena vozlišča povezana z Ljubljano z zadostnimi snopi zvez. Na ta vozlišča pa bo priključenih 27 končnih avtomatskih telefonskih central, ki so že v montaži.

Vzpostavljena so bila teleprinterjska vozlišča v Domžalah, Kamniku, Grosupljem, Kočevju, Logatcu, Medvodah, na Vrhniki, v Ljubljani 7, Litiji in drugod ter povezana v avtomatsko jugoslovansko telegrafsko omrežje. V Ljubljani je bilo priključenih tudi kakih 70 novih telex naročnikov.

Celotna poštna služba je bila v procesu prenosa modernizirana, tako da se danes opravlja dostava pretežno motorizirano, v izvenpostavnem okolišu pa je samo še kakih 1900 prebival-

cev. Nabavljena je bila osnovna mehanizacija in oprema za sprejem ptt pošilk. Poleg je ptt podjetje organiziralo prevoz pošte pretežno z lastnimi prevoznimi sredstvi, kar omogoča pravočasen prihod in odpravo pošilk iz vseh naših pošt.

Pri tem velja posebej poudariti, da je podjetje v smislu prej navedenega procesa integracije zaradi funkcionalnosti celotnega omrežja sodelovalo pri izgradnji omrežja prvega nivoja, ki predstavlja magistralne kapacitete in zveze, z dvema tretjinama razpoložljivih investicijskih sredstev v vsem obdobju od ustanovitve podjetja do danes. Magistralna mreža predlavlja na našem območju zgraditev tranzitne telefonske in zgraditev tranzitne telegrafске centra le ter znane kakovalne povezave na relacijah Ljubljana—Zagreb—Beograd, Ljubljana—Postojna—Koper—Trst in Ljubljana—Celje—Maribor—avstrijska meja.

Do sedaj opisano rast podjetja lahko ponazorimo tudi z nekaterimi finančnimi podatki, saj je bruto dohodek, ki je znašal ob ustanovitvi podjetja 2,2 milijarde S dinarjev, porastel v letu 1966 že na 7 milijard. Fizični obseg storitev je rasel iz leta v leto za približno 6 %, medtem ko so se cene le minimalno povečale. Poslovni sklad podjetja se je z vlaganji, ki smo jih prej navedli, povečal s 3 milijard v letu 1961 na 10 milijard v letošnjem letu.

OSEBNI IN DRUŽBENI STANDARD POŠTNIH DELAVCEV

Poleg osnovne dejavnosti in vlaganj v hiter razvoj kapacitet pa podjetje ni pozabilo na dvig osebnega in družbenega standarda ptt delavcev. Nizki osebni dohodki ob ustanovitvi podjetja, ki so povzročali neverjetno fluktuacijo kadrov, so se večali skladno s porastom bruto dohodka in produktivnosti, tako da je danes povprečen osebni dohodek pri skoraj 1400 zaposlenih 97.000 S dinarjev mesečno. S tem zneskom pa ni doseženo niti povprečje osebnih dohodkov na območju podjetja za ptt promet Ljubljana, višina osebnih pa je tudi v nasprotju z doseženo ekonomičnostjo poslovanja gospodarske organizacije, kar dokazuje, da podjetje intenzivno in zavestno usmerja vsa možna razpoložljiva sredstva v svoj poslovni sklad.

Poleg osebnega standarda zaposlenih pa je podjetje rešilo za 18 % vseh zaposlenih stanovanjski problem. Mimo tega so znatna sredstva vlagali tudi za pravilno rekreacijo delavcev, uredili so obrate družbene prehrane ter organizirali lastno

obratno ambulantno za vse zaposlene, kar se že odraža v občutnem izboljšanju zdravstvenega stanja delavcev v celotnem podjetju. V vse to je podjetje od ustanovitve dalje vložilo več kot 620 milijonov S dinarjev, ne upoštevajoč pri tem sredstva, ki so jih delavci prispevali sami k reševanju stanovanjskih problemov.

PROBLEMATIKA IN VPLIVI REFORME

Poleg intenzivnega poglobljanja podjetja v program nadaljnjega razvoja, po katerem bi želeli v najkrajšem možnem času zadovoljiti potrebe zlasti po telefonskih priključkih, saj je v Ljubljani več kot 10.000 vlog za telefon, je največji problem v tem, da so cene poštne storitve, predvsem pismen in dopisnic ter cene za prenos časnikov in časopisov daleč pod stroški poslovanja za te storitve. Cene za pisma in dopisnice so ostale nespremenjene in so danes že za 50 % izpod cen teh storitev v evropskem povprečju. Stroški prenosa za časopise pa znašajo za nenaslovljene izvide 15 S dinarjev, za naslovljene pa 30 S dinarjev, zaračunava pa ptt le 1,80 S dinarja oziroma 3,60 S dinarja za posamezni izvod, kar ne pokriva niti stroškov prevoza teh pošilk, ki jih mora pošta plačati tujim prevoznim podjetjem.

Zaradi tega prihaja do prelivanja dohodka iz telegrafsko-telefonskih storitev v poštne storitve, to pa povzroča, da podjetje nima zadostnih sredstev za razširitev kapacitet tt prometa, kar je razvidno iz programa, po katerem bi ob takem ekonomskem položaju, kakršen je, mogli šele leta 1971 izpolniti sedanje potrebe in zahteve prebivalcev.

PROGRAM NADALJNEGA RAZVOJA

Podjetje za ptt promet Ljubljana ima izdelan investicijski program, usklajen z generalnim planom razvoja za telegrafsko, telefonsko in poštino službo, do leta 1984. V tem programu bi se, samo če govorimo o telefonski službi v Ljubljani, od sedanjih 6,41 telefona na 100 prebivalcev v mestu dvignilo število telefonov na 17, na preostalem področju pa na 15 telefonov na 100 prebivalcev.

Podoben porast kapacitet je predviden tudi v I. nivoju, to je za kapacitete magistralnih in mednarodnih zvez, kjer podjetje sodeluje z udeležbo ¾ lastnih sredstev.

Podrobno izdelan kratkoročni program do leta 1971 pa predvideva zgraditev približno 12.000 novih telefonskih priključkov, s čimer bi bile pokrite današnje potrebe. Ko pa govorimo o priključkih, moramo upoštevati še to, da je treba hkrati graditi lokalno in medkrajevno omrežje, kar v odnosu na ceno priključka predstavlja ¾ potrebnih sredstev.

Od pomembnejših objektov naj navedemo iz programa le še zgraditev novega poštne tranzitnega centra Ljubljana 2 na železniški postaji, poslopje z novo avtomatsko telefonsko centralo za Bežigradom in prav tako v Mostah, da pri tem ne omenjamo posebej razširitve obstoječih central in modernizacije poštne prenosa.

PROBLEMATIKA KADROV

Da je podjetje lahko tako intenzivno napredovalo pri ustvarjanju svojega programa, je ves čas obstoj vlagalo znatna sredstva tudi v štipendiranje novih strokovnjakov in za izobraževanje že zaposlenih delavcev. Zanimiv je podatek, da je bilo ob ustanovitvi podjetja pri 1400 zaposlenih samo 4,1 % delavcev z višjo in visoko izobrazbo, danes jih je pa že 10 %. Večja strokovnost zaposlenih, boljši pogoji njihovega dela v službi, njihov višji osebni standard in boljša organizacija dela, vse to se odraža tudi v primerjavi številne zaposlenih ob ustanovitvi s številom zaposlenih danes: ob skoraj enakem številu zaposlenih je obseg ptt storitev porasel za 35 %.

*Delovnim ljudem Jugoslavije
čestita ob prazniku republike*

VELE- TEKSTIL Ljubljana Masarykova 17

s svojimi poslovalnicami:

— Kresija I.	Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2
— Kresija II.	Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2
— Cveta	Ljubljana, Stritarjeva 6
— Perlon	Ljubljana, Čopova 12
— Cveta	Ljubljana, Miklošičeva 22
— Ajdovščina	Ljubljana, Gosposvetska 1
— Modna konfekcija	Ljubljana, Tavčarjeva 1
— Moška in ženska moda	Ljubljana, Trubarjeva 27
— VELETEKSTIL	Ljubljana, Celovška 99
— Veletekstil	Zalog
— Veletekstil	Črnomelj

Ivan Bračič s Sinjega vrha v Beli krajini pravi: »Če bi moral sedaj seči v žep, stotaka ne bi potegnil ven. Tudi meni je VELETEKSTIL iz Ljubljane oblekel dva otroka, kot še sto drugim. Jaz sem VELETEKSTILU za to hvaležen. Dobro voljo so pokazali in Belokranjci to znamo ceniti.« Na sliki: otroci s Sinjega vrha, ki jih je oblekel ljubljanski VELETEKSTIL.

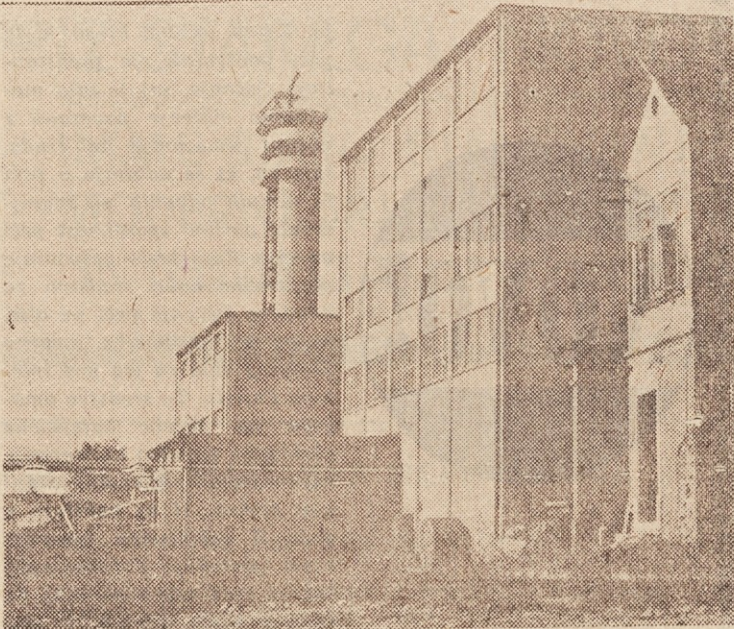

Nova dvorana telegrafa Ljubljana

Leta 1962 se je matični tovarni v Vevčah pridružila tudi Tovarna celuloze v Medvodah. Nastalo je novo podjetje, ki danes posluje pod imenom Združene papirnice Ljubljana. Tovarna v Medvodah izdelala na leto kakih 16.000 ton celuloze. Proizvaja jo po sulfitnem postopku s približno 1600 tonami stranskega produkta — pinotana.

S 350 zaposlenimi je to rentabilna tovarna, ki zalaga papirnico s svojimi izdelki. Tudi ta tovarna šteje med veterane slovenske industrije, saj ima za sabo že dvestoletni razvoj. Pa tudi ta starec se pomlajuje.

Oddelek za pripravo kisline, sortacija in belilnica celuloze so sodobni obrati, stari so še oddelki za pripravo lesa, kuharija in stroj za izžemanje celuloze.

Starec, ki se pomlajuje

Vevški papirničarji si oblikujejo prihodnost

Papirnica Vevče je še vedno ena izmed najvažnejših tovarn papirja pri nas, čeprav so v zadnjih letih v Jugoslaviji zgradili še druge in večje papirnice. Ob svojevrednem doživljanju notranjega razvoja je dosegla znaten pomen in ugled doma in zunaj. Ugodnost zemljepisne lege ob Ljubljani, na križišču poti med vzhodom in zahodom Evrope, z dobrim surovinskim zaledjem, je dala ustrezne pogoje za dosego položaja, ki ga danes ta tovarna ima.

IZPIS IZ KRONIKE

Že v prvi polovici šestnajstega stoletja je nastal na sedanjem območju tovarne ročni mlin za papir, ki je bil temelj kasnejšemu papirništvu na Slovenskem sploh. Bližina mesta in razmeroma dobre prometne zveze so ustvarjali pogoje za razširitev tržišča tudi izven delovnega teritorija. Tako je šel razvoj svojo pot naprej vzporedno s tehničnimi dosežki. Postavili so prvi stroj in 24. junij 1843. leta označuje dan, ko so na Vevčah napravili prvi strojno izdelan papir.

Prehod z ročne izdelave papirja na strojno je bil silen napredek, tako glede na mehanizacijo kot tudi na višino proizvodnje. Dokupljen in adaptiran je bil nov objekt na levem bregu Ljubljanske in leta 1851 postavljen še en stroj za papir. Število delavcev je naraslo na dvesto. Svojo dejavnost so združili takratni papirničarji širiti tudi v Medvode oziroma v Gorici, s čimer so bile praktično že tedaj utemeljene sedanje Združene papirnice Ljubljana.

VEVŠKA PAPIRNICA DANES IN JUTRI

Matični obrat — Papirnica Vevče — zaposluje danes skoraj tisoč delavcev. Več kot 90 odstotkov jih stanuje v neposredni bližini tovarne ali pa so iz bližnjih vasi. Zlasti pravi papirničarji izvirajo iz starih papirniških družin, ki jim je tradicija izdelovanja papirja že skoraj prirojena.

Od starih papirnih strojev so danes trije že pravi veterani. Zato ni prav nič čudno, da so si vevški papirničarji že vsa leta po vojni želeli modernizirati in razširiti svojo dejavnost, kar pa jim je le delno uspelo, čeprav je imela tovarna vsekoli dobre ekonomske in druge pogoje pa tudi kadrovske je bila vedno bolj pripravljena kot katera koli nova tovarna papirja. Toda s starimi stroji je težko izpol-

njevati zahteve tržišča in druge ekonomske pogoje, zato je razumljivo, da je bilo vevškim papirničarjem težko ustvarjati posebne dobičke in kljub prizadevanjem njihovih skladov niso zadostovali za prepotrebno obnavljanje strojev.

Prav zaradi vala novih investicij na področju papirne industrije in pritiska gospodarske reforme je vevška papirnica preusmerila proizvodnjo samo na pisalne papirje boljših kakovosti, večino proizvodnega programa pa zavzemajo tiskovni papirji. Sicer pa je na tržišču že opaziti hiperprodukcijo tudi tovrstnega papirja, vendar zlasti zaradi kakovosti grafičnih papirjev dosega vevška papirnica dobre rezultate. Zato je razumljivo, da tovarna proda kakih 30 odstotkov svoje proizvodnje v Sloveniji, 25 odstotkov v Srbiji, 14 odstotkov na Hrvaškem, 30 odstotkov gre v izvoz, ostanek pa v drugih republikah. Najpomembnejše tržišče izven naših meja ostaja še vedno Anglija, na drugem mestu je Zahodna Nemčija, od čezmorskih držav pa Pakistan. Tovarni je uspelo prodati na konvertibilno področje skoraj 70 odstotkov svojega izvoza, s tem pa si ustvarja pogoje za uvoz reprodukcijskega materiala. Retencijske kvote ustvarjenih deviznih sredstev sicer zadostujejo za uvoz reprodukcijskega materiala, ne pa za modernizacijo proizvodnje.

Bistvenega pomena za razvoj vevške papirnice pa bo postavitev novega obrata za površinsko premazovanje papirjev. Stroški te nove tovarne v tovarni bodo znašali nekaj več kot 3 milijarde S-dinarjev. Ker je to prvi postopek te vrste oplemenjevanja papirjev v Jugoslaviji, bodo izdelki vsekakor zanimivi za domače tržišče, saj tak papir sedaj uvažamo. Stroj bo začel poizkusno obratovati že zadnje dni letošnjega leta in tudi delavci so že skoraj pripravljeni za delo v novem obratu. Ker bo nova proizvodnja razbremenila nekatera stara delovna mesta, je

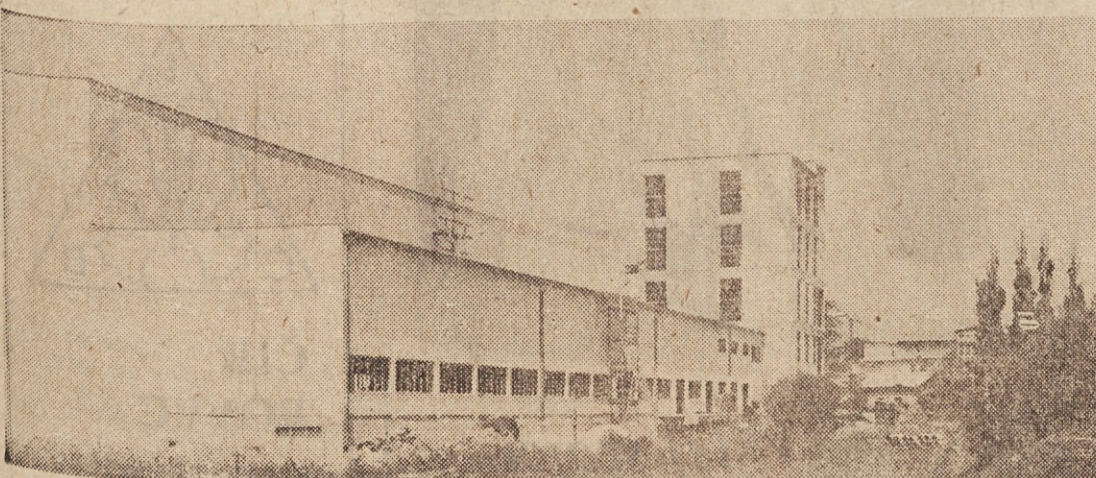
bila potrebna le ožja preusmeritev v poklicu, kar pa bodo zaposlili novih delavcev, so jih že pripravili na delo ob začetku gradnje novega obrata.

UKREPI ZA BOLJŠE GOSPODARJENJE

Gospodarska reforma je podjetje »Prizadela« in ga »ni prizadela«. Prizadela ga ni, ker je bila organizacija tovarne že prej na primerni višini. Poslovanje je bilo že pred reformo tako zaostreno, da ni moglo biti posebnih presenečenj. Za zdaj tudi še ni čutili zmanjšanja potrebnih vevških proizvodov, čeprav se v drugih tovarnah papirja zaloge precej kopičijo. Seveda pa ob tem dejstvu v Vevčah ne dremlejo, ali pa so se z reformo zbudili tisti, ki so dremali. Torej je reforma vevško papirnico le prizadela. Zato so strokovne službe in samoupravni organi uveljavili nekatere nove ukrepe za izboljšanje gospodarjenja in poslovanja. Od teh so važni: preusmeritev kadrov v novo proizvodnjo, omejitev poslovnih stroškov na najnujnejše in zaostrega osebna odgovornost vodstvenega kadra, za kar pa sta odločilni strokovnost in osebna sposobnost posameznikov.

KAKO ŽIVI PAPIRNIČAR

In končno še vevški papirničar. Kako mu gre, kaj dela, za kaj se zanima? — Poleg notranje podobe so Vevče spremenile zadnja leta tudi zunanji videz. Na včasih zanemarljivih vrhovih in travnikih v okolici so zrasla nova stanovanja, last delavcev. Stodvajset domov v večjih ali manjših blokih, ki jih je gradila tovarna in potem prodala članom kolektiva, šestdeset v združnih hišicah in nekaj individualnih daje zatočišče delavcem tovarne. S tem so razbremenjeni skrbni za svojo bodočnost in bodočnost otrok, tako da svoje misli laže usmerjajo v vsakdanje delo. Nekaj je še družinskih očetov, ki se stiskajo v samskih domovih. A tudi zanje še že odpira rešitev z gradnjo 60-stanovanjskega bloka. Ko bo to urejeno, bo morda še bolj zaživel športno in kulturno-prosvetno življenje v okolici Vevče. Prvo se odvija v športnem parku poleg tovarne, ki ga sestavljajo novo in lepo urejeno nogometno igrišče s tribuno in potrebni prostori, stari plavalni bazen in novi olimpijski bazen, ki bo po končani dograditvi nudil tako rekreacijske in športne pogoje papirničarjem in okoliškemu prebivalstvu. Za kulturno življenje pa ni objektov. S. R.

Stavba za premazni stroj, kjer so konec leta štela proizvodnja

Delavska univerza »Boris Kidrič« Ljubljana

RAZPISUJE V PRVI POLOVICI MESECA DECEMBRA 1967 TRIDNEVNI

seminar za predsednike delavskih svetov in njihove namestnike

NAMEN SEMINARJA

Seminar je namenjen predsednikom delavskih svetov in njihovim namestnikom, ki se pri opravljanju svojih funkcij srečujejo s številnimi družbeno-političnimi, gospodarskimi, organizacijskimi in pravnimi vprašanji. Da bi uspešno opravljali svoje zahtevno in odgovorno delo, morajo imeti ustrezno znanje, ki ga morajo tudi dopolnjevati in izpopolnjevati.

Na seminarju, ki ga bodo vodili strokovnjaki za posamezna področja, bodo slušatelji dobili odgovore na številna vprašanja, ki jih morajo gospodarske organizacije reševati, da bi si v sodobnih razmerah gospodarjenja zagotovile svoje mesto.

Seminar ni samo nadaljevanje aktivnosti naše izobraževalne ustanove. V seminar smo vnesli nekatere teme, ki jih seminarji v prejšnjih letih niso obravnavali. Za razširitev programa smo se odločili zato, ker se pred samoupravne organe vsako leto postavljajo zahtevnejše in odgovornejše naloge.

METODA SEMINARJA

Na seminarju bomo uporabljali aktivne metode dela. Predavatelji bodo obrazložili obravnavana vprašanja na konkretnih primerih iz samoupravne prakse. Za vsako temo je predviden poseben čas za razpravo. Udeleženci seminarja lahko že s prijavo oddajo vprašanja, na katera želijo dobiti konkretne odgovore na seminarju.

PROGRAM SEMINARJA

1. a) DRUŽBENO-POLITIČNE, GOSPODARSKE IN SOCIOLOŠKE OSNOVE SAMOUPRAVLJANJA:

- kratka zgodovina poizkusov delavskega razreda za uvajanje samoupravne družbe
- družbeno-politične osnove samoupravljanja v SFRJ,
- družbena lastnina proizvodnih sredstev in samoupravljanje,
- gospodarski motivi za samoupravljanje v delovni skupnosti,
- samoupravljanje kot oblika novih družbenih odnosov in spreminjanje stare socialne strukture v novo.

b) KAKŠNO JE IN KAKŠNO NAJ BI BILO SAMOUPRAVLJANJE V DELOVNIH SKUPNOSTIH:

- samoupravni organi v delovni skupnosti, njihova struktura, pravni temelji njihovega delovanja (notranja zakonodaja v delovnih organizacijah),
- javnost dela samoupravnih organov v delovni skupnosti, odgovornost članov samoupravnih organov za delo in sklepe samoupravnih organov, sistem obveščanja v delovni organizaciji,
- samoupravljanje v delovni skupnosti kot oblika stalnega preverjanja osnovne usmeritve delovne organizacije in iniciativa za oblikovanje gospodarskega načrta,
- katere osnovne slabosti so značilne za delo samoupravnih organov v delovni skupnosti (razlaga na osnovi konkretnih primerov).

2. KADROVSKA POLITIKA V DELOVNI ORGANIZACIJI, SISTEM IZOBRAŽEVANJA IN IZBIRE KADROV:

- kaj je kadrovska politika,
- kaj, kdaj in kako naj o kadrovskih vprašanjih razpravlja delavski svet in drugi samoupravni organi v delovni skupnosti,
- samoupravni organi so dolžni skrbeti za sistematično izobraževanje in izbiranje kadrov, ker s tem zagotavljajo temeljni razvoj lastne delovne organizacije in omogočijo produktivnejše delo ter boljše življenjske razmere vsem zaposlenim,
- kdo zavira sistematično kadrovske politiko v delovnih organizacijah,
- kako zagotoviti ustrezno sistematično dodatno izobraževanje v delovnih skupnostih in sistem strokovnega napredovanja zaposlenih,
- primeri konkretnih rešitev iz delovnih organizacij na področju kadrovske politike in izobraževanja.

3. DELOVNO RAZMERJE IN POLOŽAJ ČLANA DELOVNE SKUPNOSTI, KI IZVIRA IZ TEGA RAZMERJA:

- sklenitev delovnega razmerja,
- razporeditev delavca na delovno mesto,
- delovni čas,
- zaščita na delovnem mestu in higiensko tehnična zaščita delavcev,
- delovna disciplina in odgovornost delavca,
- prenehanje delovnega razmerja,
- osnovne pravice, ki izvirajo iz delovnega razmerja (pravice iz zdravstvenega zavarovanja, pravice iz pokojninskega zavarovanja, pravice delavcev v primeru nezaposlenosti ipd.),
- temeljna značilnost politike zaposlovanja v pogojih stabilizacije gospodarstva. Ali je potreben za stabilno gospodarstvo t.i. permanentni odstotek nezaposlenih, ki prispeva na izboljšanje delovne discipline, na nižje stroške živega dela in podobno.
- nekaj značilnih primerov iz sodne prakse, ki obravnavajo spore iz delovnega razmerja,
- temeljne značilnosti temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Kaj, kako in do katere mere so dolžne delovne skupnosti same s svojimi normativnimi akti urejati vprašanja s področja delovnih razmerij

4. GOSPODARJENJE S SREDSTVI DELOVNE ORGANIZACIJE, USTVARJANJE IN DELITEV DOHODKA:

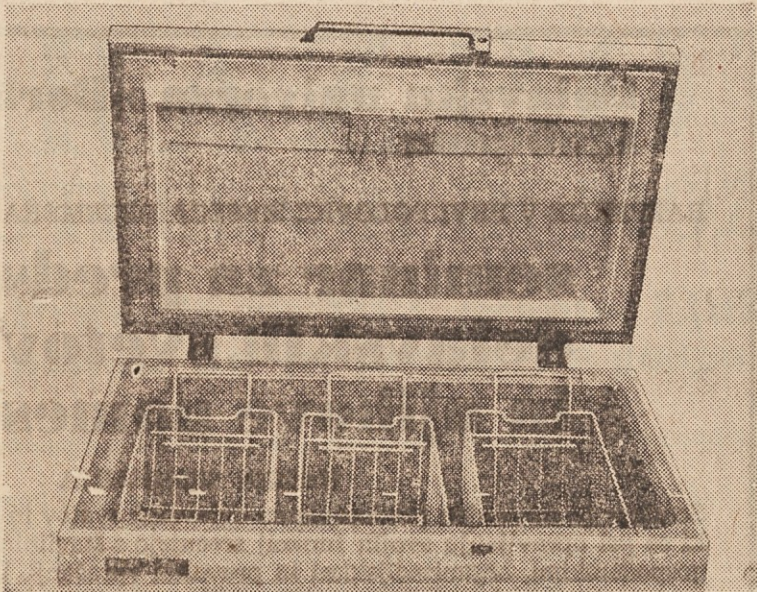
- kakšna so sredstva, s katerimi delovna organizacija gospodari in kako posamezne vrste sredstev vplivajo na gospodarski rezultat delovne organizacije,
- gospodarjenje z osnovnimi sredstvi delovne organizacije,
- gospodarjenje z živim delom v delovni organizaciji,
- kje se ustvarja vrednost in kje se realizira dohodek,
- tržni pogoji gospodarjenja vse bolj izenčujejo pogoje gospodarjenja posameznih delovnih organizacij,
- upoštevanje kratkoročnih in dolgoročnih ciljev delovne skupnosti in vsakega posameznika pri delitvi dohodka,
- stopnja akumulacije — merilo za uspešnost gospodarjenja posamezne delovne organizacije,
- delitev dohodka — osnovna shema,
- delitev osebnih dohodkov (merila, sistemi, dosežanje izkušnje). Nekaj praktičnih primerov nagrajevanja v delovnih organizacijah s posebnim ozirom na nagrajevanje ne kvalificiranih in priučenih delavcev, kvalificiranih strokovnih delavcev, administrativnega aparata in organizatorjev proizvodnje.

5. ORGANIZACIJA DELA, POSLOVANJA IN METODE ZA ZNIŽANJE PROIZVODNIH STROŠKOV ODNOSNO STROŠKOV POSLOVANJA:

- osnovna načela organizacije poslovanja,
- kdo je dolžan skrbeti za organizacijo poslovanja in delovnega procesa? Naloge organov vodenja (direktorja, vodij sektorjev, obratovodij ipd.) v zvezi z organizacijo dela,
- osnovne značilnosti slabe organizacije poslovanja in slabe organizacije dela (našteti konkretne primere iz prakse in prikazati uspehe, ki smo jih dosegli v posameznih kolektivih v prizadevanju za boljšo organizacijo poslovanja in dela),
- sistematična in kontinuirana strokovna analiza edina pot za uspešno odpravljanje pomanjkljivosti v organizaciji dela in poslovanja ter uspešna pot za trajno in strokovno zniževanje stroškov,
- pri obravnavanju organizacije je potrebno posebej ocenjevati:
 - a) izkoriščenost delovnega časa,
 - b) izkoriščenost instaliranih proizvodnih zmogljivosti,
 - c) izkoriščenost danih tržnih pogojev (integracija, specializacija),
- organi samoupravljanja in problemi organizacije poslovanja in dela. Ali res obstaja nasprotje med znanstvenimi metodami organizacije dela in samoupravljanjem.

Prijave sprejema Delavska univerza »Boris Kidrič«, Ljubljana, Miklošičeva 26 (tel. št. 311-121) do 2. 12. 1967.

Na tržišču nas je presenetil gospodinjski aparat konzervator, izdelek LTH iz Škofje Loke

Konzervator SGH-200

Najbolj vesele bodo gospodinje

Znano je, da ima Loška tovarna hladilnikov v svojem proizvodnem programu hladilnike, različne vitrine za klasične in samopostrežne trgovine, ki po svoji funkcionalnosti in obliki zadovoljujejo še tako zahtevne potrošnike. Loška tovarna hladilnikov izdeluje in tudi opremlja po željah kupcev hladilne komore različnih zmogljivosti, hladilne naprave, kot na primer gostinske pulte in druge objekte.

V zadnjem času pa se je Loška tovarna hladilnikov ob proizvodnji hladilne opreme usmerila tudi na izdelke za široko potrošnjo. Na tržišču nas je prav te dni presenetil gospodinjski aparat »konzervator«, izdelek Loške tovarne hladilnikov iz Škofje Loke.

Ela Kovačič, strokovna sodelavka Loške tovarne hladilnikov, je o konzervatorju napisala za naš list naslednje:

Naprava je namenjena predvsem različnim gospodinjstvom. Namen konzervatorja je, da nadomesti stare načine konzerviranja živil v gospodinjstvu s sodobnimi primernejšimi načini.

V ČEM SO PREDNOSTI KONZERVATORJA

Prednost konzervatorja je v tem, da lahko ohladi živila na nizko temperaturo, in sicer od -18 do -22 stopinj Celzija. Večina živil se pri tej temperaturi ohrani zelo dolgo. Zlasti pa je pomembno, da takšna živila ne izgube toliko svoje vitaminske vrednosti kot živila, ki smo jih konzervirali s pastiriziranjem, steriliziranjem, vlaganjem v sol, kis, alkohol in podobno... Zmrznjena živila obdrže tudi svoj prvotni videz, okus in svežino. Zmrzujemo vsa tista živila, ki tudi sicer zmrznjena ne spremenijo svojega sestava in lastnosti, pa jih v kletah ali shrambah ni mogoče dlje ohraniti.

Z zmrzovanjem različnih živil povečamo izbor naše hrane v tako imenovanih deficitnih mesecih, ko je zavoljo pomanjkanja svežih živil pravilno sestavljanje naše prehrane zelo oteženo. Pomanjkanje vitaminskih in rudninskih snovi, ki jih vsebuje največ sveže sadje in zelenjava, namreč povzroči v zimskih mesecih ter zgodaj spomladi številna obolenja (gripa, slabost, ipd.).

Zmrzovanje je od vseh doslej poznanih metod konzerviranja najbolj gospodarna metoda konzerviranja. Poleg že omenjenih prednosti je prednost zmrzovanja tudi v tem, da opravimo delo brez večjih priprav in truda. Potrebna nam je le ustrezna embalaža, v katero spravimo živila, ki jih nameravamo zamrzniti.

KAKO PRIPRAVIMO ŽIVILA

Med materiali, ki so pri nas na voljo, izbiramo takšne, ki ne prepuščajo vode in vodnih hla-

pov, zraka in aromatičnih snovi ter so odporni proti maščobi in kislini, ki so brez vonja in okusa, čvrsti in voljni ter svojih lastnosti na mrazu ne spremenijo. Med najustreznejšimi materiali so pri nas polietilenske vrečke in čreva, celofan, alufolija ter različne škatle in kozarci iz umetne mase (PVC). Nekateri od naštetih materialov so sicer nekaj dražji, vendar pa jih moremo ob skrbnem ravnanju večkrat uporabiti.

Za zmrzovanje izbiramo le povsem sveža živila najboljše kakovosti. Zmrzujemo lahko vse vrste mesa in mesnih izdelkov, različno zelenjavo in sadje, gotove jedi ter različno pecivo.

Najbolje je, da pakiramo živila v takšni količini, kot nam je potrebna za enkratno porabo. Ponovno namreč zmrznjenih in odtajanih živil ne smemo zamrzovati.

Živilo naložimo v polietilensko vrečko ter odprto zavremo z likalnikom ali pa jo stisnemo z gumijastim obročkom ali lepilnim trakom. Vsak zavitek pregledno označimo, tako da je razvidna vrsta shranke, teža in datum konzerviranja. Napis naj bo na zgornji strani zavitka, da nam je, ko ga potrebujemo, takoj na vpogled. Pripravljena živila vložimo v konzervator in jih v njem, kot so popolnoma zmrznjena, sortiramo. Razporedimo jih tako, da imamo dostop do vseh vrst živil.

Pred uporabo nekatera živila odtalimo, druga pa lahko uporabimo kar zmrznjena, kot denimo živila, ki jih nameravamo kuhati.

Cas, da se živilo odtali, je odvisen od debeline kosa ter zunanje temperature. Če želimo zmrznjeno živilo počasi odtaliti, ga lahko brez škode hranimo še nekaj dni v hladilniku. Pri sobni temperaturi traja proces taljenja le nekaj ur. Pospešimo pa ga lahko tako, da postavimo zmrznjeno živilo v pečico, ali pa ga kar v embalaži potopimo

v mlačno vodo. Zmrznjene zrezke na primer odtalimo le toliko, da jih lahko upognemo, nato pa še na pol zmrzle potolčemo, začnimo, nato pa spečemo ali ocvremo.

LTH Škofja Loka ima v zalogi konzervatorje s prostornino 110 litrov, 200 litrov, 300 litrov, izdeluje pa tudi velike zmrzovalnice z ločenimi boksi, ki jih lahko hkrati koristi več gospodinj. Takšna skupna zmrzovalnica je predvsem koristna v kmetijskih predelih, ker v njej lahko kmetje shranjujejo svoje proizvodne viške, kot denimo meso ob zakolu, pečenice, kravice, zelenjavo, sadje... pa tudi jagodičevje in gobe, za katere narava včasih bogato poskrbi. Aparat je ličen kos opreme, ki ga lahko namestimo kjerkoli v hiši, seveda čim bližje kuhinje, da nam je pri roki. Pri tem pazimo, da je prostor dovolj zračen in ne pretopen.

VZDRŽEVANJE KONZERVATORJA

Vzdrževanje naprave je preprosto, posebno še če smo natančni pri pakiranju in vlaganju živil. Dober embalažni material, pregledno pakiranje in pregledno sortiranje zavitev, nam omogočijo, da posamezna živila v zmrzovalniku ali konzervatorju hitro najdemo in tako ne puščamo naprave predolgó odprte. Rosenje v notranjosti konzervatorja je tako neznatno, da se ledena obloga na stenah le poredko nabere. Ob pravilnem ravnanju je potrebno očistiti konzervator le tri ali štirikrat na leto, ko postane plast ledu na stenah debela približno 0,5 cm do 1,5 cm. Pred čiščenjem izklopimo električni tok, vse zavitke zložimo v škatlo, košaro ali zaboj, ki smo ga prej debelo obložili s časopisnim papirjem ali debelo odejo, nato pa še pokrijemo.

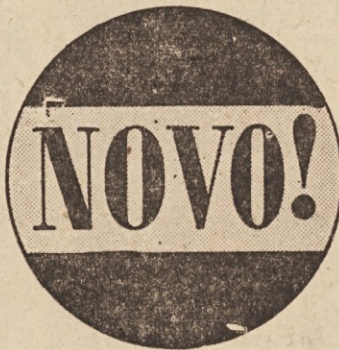
V notranjost konzervatorja postavimo posodo z vročo vodo, da se ledena obloga na stenah hitreje zrahlja. Led nato odstranimo, vso notranjost, tudi pokrov pa pomijemo z raztopino detergenta, jo splaknemo s čisto vodo in do suhega obrišemo. Aparat nato ponovno vključimo in zložimo vanj zavitke z živili.

Ob prekinitvi toka je vsaka skrb za živila odveč. Temperatura se namreč le zelo počasi dviga, tako da bi nastopilo rahlo odtaljevanje živil šele po 20 ali 30 urah od prekinitve. V primeru prekinitve električne energije konzervatorja po možnosti ne odpiramo.

Poraba električne energije je odvisna od bolj ali manj gostega odpiranja ter od temperature okolice. Pri 110-litrskih konzervatorjih potrošimo mesečno kakih 50 kWh.

S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC

S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC

FULMIN ZA ČIŠČENJE PEČI

Pri nas so se v kratkem času razširile in priljubile peči na olje, saj pomenijo za gospodinjstvo mnogo enostavnejše ogrevanje prostorov, pa tudi v uradih in javnih prostorih, kjer ni centralne kurjave, se peči vedno bolj uveljavljajo.

Edino težavo, ki so jo te peči povzročale, je predstavljalo čiščenje, saj je bilo mehanično čiščenje povezano z mnogo umazanije in truda, saj je pa, ki se nabirajo v peči in dimnih odvodih, so zmanjševale gorilno sposobnost peči na olje. Zato bodo gospodinje pozdravile novo sredstvo za kemično čiščenje peči na olje, ki ga je mariborska tovarna Zlatorog dala na trg pod imenom Fulmin. To sredstvo omogoča na načelu katalitične oksidacije popolno izgorjevanje ostankov goriva, ki se nabirajo v peči. Z enostavnim zgorjevanjem posreduje Fulmin uplivanje vseh ostankov, tako da odidejo skozi dimnik. V prižgano peč je treba vreči le eno ali dve blazinici s tekočino Fulmin, nato skozi pol ure počakati ogenj in — vse delo je opravljeno.

Novo sredstvo je popolnoma enakovredno tujim proizvodov, ki jih uporabljajo v svetu, pa tudi v ceni je prilagojeno tujim izdelkom, tako da bo pomenilo za gospodinje resnično dobroga pomočnika.

ŠE EN LAK ZA LASE

V svetu je postala uporaba različnih sredstev za nego las nujen del nege telesa. Predvsem uporaba lakov za utrjevanje frizure je postala izredno popularna zaradi položaja žene v sodobnem svetu. V Zahodni Nemčiji na primer že vsaka tretja žena redno uporablja lak za lase, dve tretjini žena pa od časa do časa. Približno enako porabo laka za lase ugotavljajo v ZDA, takoj za njimi pa v Franciji in Angliji.

V Zahodni Nemčiji je znana tovarna kozmetike Schwarzkopf prva uvedla lake za lase v sodobno kozmetiko. Z vedno večjo porabo teh lakov so pričeli izdelovati več vrst lakov za različne lase. Poleg znanega »Taft-grün« laka za lase, ki ga dobro poznamo tudi že pri nas, saj ga izdeluje po licenci Schwarzkopfa mariborska tovarna Zlatorog, in ki je namenjen predvsem za močnejše lase, je Zlatorog, prav tako po Schwarzkopf licenci, poslal na trg še lak za nežnejše svilnate lase — »Taft-soft«.

Tovarna Zlatorog Maribor

80 let proizvodnje je zagotovilo kvalitete naših proizvodov. Priporočamo vam uporabo:

detergentov: Oskar novi, Rio extra plavi, Mixal, Dik novi, Cet.

Vsake 3 mesece Oskarjevo nagradno žrebanje. S petimi izrežanimi cekini ste vključeni v nagradno igro. Za žrebanje upoštevamo plastične cekine in izrezane kartonske cekine.

toaletnih mil: Solea mila v različnih vonjih: ciklama, jelka, lavendel, jorgovan, tabako. Sayonara, Oziris, Lotos, Speik, Lanolin, Glicerinsko milo.

Naj vam nujno potrebno čiščenje kože postane užitek, ki bo dvojno nagraden. Za 20 poslanih ovojnic Solea mila - fritirka zastoj.

kozmetike: Solea krema, Baby krema, kolekcija Florina, Van Kait S, Soled, Brix, Dentol A+D, Ultra olje, (Solea spray, Soled spray).

sredstev za nego las po licenci Schwarzkopf: Fit, Glemo, Golf, Frottee, Seborin, Palette, Igora Royal, Taft, Bonawel, Caracul, Coralie, Onalkali.

industrijskih čistilnih sredstev: Zlatoli, Zlatexi.

VSE DOBRO IZ HIŠE ZLATOROG

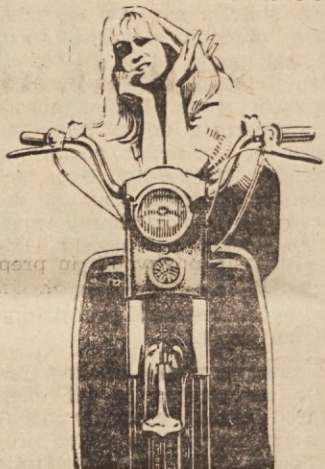
labod

V tej srajci boš eleganten

ODSLEJ TUDI NA POTROŠNIŠKI KREDIT

NOVO COLIBRI t2 1967

TOMOS KOPER

VARČEVALCI!

GORENJSKA KREDITNA BANKA

je razpisala

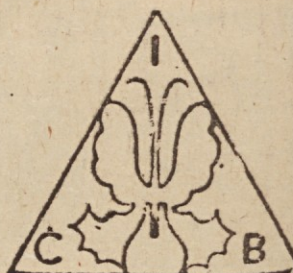
78 NAGRAD

za svoje vlagatelje

- osebni avto Škoda
- motorna kosilnica
- pralni stroj
- 5 televizorjev itd.

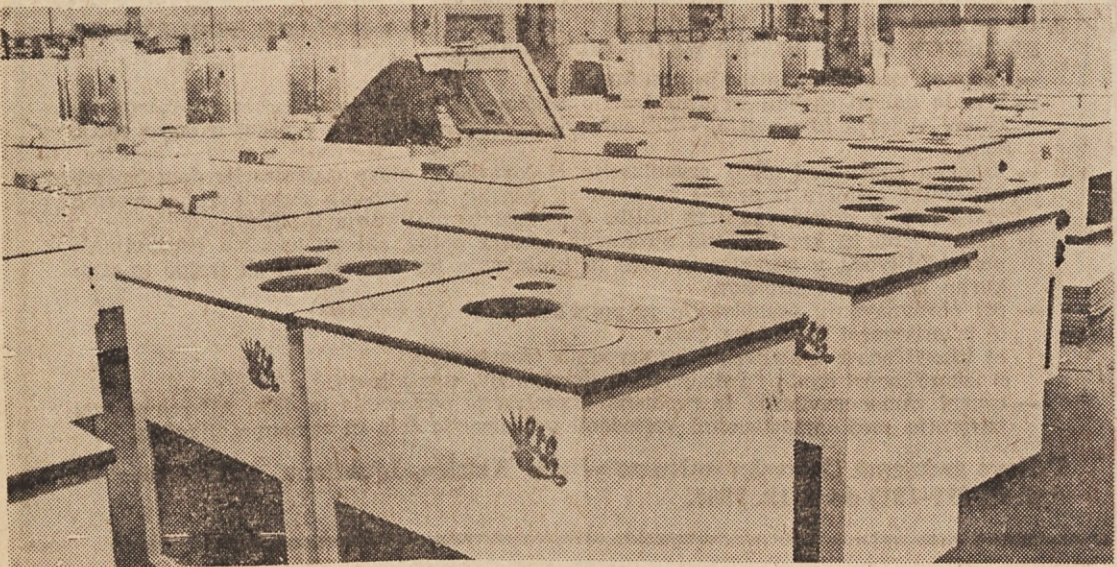
VKLJUČITE SE TUDI VI MED VARČEVALCE

Gorenjska kreditna banka Kranj

ČIB BOVEC

KVALITETNO POSTELJNO PERILO

Montaža hladilnega pohištva

Mestni sindikalni svet Ljubljana

ŽELI ČLANOM SINDIKALNE
ORGANIZACIJE VELIKO DE-
LOVNIH USPEHOV PRI NA-
DALJNJEM DELU!

ČESTITAMO ZA DAN REPUB-
LIKE IN ŽELIMO PRIJETNO
PRAZNOVANJE!

Sindikalna podružnica *Autopromet Gorenjska*

KRANJ, Trg revolucije 4

iskreno čestita ob 25. obletnici ustanovitve enotnih slovenskih sindikatov, hkrati pa
čestita za dan republike — 29. november in želi vsem delovnim ljudem mnogo
uspehov pri nadaljnjem delu!

VELETRGOVINA

Živila — Kranj

S POSLOVNO ENOTO »KOLONIALE« BLED

ČESTITA ZA 29. NOVEMBER
VSEM CENJENIM STRANKAM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM

OB JUBILEJU SINDIKATOV SLOVENIJE IN DELAVSKE ENOTNOSTI
ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM!

Občinski sindikalni svet Tržič

Elektrotehnično podjetje Kranj, GREGORČIČEVA 3

želi vsem delovnim kolektivom in naročnikom Delavske enotnosti obilo uspeha in
zadovoljstva pri delu in jim čestita za 29. november!

OB 25. OBLETNICI SINDIKATOV
IN SLOVENSKIM SINDIKATOM OB 25. OBLETNICI USTANOVITVE!
ŽELIMO VSEM BRALCEM IN SODELAVCEM
VELIKO NADALJNJIH USPEHOV!

Občinski sindikalni svet Škofja Loka

ODBOR SINDIKATA

Rudnika svinca in topilnice Mežica S PODRUŽNICAMI

čestita

ob 25. obletnici slovenske sindikalne organizacije
in ob prazniku republike — 29. novembru

SINDIKALNA
PODRUŽNICA

Komunalnega
servisa
iz KRANJA

ČESTITA
ČLANOM SINDIKATA
OB JUBILEJU
ORGANIZACIJE

SINDIKALNA
PODRUŽNICA
CESTNEGA
PODJETJA
V KRANJU

se pridružuje čestitkam
ob 25. obletnici ustanovitve
enotnih sindikatov Slovenije
in ob prazniku republike

izdeluje poleg kvalitetnih pnevmatik

klinaste jermene
od 450—14.000 mm,

prometne stožce, blatniki,
kamione, cevi,

gorske podplate,

tehnične predmete itd.

POSLUŽUJTE SE NAŠIH PRODAJALNI!

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM OB JUBILEJU SLOVENSKIH SINDIKATOV

SINDIKALNA PODRUŽNICA SGP »Projekt« KRANJ

čestita

ob 25. obletnici ustanovitve enotnih slovenskih sindikatov
in ob dnevu republike!

Delovna skupnost pekarne Vinko Reš Ptuj

čestita

vsem svojim cenjenim
potrošnikom
in vsem delovnim ljudem
za praznik republike!

TRGOVSKO PODJETJE
Delikatesa
LJUBLJANA

vas vabi, da obiščete njene prodaj-
jalne. Okrepčajte se z našo splošno
znano dobro kavo.

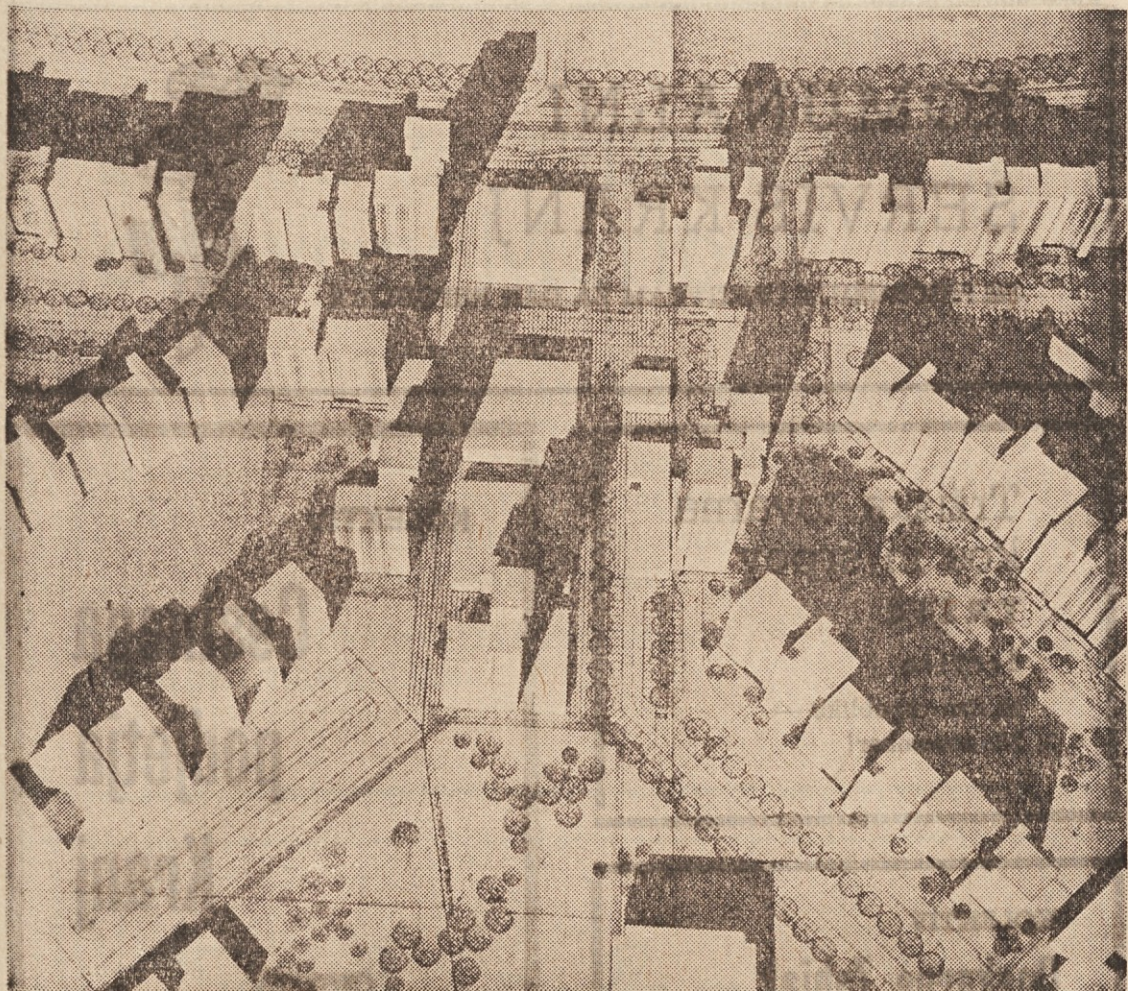
ČESTITAMO VSEM POTROŠNI-
KOM OB DNEVU REPUBLIKE,
SLOVENSKIM SINDIKATOM IN
NJIHOVEMU GLASILU PA OB
JUBILEJU!

Vsem članom zveze sindikatov Slovenije

ČESTITAMO OB 25. OBLETNICI NJIHOVE SINDIKALNE ORGANIZACIJE, HKRA-
TI PA ČESTITAMO VSEM OBČANOM ZA DAN REPUBLIKE 29. NOVEMBER!

SKUPŠČINA OBČINE
DRAVOGRAD — OB-
ČINSKI SINDIKALNI
SVET DRAVOGRAD —
OBČINSKI KOMITE
ZKS — KONFERENCA
SZDL — OBČINSKI
ODBOR ZB NOV —
OBČINSKI KOMITE
ZMS

Maketa centralnega dela stanovanjske soseske SS-6 Šiška, ki je že v gradnji

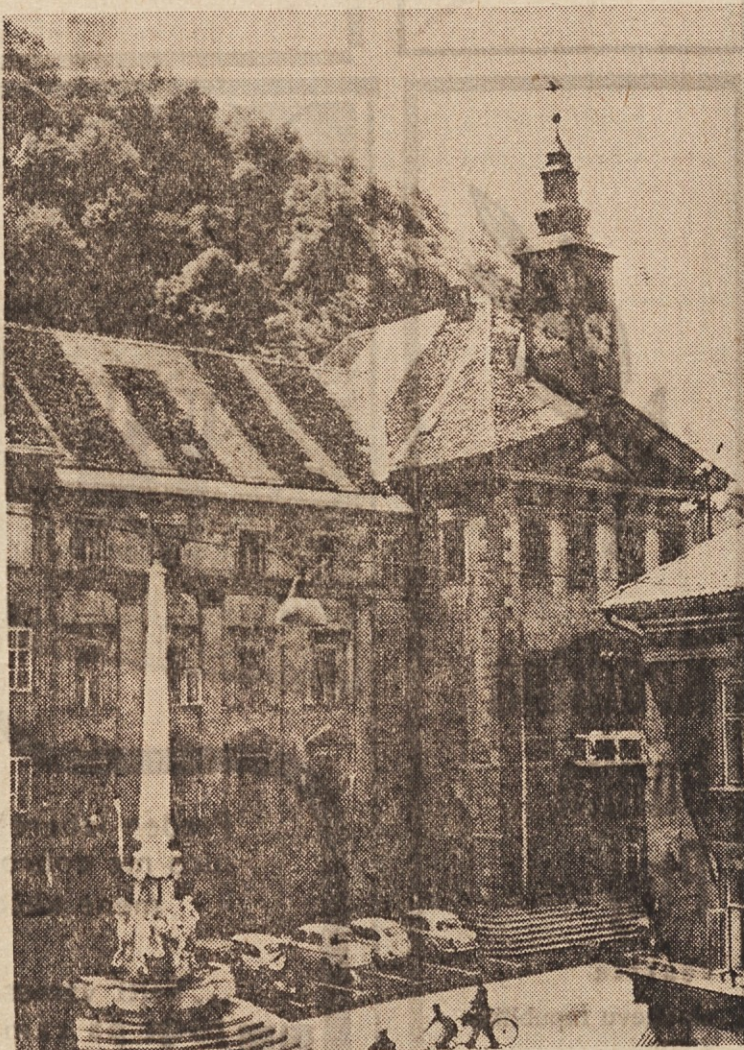
Skupščine občin

Bežigrad, Center, Moste-Polje,
Vič-Rudnik, Šiška in Mestni svet
Ljubljana

čestitajo vsem delovnim ljudem
ob 25. obletnici rojstva
slovenskih sindikatov
in ob dnevu republike!

Robbov vodnjak — detajl

Ljubljanski Rotovž — središče Stare Ljubljane, eden najlepših
mestnih delov

Občinska skupščina Kranj

ČESTITA
VSEM OBČANOM
ZA DAN REPUBLIKE —
29. NOVEMBER

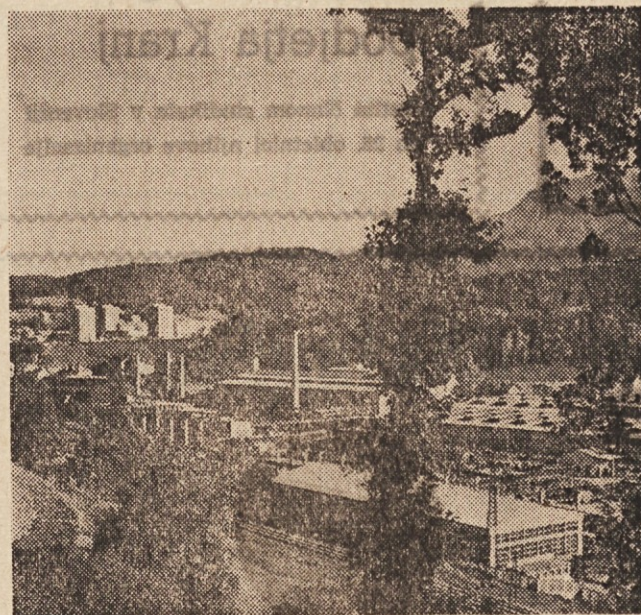

GOSPODARSKA ZBORNICA SRS

ČESTITA

VSEM ČLANOM SINDIKATA V SLOVENIJI
OB 25. OBLETNICI NJIHOVE ORGANIZACIJE
TER POZDRAVLJA VSE DELOVNE LJUDI
OB PRAZNIKU REPUBLIKE —
29. NOVEMBRU!

Pošiljamo pozdrave
vsem članom sindikalne organizacije
v Sloveniji in čestitamo
vsem delovnim ljudem za dan republike —
29. november!

SKUPŠČINA
OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI KOMITE ZKS
KONFERENCA SZDL

Gozdno gospodarstvo Bled

dobavlja najkvalitetnejši
smrekov les za žage in ce-
lulozne tovarne. Posebno
izbrano kvaliteto smreko-
vega in mecesnovega lesa
pa dobavlja za najfinejšo
lesno-predelovalno indus-
trijo — za proizvodnjo:

- glasbil
- čolnov.
- opreme ladij
- športnega orodja
- letal,
- furnirjev
- luščenega furnirja za
embalažo in drugo.

Po naročilu kroji dolžinski
les za:

- jambore
- pilote
- drogove in drugo.

Prevoze opravlja z lastnimi
prevoznimi sredstvi do kup-
ca ali železnice. Vse sorti-
mente prodaja po dnevno
veljavnih cenah.

ČESTITAMO
VSEM ČLANOM
SINDIKATA
OB 25. OBLETNICI
SLOVENSkih
SINDIKATOV IN ZA
29. NOVEMBER!

impol

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV SLOVENSKA BISTRICA

TELEX: 033 113

TELEFON: Slovenska Bistrica 71 950, 71 951, 71 060;
Maribor 22 914

TEKOČI RAČUN: 5181-1-513

ŽELEZNIŠKA POSTAJA: Pragersko

BRZOJAV: IMPOL SLOVENSKA BISTRICA

IZDELJUJEMO:

iz aluminija in aluminjskih legur

- pločevino, trakove, rondale, rondice
- palice, cevi, profile
- žico, vrvi in vrvi z jeklenim vložkom

V lastnem konstrukcijskem biroju projektiramo vse vrste aluminjskih konstrukcij — vrata, okna, fasadne elemente, samonosilne fasade in aluminjske nosilne konstrukcije — po naročilu.

Obrat za aluminjske konstrukcije na osnovi teh projektov izdeluje in opravlja montažo konstrukcij.

V obratu za površinsko obdelavo brusimo, poliramo in eloksiramo vse vrste profilov in elemente v zelenih barvah.

GORENJSKA VODNA SKUPNOST KRANJ

čestita za dan republike
in se priporoča za izvedbo
vodogradbenih del

SINDIKALNA PODRUŽNICA

Projektivnega podjetja Kranj

čestita članom sindikata v Sloveniji
ob 25. obletnici njihove organizacije

KOMUNALNI SERVIS KRANJ

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM ZA DAN REPUBLIKE

Tržiška tovarna
kos in srpov

TRŽIČ

čestita

za dan republike —
29. november!

KOLEKTIV

Cestnega podjetja Kranj

ČESTITA

DELOVNIM LJUDEM

OB DNEVU

REPUBLIKE

KOLEKTIV

Opekarne Zabjak V PTUJU

čestita

ob dnevu republike vsem po-
slovnim partnerjem ter se tudi
vnaprej priporoča s svojimi kva-
litetnimi izdelki.

IMONT

INDUSTRIJA KEMIČNE OBDELAVE LESA — DRAVOGRAD

ČESTITA DELOVNIM LJUDEM ZA DAN REPUBLIKE
IN SLOVENSKIM SINDIKATOM OB 25. OBLETNICI USTANOVITVE!

Sindikalna
podružnica

Kamnoseštva Kranj

ČESTITA
OB DNEVU
REPUBLIKE!

Gradbeno podjetje STAVBENIK PREVALJE

pošilja čestitke
slovenskim sindikatom
ob 25. obletnici obstoja in čestita
za dan republike!

Kemična tovarna Podnart

Poslužujte se naših galvanskih izdelkov.
Zahtevajte prospekte in ponudbe.

DELOVNA SKUPNOST SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM

OB JUBILEJU SLOVENSKIH SINDIKATOV IN OB DNEVU REPUBLIKE

Exoterm

KEMIČNA TOVARNA
KRANJ

ČESTITA
OB DNEVU REPUBLIKE

Kolektiv in sindikalna podružnica
INDUSTRIJSKEGA PODJETJA

Komfort — zaščita

SLOVENJ GRADEC

ČESTITA OB DNEVU REPUBLIKE

Kreditna banka Ptuj

čestita

ob dnevu republike
vsem
delovnim kolektivom
in vlagateljem
hranilnih vlog

Preden izbereš svojo vzmetnico me dobro poglej samo mene kličejo **jogi**

... kajti vzmetnic je mnogo, **jogi** pa samo tista, ki jo proizvaja **MEBLO**

Zavod za zaposlovanje delavcev Maribor

POZDRAVLJA
VSE ČLANE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE
IN JIM ČESTITA
OB 25. OBLETNICI USTANOVITVE
NJIHOVE ORGANIZACIJE,
HKRATI PA ČESTITA DELAVSKI ENOTNOSTI
OB NJENEM JUBILEJU!

ZA DAN REPUBLIKE POŠILJAMO POZDRAVE
VSEM DELOVNIM LJUDEM!

Koloniale

EXPORT — IMPORT
EN GROS — EN DETAIL

MARIBOR — PARTIZANSKA CESTA 3—5

čestita ob DNEVU REPUBLIKE — 29. NOVEMBRU
vsem delovnim ljudem in priporoča

nakup — prehranbenega blaga in gospodinjstkih potrebščin
— tekstila in galanterije,
— železnine, porcelana in stekla,
— alkoholnih in brezalkoholnih pijač

Poslovne enote:

MARIBOR, DRAVOGRAD, POLJČANE, ORMOŽ

Združena kemična industrija Domžale

Za potrebe industrije in široke potrošnje proizvajamo:

Svinčene okside (minij, glajenka); svinčeno belilo in trobazni svinčev sulfat; svinčeve in cinkove kromove pigmente; železo oksidne barve; oljnatelake vseh vrst; temeljne barve in kite; barve za markacijo cestišč — SIGNIT; oljnatelake: DOM, LUMALIN, PIRATOL, TEKOLIN — za notranje in zunanje premaze; univerzalne sintetične emajl lake — TESAROL IN TESOLUX; alkidne in disperzijske barve za zid in les; vse vrste nitrobrezbarvnih lakov; nitro emajl lake — VIRCO, za les in kovino; kolodijске kritne barve za usnje in umetno usnje — HELIOCEL in HELIOCEL US; kazeinske kritne barve za usnje in umetno usnje — HELIONOL in HELIONOL US; brezbarvne lake za usnje — HELIOCEL (navadni lak in extra trdi lak); pomožna sredstva za barvanje kože; nitro kombinacijski emajl lak AVTOLUX IN MOBIL emajl lak (Kunstharz) za avtomobile in druge potrebe kovinske industrije; sredstvo proti zmrzovanju — ANTIFRIZ; poliesterske lake in emajl lake — HELIOPOL; lak za zaščito kromma; spirtni lak ETIKOL in emajl lak za modele — MODEKOL; specialne lake in emajl lake za industrijo konzerv in tub; STANC EMAJL LAK; SREBRNI LAK in lake za notranje verniranje embalaže za živilsko in druge industrije; pečeno in zračno sušene emajl lake; IDEAL PS IN ZS (kislinsko trdeči); lake z efektom: KORAL KS IN ZS (Hammer-schlag); premazna sredstva, odporna proti kemikalijam — JAFIPOL, VIRPOL; lak za parkete — IDEAL ZS (kislinsko trdeči); DD-lake in emajl lake; pomožna sredstva pri uporabi barv; razredčila vseh vrst za premazna sredstva; vezivo na osnovi naravnega kavčuka — TAFTEX in EMULTEX, koruzni in krompirjev škrob; oksidativno razgrajeni škrobi za papirno in tekstilno industrijo; škrebe za potrebe živilske in farmacevtske industrije; dekstrini iz koruznega in krompirjevega škroba (beli, rumeni, modri); lepila na bazi dekstrina; lepila na bazi polivinilacetata (čistega in v kombinaciji z drugimi vezivi); pomožna sredstva za odlivanje jekla; suhe zidne barve z vezivom — DOMOFOR; parafinske emulzije; različne sintetične smole (alkidne in druge) za industrijo premaznih sredstev.

DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO
ZA DAN REPUBLIKE!

OBČINSKI SINDIKALNI SVET KRANJ

OB 25. OBLETNICI USTANOVITVE ENOTNIH SLOVENSКИH SINDIKATOV IN ENAKEM PRAZNIKU NJIHOVEGA GLASILA DELAVSKA ENOTNOST ŽELI VSEM ČLANOM MNOGO USPEHOV PRI NADALJNJEM DELU!

Sindikalna podružnica
trgovskega podjetja
na veliko in malo

TEHNUMERCATOR
CELJE

želi vsem delovnim
kolektivom Jugosla-
vije ob dnevu repub-
like veliko delovnih
uspehov!

TOVARNA
REZALNEGA ORODJA
PREVALJE

pozdravlja jubilej slovenskih sindikatov in Delavske enotnosti in čestita delovnim ljudem Jugoslavije za dan republike

Kovinotehna Celje

veletrgovina
s tehničnim blagom
izvoz — uvoz
CELJE,
Mariborska 17

telefon 39-71 telex 033516 telegram KOVIT Celje
Kvalitetna jekla, barvne kovine, kroglični ležaji, izdelki črne metalurgije, gospodinj-
ske potrebščine in predmeti široke potrošnje, orodje, vijačno blago in žičniki, inšta-
lacijski material, gradbeni material.
NAŠA VELIKA ZALOGA GARANTIRA NAJŠIRŠO IZBIRO TAKO PO KAKOVOSTI
KAKOR PO ASORTIMENTU TER SOLIDNO IN HITRO POSTREŽBO!

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ŽELEZARNA RAVNE

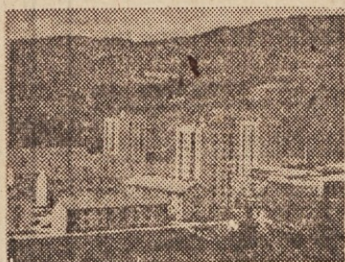

ČESTITA

OB DNEVU REPUBLIKE

VSEM DELOVNIM

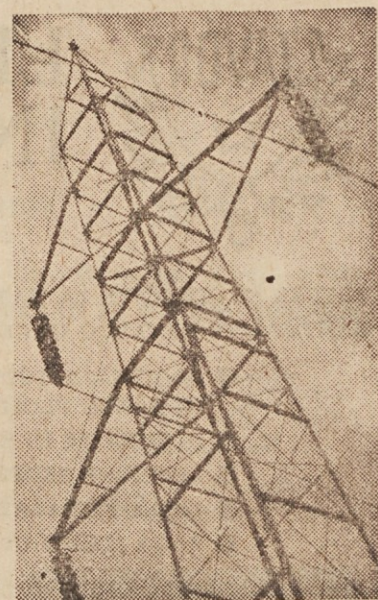
LJUDEM

Savske elektrarne

LJUBLJANA
HAJDRIHOVA 5

SE PRIDRUŽUJEJO ČESTITKAM
OB OBLETNICI ROJSTVA
SLOVENSКИH SINDIKATOV IN ŽELIJO
VSEM SVOJIM POTROŠNIKOM
VELIKO ZADOVOLJSTVA
OB PRAZNOVANJU 29. NOVEMBRA

Obveščamo vas,
da bodo po 1. januarju 1968 poslovale pod firmo

ZAVAROVALNICA SAVA

s sedežem v Ljubljani, Miklošičeva 19/1, tel. 311-822

naslednje zavarovalnice:

SPLOŠNA ZAVAROVALNICA CELJE
Ul. XIV. divizije 4, tel. 23-45 in 23-46

ZAVAROVALNICA JESENICE
Maršala Tita 16, tel. 82-221

ZAVAROVALNICA KRANJ
Oldhamska c. 2, tel. 21-435 in 22-853

ZAVAROVALNICA KRŠKO
Dalmatinova 7, tel. 71-113, 71-254 in 71-255

ZAVAROVALNICA LJUBLJANA
Miklošičeva 10, tel. 310-355
s poslovalnicama: ZAGREB, Krajiška 2-I
RIJEKA, Splitska 2-III

ZAVAROVALNA SKUPNOST ZA SRS
Ljubljana, Miklošičeva 19, tel. 311-822

ZAVAROVALNICA DOMŽALE-KAMNIK
Mengeš, Kidričeva 30, tel. 72-440

ZAVAROVALNICA MURSKA SOBOTA
Titova 13, tel. 21-395 in 21-393

GORIŠKA ZAVAROVALNICA
Nova Gorica, Kidričeva 21, tel. 21-181

MEDOBČINSKA ZAVAROVALNICA NOVO MESTO
Glavni trg 25, tel. 21-152 in 21-154

ZAVAROVALNICA PIRAN
Trg bratstva 1, tel. 73-421

ZAVAROVALNICA POSTOJNA
Vojkova 7, tel. 21-365

ZAVAROVALNICA TRBOVLJE
Savinjska cesta 35, tel. 80-298

ZAVAROVALNICA ČAKOVEC
Novakova 36, tel. 528 in 228

Vse vrste zavarovanj in vse informacije vam nudijo našte zavarovalnice, ki bodo od 1. januarja 1968 poslovne enote Zavarovalnice SAVA Ljubljana.

»PLUTAL«
LJUBLJANA

INDUSTRIJA PLUTO-

VINASTIH IZDELKOV.

ZAMAŠKOV IZDELKOV.

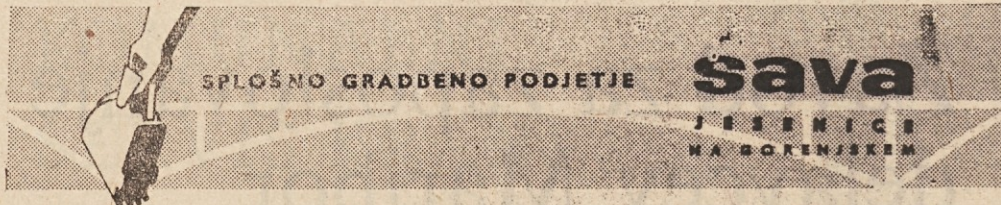
CIJ SE PRIDRUŽUJE

ČESTITKAM OB DNE-

VU REPUBLIKE IN OB

JUBILEJU SLOVEN-

SKIH SINDIKATOV

izvaja: visoke, nizke industrijske, športne in turistične gradnje.

Prav tako podjetje gradi stanovanja za trg na področju Jesenic, Kranjske gore in Lesc. Ta stanovanja prodaja interesantom, ki imajo lastna sredstva za odkup ali pa si jih pridobijo v kreditnih bankah.

Interesenti za vse vrste gradenj se lahko informirajo pri podjetju, ki jim kvalitetno in po zmernih cenah zagotavlja uresničitev gradnje od idejnega projekta do konca gradnje.

KOLEKTIV POŠILJA POZDRAVE VSEM ČLANOM SINDIKATA V SLOVENIJI!

PARK HOTEL BLEĐ vabi na obisk!

ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM ZA DAN REPUBLIKE!

Tovarna verig Lesce

čestita

za dan republike,
slovenskim sindikatom
in Delavski enotnosti pa
ob njunem jubileju!

TOVARNA

SUKNO

ZAPUŽE

pošta BEGUNJE NA GORENJSKEM

PRIPOROČAMO SVOJO BOGATO
IZBIRO DAMSKIH IN MOŠKIH
MIKANIH IN ČESANIH TKANIN
TER VOLNENIH ODEJ.

PRED NAKUPOM NE POZABITE,
DA SO NAŠE TKANINE TRPEŽNE,
MODNIH VZORCEV IN POCENI!

Restavracija POD LIPO

LJUBLJANA, Borštnikov trg 3

čestita ob 29. novembru.

Očiščite nas med prazniki!

Trgovsko podjetje

»Murka« Lesce

SE PRIPOROČA
VSEM CENJENIM POTROŠNIKOM
IN ČESTITA
OB DNEVU REPUBLIKE!

DELAVCI,
ŠTUDENTI,
GOSPODINJE!

Ne zavrzite starega
železa, drugih
kovin in papirja,
temveč vse to od-
našajte v skladišča podjetja DINOS,
ki vam bo vse to plačalo po naj-
višjih dnevnih cenah

Komunalno podjetje Radovljica

ČESTITA SLOVENSKIM SIN-
DIKATOM IN NJHOVEMU
GLASILU OB JUBILEJU, VSEM
DELOVNIM LJUDEM PA ZA
DAN REPUBLIKE

Trgovsko podjetje

Železnina Radovljica

ČESTITA
VSEM DELOVNIM LJUDEM ZA
DAN REPUBLIKE!

EXPORT - IMPORT
LJUBLJANA, TITOVA 38
JUGOSLAVIJA

s poslovalnicami v:

- MARIBORU
- CELJU
- MURSKI SOBOTI
- LJUTOMERU
- in POREČU

dobavlja vse vrste kmetijskih strojev in orodja, umetna gnojila in sredstva za varstvo rastlin, opremo za prehrabeno industrijo, rezervne dele za vse vrste kmetijskih strojev in motorna vozila.

Strokovna služba daje nasvete za uporabo vsega blaga, ki ga prodaja AGROTEHNIKA.

Pridružujemo se čestitkam ob dnevu republike!

Angora tovarna pletenin

Ljubljana

Emonska cesta 2

pozdravlja vse delovne lju-
di ob 29. novembru in
čestita članom slovenskih
sindikato ob 25. obletnici
rojstva enotnih slovenskih
sindikato

Delovna skupnost
Inštituta
za slušne bolezni
Golnik

čestita
vsem delovnim
ljudem Slovenije
za praznik
republike!

Trgovsko podjetje
Špecerija
BLEĐ

čestita vsem potrošnikom
za DAN REPUBLIKE in
vsem članom slovenskih
sindikato za petindvaj-
setletnico njihove orga-
nizacije!

Novost

Krojaško
podjetje,
moška
in damska
oblačila

LJUBLJANA
Poljanska cesta 11

Čestitamo Zvezi sindikato
Slovenije in njihovem gla-
silu za 25. obletnico.

Pridružujemo se tudi če-
stitkam ob dnevu republike

LESNA INDUSTRIJA PIVKA

PREDEN SE ODLOČITE ZA NAKUP KOSOVNEGA POHIŠTVA,
ZAHTEVAJTE KATALOG IN CENIK PODJETJA!

- PROIZVAJA TUDI KVALITETNO PRIZNANE VEZANE
IN PANEL PLOŠČE
- PLEMENITE IN SLEPE FURNIRJE
- LEPLJENE SEDEŽE IN NASLONE
- LESNO EMBALAŽO
- ŽAGA MEHKI IN TRDI LES

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO ZA DAN REPUBLIKE,
»DELAJSKI ENOTNOSTI« PA OB JUBILEJU

SATURNUS

KOVINSKO PREDELOVALNA INDUSTRIJA — EMBALAŽA —
AVTOOPREMA

PROIZVAJA:

- RAZNOVRSTNO PLOČEVINASTO EMBALAŽO ZA PREHRANO, KEMIČNO IN FARMACEVTSKO INDUSTRIJO IZ ČRNE, BELE IN ALU-PLOČEVINE
- ARTIKLE ŠIROKE POTROŠNJE: KUHINJSKE ŠKATLE, PLADNJE ITD.
- DELE ZA AVTOMOBILE IN BIKIKLE: ŽAROMETE VSEH VRST IN SVETILKE
- ELEKTROTOPLOTNE APARATE: KUHALNIKE, PEČI IN KALORIFERJE
- LITOGRAFIRANE PLOŠČE IN ELOKSIRANE NAPISNE PLOŠČICE

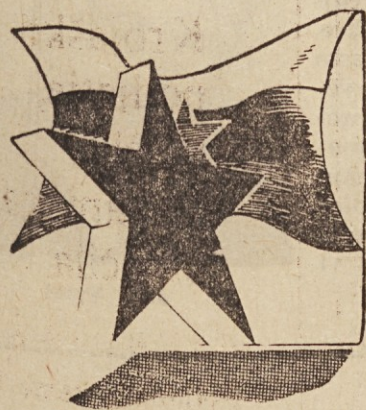
*Čestitamo slovenskim sindikatom
in Delavski enotnosti za 25-letnico
ter vsem delovnim ljudem za dan republike*

Industrijsko montažno podjetje

LJUBLJANA

ČESTITA VSEM ČLANOM SINDIKATA OB
25. OBLETNICI NJIHOVE ORGANIZACIJE
IN VSEM DELOVNIM LJUDEM ZA DAN RE-
PUBLIKE

Komunalno podjetje Vič

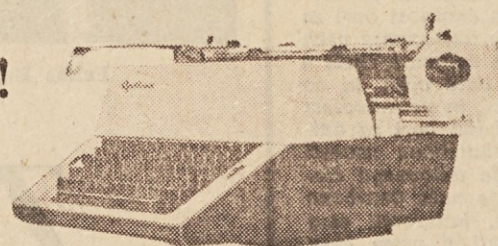
Ljubljana, Tržaška cesta 51

ČESTITA VSEM DRŽAVLJANOM ZA DAN
REPUBLIKE IN ŠE POSEBEJ SLOVENSKIM
SINDIKATOM IN DELAVSKI ENOTNOSTI
OB 25. OBLETNICI USTANOVITVE

ZGP MLADINSKA KNJIGA

**Zahteve sodobnega
življenjskega tempa
so take,
da potrebujete
pisalni stroj tudi vi!**

PISALNI STROJ VISOKE
KVALITETE SI POSLEJ LAHKO
NABAVIJO TUDI INDIVIDUALNI
POTROŠNIKI

Pisalni stroj potrebuje vsak
posameznik, vsaka družina!

**IZREDNI POGOJI
ZA NAKUP:**

NIZKE CENE
KREDIT BREZ POROKOV

ODROČNO ODPLAČEVANJE OD 6 DO 24 MESECEV.

ZGP Mladinska knjiga vam nudi ob ugodnih pogojih naslednje pisalne stroje:

STANDARDNI VELIKI PISALNI STROJI:

OPTIMA 32 cm (uvožen) 2300.— N-din — brezobrestni kredit

TOPS S-3/30 cm, 1512.— N-din — brezobrestni kredit

TOPS S-3/45 cm 1890.— N-din — brezobrestni kredit

PORTABLE PISALNI STROJI:

ERIKA, 1050.— N-din

TOPS, P-2 900.— N-din — brezobrestni kredit

TOPS M-2, 600.— N-din

Pisalne stroje lahko kupite v vseh poslovalnicah Mladinske knjige v Sloveniji,
v Zagrebu in Beogradu.

Pohitite z nakupom, ker je število pisalnih strojev, ki so namenjeni za brez-
obrestno kreditno prodajo, omejeno!

povečuje obresti za devizne račune občanov:

- za vloge na vpogled od 4 na 6 % (4 % v devizah in 2 % v dinarjih),
- za vezane vloge preko 13 mesecev od 6 na 7 % (6 % v devizah in 1 % v dinarjih),
- za vezane vloge preko 24 mesecev na 7,5 % (6 % v devizah in 1,5 % v dinarjih).

Vsa vplačila in izplačila z deviznega računa izvršuje
banka **brezplačno**.

OBRESTI ZA HRANILNE VLOGE:

- vloge na vpogled - **6.25 %**
- vezane vloge preko 13 mesecev - **7 %**
- vezane vloge preko 24 mesecev - **7.5 %**

Vsak vlagatelj v naši banki, ki ima hranilno vlogo v vi-
šini 1.000 N-din ali več, je zavarovan za primer nezgode

Vabimo vas, da nas obiščete v naši banki v
Ljubljani, Titova 32, kjer vam bomo posredovali
podrobnejše informacije.

Banka posluje za stranke vsak dan razen sobo-
te: od 7.30 do 12. ure in od 14. ure do 18.30;

ob sobotah: od 7.30 do 12. ure.

JUGOBANKA
Podružnica Ljubljana
Titova 32

Našim bralcem

Naša današnja številka se v mnogočem razlikuje od Delavske enotnosti, ki jo vsak teden dobivate v roke. To smo tudi želeli; kot novinarji smo pač na novinarski način želeli čim svežejše priložnosti naš veliki praznik: petindvajseti jubilej izhajanja našega tednika, glasila enotnih slovenskih sindikatov.

Petindvajset let se Delavska enotnost bori za enotno nastopanje vseh slovenskih delovnih ljudi v borbi za tiste cilje, ki so jim skupni; in petindvajset let se naš list bori za dviganje socialistične zavesti slovenskega delovnega človeka. To je naše družbeno poslanstvo, kateremu smo ostali zvesti v vsem času izhajanja Delavske enotnosti — in temu poslanstvu bomo ostali zvesti tudi v bodoče.

Vsak čas postavlja v borbi delovnih ljudi za uresničitev skupnih ciljev svojo prvenstveno nalogo; v današnjem času je ta prvenstvena naloga uresničitev ciljev gospodarske reforme ob istovrstnem nadaljnjem razvoju delavskega samoupravljanja. Sindikati z vsemi silami sodelujejo pri ostvarjanju te naloge, njihovo glasilo, naš tednik, pa v istem cilju spodbuja vse ustvarjalne sile naših delovnih ljudi.

Vodstvo slovenskih sindikatov, ki v Delavski enotnosti vidijo sredstvo in metodo svojega dela, je prav zato tudi zelo zainteresirano tako za njeno vsebino, kakor tudi za njeno razširjenost med članstvom. To je razumljivo: bolj kot kdajkoli doslej so naši sindikati zainteresirani za to, kako člani sindikatov in tudi široka javnost sprejemajo stališča sindikalnih forumov in še posebno seveda za to, kako se ta stališča uresničijo v praksi. Sindikati si prizadevajo izboljšati učinkovitost svojega dela in v tem namenu želijo programirati svoje delo tako, da bo čimbolj ustrezalo željam in zahtevam članstva — potem pa ta program uresničevati z akcijsko enotnostjo in časovno usklajenostjo dela vseh sindikalnih organizacij.

Oteh prizadevanjih sindikatov mora Delavska enotnost odigrati pomembno vlogo: biti mora vez med sindikalnim članstvom in sindikalnimi forumi, biti mora tribuna, s katere se lahko sliši glas vseh tistih, ki aktivno sodelujejo v borbi za naše skupne cilje in ki s svojimi izkušnjami in mnenji lahko prispevajo k razreševanju najrazličnejših vprašanj sindikalnega dela.

Vsaka tribuna pa je tem večjega pomena, čim večje število govornikov se na njej oglašajo, čim večji in čim širši je krog poslušalcev, ki zavzemajo svoja stališča do tega, kar so slišali.

Kot organizator te tribune naše uredništvo ni zadovoljno niti s številom »govornikov«, ki na njej nastopajo, niti s številom njihovih »poslušalcev«. Enostavneje povedano: nismo zadovoljni niti s številom zunanjih sodelavcev našega tednika, niti z njegovo razširjenostjo oziroma z njegovo naklado.

Želimo, da bi število naših sodelavcev bilo čimvečje in zato pozivamo, naj se na straneh našega tednika prijavijo k besedi vsi tisti, ki želijo sodelovati pri razreševanju problemov slovenskega delovnega človeka. Želimo, da bi nas bralo čimveč naših proizvajalcev in samoupraviteljev, čim širši krog sindikalnih aktivistov in članov sindikatov. Želimo ohraniti in še povečati število naših bralcev v tistih občinah, v katerih imamo že sedaj lepo število bralcev in prijateljev in želimo pridobiti čimveč prijateljev tudi v tistih občinah, v katerih sindikalne organizacije do sedaj še niso razumele vloge in pomena glasila slovenskih sindikatov.

Svoje strani pa vsem našim sedanjim in bodočim bralcem obljubljam, da si bomo še naprej stalno in pošteno prizadevali, da bi Delavska enotnost nenehno napredovala v vsem tistem, kar si bralci od nje želijo.

UREDNIŠTVO DE

Feliks Bagar

Danilo Masten

Janko Kosi

Jože Segula

Alojz Čuček

Zdravica na predvečer našega jubileja

»Veš, nekaj mi leži na srcu; rad bi na straneh našega časopisa povedal ljudem, zakaj pri nas potrebujemo Delavsko enotnost.«

Od takrat, ko mi je Feliks Bagar, tajnik občinskega sindikalnega sveta zaupal to svojo željo je minilo 14 dni. In na predvečer našega jubileja sem ga prijel za besedo. Prišla sem na plenum ptujskega občinskega sindikalnega sveta in po plenumu smo obsedeli Feliks Bagar in še devetero njegovih tovarišev, najožjih sodelavcev ptujskih sindikalnega sveta, zaupal to svojo željo, je minilo 14 dni. lavsko enotnost in kakšno naj bo to njihovo glasilo.

Ptužčanom smo v našem listu odmerili razmeroma največ prostora. Zavoljo tega so nam v krajih, iz katerih smo manj pisali, bralci očitali, da jih zaradi občasne enostranske uredniške usmerjenosti včasih zanemarjamo. Dopovedovali smo jim, da nam Ptužčani in še mnogi drugi niste priraski k srcu po naključju. Vedno znova ste nas vabili medse na posvete, v sredino svoje dejavnosti. Tako smo spoznavali, da nas potrebujete, da si zato z vso pravico jemljete svoje glasilo, kolikor si ga morete največ vzeti. Razumeli smo, da želite v listu videti podobo svojega dela, hkrati pa vam pomeni list mobilizacijsko sredstvo za vašo politično in samoupravno akcijo.

Smo vam res vse to dali?

»Kako težko je to reči,« se je nasmešnil Janko Kosi. »Večkrat sem že razmišljal, smo ptujski sindikati tako delavni, da nam novinarji odmerjate to-

dikalni svet, da ste nudili premalo pomoči izvršnim odborom sindikalnih podružnic. Smo potlej novinarji, ki povzemamo vaše delo, lahko veliko drugačni?»

»Kaj se nismo že davno spoznameli,« pomirja Janko Kosi, »da hodimo sindikati in njihovo glasilo skupna pota, da naslavljamo potemtakem očitke tudi na naše delo.«

»Saj obravnavate vprašanja, s katerimi se delavci dnevno srečujemo na delovnem mestu, v samoupravnih organih, v sindikalnem delu, doma, v javnosti,« priznava Drago Čater. »Tudi o Ptuju veliko pišete, vendar je v tem pisanju vse premalo reportaž iz neposrednega življenja naših delovnih kolektivov.«

Z leve in desne dežujejo predlogi: bolj pogosto se pogovarjajte z delavcem pri stroju, prislusnite mu, kaj sodi o gospodarjenju v delovni organiza-

»Pred dnevi sem se pogovarjal s progovnimi delavci,« pripoveduje Albin Pišek. »Največ jih je bilo iz podeželja in povedali so mi, da radi berejo Delavsko enotnost. Med prispevki, ki smo jih prebrali, so omenili radgonske odpuste agronomov. Čeprav ste objavili strpno napisan članek in osvetlili obe platí medalje, so lahko spoznali, da v tem kolektivu nekaj ne more biti prav. Pri tem primeru so mi rekli — vidite, kakšne nepravilnosti se dogajajo pri nas. Nekdo med njimi pa je zamahnil z roko in rekel: »Koliko jih seleeje, le da ne vemo zanje!« Pomislil sem, da bi morali morda v našem glasilu več pisati o pozitivnih straneh naših gospodarskih in samoupravnih odnosov, kajti sicer bodo naši delavci videli le črno, vanje se bo vgnezdilo nezaupanje.«

Mnogi se ne strinjajo z Albinom Piškom. Alojz Čuček ugovarja: »Ne morem soglašati s tem, da bi tisk bežal od resnice, četudi je kdaj pa kdaj bridka. Sem za to, da novinar primere preveri, potem jih pa pove javnosti, pa naj bodo spodbudni ali ne, ne glede na to, kdo jih je povzročil. Le s takšnim pisanjem si bo naš sindikalni tisk pridobil zaupanje.«

»Naj si časopis še tako prizadeva, vsem ne more ugoditi,« meni Jože Segula. »Naš bralec terja od novinarskega pisanja celo več: iz časopisa se hoče tudi česa naučiti in si razširiti svoje znanje. Zategadelj je treba delavcem odgovoriti na številna vprašanja, ki si jih zastavljajo in si jih morajo razlagati velikokrat po svoje. Te naloge tisk, seveda, sam ne more opraviti. Zato mora pritegniti v svoje delo tiste družbeno odgovorne posameznike, ki vedo za odgovore, ker morajo zanje vedeti, saj bi moral imeti pri nas vsak kakaj svoj zato.«

Jože Vrabl, naš poklicni kolega, opozori na komentar: »Že dlje časa si želim, da bi novinarji pisali več komentarjev. Mislim, da bi bralcem več povedali s komentarčno obliko pisanja, namesto da razlagate neki primer s petimi, šestimi izjavami,« nam svetuje Vrabl. »S takim pisanjem bi pomagali bralcu, da bi se veliko prej dokopal do resnice.«

»Vrabl ima prav,« pritrjuje Danilo Masten. »Pomislimo samo na desetine zakonov, na stotero predpisov, kako naj vse preštudiramo. Poleg tega pa menim, da bi morali v časopisu komentirati tudi vzroke, zakaj se nekatera odprta vprašanja, ki živo zadevajo delovne kolektive, nikamor ne premaknejo. Zakaj ne moremo rešiti iz gospodarskih zadreg storitvenih dejavnosti. Seveda ste pisali o davčni politiki, pa o najemninah, o neenakih gospodarskih pogojih med privatnim in družbenim sektorjem. Vendar še danes ne vemo, zakaj so vsi naši predlogi bob ob steno. Rešitve so izven lokalnih okvirov, na višjih mestih, tam jih je treba iskati.«

Zanimivo. »Zakaj,« se sprašuje prizadeti delavci, »zakaj« se sprašujemo novinarji. Ista vprašanja slišimo na Gospodarski zbornici in v odborih skupščine. Še nikdar se nismo tako vneto spraševali vsi od delovnih kolektivov do najvišjih gospodarskih in družbenih forumov, kako rešiti, denimo, vprašanja, ki si jih zastavlja tovariš Masten, nadalje vprašanja, ki si jih zastavljajo tudi drugi državljani. Tako o deviznem režimu, kako usmerjati kreditno politiko, ali kako rešiti financiranje šolstva, smotrnejše organizirati zdravstveno službo itd., itd. To kaže, da ne hodimo več z zavezanimi očmi mimo problemov, da vemo prav vsi zanje, da jih skušamo rešiti povsod tam, kjer pričakujemo rešitve. Vendar smo zelo neučakani.

»Drži. Toda v vsakdanjem življenju se srečujemo z bolj otipljivimi vprašanji,« nadaljuje Danilo Masten. »Zakaj govorimo kar naprej o nemogočih delitvenih odnosih in se zgražamo nad tem, da lahko v neki delovni organizaciji nekdo zasluži 35 tisoč, drugi pa 500 tisoč. Načimno to vprašanje v javnosti.«

»Za take protislovne primere bi bila potrebna v časopisu polemika,« predlaga Franc Fideršek.

Željo po takem sodelovanju ste sneli novinarjem z jezika. Mar ni časopis vaš? Pomeni, da ste naslovili predlog sindikalnim delavcem, naj se preselijo v javno razpravo s sestankov kdaj pa kdaj tudi v časopis.

»Vprašajte še druge sindikalne delavce v drugih občinah, kaj menijo o takem sodelovanju z Delavsko enotnostjo,« svetuje Janko Kosi.

»Osebnost si ne morem predstavljati sindikalnega delavca na kateremkoli nivoju, ki ne izkorišča svojega glasila za svoje sindikalno delo, ki kratko malo ne potrebuje Delavske enotnosti,« meni Feliks Bagar. »Tu vidim tudi vzrok, zakaj ne iščemo sindikati za svoje glasilo širšega kroga bralcev, čeprav, kadar se posvetujemo, načelno trdimo, da sindikati potrebujejo javno sredstvo obveščanja in informiranja. — Se pravi, da je potemtakem čas, da sprememo odnos do spremljevalca našega dela, tako da ga bomo radi prebirali, iskali v njem napotke in pobude za reševanje naših nalog. Tu se lahko drug od drugega največ naučimo in povzemamo drug od drugega dobre izkušnje. V tem interesu bi si morali prizadevati, da bo vsak naš delavec dobil v roke glasilo svoje organizacije.«

x x x

Nazdravili ste nam, Ptužčani, s kančkom grenčice. Pozorno in hvaležno sem vas poslušala, saj ste mi veliko dobrega povedali, preveč, da bi lahko vse zapisala v tem našem pomenku, vendar dovolj za popotnico za naše delo, dovolj, da sem lahko spoznala, da smo vi in mi eno.

Drago Čater

Oton Mlakar

Albin Pišek

Franc Fideršek

Jože Vrabl

Ustavite se v Opčinah pred Trstom! Ni potrebno, da se trudite dalje. Zapomnite si le našo firmo

CALZOLERIA R. ZERIAL

OPICINA — TRIESTE, Via Nazionale 32 — Tel. 221-062
Imamo stalne zaloge najnovejših modelov. Bogata izbira — najnižje cene.
Postrežemo v slovenščini.

liko prostora v listu, ali je nemara vzrok za čvrste vezi v tem, da zavestno občutimo, da je Delavska enotnost glasilo sindikatov. Vse bolj se približujete našemu delu, pišete o vprašanjih, ki jih rešujemo bodisi v občinskih svetih, bodisi v strokovnih odborih, vse premalo pa ste se ustavljali v sindikalnih podružnicah.

Franc Fideršek prikimava Kosi: »Tudi meni se zdi,« pravi, »da je Delavska enotnost preveč glasilo občinskih sindikalnih vodstev, premalo pa glasilo sindikalnih podružnic. Oboje bi morala biti. To povežemo si predstavljam tako, da bi pisali, kako se politika občinskih sindikalnih vodstev odraža v sindikalnih podružnicah in kako sledijo občinska vodstva delu sindikalnih podružnic.«

»Danes ste na plenumu ugovarjali,« oporekam svojim so-besednikom, »da ste se doslej preveč zapirali v občinski sin-

ciji, v komuni, kako se lahko uveljavi proizvajalec?

»Vedeti je treba,« pravi Feliks Bagar, »da naš delavec drugače občuti življenje, kot si to predstavljajo nekateri na republiškem in zveznem nivoju. To njegovo življenje naj pomaga Delavska enotnost predstaviti našim predstavnikom v najvišjih družbenih in političnih forumih. Če pa terjamo to od svojega glasila in želimo te naše zahteve tudi uveljaviti, potlej moramo sindikalni delavci postati njegovi najmočnejši zavestniki.«

»Z zanimanjem smo prebirali delavci družbenih služb, karkoli ste pisali z našega področja,« pravi Oton Mlakar, »toda pisali ste preveč splošno. Mi bi pa radi izvedeli, na primer takrat, ko smo ustanavljali izobraževalne skupnosti, kako so drugod rešili to vprašanje. Podobne primerjave nas zanimajo v zdravstvu, za druge dejavnosti.«

26. in 27.
novembra

LICITACIJA
pri Carinarnici Ljubljana!

MOTORNA VOZILA, TEHNIČNI PREDMETI IN OBLAČILA